ŠVENTASIS RAŠTAS

KOMENTARAI - AIŠKINIMAI

Paruošė

Kostas Burbulys

APAŠTALŲ DARBAI

Jūs tyrinėjote Raštus, nes
manote juose rasią amžinąjį
gyvenimą. Tie Raštai ir liudija
apie mane. Jn. 5, 39.

1980 m. Chicago

Spausdino ViVi Printing
4346 So Western Ave.
Chicago, IL. 60609

PREFACE

This is the first Evangelical commentary in the Lithuanian language. The material has been gathered mainly from English and German sources. This work is not a Biblical critique, but a positive exposition of the Holy Scriptures. It also includes relevant historical, geographic, and anthropological material.

ŠVENTOJO RAŠTO KOMENTARAI — AIŠKINIMAI

Biblija, arba Šventasis Raštas, yra Dievo įkvėptas Žodis. Kiekvienas Jos rašytojas — autorius rašė taip, kaip jis pergyveno įkvėpimą. Biblija nėra įstatymų kodeksas, arba dogmų rinkinys, bet Dievo apsireiškimas žmogui. Geriausias Biblijos aiškinimas yra pati Biblija, susiieškant kitas Biblijos vietas, kurios kalba ta pačia tema, arba tuo pačiu reikalu. Taip galvojant, galima susidaryti išvadą, kad Biblijos aiškinimas yra nereikalingas. Jei taip, tai ir visi pamokslai būtų nereikalingi, juk jie visi yra tam tikras Biblijos aiškinimas.

Kartą vienas žmogus man pasakojo, kaip jis pradėjo dirbti cukraus fabrike. Jis labai išvargo ir matė, kad negalės dirbti, jei jam niekas nepaaiškins, kaip dirbti. Jis prašė vieno darbininko jam paaiškinti. Tas atsakė: "Juk matai, kaip mes dirbame, taip dirbk ir tu". Jis atsakė: "Nors aš ir matau, bet daug ko negaliu pastebėti". Kai jam paaiškino, kaip dirbti, tada jam darbas sekėsi lengvai ir gerai. Jei jau darbe neįmanoma pastebėti visko, tai ką kalbėti apie mintis. Skaitydami Bibliją daug ko nepastebime. Bet jei kas mums primena ir pasako ką, tada viskas tampa daug aiškiau. Be to, yra daug istorinių, geografinių ir kitų dalykų, kurie būtini paaiškinimo.

Paaiškinimų — komentarų yra įvairių. Vieni aiškintojai siekia tam tikras savo dogmas įpiršti, kiti siekia Biblijos aiškumo ir Jos supratimo. Vieni aiškina labai moksliškai ir sausai, kad eilinis skaitytojas nieko nesupranta ir dvasinio peno negauna, kiti — labai paprastai ir suprantamai. Taigi, aiškinimų gali būti ir yra įvairių.

Anglų ir vokiečių kalboje yra labai daug ir įvairių Biblijos aiškinimų. Jų yra ir kai kuriose kitose kalbose, nors ir ne tiek daug. Lietuvių kalba katalikų Biblijos vertimai turi paaiškinimų; toks yra arkivyskupo Skvirecko ir naujasis vertimas, išleistas okupuotoje Lietuvoje 1972 metais. Tie paaiškinimai yra trumpi. Jų yra daug gerų, bet kai kurie yra vienašališki ir nori įpiršti Romos katalikų bažnyčios dogmas. Lietuvių evangelikų Biblijos vertimai spausdinami be paaiškinimų. Kiek žinau, iš vokiečių kalbos į lietuvių kalbą buvo išverstas

tik kun. Rambako paaiškinimas apie Kristaus kentėjimus. Jis buvo geras ir bešališkas.

Šie Biblijos komentarai — aiškinimai lietuvių kalba yra pirmi. Pradžia visada yra sunki. Gerai suprantu, kad bus daug trūkumų. Už patarimus ir kritiką būsiu labai dėkingas. Šie aiškinimai yra labai suglausti, trumpi. Plačiau rašant būtų įmanoma daug dalykų tiksliau paaiškinti, deja, tam neturiu laiko nei galimybių.

Aš pats, skaitydamas trumpus Biblijos paaiškinimus, daug geriau Bibliją supratau, ir Ji man tapo artesnė, suprantamesnė, vertingesnė. Šio darbo imtis mane ragina vidujinis jausmas. Suprantu savo menką pasiruošimą šiam darbui ir nujaučiu, numatau trūkumus, bet tikiu, kad ir šiais paaiškinimais bus kai kam patarnauta.

Aiškinimuose savo minčių labai mažai pridėsiu. Daugiausia imsiu iš kitų komentarų; vokiečių ir anglų kalbų.

Pažymiu, kad Šventąjį Raštą laikau Dievo įkvėptu Žodžiu ir tikiu Dievą. Kuris netiki Dievą ir ieškos tik mokslinių žinių, kai kuo bus nepatenkintas. Bet kuris tiki Dievą ir ieško dvasinio peno, tikiu, ras šiuose paaiškinimuose daug naudos.

Pabrėžiu tikinčio ir netikinčio Dievą, mano supratimu. Visų sričių mokslininkų buvo ir yra tikinčių ir netikinčių. Man atrodo, kad tikinčių mokslininkų veikalai, tyrinėjimai ir darbai yra nuosaikesni, negu netikinčių. Tikinčiu suprantu tą, kuris tikėdamas Dievą, vykdo gyvenime Šventojo Rašto reikalavimus. Jis nevartoja svaigalų ir tabako. Nenaudojant šių nuodų, jo mintys yra daug aiškesnės. Jis deda pastangas nemeluoti ir neapgaudinėti, taip jis gyvenime išvengia daug įvairių nemalonumų ir yra ramesnis už netikintį. Jis sugeba savo mintis reikšti ir darbus atlikti tiksliau. Kuris tiki Dievą ir gyvenime nededa pastangų siekti Šventojo Rašto reikalavimų, tas yra netikįs, veidmainys. Netikįs Dievą, nors ir labai doras ir išmintingas žmogus, tiki, kad tvėrimas ir visa dabartinė visatos eiga rieda pagal tam tikrus gamtos dėsnius, mums žinomus ir dar nežinomus. Tikįs Dievą, laiko Jį viso priežastimi — Tvėrėju ir Išlaikytoju, kuris viską valdo ir tvarko Jo duotos gamtos dėsniais. Gamtos dėsniai yra Jo duoti nuostatai. Bet Jis kartais apsireiškia ir asmeniškai mums nežinomais dėsniais. Netikįs laiko tikintį naiviu, nesiekiančiu ir nededančiu pastangų viską išsiaiškinti. Jis, tikėdamas Dievą, neturi savarankiškumo, rimtai neišvysto pastangų, sumenksta, dažnai tampa veidmainiu. Mano su-

pratimu, remiantis Šventuoju Raštu, tik tas tiki Dievą, kuris atgimsta, pergyvena Dievo apsireiškimą, turi su Juo asmenišką patirtį. Ta patirtis įgalina jį rimtai siekti ir laikytis Šventojo Rašto reikalavimų.

BIBLIJA

Pradedant rašyti aiškinimus, tenka pasakyti kelis žodžius apie Bibliją.

VARDAS. Biblija dažnai vadinama Šventuoju Raštu; Biblijos pirminė reikšmė graikų kalba buvo: knygos — raštai. Ta pati reikšmė yra ir lotynų kalba. Tik žymiai vėliau pradėta vartoti vienaskaitoje — Biblija. Taip Ji yra suprantama ir mūsų laikais.

SENASIS TESTAMENTAS HEBRAJŲ KALBA. Senasis Testamentas hebrajų kalba sutvarkytas kitokia eile, negu mūsų dabartinė Biblija. Joje yra mažiau knygų negu mūsų ST. Bet visa ST apimtis, savo turiniu, yra ta pati. Hebrajai sujungia kai kurias knygas į vieną knygą. Pav. Samuelio, Karalių, Ezro, Nehemijo knygos yra sujungtos į vieną knygą.

RANKRAŠČIAI. Biblijos rankraščiai buvo rašomi papyre (tam tikrų augalų lapai), pergamente arba odoje. 13 šimtmetyje pradėta vartoti popierius. Senojo Testamento seniausi rankraščiai yra išlikę iš 9 šimtmečio mūsų eros, Naujojo Testamento — siekia 4 šimtmetį. Atrodo keistai, kad Naujojo Testamento rankraščiai yra žymiai senesni už Senojo Testamento rankraščius, net 500 metų. Tą galima paaiškinti tuo, kad ST žydai ir krikščionys labai gerbė ir senų, susidėvėjusių; net nenaudotinų rankraščių nenumesdavo, bet juos surinkdavo ir sudėdavo sinagogoje. Kai jų surinkdavo didesnius kiekius, juos palaidodavo kapinėse arba sudegindavo, sunaikindavo. Priešingai NT rankraščiai; pirmaisiais amžiais nebuvo tiek vertinami, kiek ST, todėl nebenaudojamus nesunaikindavo. Taip jų daug kur išsilaikė.

ST seniausias, vienintelis priešmasoretinis, tekstas yra išlikęs iš 1 ar 2 šimtmečio. Jame yra surašyta 10 įsakymų, 2 M 20, 2-17 ir 5 M 6, 4-5. Šis papyras yra Nash Cambridge.

1947 metais surasta daug ST ir kitų raštų rankraščių prie Mirties jūros. Jie yra iš maždaug 225 metų prieš Kr. — 60 metų po Kr. Mošės ben Ašero Kodeksas yra Kaire iš 895 m. Jame yra pranašų knygos. Arono ben Mošės ben Ašero kodeksas Aleppe yra iš 10 šimtmečio. Jame yra visa Biblija. Kiti rankraščiai yra vėlesnių laikų. NT rankraščiai yra iš 4 šimtmečio, kai kurios dalys — iš 2 šimtmečio.

Iki spaudos išradimo visos knygos buvo perrašomos ranka, taip ir Biblija. Kyla klausimas: ar Biblija buvo visą laiką tiksliai perrašyta ir, ar mes Ją tebeturime tokią, kokia Ji buvo pradžioje? Į tą galima atsakyti, kad Ją turime tokią, be esminių pakeitimų. Vertingas knygas, tarp jų ir Bibliją, perrašydavo profesionalai. Buvo daroma taip: tam tikrame kambaryje sėdėdavo būrys raštininkų, vienas diktuodavo, o visi kiti rašydavo. Tokios tada buvo "spaustuvės". Taip perrašytos Biblijos būdavo tikrinamos ir, jei rasdavo nors vieną klaidą, Jų nepriimdavo į sinagogą, Jas galėdavo skaityti tik privačiai, namuose.

ŠVENTOJO RAŠTO PADALINIMAS. Senieji rankraščiai yra rašyti be jokio padalinimo: be skyrių, skirsnelių, be skiriamųjų ženklų. Kiek žinoma, skyriais padalinimą įvedė arkivyskupas Steponas Langtonas, miręs 1228 metais. Eilučių numeraciją pradėjo Paryžiaus spaustuvininkas Robertas Etiene 1551 metais.

KALBA. ST rašytas hebrajų kalba, dalis yra rašyta vadinamąja aramėjų kalba, tai Ezro 4, 6-8. 18; 7, 12-16; Dan 2, 4b - 7.28. NT rašytas graikų kalba.

LAIKAS. Biblija rašyta nuo Mozės iki apaštalų laikų, maždaug 13 šimtmečių: apytikriai nuo 1200 m. prieš Kr. iki 100 po Kr. Pradžioje Bibliją sudarė tik 5 Mozės knygos. Iki mūsų laikų Ją tokią tebeturi samariečiai. Vėlesnė Biblija yra iš dabartinio Senojo Testamento. Ją tokią pripažįsta žydai. Mes krikščionys turime tokią, kokia Ji yra, Senąjį ir Naująjį Testamentą. ST yra 39 knygos, NT 27 knygos, viso — 66 knygos. Jos yra sudėtos į vieną knygą — Bibliją. Visos bažnyčios yra priėmusios ir pripažinusios Bibliją, kaip Dievo apreikštą ir neklystantį Žodį. Biblijos Raštai yra įkvėpti ir parašyti per Šventąją Dvasią, todėl Jos autorius yra Dievas.

KANONIZAVIMAS. Biblijos ST kanonizavimas vyko palaipsniui. Dėl atskirų knygų vyko ilgi pasitarimai. Jamnijos suvažiavime 100 po Kr. visos knygos buvo patikrintos ir priimtos. Nuo to laiko ST kanonizavimas yra užbaigtas. NT buvo daug vadinamų apaštalų ir bažnyčios tėvų raštų. 4 šimtmečio pradžioje jie visi buvo peržiūrėti ir atrinkti; priimti — kanonizuoti. Kai kuriuose Biblijos vertimuose dar yra vadinamų apokrifų. Apokrifas — reiškia paslėptas, neaiškus; gal dėl ginčijamos dieviškos kilmės, gal dėl jų nežinomų autorių? Šių knygų, kaip šventų, Dievo įkvėptų, lygių su kitomis Biblijos knygomis, niekada nepripažino nei žydai, nei krikščionys. Žydai ir krikščionys laiko jas geromis, naudingomis knygomis, bet ne Biblijos kanonizuotomis knygomis. Tiktai Romos katalikų bažnyčia savo visuotiniame suvažiavime 1545 - 1563 m. Trente, apokrifų knygas pripažino Dievo įkvėptomis ir priėmė jas į Bibliją. Iki minėto laiko nei Romos katalikų bažnyčia, nei žydai, nei kiti krikščionys nebuvo jų pripažinę Biblijos knygomis, ir dabar jų niekas tokiomis nepripažįsta, išskyrus Romos katalikų bažnyčios.

VERTIMAI. Paskutiniais šimtmečiais prieš Kristų žydai kalbėjo vadinamąja aramėjų kalba. Todėl sinagogose Biblijos skaitomas tekstas buvo verčiamas iš hebrajų kalbos į aramėjų kalbą; aiškinimai bei pamokslai taip pat buvo sakomi ta kalba. Žydai išsisklaidę po graikų pasaulį, daug kur pradėjo kalbėti graikiškai. Todėl buvo reikalingas Biblijos vertimas graikų kalba. Toks vertimas buvo padarytas apie 300 metų prieš Kr. Jis vadinamas Septuaginta. Šį vertimą naudojo krikščionys. Tas žydams nepatiko. Jie 2-me šimtmetyje po Kr. pasigamino naują vertimą. Krikščionys išvertė Bibliją į sirų, lotynų, koptų ir kitas kalbas. Labai pagarsėjo lotynų vertimas — Volgata. Jį atliko Jeronimas. Tai puikus vertimas. Romos katalikų bažnyčia laikė jį pagrindiniu ŠR vertimu iki mūsų laikų. Tik iš jo darydavo vertimus į kitas kalbas. Paskutiniais metais katalikai pradėjo daryti vertimus iš hebrajų ir graikų kalbų. Vakarų Europos kalbomis buvo padaryta apie 14 vertimų prieš Liuterio vertimą. Liuterio vertimas yra vienas svarbiausių vokiečių vertimų. Jis buvo atliktas 1522 - 1534 m.

BIBLIJOS VERTIMAI LIETUVIŲ KALBA. Skelbiant krikščionybę mūsų tautai, dauguma Lietuvos katalikų kunigų nekalbėjo lietuviškai ir nomokė žmonių lietuvių kalbos.

Kaip žinome, krikščionybė lietuvių tautai buvo primesta kardu ir ugnimi, o ne liudijimu. Taipgi nedėta pastangų tautą supažindinti su Šventuoju Raštu. Katalikų lenkiški kunigai niekino lietuvių kalbą, kaip pagonišką ir netinkamą pamaldoms laikyti. Tik po reformacijos, pradėjus veikti Lietuvoje evangelikams, ir katalikai buvo priversti kiek susirūpinti lietuvių kalba.

Yra žinoma. kad katalikų kunigas Mikalojus Daukša išvertė dalį Biblijos. Juozapas A. Giedraitis išvertė Naująjį Testamentą. Jis buvo atspausdintas 1816 m. Visos Biblijos vertimą padarė arkivyskupas Juozas Skvireckas. Nuo 1901 m. iki 1935 m. buvo išleista visa Biblija atskirais tomais. Tai yra pirmoji Biblija katalikų išleista lietuvių kalba. Jos vertimas buvo daromas iš Vulgatos, lotynų vertimo, savaime suprantama, jis negali būti tikslus, nes vertimas darytas iš vertimo. 1972 metais katalikai išleido NT okupuotoje Lietuvoje ir jį perspausdino JAV. Vertimas yra geras, paprasta, sklandi kalba. Vertimas darytas iš graikų kalbos.

Evangelikai dėjo pastangas supažindinti lietuvių tautą su Biblija. Kiek žinoma, pirmi lietuvių evangelikų nepilni Biblijos vertimai siekia 1545 metus. 1579 m. buvo išspausdintos Baltramiejaus Vilento evangelijos. Visą Bibliją išvertė Jonas Bretkūnas apie 1590 m. Šis vertimas nebuvo atspausdintas. Šio vertimo foto kopija buvo Vytauto Didžiojo Universiteto Bibliotekoje iki 2-jo Pasaulinio karo. Reformatas Boguslavas Chylinskis išvertė visą Bibliją 1659 m. Jos tik dalis buvo atspausdinta. Samuelis Bitneris išvertė ir paruošė spaudai NT. Jis buvo atspausdintas 1701 metais. Visa Biblija atspausdinta 1735 metais Karaliaučiuje. Prie Jos vertimo dirbo 17 kunigų. Šiai laidai išsisėmus, naują vertimą darė teol. prof. dr. Ludvikas G. Rėza. Jam padėjo šį darbą atlikti 5 kunigai. Šis Biblijos vertimas buvo atspausdintas Karaliaučiuje 1816 metais. Jis buvo kelis kartus taisytas ir pakartotinai atspausdintas. 1898 metais visą Biblijos vertimą pagrindinai peržiūrėjo kun. Jonas Pipiras ir mokytojas Adolfas Eynaras. Šis peržiūrėtas vertimas buvo atspausdintas: 1900, 1908, 1946, 1960 metais.

Paskutiniu laiku lietuvių kalba pergyveno didelį pasikeitimą. 1900 metų kalba labai atsilikus. Lietuvos Nepriklausomybės metu nesuspėta padaryti naujo Biblijos vertimo. Tuo reikalu buvo kai kas daroma, tariamasi. Kun. prof. dr. P. Jakubėnas išvertė evangelijas ir jos buvo atspausdintos.

Kun. J. Inkenas išvertė Petro laiškus, jie buvo išleisti. Tremtyje lietuviai evangelikai išleido NT 1961 metais, ir dar teberuošia ST vertimą.

Biblija buvo rašyta įvairiausiose aplinkybėse. Vieni Ją rašė rūmuose, kiti kalėjimuose, dykumose, urvuose, dar kiti ant upės kranto, jūrų pakraščiuose, tremtyje, savo namų židinyje, pralaimėjime ir laimėjime, kada kurį Dievas pašaukė. Tą knygą rašė Šventosios Dvasios įkvėpti žmonės: mergaitės, moterys, karaliai, kaimiečiai, kunigai, žvejai, kariškiai, avių kerdžiai, muitininkai, daktarai, valdovai, mokslininkai. Biblijoje yra beveik visos žinomos literatūrinės formos: proza, poezija, dialogas, įstatymas, dekretas, palyginimai, alegorijos, satyros, pamokslai, laiškai, pranašystės. Ji apima visa tai, kas liečia žmogų: pasaulio tvėrimą, gyvybės pradžią, nuodėmę, mirtį, dangų, pragarą, tautas ir jų valdžias, žmogaus elgesį šeimyniniame ir socialiniame gyvenime, higienos principus, astronomiją, geografiją, istoriją, zoologiją, botaniką ir kitką.

Nežiūrint Biblijos vertingumo, nė viena kita knyga nebuvo taip puolama, kaip Ji. Tūkstančiai Jos egzempliorių buvo sudeginti. Daug buvo kankinių dėl Jos rašymo ir vertimo, spausdinimo ir platinimo. Nesuskaitomai daug kritikos ir paniekos Ji susilaukė iš barbarų ir skeptikų mokslininkų. Nežiūrint to, Ji lieka garbinga ir naudinga.

Biblija nepretenduoja būti moksliška knyga, tačiau Ji daug kur yra tiksli. Biblija mini daug senovės tautų, istorikai apie jas mažai ką arba visai nieko nežino, tačiau archeologiniai tyrinėjimai patvirtina Biblijos pasakojimus.

Biblija, kaip dieviškos kilmės knyga, dieviškai ir kalba į žmones. Dievas visais laikais apsireiškė ir apsireiškia Biblijoje ir per Bibliją. Tai yra, skaitant Bibliją arba klausantis Jos aiškinimų, pamokslų, žmonių širdys tampa paveiktos dieviškosios galios, jos sušildomos, atgimdomos. Milijonus ir milijonus žmonių Biblija atgimdė ir atgimdo naujam, dvasiniam gyvenimui. Ji tampa gyva: kai Ji dieviška galia apsireiškia žmogaus širdyje ir žmogų atnaujina, tada žmogus randa Joje dvasinį peną.

Biblija yra pamatas krikščioniškoms bažnyčioms. Jei nebūtų Biblijos, nebūtų ir krikščioniškų bažnyčių. Nė jokia kita knyga nepaveikė žmonijos jos istorijos bėgyje taip teigiamai, kaip Biblija; ir galima tvirtinti, kad Ji ir toliau taip darys, nes Biblija pasiekia visą žmogų: protą ir jausmus, kūną, sielą ir dvasią.

NAUJASIS TESTAMENTAS

Senajame Testamente svarbiausias dalykas yra Dievo pažadai žmogui jį išgelbėti. Jie susieina Mesijo pažadėjime. NT pažadėtasis Mesijas yra Jėzus iš Nazareto. Apie Jį kalba evangelijos ir moko apaštalų laiškai. Jėzuje yra išpildyti pranašavimai ir įstatymas. Per Jį atidarytas kelias į Tėvą.

Apie Jėzų, Išgelbėtoją, liudijo apaštalai žodžiu. Plintant krikščionybei, jie nebegalėjo visur nuvykti liudyti. Be to, apaštalai vienas po kito mirė. Radosi reikalas Jėzaus darbus užrašyti. NT visi raštai yra baigti rašyti iki pirmojo šimtmečio pabaigos. NT pirmosios knygos yra evangelijos. Jos vadinamos evangelija pagal — Kodėl pagal? Viena: evangelija (džiugi naujiena) yra tik viena, Jėzaus Kristaus evangelija. Ją rašė atskiri žmonės ir pagal jų vardus ji pavadinta — evangelija pagal... Antra: evangelijas parašė atskiri žmonės skirtingai. Surinkimuose jos buvo skaitomos. Surinkimo žmonės žinojo apie rašytojus ir pradėjo evangelijas vadinti pagal jų vardus. Šis terminas įsigyveno ir yra mūsų priimtas.

Pirmoji ir ketvirtoji evangelija rašyta Jėzaus mokinių, apaštalų. Pirmoji — Mato, ketvirtoji — Jono. Antroji ir trečioji rašyta apaštalų palydovų, Morkaus ir Luko.

Pirmosios trys evangelijos vadinamos sinoptinėmis (sinopse — apžvalga), tai yra dėl jų didelio panašumo. Visų trijų evangelijų daug pasakojimų žodis žodin atitinka. Tik viena trečioji viso turinio yra skirtinga.

Evangelijose aprašytas Jėzaus asmuo ir Jo darbai. Po evangelijų seka apaštalų darbai. Čia aprašomi kai kurie apaštalų darbai ir veiksmai. Toliau eina apaštalų laiškai. Juose apaštalai moko surinkimus ir atskirus žmones, juos guodžia, duoda patarimų. NT baigiamas apreiškimu Jonui. Tai yra pranašystės knyga.

SUTRUMPINIMŲ SĄRAŠAS

ŠR — Šventasis Raštas
ST — Senasis Testamentas
NT — Naujasis Testamentas
ŠD — Šventoji Dvasia

SENOJO TESTAMENTO KNYGOS

1 M	— Pirmoji Mozės knyga
2 M	— Antroji Mozės knyga
3 M	— Trečioji Mozės knyga
4 M	— Ketvirtoji Mozės knyga
5 M	— Penktoji Mozės knyga
Joz	— Jozuvo knyga
Teis	— Teisėjų knyga
Rt	— Rūtos knyga
1 Sam	— Pirmoji Samuelio knyga
2 Sam	— Antroji Samuelio knyga
1 Kar	— Pirmoji karalių knyga
2 Kar	— Antroji karalių knyga
1 Ch	— Pirmoji chronikų knyga
2 Ch	— Antroji chronikų knyga
Ezr	— Ezro knyga
Neh	— Nehemijo knyga
Est	— Esterės knyga
Job	— Jobo knyga
Ps	— Psalmių knyga
Pat	— Patarlių knyga
Pam	— Pamokslininko knyga
Gies	— Giesmių knyga
Iz	— Izaijo knyga
Jer	— Jeremijo knyga
Jer R.	— Jeremijo raudų knyga
Ez	— Ezakielio knyga
Dan	— Danieliaus knyga
Oz	— Ozėjo knyga
Jóel	— Joelio knyga
Am	— Amoso knyga
Obd	— Obadjo knyga
Jon	— Jonos knyga
Mik	— Miko knyga
Naum	— Naumo knyga
Abak	— Abakuko knyga
Sof	— Sofanjo knyga
Ag	— Agėjo knyga
Zak	— Zakarijo knyga
Mal	— Malachijo knyga

NAUJOJO TESTAMENTO KNYGOS

Mt	— Evangelija pagal Matą
Mk	— Evangelija pagal Morkų
Lk	— Evangelija pagal Luką
Jn	— Evangelija pagal Joną
Apd	— Apaštalų darbai
Rom	— Laiškas Romiečiams
1 Kor	— Pirmasis laiškas Korintiečiams
2 Kor	— Antrasis laiškas Korintiečiams
Gal	— Laiškas Galatams
Ef	— Laiškas Efeziečiams
Fil	— Laiškas Filipiečiams
Kol	— Laiškas Kolosiečiams
1 Tes	— Pirmasis laiškas Tesalonikiečiams
2 Tes	— Antrasis laiškas Tesalonikiečiams
1 Tim	— Pirmasis laiškas Timotiejui
2 Tim	— Antrasis laiškas Timotiejui
Tit	— Laiškas Titui
Fm	— Laiškas Filemonui
Žyd	— Laiškas Žydams
Jok	— Jokūbo laiškas
1 Pt	— Pirmasis Petro laiškas
2 Pt	— Antrasis Petro laiškas
1 Jn	— Pirmasis Jono laiškas
2 Jn	— Antrasis Jono laiškas
3 Jn	— Trečiasis Jono laiškas
Jud	— Judo laiškas
Apr	— Apreiškimas Jonui

KOMENTARŲ LEIDIMO REIKALU

Tremtyje lietuvių kalba knygų ir bendrai spaudos leidimas yra nuostolingas. Daugiausia spaudos darbuotojai dirba tik iš pasišventimo, be jokio materialinio atlyginimo. Parduotuvėse savininkai sako, kad iš knygų pardavimo jie nieko neuždirba. Jei taip yra bendrai su literatūra, tai ką bekalbėti apie tikybinę spaudą ir dar evangelišką. Ji išsilaiko tik remiama įvairių draugijų bei pavienių asmenų.

Komentarus rašyti ir leisti esu pasiryžęs raginamas vidujinio balso. Naujojo Testamento komentarų knygų, dydžio kaip ši, bus apie šešis tomus. Senojo Testamento jų bus žymiai daugiau. Šitokios knygos, dviejų tūkstančių egzempliorių, spausdinimas, įrišimas ir išsiuntinėjimas kainuoja apie šešis tūkstančius dolerių. Patirtis rodo, kad pavieniai asmenys pirkdami ir remdami tokių knygų leidimą, sudeda apie tris tūkstančius dolerių; taigi apie pusę išlaidų. Kas tokią spaudą mylite ir norite ją platinti, malonėkite ją paremti. Gal kas norėtų ir galėtų vienos knygos išlaidas padengti?

Jei didesnių rėmėjų neatsiras, knygos vis viena bus leidžiamos. Tada turėsiu jas leisti paprastesniu, pigesniu būdu.

Šioje knygoje yra įdėtas vokas. Malonėkite jį grąžinti. Būtų labai malonu gauti nors ir visai trumpą laiškutį. Kam rašyti yra sunku, grąžinkite tuščią voką. Ant voko užrašykite savo adresą. Kas voko negrąžins, neatsiradus pakankamų piniginių išteklių, knygos nebus siuntinėjamos.

APAŠTALŲ DARBAI

Apaštalų darbai yra tąsa Luko evangelijos. Jėzus siuntė savo mokinius skelbti evangeliją visam pasauliui. Tą skelbimą planavo ir paruošė ne apaštalai, bet Jėzus per Šventąją Dvasią. Čia neaprašomi kiekvieno apaštalo darbai (veikla), bet evangelijos skelbimas pradedant Jeruzale, Judėja, Samarija, Antiochija, Mažąja Azija, Makedonija, Graikija ir kitur, iki Romos.

Apaštalų darbų veikalo autorius yra dr. Lukas. Dėl to nekelia abejonių kritikai. Lukas, dauguma mano, buvo graikas, kilęs iš Antiochijos. Jis gerai mokėjo graikų ir aramėjų (hebrajų) kalbas, gydytojas, apaštalo Povilo palydovas bei pagelbininkas, vienintelis ne žydas, rašęs Šventąjį Raštą. Šis veikalas, kaip ir evangelija, skirtas Teofiliui, žymiam romėnui.

Pabaigoje šio veikalo kalbama apie Povilo kalinimą Romoje. Tas galėjo būti apie 61 metus. Taigi, veikalas galėjo būti anksčiausiai parašytas 62 metais. Daug kas mano, jog jis rašytas 69—72 m.

16,10 autorius rašo „mes" ir toliau tą dažnai kartoja, 20,5; 21,1; 27,1. Iš to „mes" galima spręsti, kuriose vietose Lukas dirbo drauge su Povilu. Lukas vedė kelionių ir misijų dienyną. Daug kas yra labai smulkmeniškai aprašyta. Be dienyno jis to nebūtų galėjęs atsiminti. Iki 15 skyriaus medžiagą bus rinkęs iš kitų raštų arba pasakojimų. Lukas turėjo daug galimybių susitikti su krikščioniškais veikėjais Jeruzalėje ir kitur. Daug dalykų Lukas visai nutyli, tą matome iš Povilo laiškų, Kol 4,14; 2 Tim 4,11. Kai ką jis tik pamini, o kitus įvykius plačiai atpasakoja. Luko tikslas nebuvo rašyti išsamią surinkimo (bažnyčios) istoriją, bet supažindinti Teofilių su evangelijos skelbimu po Jėzaus dangun žengimo.

Kai kurias datas yra įdomu žinoti. Jos bendrai laikomos apytikriomis.

Kai kurias datas yra įdomu žinoti. Jos laikomos apytikriomis.

1-2 skyrius - Surinkimas Jeruzalėje 30 metai
7-8 skyrius - Stepono nužudymas ir surinkimo išsklaidymas 31-32 metai
9 skyrius - Povilo atsivertimas 31-32 metai
9 skyrius - Pirmasis Povilo atsilankymas Jeruzalėje 34-35 metai
10 skyrius - Kornelijaus atsivertimas 35-40 metai
11 skyrius - Surinkimo pradžia Antiochijoje 42 metai
11 skyrius - Antrasis Povilo atsilankymas Jeruzalėje 44 metai
13-14 skyrius - Pirmoji misijos kelionė 45-48 metai
15 skyrius - Apaštalų pasitarimas Jeruzalėje 50 metai
16-18 skyrius - Antroji misijos kelionė 50-53 metai
19-20 skyrius - Trečioji misijos kelionė 54-57 metai
20 skyrius - Povilo kelionė į Jeruzalę 58 metai
24-26 skyrius - Povilo kalinimas Cezarėjoje 60 metai
27-28 skyrius - Povilo kelionė į Romą 60-61 metai
28 skyrius - Povilas Romoje 61-63 metai

ĮVADAS, Apd 1,1-3

1 Pirmoje knygoje, Teofiliau, papasakojau apie viską, ką Jėzus nuo pat pradžių darė ir mokė, Lk 1,1-3; Apd 3,23, 2 iki tos dienos, kurią buvo paimtas į dangų, pirmiau per Šventąją Dvasią davęs išrinktiesiems apaštalams įsakymų, Mt 28,19-20; Lk 24,49-51; Jn 20,21-22; 1 Tim 3,16. 3 Po savo kentėjimo Jis jiems pateikė daugelį įrodymų, kad yra gyvas, per keturiasdešimt dienų jiems rodydamasis ir aiškindamas apie Dievo karalystę, Jn 20,19-30; 1 Kor 15,4-8.

Apie savo evangelijos veikalą Lukas sako, kad daugelis rašė apie Jėzų, ir jis (Lukas), viską ištyręs rašo. Jis nieko nesako, kas jį paskatino rašyti apie apaštalų darbus, nemini, kad apie tai būtų buvę kokių raštų. Lukas sako, kad šis jo

veikalas yra tąsa pirmojo. Jis dedikuoja ir šį veikalą Teofiliui. Krinta į akis, kad čia nėra Teofiliui titulo, kaip evangelijoje, Lk 1,3. Dėl to galimi du paaiškinimai. Teofilius suartėjo su Luku, gal tapo krikščionis? Todėl Lukas nebeprideda jam titulo. Jis yra brolis Viešpatyje. Antras paaiškinimas. Pirmiau Teofilius ėjo aukštas pareigas valstybėje. Dabar jis pasitraukęs iš jų, nebeturėjo užimamos vietos ir titulo.

Lukas nieko neaiškina, bet tik aprašo, kaip viskas vyko. Bendrai Naujojo Testamento tikslas yra neaiškinti dieviškas paslaptis, bet liudyti, kaip jos buvo apreikštos tikintiesiems. Nė vienas negali išaiškinti dieviškų paslapčių, bet kiekvienas gali papasakoti, liudyti, kaip jas pergyveno.

Svarbu yra, kad pirmiau minimi Jėzaus darbai ir tik po to mokymas. Kiekvieno krikščionies veikimas (gyvenimas) privalo būti pirmoje vietoje. Gyvenimas turi remti mokymą, būti mokymo pavyzdžiu. Jėzaus ir kitų gražiausias mokymas apie dangų ir tikėjimą mažai mums ką padėtų, jei nebūtų paremtas gyvenimo pavyzdžiais. Evangelija nėra „išaiškinimas", bet Dievo gelbianti galia. Jėzus per tikėjimą pašalina mūsų kaltes, gydo ligas, išlaisvina iš nuodėmės, atnaujina (atgimdo). Per savo kryžiaus mirtį Jis atnešė pilną išganymą. Tai darė Jėzus ir vis dar daro.

Garsiausių žmonių gyvenimas baigiasi mirtimi. Jėzaus gyvenimas nesibaigė mirtimi. Jis prisikėlė ir yra gyvas. Po prisikėlimo Jis nebegyveno su mokiniais, kaip prieš mirtį. Bet Jis pasirodė jiems kelis kartus. Naujajame Testamente minimi 10 (kai kas randa 11) Jėzaus pasirodymai. Jis kalbėjo su apaštalais, per Šventąją Dvasią atvėrė jiems supratimą apie Dievo karalystę ir evangelijos skelbimą. Jis neaiškino mokiniams savo prisikėlimo, bet Jis įtikino juos, kad Jis gyvas! Jis rodėsi jiems 40 parų laikotarpy.

LIUDIJIMAS IKI ŽEMĖS PAKRAŠČIŲ, Apd 1,4-8

4 Kartą bevalgant, Jis liepė jiems nepasišalinti iš Jeruzalės, bet laukti Tėvo pažado, — „apie kurį, — tarė Jis, — esate girdėję iš manęs, Mk 16,19; Jn 14,16. 5 Jonas

krikštijo vandeniu, o jūs, po kelių dienų, būsite pakrikštyti Šventąja Dvasia", Apd 2,4; 11,15-17. 6 Susirinkusieji paklausė Jį: „Viešpatie, gal Tu šiuo metu atkursi Izaraelio karalystę?" Mt 6,10; Lk 19,11; Mt 17,11-12. 7 Jis atsakė: „Ne jūsų reikalas žinoti laiką ir metą, kuriuos Tėvas nustatė savo valia, Mt 24,36-37; Mk 13,32; 5 M 29,28. 8 Kai ant jūsų nužengs Šventoji Dvasia, jūs gausite Jos galybės ir tapsite mano liudytojai Jeruzalėje ir visoje Judėjoje bei Samarijoje ir lig pat žemės pakraščių", Apd 28,32; 8,5; 10,39; Lk 24,47.

———

Senajame ir Naujajame Testamente stalo draugystė buvo didelis dalykas, tuo buvo išreiškiamas visiškas pasitikėjimas, kuris nebuvo laužomas. Krikščionių agapė — meilės puota, buvo šventa. Po tokios subuvimo draugystės, Jėzus įsakė savo mokiniams likti Jeruzalėje ir laukti Tėvo pažado, apie kurį Jis — Jėzus kalbėjo ir kurį Jonas Krikštytojas minėjo — Šventosios Dvasios krikštą — išliejimą. Mokiniai matė prisikėlusį Viešpatį. Mirtis buvo nugalėta, nuodėmė palaužta, šėtonui galia atimta. Ar neturėjo sekti Viešpaties viešpatavimas, Izraelio karalystės atsteigimas? Tad nenuostabu, kad jie klausė: „Ar dabar atkursi Izraelio valstybę?" Ak, žmonės visą laiką norėjo žinoti ateitį! Daug ateities dalykų pasilaikė sau Tėvas. Ką gi žmogui padėtų, jei jis žinotų, kada jis mirs, kada jis sutiks laimę ar nelaimę, didžiuosius pasikeitimų įvykius, pasaulio pabaigą. Žmogui, Jėzaus sekėjui, yra daug kartų svarbiau gauti Šventosios Dvasios galios, Tą Tėvo ir Sūnaus pažadą. Ta galia yra reikalinga būti Jo liudininku. Graikų kalboje būti liudininku — reiškia būti kankiniu dėl Jėzaus. Tokiu, koks buvo Steponas. Teisme liudininkas gali sakyti tik tą, ką jis mato, ką tikrai žino. Jis neturi teisės pridėti savo aiškinimų. Jėzaus mokinių liudijimas buvo galimas, veikiantis. Jis turėjo pirma pasireikšti Jeruzalėje, Judėjoje, Samarijoje ir iki pasaulio pakraščių. Kaip Jėzus sakė, taip įvyko.

JĖZAUS DANGUN ŽENGIMAS, Apd 1,9-11

9 Tai pasakęs, jiems bežiūrint, Jėzus pakilo aukštyn, ir debesis Jį paslėpė nuo jų akių, Mk 16,19; Jn 6,62. 10 Kai jie, akių nenuleisdami, žiūrėjo į žengiantį dangun, štai prie jų atsirado du vyrai baltais drabužiais, Lk 24,4; 1 Pt 3,22, 11 ir prabilo: „Vyrai galilėjiečiai, ko stovite, žiūrėdami į dangų? Tas Jėzus, paimtas nuo jūsų į dangų, sugrįš taip pat, kaip Jį matėte žengiant į dangų", Mt 26,64-65; 1 Tes 4,16; Apr 1,7.

Kaip paprastai Lukas aprašo Jėzaus dangun žengimą! Jėzus kyla aukštyn, dabesis pridengia Jį. Mokinių žvilgsniai seka Jį. Angelai pažįsta mokinius, moka jų kalbą, žino Jėzaus atėjimą. Taip paprasta, kad daugelis modernių žmonių tuo apršymu yra nepatenkinti. Kas nepažįsta Šventosios Dvasios galios veikimo, tam viskas yra tik fantazija ir svajonės. Lukas ir Povilas gerai žinojo, kad žemė apvali ir nekabo ant nieko, bet laikosi erdvėje, Job 26,7. Graikai buvo žemės dydį apskaičiavę, nors ir kiek klaidingai. Jie nežinojo tiek apie visatą (erdvę), kiek mes žinome. 21-me amžiuje žmonės žinos daug daugiau apie tai, negu mes žinome šiandien. Jau Saliamono laikais žmonės žinojo, kad Dievo buvimo vieta nėra fizinė. Dievo netalpina dangų dangūs. Biblija žino ir ne vandens garų debesis, 2 M 16,10. Tas žinojimas, paprastais išsireiškimais, nekenkė Luko ir Teofilio tikėjimui. Tas paprastumas nekenkia tikėti ir šių dienų mokslininkams, kurie yra išganyti per Jėzaus auką ir pažįsta Jėzaus kraujo galią bei Šventosios Dvasios veikimą.

JĖZAUS MOKINIŲ BŪRYS, Apd 1,12-14

12 Tada jie sugrįžo į Jeruzalę iš vadinamojo Alyvų kalno, buvusio netoliese — kiek leidžiama nueiti šeštadienį, Lk 24,52. 13 Parėję jie susirinko aukštutiniame kambaryje, kur buvo apsistoję. Ten buvo Petras ir Jonas, Jokūbas ir Andriejus, Pilypas ir Tomas, Baltramiejus ir Matas, Alfiejaus sūnus Jokūbas, Simonas Uolusis ir Judas, Jokūbo brolis, Mt

10,2-4. 14 Jie visi ištvermingai ir vieningai atsidėjo maldai kartu su moterimis ir Jėzaus motina Marija bei Jo broliais, Apd 2,1; Lk 8,20-.

Taigi, Jėzaus dangun žengimas įvyko nuo Alyvų kalno. Šeštadienio kelias, 2 M 16,29, buvo apie vieną kilometrą. Jie susirinko į aukštutinį kambarį. Tai buvo tikra salė, kurioje tilpo 120 asmenų. Kur ta salė buvo, nėra tikrai žinoma. Čia buvo apsistoję visi vienuolika apaštalų, jų žmonos, reikia manyti ir kitos moterys, Lk 8,2-. Marija, Jėzaus motina, čia minima paskutinį kartą. Jėzaus broliai, Mk 3,31-35, netikėjo Jėzų, kaip Išganytoją. Jn 7,3-8 jie mokė Jėzų, kaip Jis turėtų elgtis. 1 Kor 15,7 Jėzus pasirodė savo broliui Jokūbui. Jis įtikėjo. Čia visi Jėzaus broliai ir Marija yra apaštalų tarpe. Romos katalikų bažnyčia nekreipia dėmesio į paprastą Šventojo Rašto pasakojimą. Ji moko, kad Marija pagimdė tik vieną Jėzų, o kiti broliai buvę tolimesni Jėzaus giminaičiai. Ši pažiūra nėra randama Šventajame Rašte. Evangelikai laiko Mariją šventą moterimi, tiki, kaip evangelijose rašyta, kad kiti Jėzaus broliai buvo Marijos vaikai.

Visas būrys vieningai ir ištvermingai meldėsi ir laukė pažado išpildymo. Tai buvo nemažas būrys, 120 asmenų. Tas surinkimas neturėjo jokios politinės ar ekonominės reikšmės. Bet Dievo Dvasiai veikiant, jis tapo reikšmingas visam pasauliui. Jo reikšmę jaučiame ir mes. Ji nustos veikti tik amžinybėje.

MOTIEJAUS IŠRINKIMAS APAŠTALU, Apd 1,15-26

15 Vieną dieną, atsistojęs brolių tarpe, — ten buvo susirinkę apie šimtą dvidešimt asmenų, – Petras tarė: 16 „Broliai, turėjo išsipildyti Rašto žodžiai, kuriuos Šventoji Dvasia pranašingai ištarė Dovydo lūpomis (burna) apie Judą, tapusį Jėzaus suėmėjų vadovu, Ps 41,10; 55,13-14; Jn 13,18. 17 Jis juk buvo mūsų skaičiuje ir turėjo dalį šioje

tarnystėje. 18 Bet jis niekšybės kaina įsigijo sklypą, paskui stačia galva puolė žemyn, perplyšc pusiau, ir visi jo viduriai išėjo, Mt 27,3-10; 2 Pt 2,15. 19 Tai tapo žinoma visiems Jeruzalės gyventojams. Anas sklypas jų kalba buvo pavadintas Hakeldamach, — tai reiškia: ‚Kraujo Sklypas', Apd 2,14. 20 Beja, Psalmių knygoje parašyta: „Jo kiemas tepasidaro tuščias, ir tegul niekas tenai nebegyvena', ir ‚Tegul kitas perima jo tarnystę', Ps 69,26; 109,8; Mt 23,38.

21 Taigi vienam iš vyrų, kurie drauge su mumis vaikščiojo visą laiką, kol Viešpats Jėzus buvojo tarp mūsų, Jn 15,27; Apd 4,33, 22 pradedant Jono krikštu ir baigiant Jėzaus paėmimu, reikia kartu su mumis tapti Jo prisikėlimo liudytoju", Apd 2,32; 3,15; 5,32; 13,31.

23 Ir jie pasiūlė du: Juozapą, vadinamą Barsabu, pravarde Justas, ir Motiejų. 24 Po to meldėsi: „Viešpatie, visų širdžių žinove, parodyk, katrą iš šių dviejų pasirenki, Jn 2,24-25; Apd 15,8; Lk 16,15; 1 Sam 16,7, 25 kad užimtų tą apaštalo tarnystės vietą, nuo kurios pasitraukė Judas, pasukdamas savo keliu". 26 Tada metė burtus, ir burtas krito Motiejui; ir jis buvo priskaitytas prie vienuolikos apaštalų, Mt 28,16; Patr 16,22.

———

Kur yra nuoširdus meldimas, ten pastebimos ir pareigos. Jie, nežymūs Galilėjos žmonės, turi pareigą skelbti evangeliją visam pasauliui. Bet štai, iš jų pačių apaštalų tarpo jau nėra vieno. Petras, visi žino, jis išsigynė Viešpaties. Bet kuris yra be kaltės? Šventasis Raštas neslepia nė vieno kaltės. Jis skelbia, kad kaltė atleista, autoritetas atstatytas. Petras vėl gali stoti brolių tarpan. Jis nekalba vyskupo autoritetu, nesitaria tik su apaštalais, bet stoja brolių tarpan. Jis kalba ano laiko kalba, visai nemini moterų, nors jų ten buvo (14 skirsnelis). Žydai kreipdavosi tik į „vyrus ir brolius". Mes, kalbėdami mūsų laiko kalba, sakome: „Seserys ir broliai".

Kokia suglausta Petro kalba! Kas moka taip kalbėti? Tačiau jis pasako visa aiškiai, suprantamai. Matas apie tai išsireiškia kiek kitaip, Mt 27,3-10. Visada keli matę vieną

įvykį atpasakoja kiek kitaip. Tas rodo tik įvykio tikrumą, atpasakojimo paprastumą, ne dirbtinumą. Bendrai, juk atpasakota tas pats: išdaviko niekšybė, jo galas (mirtis), visas miestas apie tai žinojo; už uždaviko pinigus įsigytas „Kraujo Slypas". Petras nekeikia ir neniekina Judo. Jis yra sukrėstas dėl Judo. Petras klausia (mąsto), kodėl taip įvyko. Jis mąsto Šventojo Rašto pagrindu. Ieško jame atsakymo. Jis jį randą, Ps 69,26; 109,8. Šie žodžiai buvo rašyti apie žiaurius priešus. Bet mąstant apie Judą, jie darosi nauji, atitinka šią padėtį. Tie žodžiai nevertė Judą nusikalsti, bet tik pasakė, kaip įvyks. Taigi, jo kiemas (vieta) tuščias, jo tarnystė tenka kitam.

Jėzus prisikėlė. Jis yra tikras Išganytojas, toks yra reikalingas nusidėjėliams! Jo (prisikėlimo) liudininkas privalo Jį gerai pažinti, kad galėtų bendrai, su mumis, tarnybą eiti. Galutiną sprendimą nenori daryti apaštalai. Jie, bendrai visi, kreipiasi maldoje į Tą, kuris pažįsta širdis. Surinkimas parenka tinkamiausius kandidatus iš savo tarpo. Galutinį žodį tetaria Dievas per burtą. Senajame Testamente burtų traukimas randamas, 4 M 26,55. Kai kurie krikščionys ir dabar daro burtų traukimą. Vėl kiti yra tam labai priešingi. Kiekvienas teesie tikras ką jis daro. Kai kas mano, kad čia buvo pasielgta skubotai, neapgalvotai. Jėzus pats išsirinkęs Povilą savo liudininku. Povilas, tiesa, žinojo esąs apaštalu, 1 Kor 15,5-10. Bet jis buvo pagonių apaštalas. Jis niekada nesiskaitė vienas iš dvylikos. Pagal 21-22 skirsnelius, Povilas netiko šiai tarnybai.

SEKMINIŲ STEBUKLAS, Apd 2,1-13

1 Sekminių dieną, visi mokiniai buvo drauge vienoje vietoje, 3 M 23,15-21; Apd 1,14; Lk 9,51. 2 Staiga iš dangaus pasigirdo ūžesys, tarsi kilus smarkiam vėjui. Jis pripildė visą namą, kur jie sėdėjo, Apd 4,31; 5,12; Jn 3,8; 1 Pt 1,21. 3 Jiems pasirodė tarsi ugnies liežuviai, kurie pasidaliję nusileido ant kiekvieno iš jų, 4 M 11,25; Mt 3,11; Lk 12,49. 4 Visi tapo pilni Šventosios Dvasios ir pradėjo kalbėti kitais liežuviais (kalbomis), kaip Dvasia davė jiems prabilti, Apd

4,8; 10,44-46; 11,15; 19,6; Mk 16,17; 1 Kor 14.

5 Jeruzalėje gyveno maldingų žydų, dievotų vyrų iš įvairių tautų, Apd 8,2. 6 Pasigirdus tam ūžesiui, subėgo daugybė žmonių. Jie didžiai nustebo, kiekvienas girdėdamas savo kalba juos kalbančius. 7 Lyg nesavi, ir nustebę, jie klausinėjo: „Argi šitie kalbantys nėra galilėjiečiai? Jn 7,52. 8 Tai kaipgi kiekvienas juos girdime savo gimtąja kalba? 9 Partai, elamitai, Mezopotamijos, Judėjos, Kapadokijos, Ponto ir Azijos, 1 Pt 1,1, 10 Frigijos ir Pamfilijos, Egipto bei Libijos pakraščio ties Kirėne gyventojai, ateiviai romėnai, 11 žydai ir prozelitai, kretiečiai ir arabai, — visi girdime juos skelbiant įstabius Dievo darbus mūsų kalbomis". 12 Visi labai stebėjosi ir, nieko nesuprasdami, klausinėjo: „Ką tai reiškia?" 13 O kiti šaipėsi, tardami: „Jie prisigėrė šviežio vyno", 1 Kor 14,19-23.

———

Drauge buvo apaštalai, mokiniai, moterys, Marija, Jėzaus motina ir Jo broliai. Jie meldėsi ir laukė pažado išpildymo. Buvo sekminių diena, viena žydų didžiųjų metinė šventė. Tai buvo Piūties šventė, 3 M 23,15-22. Šioje šventėje būdavo prisimintas ir įstatymo davimas ant Sinojaus kalno. Ši šventė būdavo švenčiama 50 dienoms praėjus po Velykų švenčių. Todėl ji buvo vadinama — pentekoste (penkiasdešimt). Iš šio pavadinimo kilo Sekminių vardas.

Įstatymo davimu buvo duotas Izraelio tautai tikėjimo pagrindas. Šią šventę Dievas panaudojo krikščionystės įsteigimui. Nors dažnai Dievas panaudoja senus įvykius, bet Jis nepriklauso nuo jų. Kur Jis pasireiškia, čia Jis daro ką naujo. Sekminių dieną Dievo pasireiškimas buvo su galia ir gyvybe. Jis pasireiškė vidujiniai ir išviršiniai. Staiga pasigirdo lyg smarkus vėjo ūžesys. Reikia prisiminti, kad hebrajų kalboje tas pats žodis reiškia dvasią ir vėją. Tas ūžesys atėjo ne iš atmosferos, bet nuo Dievo. Jis atėjo į žemišką pasaulį, namą. Dievas nepriklauso nuo šventovės, didekuotų namų. Jis kartais pasirenka ir tyruose krūmą, 2 M 3,2. Dvasia tapo matoma. Krikštytojas ją matė balandžio pavidale, čia ji buvo matoma, tarsi ugnies liežuviai. Kas asmeniškai yra patyręs

Dievo Dvasios veikimą, tas žino, kad „ugnis" šildo, švarina, pikta naikina, širdį uždega. Kyla nesulaikoma vėtra. Bet tas veikimas taipgi yra švelnus, ramus.

Jie visi tapo pilni Šventosios Dvasios. Tą pilnumą patyrė apaštalai, mokiniai ir moterys. Jau pačioje pradžioje Dievas nedarė skirtumo tarp vyrų ir moterų, Gal 3,28.

Jie visi pradėjo kalbėti kitais liežuviais. Lietuvių kalba kai kas verčia — kitomis kalbomis. Apie liežuvių kalbą daugelis lietuvių mažai ką žino. Todėl daug kurie mano, jog tai yra įvairios kalbamos kalbos. Kartais jos yra mūsų laikų kalbamos kalbos, bet dažnai jos yra visai nežinomos, gal angelų, dangiškos kalbos. Gal jos vadinamos liežuvių kalbomis, kad pasirodė ugnies liepsnelės, lyg pasidalinę liežuviai? Kad atskirtų liežuvių kalbas nuo dabar kalbamų kalbų, anglai, vokiečiai, latviai ir kitos tautos rašo — „kitais liežuviais". Jei lietuvių kalba pradėtų rašyti „kitomis kalbomis", tai lietuviai visai nebežinotų, kas yra kalbėti liežuviais.

Jie kalbėjo liežuviais visi 120. Tai nebuvo pamokslai. Sekminių dieną pasireiškė pirmasis krikščionių liežuviais kalbėjimas. Kai kuriems kalbantieji atrodė lyg girti, 1 Kor 14,23, lyg bepročiai. Jie kalbėjo apie didingus Dievo darbus: garbino, šlovino, gyrė, dėkojo . . .! Kas liežuviais kalba, tas nekalba žmonėms, bet Dievui, 1 Kor 14,2. Tas kalbėjimas tapo tuojau žinomas visoje Jeruzalėje. Subėgo daugybė žmonių. Kas kalba liežuviais, 1 Kor 14,13-28, reikalingas jų aiškinimas, 1 Kor 12,10, kitaip ta kalba lieka nesuprantama. Sekminių liežuvių kalbėjimas buvo nuostabus „girdėjimas": kiekvienas suprato tą „kalbėjimą" savo prigimta kalba. To „kalbėjimo" klausėsi iš 15 vietovių susirinkę žmonės. Toks „girdėjimas" daugiau nebepasikartojo bent Šventajame Rašte neminimas, bet liežuvių kalbėjimas, kuris reikalingas aiškinimo pasikartoja labai dažnai.

Lukas visai nebandė aiškinti to įvykio. Tokie dieviški dalykai nėra išaiškinami. Bet jie yra. Viešpaties atlankymas, Šventosios Dvasios veikimas, kalbėjimas liežuviais, daug kartų kartojosi ir kartojasi.

Sekminių įvykį girdėjo žydai ir prozelitai; tai pagonys, atsivertę į žydų tikėjimą. Kalbantieji neskelbė savo minčių, jausmų, bet Viešpaties šlovę, kaip Dvasia jiems davė išsireikšti. Kurie rimtai klausėsi, nesuprato kas vyksta. Jie klausė vienas antro: „Ką tai reiškia?" Kiti šaipėsi. Tas nuostabus liežuvių kalbėjimas nepalietė širdžių ir nesukėlė klausimo: „Ką turiu daryti, kad išganytas tapčiau?" Tą klausimą sukėlė skelbiamas žodis, veikiant Šventajai Dvasiai. Jis palietė sąžines, parodė žmonėms jų padėtį.

PETRO SEKMINIŲ PAMOKSLAS, Apd 2,14-36

14 Tada stojo Petras su vienuolika ir, pakėlęs balsą, prabilo: „Jūs, judėjiečiai bei visi Jeruzalės gyventojai, tebūnie jums žinoma, — įsidėmėkite mano žodžius! Apd 1,8; Mt 28,16; 13,9. 15 Šie nėra, kaip jūs manote, prisigėrę, — juk dabar vos trečia dienos valanda, — Apd 26,15; Ef 5,18, 16 bet čia išsipildė pranašo Joelio pasakyti žodžiai: 17 ‚Paskutinėmis dienomis, — sako Dievas, — Aš kiekvienam kūnui išliesiu savosios Dvasios. Tada jūsų sūnūs ir dukterys pranašaus, jūsų jaunuoliai matys regėjimus, o senieji sapnuos sapnus, Iz 2,2; 44,3; Ez 39,29; Rom 5,5; Tit 3,5-6; Apd 21,9; Joel 2,28-32; 3,1-5. 18 Taipogi ir savo tarnams (vergams) bei tarnaitėms tomis dienomis išliesiu savosios Dvasios, ir jie pranašaus. 19 Aš darysiu stebuklų aukštai danguje ir žemai žemėje, parodysiu ženklų: kraujo, ugnies, bei rūkstančių dūmų, Lk 21,25. 20 Saulė pavirs tamsybe, o mėnulis — krauju, prieš ateinant didingai ir šlovingai Viešpaties dienai, Joel 3,15; Apr 6,12. 21 Ir atsitiks, kad kiekvienas, kuris šauksis Viešpaties vardo, bus išgelbėtas', Apd 4,7-12; 9,14-21; 22,16; Rom 10,13. 22 Izraelio vyrai! Klausykite, ką sakysiu: Jėzų nazaretietį, Dievo jums patvirtintąjį galingais darbais ir stebuklingais ženklais, kuriuos per Jį nuveikė Dievas jūsų tarpe, kaip patys žinote, Apd 10,38; Lk 24,19; Jn 3,2, 23 šitą, Dievo valios sprendimu bei numatymu išduotą, jūs nusikaltėlių rankomis nužudėte, prikaldami prie kryžiaus, Apd 3,13-

15; 4,10-28; 5,30; 1 Tes 2,15; 1 Pt 1,20. 24 Dievas Jį prikėlė, išvaduodamas iš mirties skausmų, nes buvo neįmanoma, kad mirtis Jį nugalėtų, Ps 18,5-8. 25 Juk Dovydas apie Jį sako: ‚Aš visada žvelgiu į Viešpatį. Jis stovi mano dešinėje, kad nesusvyruočiau, Ps 16,8-11. 26 Todėl pralinksmėjo mano širdis, džiūgavo mano liežuvis, ir mano kūnas ilsėsis su viltimi, 27 juk Tu nepaliksi mano sielos mirusiųjų buveinėje ir neduosi savo šventajam supūti, Apd 13,35. 28 Gyvenimo kelius Tu man atvėrei ir pripildysi mane džiaugsmu savo akivaizdoje'. 29 Broliai, norėčiau jums atvirai sakyti apie patriarchą Dovydą. Jis mirė, buvo palaidotas, ir jo kapas yra pas mus po šiai dienai, Apd 13,36; 1 Kar 2,10; Jn 8,52. 30 Būdamas pranašas ir žinodamas iškilmingą Dievo priesaiką, kad jo palikuonis užimsiąs jo sostą, Ps 132,11; 89,4-5; 2 Sam 7,12-13, 31 jis tai numatė ir kalbėjo apie Mesijo prisikėlimą, kad Jis neliks mirusiųjų buveinėje ir Jo kūnas nesupus, Ps 16,10. 32 Tą Jėzų Dievas prikėlė, ir mes visi esame Jo liudininkai, Apd 3,15; 4,33. 33 Dievo dešinės išaukštintas, Jis gavo iš Tėvo Šventosios Dvasios pažadą ir ją dabar išliejo. Jūs tai matote ir girdite, Apd 5,31; Fil 11,2-9. 34 Juk Dovydas neužžengė į dangų. Jis pats kalba: ‚Viešpats tarė mano Viešpačiui, sėskis mano dešinėje, Ps 110,1; Mt 22,44; Žyd 1,13; 1 Kor 15,25; 35 Aš patiesiu tavo priešus, tarsi pakojį po tavo kojų'. 36 Tad teįsitikina visi Izraelio namai: Dievas padarė Viešpačiu ir Mesiju tą Jėzų, kurį jūs nukryžiavote", Apd 5,31.

———

Petras, matydamas ir girdėdamas žmonių nuostabą, atsistojo su vienuolika apaštalų ir davė atsakymą. Pirmiausia Petras atsakė pajuokėjams, kad taip nėra ir negali būti, kaip jie mano ir šaiposi. Dar tik yra devinta valanda ryto. Šeštadienių ir didžiųjų švenčių proga žydai visai negeria (alkoholio) rytą, o jei geria, tai geria tik vakare. Kas čia dabar vyksta, dėl ko jie stebėsi ir nesupranta, yra Rašto išsipildymas, Joel 3,1-5. Šventasis Raštas buvo pagrindas žydų tikėjimo. Jis turėtų būti ir visų bažnyčių. Petras visai

nebandė paveikti žmonių jausmus. Jis priminė jiems Raštą ir Jo autoritetą. Petras nerėmė savo kalbos pagražinimais, psichologija, bet paprastumu, Šventojo Rašto faktais. Galime ir turime pasimokyti iš jo kalbos paprastumo. Kur evangelijos skelbime ieškoma klausytojų jausmus paveikti, kažin ar ten bėra nuosaikus evangelijos faktų skelbimas? Skelbime privalo būti Šventojo Rašto pagrindas. Petras net neminėjo Jėzaus dieviškos didybės. Jis vadina Jį Jėzumi Nazaretiečiu. Su Naujuoju Testamentu prasidėjo paskutiniai pasaulio laikai. Kaip Raštas buvo išpildytas dėl Jėzaus Nazarete, Lk 4,16-21, taip čia Jis išpildomas Jeruzalėje, susirinkusiųjų akivaizdoje. Fariziejai mokė, kad Dievas savo Dvasią teikia tik išmintingiems, pasirinktiems, vyrams iš Izraelio giminės. Petras žinojo Raštą, jis priminė jiems, kad Dievas nesilaiko jų skelbiamų dogmų. Jis jau seniai pranešė per pranašą, kad paskutiniais laikais, Jis išlies savo Dvasios ant visų: (visam kūnui) senų ir jaunų, vyrų ir moterų, laisvų ir vergų, izraelitų ir pagonių. Čia matoma pradžia, Šventosios Dvasios išliejimas.

Toliau seks ženklai žemėje — kraujas, ugnis, rūkstanti dūmai. Tą pergyveno izraelitai 70 metais. Kiek ten tekėjo kraujo! Kaimai, miestai, sostinė ir šventovė degė ir rūko. O kiek mes tų baisybių pergyvenome ir pergyvename. Ženklai danguje, ant mėnulio ir saulės dar nepasirodė, bet apie juos sakyta. Ženklai įvyks pirma šlovingosios ir baisiosios Viešpaties dienos. Naujojo Testamento tikslas nėra gerinti gyvenimo aplinkybes, patį žmogų, Jo tikslas yra gelbėti žmogų. Kiekvienas, kuris šauksis Viešpaties, Viešpaties bus išgelbėtas. Skelbimo centras yra Jėzus — iš Nazareto. Jis buvo Dievo patvirtintas galingais darbais ir stebuklingais ženklais. Tą visą klausytojai matė ir žinojo. Tie patys Jėzaus ženklai ir dabar pasireiškia. Kiek mes jais tikime ir pasinaudojame?

Petras nebarė klausytojų dėl jų blogų papročių, darbų, apgaulės, dorovės sugedimo ir iškrypimo. Jų likimas priklausė nuo Jėzaus priėmimo ar atmetimo. Jie atmetė ir nužudė šį Dievo siųstąjį pagonių (nusikaltėlių) rankomis.

Dievas išlaisvino Jį iš Mirties ryšių. Tas įvyko Dievo sprendimu, kad Raštas išsipildytų, 1 Kor 15,4; Ps 16,8-11. Petras aiškino, kad Dovydo žodžiai taikomi Viešpačiui Jėzui. Jį Dievas išlaisvino iš mirties ryšių, išaukštino dangun žengimu ir Šventosios Dvasios atsiuntimu, kurią Jis buvo pažadėjęs, Ps 110.

Petras įrodė nustebusiems klausytojams Raštu ir visiems žinomais gyvenimo faktais, kad Jėzus Nazaretietis yra Mesijas. Jis kvietė visus Izraelio namus įsitikinti ir Jį priimti. Tai nebuvo filosofijos ar pasaulėžiūros klausimai, bet žmogui išgelbėjimas (išganymas). Šventosios Dvasios išliejimu prasidėjo Mesijo laikai.

SKELBIMO VEIKIMAS, Apd 2,37-41

37 Kai jie tai girdėjo, vėrė jiems širdį, ir jie klausė Petrą bei kitus apaštalus: „Ką mums daryti, broliai?" Apd 16,30; Žyd 4,12. 38 Petras jiems atsakė: „Atsiverskite, ir kiekvienas tepasikrikštija vardan Jėzaus Kristaus, nuodėmėms atleisti, tada gausite Šventosios Dvasios dovaną, Apd 3,19; Mk 16,16; Apd 8,15-17; Ef 1,13; Kol 1,13-14. 39 Juk jums skirtas pažadas, taipogi jūsų vaikams ir visiems toli esantiems, kuriuos pašaukia tik Viešpats, mūsų Dievas", Apd 13,48; Ef 2,13; 1,21; Apr 7,14. 40 Dar daugeliu kitokiais žodžiais jis primigtinai ragino juos, sakydamas: „Gelbėkitės iš šitos iškrypusios padermės!" 2 Kor 5,20; Gal 1,4; Fil 2,15; 1 Tes 1,5. 41 Kurie priėmė jo žodį, buvo pakrikštyti, ir tą dieną prisidėjo prie jų apie trys tūkstančiai, Apd 2,47; 4,4; 4,15; 6,4; Rom 10,17; Ef 1,13; 1 Tes 1,6; 2,13.

Apaštalas Petras nedėjo pastangų paveikti klausytojų valią. Jis tik pasakojo, ką Dievas darė ir ką žmonės (jie) darė. Šventoji Dvasia matomais ženklais veikė Jėzaus mokinius. Ji paveikė klausytojų širdis perveriančiai taip, kad jie klausė: „Ką turime daryti?" Klausytojai vadino apaštalus broliais. Nebuvo jokių šventų apaštalų ar klero, buvo tik broliai. Dievas apsireiškė per Šventąją Dvasią betarpiškai. Tą Dievas

darė ir tebedaro. Pamaldos (surinkimas) buvo pertrauktos. Vyko sielovados pamokymai. Pokalbiuose dalyvavo visi mokiniai. Po paaiškinimų ir patarimų vėl kalbėjo Petras. Jo bendras visiems atsakymas buvo: „Atsiverskite, ir kiekvienas tesikrikštija vardan Jėzaus Kristaus nuodėmėms atleisti, tada gausite Šventosios Dvasios dovaną. Pirmoje vietoje visada buvo atsivertimas. Tą skelbė Krikštytojas, Jėzus, apaštalai. Kiekvieno krikščionies dvasinis gyvenimas prasideda atsivertimu, taipgi ir kiekviena evangelizacija. Po atsivertimo seka nuodėmių atleidimas, kurį teikia tik Jėzus. Apaštalų darbe, Sekminių dieną, visi šie klausimai iškilo pirmą kartą. Nuodėmių atleidimas rišamas su krikštu. Sielovadoje iškilo ir vaikų klausimas. Petras sakė: „Šis pažadas skirtas jums ir jūsų vaikams . . ." Jei šie klausimai, kurie iškilo ir minimi šioje pirmoje sielovadoje, būtų plačiai ir išsamiai aprašyti, gal būtų krikščionijoje išvengta kai kurių ginčų, kurie tęsiasi tūkstantmečius. Atsivertimas — atgimimas, žmogaus atnaujinimas. Apie jį daug kalba Senasis ir Naujasis Testamentas. Tai yra tas veiksmas, per kurį Dievas atgimdo žmogų. Atgimimą skelbė pirmieji krikščionys. Kiekvienas, prieš tapdamas krikščionimi, jį pergyveno. Taip buvo iki ketvirtojo šimtmečio pradžios. Kada pagonys be atsivertimo ir net prievarta buvo verčiami priimti krikščionybę, atsivertimo ir apsisprendimo nustota reikalauti. Žinojimą, kad yra atgimęs, pradėta laikyti pasididžiavimu ir erezija. Nuodėmių atleidimas yra teikiamas tik per Jėzaus atneštą mirties auką, tikėjimu. Pirmi krikščionys gaudavo nuodėmių atleidimą betarpiškai iš Dievo — Jėzaus. Kai kurios bažnyčios, remdamosios Mt 16,17-19, pradėjo mokyti, kad kunigams duota galia nuodėmes atleisti. Tuo buvo nukrypta nuo evangelijos tiesos ir pradėta mokyti prietarai, kad kunigui ištarus atleidimo posakį, yra suteikiamas išrišimas. Krikščionys, kurie tiki evangelijai, kaip Raštas sako, yra atgimę, gauna betarpį nuodėmių atleidimą iš Jėzaus.

Apie krikštą apaštalai labai įvairiai išsireiškia: palaidojimas, Rom 6,4; Kol 2,12, atskyrimas, Rom 6,1-23, sąžinės derinimas, 1 Pt 3,21, apšvarinimas, Tit 3,5. Krikštas nėra,

kaip kas sako, mistinis veikimas, kuris teikia atgimimą be krikštijamojo asmeniško apsisprendimo. Krikštui reikalingas asmeniškas apsisprendimas, kaip Petras sakė, ne bendrai, bet kiekvienas teapsisprendžia ir tesikrikštija. Dėl vaikų krikšto. Čia yra kalbama apie vaikus. Kol 2,11-12 krikštas palyginamas apipiaustymui. Žydai apipiaustė atsiverčiančius pagonis tik asmeniškai apsisprendusius, tikinčius, suaugusius. Bet žydai savo vaikus apipiaustė mažus, aštuonių dienų. Žydams šis klausimas savaime buvo taip suprantamas. Tuo remiantis, daugelis krikščionių krikštija mažus vaikus.

Šventoji Dvasia pažadama visiems, tiek Viešpatį nužudžiusiems, kaip ir apaštalams. Tai yra Viešpaties dovana. Petras nesakė: gal, turėkite vilties? bet — gausite! Dievo Dvasia veikia (pučia) kur Ji nori ir kaip Ji nori. Ji veikia (pučia), pasireiškia matomais ir jaučiamais ženklais.

Petras ragino apsispręsti ir leisti gelbėtis. Jis tai darė įvairiais žodžiais. Klausimas nebuvo apie gyvenimo pagerinimą, surinkimų lankymą, bet išgelbėjimą. Kai Dievo Dvasia veikia, nėra laiko ilgai apsigalvoti, reikia gelbėtis, kaip iš degančio namo. Išgelbėjimas yra Dievo malonė, Ef 2,1-9. Išgelbėjimas vyksta tik žmogui sutinkant, leidžiant gelbėti. Dievas prievartos nevartoja. Jis laukia sutinkant, ateinant. Atsivertimas, išgelbėjimas reikalingas kiekvienam, pradedant niekšais, nusikaltėliais ir baigiant aukštais bažnyčių pareigūnais bei teologinių universitetų profesoriais.

Čia nebuvo jokių pamokų, pamokymų. Jie buvo tuojau krikštijami. Pamokymai vyko vėliau. Jeruzalės miesto gyventojų ir atvykusių minių į šventę, kurie leidosi gelbiami, buvo mažas būrelis, tik trys tūkstančiai. Bet ar nenuostabu, kad per vieną pamokslą, įtikėjo ir buvo išgelbėta tokia minia! Šventosios Dvasios išliejimas įvyko devintą valandą ryto. Ar tie trys tūkstančiai buvo pakrikštyti tą pačią dieną, nesakyta. Kai kurie kelia abejones, ar kelių tūkstančių minia galėjo girdėti kalbantį Petrą. Tada jokių garsiakalbių nebuvo. Reikia atsiminti, kad dar 18 šimtmečio garsieji evangelistai dažnai kalbėjo į kelių dešimčių tūkstančių minias, ir visi

klausytojai juos gerai girdėjo ir suprato. Mes, naudodamies įvairiais moderniais patogumais, užmirštame kalbėti ir net vaikščioti, o dvasiniu gyvenimu, kad pasinaudotume Šventosios Dvasios veikimu, grįžtame prie burtų ir kerėjimų.

PIRMASIS KRIKŠČIONIŲ SURINKIMAS, Apd 2,42-47

42 Jie ištvermingai laikėsi apaštalų mokslo, bendravimo, duonos laužimo ir maldų, Apd 20,7; Ef 5,19; Fil 2,1; Kol 3,16. 43 Nuostaba apėmė kiekvieną, nes per apaštalus įvyko daug stebuklingų ženklų, Apd 5,11; 19,17; Jn 20,23; Mk 16,17-18. 44 Visi tikintieji laikėsi drauge ir turėjo visa bendra, Apd 4,32. 45 Nuosavybę bei turtą jie parduodavo ir, ką gavę, padalydavo visiems, kiek kam reikėdavo. 46 Jie kasdien sutartinai būdavo šventovėje, o savo namuose, tai vienur, tai kitur laužydavo duoną, su džiugia ir taure širdimi, 47 garbindami Dievą, ir turėdami visuomenės palankumą. O Viešpats kasdien gausino jų būrį tais, kurie priėmė išganymą, Apd 5,14; 6,7; 9,31; 11,21-24; 12,24; 14,1; 19,20; Ef 5,19-20; Kol 3,16; Jok 5,13.

Tai pirmasis krikščioniškas surinkimas. Jame pasireiškė tikra pirmoji krikščioniška meilė. Kur vyksta dvasiniai pabudimai, ten dažnai tenka matyti ir pergyventi ką nors panašaus. Jie ištvermingai laikėsi apaštalų mokslo. Pas tikrai dvasiniai pabudusius, visada yra didelis troškimas Dievo žodžio. Šventasis Raštas yra toks vertingas, kad jis skaitomas visada, kiek tik turima laiko. Šie pirmieji krikščionys neturėjo Naujojo Testamento. Senajame Testamente jiems buvo daug kas nesuprantama. Jie klausėsi, ką apaštalai pasakojo apie Jėzų ir kaip jie aiškino Senąjį Testamentą. Apaštalai nemokė jokių dogmų. Jie pasakojo panašiai, kas yra evangelijose užrašyta ir aiškino Senąjį Testamentą, kaip Dvasia jį jiems atvėrė, Lk 24,27-32. Jie visi tuo gaivinosi, jų širdys degė.

Jie liko draugystėje (bendravime). Dvasinė draugystė yra

gilesnė ir mielesnė už artimųjų kūnišką draugystę. Atgimusieji jaučiasi broliais ir seserimis Kristuje. Jie ilgisi draugystės ir džiaugiasi ja.

Duonos laužymas pirmoje eilėje buvo žydų paprotys, laužti duoną prieš kiekvieną valgį. Toks supratimas Šventos Vakarienės, kaip mes dabar suprantame sakramentus, įsivyravo tik vėliau. Po paprastos vakarienės, dažnai krikščionys turėdavo ir Viešpaties Vakarienę, Apd 20,7. Kur yra gyvas dvasinis pabudimas, ten atsiranda širdies malda: pavienių asmenų ir bendros maldos, Jn 4,24; Rom 8,15; Gal 4,6.

Per apaštalus įvyko daug stebuklų. Gyvas Dievo apsireiškimas buvo jų tarpe. Visuomenė žiūrėjo į juos su didele pagarba ir orumu. Krikščionių dvasinis ir ekonominis gyvenimas buvo labai skirtingas nuo kitų žmonių gyvenimo. Jie net turimą nuosavybę laikė bendra. Nuosavybės teisė nebuvo panaikinta jų tarpe, bet išnaudojimas vienas antro pas juos išnyko. Tokių pasireiškimų surinkimų istorijoje buvo ir yra. Yra krikščionių, kurie duoda visų pajamų 10% Dievo garbei, bet yra ir tokių, kurie aukoja daug daugiau. Taipgi jie savo tarpe padeda vienas antram, nereikalaudami atlyginimo.

Pirmi krikščionys buvo ir jautėsi izraelitai. Jie lankė šventovę. Bet jie rinkosi ir savo privačiuose namuose. Čia jie laužsaid duoną, drauge valgydavo, neieškojo prabangos ir skanumynų, pasitenkino paprastumu, džiaugėsi dvasiniu gyvenimu, šlovino Dievą. Veikiant Šventajai Dvasiai, Dievas gausino jų būrį tais, kurie leidosi gelbiami. Pradžioje visuomenė buvo jiems palanki. Bet jie gavo greitai patirti ir persekiojimų.

LUOŠO IŠGYDYMAS, Apd 3,1-10

1 Kartą Petras ir Jonas ėjo devintą valandą į pamaldas šventovėje, Lk 18,10; Jn 18,15. 2 Vienas apsigimęs luošas vyras buvo nešamas ir kasdien sodinamas prie šventovės vartų, vadinamų Gražiaisiais, kad prašytų šventovės lankytojų išmaldos, Apd 14,8; Jn 1,9. 3 Pastebėjęs įeinančius į

šventovę Petrą ir Joną, jis prašė išmaldos. 4 Petras, įdėmiai pažvelgęs į jį drauge su Jonu, tarė, Apd 14,9: 5 „Pažiūrėk į mudu". Jis žiūrėjo, tikėdamasis ką nors gausiąs. 6 Bet Petras prabilo: „Sidabro nei aukso neturiu, bet ką turiu, tą duosiu. Jėzaus Kristaus Nazaretiečio vardu kelkis ir vaikščiok!" Mt 9,6; Mk 16,17; Lk 9,1-2; Jn 5,8; Apd 9,34. 7 Ir, paėmęs už dešinės rankos, pakėlė jį. Jo kojos ir riešai bematant sustiprėjo, Mt 8,15; Lk 5,25; Apd 9,41; 14,10; Iz 35,6. 8 Jis pašoko, atsistojo ir pradėjo vaikščioti. Drauge su apaštalais ėjo į šventovę. Ten, vaikščiodamas ir šokinėdamas, garbino Dievą, Jn 5,14. 9 Visi žmonės matė jį vaikščiojant ir šlovinant Dievą. 10 Jie pažino, kad tai tas pats, kuris sėdėdavo elgetaudamas prie Gražiųjų vartų. Jie buvo labai nustebinti ir apstulbinti to, kas jam atsitiko, Lk 5,26.

———

Apd 2,45 sakyta bendrai, kad ne tik per Petrą ir Joną, bet per visus apaštalus įvyko daug stebuklų. Gal šimtai ir tūkstančiai? Iš to pasakymo mažai ką galime suprasti. Čia Lukas aprašo vieną įvykį suprantamai, plačiai. Tie įvykiai vyko be apaštalų posėdžių, pasitarimų, svarstymų ir nutarimų, bet per Dievo vedimą. Jonas ir Petras turėjo po brolį apaštalą. Bet juos rišo artima draugystė, Kristaus prisikėlimas. Juodu bėgo pas kapą, čia drauge ėjo į šventovę vakarinių aukų laiku, 2 M 29,38-. Prie šventovės Gražiųjų vartų sėdėjo apsigimęs luošas vyras ir elgetavo. Tada nebuvo socialinio aprūpinimo. Vargšai turėjo elgetauti. Koks tai turtas būti sveikam!

Elgeta prašė aukos, — gavo sveikatą. Per Petro rankas ėjo daug aukų. Jos buvo skirtos surinkimo vargšams ir kitiems reikalams. Petras ir Jonas nieko neturėjo, ką duoti šiam vargšui. Lukas nieko nerašo ką vidujiniai pergyveno Petras ir Jonas, nei ką elgeta. Jis aprašo tik tą, ką kiekvienas matė. Kiek čia buvo nematomų pergyvenimų! Petrui užtikrinimas, kad Dievas išgydys tą luošį. Elgetos pasitikėjimas, pergyvenimas pasveikimo, džiaugsmas . . .

Elgeta prašė išmaldos. Petras liepė jam žiūrėti į juos.

Elgeta tikėjosi gauti gerą išmaldą. Petras sakė neturįs nei sidabro, nei aukso. Elgeta nusivylė. Petras davė, ką turėjo, Jėzaus vardu. Elgeta bematant sustiprėjo, pašoko, vaikščiojo, džiūgavo, šlovino Dievą. Kaip gydymas įvyko Lukas nieko nesako. Kas gali tą išsakyti? Tai Dievo darbas, panašus į Šventosios Dvasios išliejimą. Žmonės buvo panašiai nuteikti, labai nustebinti. Dievas suteikė Petrui naują galimybę sakyti pamokslą. Tai tik vienas iš daugybės įvykių, kas tada nusidavė per apaštalus. Kiek tokių įvykių įvyko istorijos bėgyje, ir kiek jų įvyksta dabar. Dievas yra gyvas, Jis veikė ir veikia.

PETRO PAMOKSLAS ŠVENTOVĖJE, Apd 3,11-26

11 Kadangi jis laikėsi Petro ir Jono, prie jų į vadinamąją Saliamono stoginę subėgo didelė minia, Jn 12,19; 14,12; Apd 5,12. 12 Tai matydamas, Petras kreipėsi į minią: „Izraelitai! Ko stebitės įvykiu ir ko taip žiūrite į mudu, tarsi mes savo galia ar savo šventumu būtume padarę, kad šis vaikščioja? Apd 14,15. 13 Abraomo, Izaoko ir Jokūbo Dievas, mūsų protėvių Dievas, pašlovino savo tarną Jėzų, kurį jūs išdavėte ir kurio išsigynėte Pilotui, kai tas buvo benusprendžiąs Jį paleisti, Iz 52,13; Mt 12,18; Mk 2,9-11; Lk 23,22; Apd 5,30; 2 Kor 3,15. 14 Jūs išsižadėjote šventojo ir teisiojo, o pareikalavote atiduoti jums žmogžudį, Mt 27,22-; Lk 23,18; Iz 53,11. 15 Jūs nužudėte gyvybės kūręją, kurį Dievas prikėlė iš numirusių, ir mes esame to liudytojai, 1 Kor 15,1; Žyd 2,10; 12,2. 16 Jo vardas — dėlei tikėjimo Jo vardu — tvirtą padarė tą, kurį matote ir pažįstate. Iš Jo einantis tikėjimas suteikė jam sveikatą jūsų visų akyse, Apd 13,27; 17,30; Lk 23,34; 1 Kor 2,8; 1 Tim 1,13. 17 O dabar, broliai, aš žinau, kad jūs taip padarėte iš nežinios, kaip ir jūsų vadai. 18 Tuo būdu Dievas įvykdė, ką iš anksto buvo paskelbęs visų pranašų lūpomis, būtent, kad Jo Mesijas kentėsiąs, Lk 24,25-27; Iz 53. 19 Tad atgailaukite ir atsiverskite, kad būtų išdildytos jūsų nuodėmės, Apd 2,38; Kol 2,14, 20 kad nuo Viešpaties veido ateitų paguodos metas ir Jis atsiųstų jums

skirtąjį Mesiją Jėzų, 2 Pt 3,12. 21 Jį turėjo priimti dangus iki visų dalykų atnaujinimo meto. Dievas tai nuo amžių paskelbė savo šventųjų pranašų lūpomis, Apd 1,11; 1 Kor 15,25-28; Kol 3,1. 22 Antai, Mozė sakė: ‚Viešpats Dievas jums pažadins pranašą, kaip mane, iš jūsų brolių tarpo. Klausykite Jo visame, ką tik Jis jums sakys, 5 M 18,15-19; Mk 9,7; Jn 5,24; Apd 7,27. 23 O kas to pranašo neklausys, tas (to siela) bus išbrauktas iš tautos', Mt 13,13. 24 Visi pranašai, kurie tik bylojo nuo Samuelio laikų, vienas po kito skelbė šias dienas, Apd 10,43. 25 Jūs esate vaikai pranašų ir tos sandoros, kurią Dievas sudarė su jūsų protėviais, tardamas Abraomui: ‚Tavo palikuonyje (sėkloje) bus palaimintos visos žemės giminės', 1 M 12,3; Lk 1,70-75; Rom 15,8; Gal 3,8. 26 Dievas pirmiausia jums pažadino ir pasiuntė savo tarną, kad Jis atneštų jums palaimą, atversdamas kiekvieną iš jo nusikaltimų", Apd 4,27-30; 13,46.

Po Sekminių sukeltos minios aprimo. Pilgrimai išvyko. Apaštalai mokė įtikėjusius. Taip praslinko kelios dienos. Įvyko daug stebuklų, 2,43. Šis Luko aprašytas įvykis, apie luošo išgydymą, iš naujo sujudino sostinės gyventojų mases. Jis įvyko prie šventovės vartų. Tas Petrui davė naują progą pasakyti pamokslą. Petras priskyrė stebuklą prisikėlusiam Jėzui. Tikinčiųjų skaičius pakilo iki penkių tūkstančių.

Išgydytasis laikėsi prie Petro ir Jono. Tai savaime suprantama. Kurį Dievas išgydo kūniškai ir dvasiškai per žmogų, tas myli jį ir laikosi prie jo. Išgydytasis buvo tvirtas. Minia matė jį vaikščiojantį ir Dievą garbinantį. Minia subėgo prie apaštalų. Petras priminė, kad tas išgydymas įvyko ne jų galia, bet Jėzaus, Dievo. Jie, apaštalai neturi reikšmės, visa šlovė pridera protėvių Dievui. Petras nurodė, kad jie, Jeruzalės gyventojai, išsigynė Jėzaus, kai Pilotas suprato Jo nekaltumą ir norėjo paleisti Jį. Jie pasirinko žmogžudį, o gyvybės kūrėją nužudė. Šitą Jėzų Dievas prikėlė iš mirties ir Jo vardu įvyko šitas stebuklas. Šį įvykį visi mato ir yra jo liudininkai. Petras toliau priminė, kad jie ir jų vyresnieji

nužudė Jėzų nežinodami. Toks buvo Dievo sprendimas, kad Jėzus mirtų ir savo mirties auka atneštų išganymą, nuodėmių atleidimą. Jų pareiga yra dabar tikėti į Abraomo palikuonį, Gal 3,15-18. Apie Jį skelbė Mozė ir visi pranašai, pradedant Samueliu. Per Jį ateis atgaiva ir atstatymo laikas. Todėl atsiverskite ir tikėkite. Jie, Izraelis yra išrinktoji tauta, pranašų ir sandoros vaikai. Bet jei jie netikės, neapsispręs už siųstąjį, jiems nieko nepadės jų praeitis, jie bus išdildyti iš tautos. Todėl apsispręskite ir duokitės gelbiami.

PETRAS IR JONAS AUKŠČIAUSIOS TARYBOS TEISME Apd 4,1-22

1 Jiems tebekalbant miniai, atėjo kunigų, šventovės viršininkas ir sadukiejų, Lk 22,4-52; Apd 5,24-26. 2 Jie labai pyko, kam jie mokė žmones ir skelbė prisikėlimą Jėzuje, Mt 23,23; Apd 23,6-8; 1 Kor 15,12; Fil 3,11. 3 Jie suėmė juos ir įkalino iki kitos dienos, kadangi jau buvo vakaras. 4 Daugelis girdėjusiųjų žodį, įtikėjo, ir tikinčiųjų skaičius išaugo maždaug iki penkių tūkstančių, Apd 2,41; 2,47; 5,14.

5 Rytojaus dieną Jeruzalėje susirinko tautos vadovai, vyresnieji ir Rašto aiškintojai, 6 vyriausias kunigas Anas, Kaifas, Jonatanas, Aleksandras ir kiti vyriausiojo kunigo giminės, Mt 26,3; Lk 3,2. 7 Pastatę juos susirinkusiųjų viduryje, jie klausė: „Kokia galia ar kieno vardu tai padarėte?" Mt 21,23. 8 Tada Petras, Šventosios Dvasios įkvėptas, jiems atsakė: „Tautos vadovai ir vyresnieji! Mt 10,18-; Apd 2,4. 9 Jeigu dėl gero darbo ligoniui šiandien mus klausinėjate, kaip jis išgydytas, 10 tai tebūnie jums visiems ir visai Izraelio tautai žinoma: vardu Jėzaus Kristaus Nazaretiečio, kurį jūs nukryžiavote ir kurį Dievas prikėlė iš numirusių! Tik Jo vardu šis jūsų akivaizdoje stovi sveikas, Apd 2,23; 3,6; 3,13-16. 11 Šitas yra akmuo, kurį jūs, statytojai, atmetėte ir kuris tapo kertiniu akmeniu, Ps 118,22; Mt 21,42. 12 Ir nė per vieną kitą nėra išgelbėjimo; nes po dangumi nėra žmonių tarpe duoto kito vardo, per kurį būtume išgelbėti", Mt 1,21; 12,21; Jn 1,12; 14,6; Apd 2,21; Ef 1,5.

13 Matydami Petrą ir Joną drąsiai kalbant ir patyrę, kad tai paprasti, nemokyti žmonės, jie stebėjosi. Jie taip pat sužinojo juos buvus su Jėzumi, Mt 27,71-; Jn 7,15; 1 Kor 14,23; 14 Žiūrėdami į stovintį su jais pagydytąjį, jie neturėjo ką sakyti priešais, Apd 3,8-. 15 Tada liepė jiems išeiti iš teismo tarybos, o patys tarėsi, Apd 5,34: 16 „Ką daryti su šitais žmonėmis? Juk visiems Jeruzalės gyventojams žinomas jų padarytas stebuklas, ir mes to negalime nuneigti, Jn 11,47. 17 Bet kad dalykas neišplistų žmonėse, griežtai uždrauskime, kad jie niekam nekalbėtų tuo vardu". 18 Ir vėl juos pasišaukę, jie prisakė, kad jokiu būdu neskelbtų bei nemokytų Jėzaus vardu, Apd 5,28. 19 Tačiau Petras ir Jonas jiems atsakė:„Spręskite patys, ar teisinga jūsų klausyti labiau, negu Dievo! Jn 12,43; Apd 5,29; 2 Kor 13,8; 2 Tim 1,7. 20 Juk negalime tylėti apie tai, ką matėme ir girdėjome," Apd 22,15; 1 Kor 9,16; 2 Pt 1,16-18; 1 Jn 1,1-3. 21 Prigrasinę jie paleido juos, nes nerado už ką bausti. Mat, jie bijojo žmonių, nes visi garbino Dievą už įvykusį stebuklą, Mt 13,16-; Iz 52,15. 22 Vyrui, kuris taip stebuklingai išgijo, buvo keturiasdešimt metų su viršum.

Atrodo, kad buvo panašiai, kaip Sekminių dieną. Visi apaštalai mokė žmones. Toks žmonių susibūrimas tuojau buvo pastebėtas. Visi aukštieji kunigai ir tautos diduomenė buvo sadukiejai. Jie netikėjo į pomirtinį gyvenimą. Jie girdėjo, net jų šventovėje mokant minias apie Jėzaus prisikėlimą. Jie labai supyko, pasišaukė šventovės policijos viršininką, suėmė apaštalus ir įkalino juos iki rytojaus. Tai buvo pirmas krikščionių (apaštalų) įkalinimas. Vėliau įkalinimų dėl Jėzaus sekė tūkstančiai ir milijonai. Tą dieną didelis būrys įtikėjo ir atsivertė į Jėzų. Nuo to laiko daugelyje kraštų, daug Jėzaus sekėjų buvo įkalinami, bet ir daugelis išpažino Jėzų savo Viešpačiu ir Išgelbėtoju, daugybė asmeniškai apsisprendė Jam.

Rytą susirinko aukščiausia taryba teismui. Tai buvo ta pati taryba, kuri Jėzų pasmerkė prieš trumpą laiką. Atvedė

apaštalus ir pastatė tarybos narių viduryje. Jie susėsdavo pusiau ratu. Klausimas buvo: „Kieno galia ir vardu tai darote? Kas jums davė teisę, leidimą?" Atėjo valanda, apie kurią Jėzus kalbėjo, Mt 10,17; Lk 12,11-12. Petras, Šventosios Dvasios įkvėptas, tinkamai atsakė. Klausimas nesiribojo vien kūno išgydymu, bet viso žmogaus išgydymu, išganymu. Tai klausimas viso Izraelio, — viso pasaulio — žmonijos. Pasaulyje buvo ir yra daug žymių ir dorų žmonių. Bet asmenišką išganymą teikia tik Jėzus. Jis yra vienintelis Išganytojas.

Vyriausia taryba patyrė, kad apaštalai yra paprasti ir nemokyti žmonės. Nejaugi taryba leisis pamokoma šių nemokšų, prisiims jų kaltinimą dėl Jėzaus nužudymo, atsivers, tikės „legendai" apie Jėzuas prisikėlimą. Ne! Teologija, profesoriai, daktarai ir kiti aukšti vardai mažai turi reikšmės be Šventosios Dvasios veikimo. Ir mūsų moderniam pasauliui mažai ką padės įvairios tarybos. Dieviška paslaptis glūdi Šventosios Dvasios veikime, o ne pasaulio išmintyje. Kartą Lietuvoje atvažiavo universiteto profesorius iš Kauno į Šiaulius. Čia jis sutiko Kuzavinų kaimo atgimusią mergaitę. Jis jai sakė: „Kaip tu drįsai taip padaryti, sulaužyti bažnyčios tikėjimo papročius, tu, paprasta kaimo mergaitė! Taip padaryti turėčiau teisę aš, bet ne tu . . .!" Lietuvoje tokių kaimo jaunuolių buvo šimtai, bet man neteko girdėti nė vieno Kauno profesoriaus, kuris būtų drįsęs tai padaryti, sekti Kristų.

Ak, tas vargšas elgeta. Tik ką pasveiko, džiūgaudamas šlovino Dievą! Ir sekančią dieną jau kaltinamųjų suole, vyriausios tarybos ir tautos teisme!

Išgydymas luošo, Jėzaus vardu, tarybai buvo kvailystė, bet nebuvo Dievo piktžodžiavimas. Apaštalai buvo išvesti iš teismo salės ir taryba tarėsi, ką su jais daryti. Kai kas abejoja, iš kur Lukas žinojo apie jų pasitarimą. Slapti pasitarimai paaiškėja. Juk taryboje buvo Nikodemas. Jam nebuvo reikalo tuos pasitarimus nutylėti. Nutarimas buvo: uždrausti kalbėti ir mokyti Jėzaus vardu. Apaštalai tokį sprendimą atmetė. Apaštalus paleido, nes nerado už ką juos

bausti, ir dėl žmonių baimės. Ir aukščiausių teismų sprendimai yra be vertės, jei jie nesivadovauja teise, bet žmonių baime.

APAŠTALŲ PRANEŠIMAS, SURINKIMO MALDA, Apd 4,23-31

23 Paleisti jie atėjo pas saviškius ir išpasakojo, ką jiems sakė aukštieji kunigai ir vyresnieji. 24 Išklausę visi vieningai pakėlė į Dievą balsus ir taip meldėsi: „Valdove, Tu sutvėrei dangų, žemę, jūrą ir visa kas juose yra, 2 M 20,11; Neh 9,6; Ps 146,6; Apd 14,15. 25 Tu kalbėjai per Šventąją Dvasią savo tarno Dovydo lūpomis: ‚Kodėl niršta pagonys, kam tautos niekingus dalykus prasimanė, Ps 2,1-. 26 Žemės karaliai sukilo, valdovai susibūrė draugėn prieš Viešpatį ir Jo Mesiją'. 27 Taip, šitame mieste iš tiesų susibūrė Erodas, Poncijus Pilotas su pagonimis ir Izraelio gentimis prieš tavo šventąjį tarną Jėzų, kurį Tu patepei, Lk 23,12; Apd 10,38, 28 kad įvykdytų, ką tavo valia ir galia buvo iš anksto nusprendusi, Apd 2,23. 29 O dabar, Viešpatie, pažvelk į jų grasinimus ir suteik saviesiems tarnams drąsos atvirai skelbti tavo žodį, Ef 6,19; 1 Pt 3,14-. 30 Ištiesk savo ranką, kad tavo šventojo tarno Jėzaus vardu būtų pagydoma ir daromi stebuklingi ženklai", Apd 3,26; 5,12. 31 Jiems pasimeldus, sudrebėjo susirinkimo vieta, visi tapo pilni Šventosios Dvasios ir drąsiai skelbė Dievo žodį, Apd 2,2-4; 5,42; 16,26.

———

Savieji — surinkimas jiems buvo lyg savo šeima. Suprantama, visi tikintieji nebuvo susirinkę, bet tam tikras meldėjų būrys. Po pranešimų nebuvo jokių diskusijų, kaltinimų tarybai. Susirinkusieji meldėsi. Jie meldėsi laisvai, širdies malda. Melsdami jie daug žodžių ir minčių kartojo iš Šventojo Rašto. Savo padėtį palygino su Šventojo Rašto pranašavimais. Jie maldoje sakė Valdovui, pasaulio kūrėjui, apie pagonių ir izraelitų susitarimą šiame mieste prieš Jėzų. Jie meldė suteikti jiems drąsos ir ženklų skelbti Jo žodį. Malda buvo išklausyta. Viešpats suteikė jiems tą žinojimą

vietos sudrebinimu ir papildydamas juos Šventąja Dvasia. Toks papildymas Šventąja Dvasia daug kartų minimas: Rom 5,5; 8,9-11; Kor 3,16; 6,19; 12,7; 2 Kor 5,5; Gal 3,2; 4,6; 5,25; Ef 1,13; 4,30; 2 Tim 1,7; Tit 3,6; 1 Jn 2,20; 3,24.

SURINKIMO VIENYBĖ, Apd 4,32-37

32 Visa tikinčiųjų daugybė turėjo vieną širdį ir vieną sielą. Ką turėjo, nė vienas nevadino savo nuosavybe, bet jiems visa buvo bendra, Jn 17,21-. 33 Apaštalai su didžia galybe liudijo apie Viešpaties Jėzaus prisikėlimą, ir juos lydėjo malonės gausa, Apd 2,45-47. 34 Jų tarpe nebuvo vargšų. Kurie turėjo ūkius ir namus, juos parduodavo, gautus pinigus, 5 M 15,4, 35 sudėdavo prie apaštalų kojų, ir kiekvienam buvo dalijama, kiek kam reikėjo, Apd 5,2; 2 Kor 8,14. 36 Juozapas, apaštalų pramintas Barnabu (tai reiškia: „Paguodos sūnus"), buvo levitas, kilęs iš Kipro, Apd 9,27; 11,22-30; 12,25; 1 Kor 9,6; Gal 2,1-13. 37 Jis turėjo žemės. Tą pardavęs, atnešė pinigus ir padėjo apaštalams po kojų.

Jeruzalės surinkime taip veikė Šventoji Dvasia, kad jie buvo viena širdis ir viena siela. Šį išsireiškimą jau randame Senajame Testamente, 1 Ch 12,38. Tas reiškė — jie buvo visai vieningi; vienos minties bei dvasios. Jų tarpe buvo tokia meilė ir susipratimas, jog visą savo nuosavybę laikė bendra.

Kai kas Jeruzalės surinkimą vertina teigiamai, kiti vėl neigiamai. Yra ir tokių, kurie jame įžiūri komunizmą. Tie visi vertinimai neatatinka Šventajam Raštui. Tą susipratimą jie įvykdė veikiant meilei ir Šventajai Dvasiai. Atsisakymą nuosavybės nereikalavo įstatymas. Kiekvienas darė kaip jam tiko. Kiekvienas buvo vidujiniai laisvas nuo nuosavybės. Daugelis pardavė nuosavybes ir pinigus atidavė į bendrą kasą — apaštalams. Kiti palaikė nuosavybę, bet ją naudojo bendriems reikalams, 12,12. Tai nebuvo kas nors panašaus į vienuolynų gyvenimą. Tai buvo panašu į Zinzindorfo įsteigtą Brolių draugiją ir kitas panašias draugijas.

Čia paminėtas, kaip pavyzdys, Juozapas Barnabas. Jis

buvo izraelitas, levitas iš Kipro, Jono Morkaus giminaitis, Kol 4,10; Apd 12,12, kilnus vyras, Apd 11,24. Jis supažindino Povilą su apaštalais, 9,27. Jis buvo pasiųstas į Antiochiją, 11,19-24. Jis surado apaštalą Povilą Tarse, 11,25 ir lydėjo jį pirmoje misijos kelionėje.

ANANIJAS IR SAPFYRA, Apd 5,1-11

1 Vienas vyras, vardu Ananijas, su savo žmona Sapfyra pardavė nuosavybę. 2 Žmonai pritariant, pasiliko dalį gautos sumos, o kitą dalį sudėjo prie apaštalų kojų, 1 M 3,1-5; Joz 7,19-20. 3 Petras paklausė: „Ananijau, kodėl šėtonas užvaldė tavo širdį? Kodėl tu pamelavai Šventajai Dvasiai, pasilaikydamas dalį gautos sumos? Lk 22,3; Jn 13,8; Apd 2,44; 1 Tes 4,8. 4 Argi negalėjai nuosavybės sau laikyti ir argi pardavęs negalėjai laisvai tvarkytis? Tai kam gi taip sugalvojai savo širdyje? Juk tu pamelavai ne žmonėms, bet Dievui!" 5 M 23,23. 5 Išgirdęs tuos žodžius, Ananijas sukniubo ir mirė. Didi baimė apėmė visus tai girdėjusius, Apd 19,17; 1 Pt 4,17. 6 Keli jaunuoliai pakilo, suvyniojo jį, išnešė ir palaidojo. 7 Po kokių trijų valandų atėjo jo žmona, kuri nežinojo, kas buvo atsitikę. 8 Petras ją paklausė: „Sakyk, ar už tiek pardavėte nuosavybę?" — „Taip, už tiek", atsakė ji. 9 Tada Petras prabilo: „Kam gi susimokėte gundyti Viešpaties Dvasią? Štai už durų žingsniai tų, kurie palaidojo tavo vyrą. Jie ir tave išneš", Žyd 4,12. 10 Bematant ji susmuko jam po kojų ir mirė. Atėję jaunuoliai rado ją negyvą, nunešė ir palaidojo šalia vyro. 11 Didelė baimė pasklido visame surinkime ir tarp visų, kurie apie tai išgirdo.

Pirmasis Jeruzalės surinkimas buvo šventas. Jis pasiekė tą tobulumą, ką Jėzus sakė turtingajam jaunuoliui: „Jei nori būti tobulas, eik parduok visą ką turi, išdalyk beturčiams ir atėjęs sek mane". Reikia atsiminti, kad priešas visą laiką slankioja aplinkui, tykodamas ką praryti. Ananijas ir Sapfyra buvo tikintys surinkimo nariai. Kitaip jie nebūtų pardavę nuosavybės ir aukoję didžiąją dalį surinkimo reikalams. Iš

antros pusės, jei jie būtų likę tikėjime, jie būtų viską aukoję. Jų nusikaltimas buvo pasirodyti žmonėms, esą tikri krikščionys, ir nepasitikėjimas ateitimi, kad Dievas aprūpins viskuo. Jie norėjo dalį pinigų pasidėti juodai dienai. Nepasitikėjimas ir abejonės jau buvo pirmųjų žmonių nusikaltimas. Kiekvienas aukojo surinkimo reikalams visai laisvai, kiek kuris norėjo. Tą galėjo daryti ir Ananijas su Sapfyra. Jie norėjo pasirodyti žmonėms — veidmainiavo. Veidmainystę smerkė Jėzus. Jis sakė: „Vargas jums veidmainiai!" Ananijas ir Sapfyra žinojo ir matė, kad apaštalai turi Šventąją Dvasią ir stebuklų dovanas, bet jie leidosi šėtonui taip gundyti, manydami, kad apaštalai jų veidmainystės nepastebės. Kai kas sako, jog jų bausmė buvo perdidelė. Bet meluoti Dievui ir manyti, kad Dievą įmanoma apgauti, yra baisus nusikaltimas ir visiškas netikėjimas Jį. Kai kas drįsta Petrą kaltinti, būk jis juos nužudęs. Ne Petras nubaudė atpuolusiuosius, bet Dievas. Žinoma, mes kiekvienas įvairiai klystame, nusikalstame, ir jei Dievas baustų už kiekvieną nusikaltimą — visi mirtume. Visi ir mirštame, nors ne tuojau po nusikaltimo.

Tokį žinojimą, kaip Petro, kai kurie tikintieji turi visą laiką, kiti tik tada, kai jiems apreiškiama, 1 Kor 14,25. Kada ir kokiu laipsniu šėtonas užvaldo žmogaus širdį, — nežinome, bet kiekvienam sakyta: „Budėk ir melskis!"

Po Ananijo ir Sapfyros mirties, didelė baimė pasklido surinkime. Visi suprato, kad Dievas ne tik meilė, bet ir šventas.

Šioje vietoje, apaštalų darbuose, pirmą kartą sakyta ekklesia — surinkimas, tai yra iššauktieji. Šis išsireiškimas jau buvo žinomas Senajame Testamente. Dievo iššaukta, surinkta tauta, 4 M 14,15; 16,3; 5 M 5,19.

SURINKIMAS AUGA, APAŠTALAI GYDO, Apd 5,12-16

12 Per apaštalus vyko žmonėse daug stebuklų ir ženklų. Jie visi vieningai rinkdavosi Saliamono stoginėje, Apd 2,43; 4,30; 6,8; 7,36; 14,3; 15,12; 2 Kor 12,12. 13 Niekas kitas neišdrįsdavo prie jų prisidėti. Žmonės labai juos gerbė. 14 Ir

nuolat augo būrys vyrų ir moterų, įtikėjusių Viešpatį, Apd 2,47. 15 Išnešdavo į gatves ligonius ir guldydavo ant neštuvų bei lovų, kad, Petrui praeinant pro šalį, bent jo šešėlis kristų ant gulinčiųjų, Apd 19,11-12; Mk 5,27-29; 6,56. 16 Taip pat ir iš aplinkinių miestelių daug žmonių keliaudavo į Jeruzalę, gabendami sergančius ir netyrųjų dvasių varginamus, ir visi jie būdavo pagydomi.

———

Apaštalų pažymys buvo logiškai mąstyti, mokyti, pamokslus sakyti, bet dar daugiau, turėti dievišką galią žodžiais ir darbais. Kaip čia sakyta: „Apaštalai darė žmonėse daug ženklų ir stebuklų". Čia minimi stebuklingi gydymai ir netyrių dvasių išvarymai. Mūsų laikais bažnyčiose vyrauja tik pamokslas. Ir maldas kalba tik kunigas, dažnai kartoja kitų parašytas, arba pats parašęs skaito. Tokia veikla, kokia čia aprašyta, daugeliui yra nepriimtina ir piktinanti. Jėzaus ir apaštalų veikloje reiškėsi evangelijos skelbimas ir gydymai. Daugelis kalba apie apaštalų laikų surinkimus, kaip apie primityvius. Juose pasireiškė vieningai ir galingai šventojo Žodžio skelbimas ir darbai. Apsižiūrėkime ar mes beturime pirmykštę dvasią?

Jie rinkdavosi Saliamono stoginėje. Suprantama čia netilpo 5000, bet vis daugiau tilpo negu namuose, mažuose kambariuose. Rinkdamiesi šventovėje, surinkimo žmonės rodė, kad jie priklauso Izraelio tautai.

Niekas nedrįsdavo prie jų prisidėti. „Niekas" arba „kiti", Lukas supranta netikinčiuosius, ne surinkimo narius. Jie baiminosi surinkimo, nes matė veikiant Šventąją Dvasią ir šalinant veidmainystę, įvykstant stebuklus, meilę jų tarpe, socialinį aprūpinimą. Dėl to viso jie gerbė surinkimo žmones ir nedrįso jungtis prie jų.

Atbudimo sąjudis plito, žmonės įtikėjo, jų būrys augo. Daugelis mūsų laiko žmonių „įtikėjimą" laiko nesuprantamu ir net keistu išsireiškimu. Ano laiko surinkimo žmonės būtų tikrai nustebę, jei vienas nebūtų žinojęs savo „įtikėjimo". Kiekvienas surinkimo narys žinojo, kad jis buvo „prapuolęs",

bet dabar jam yra atleistos kaltės, Jėzus yra jo Viešpats, jame įvyko radikalus (visiškas) pasikeitimas. Jo pasikeitimas buvo žinomas ne tik jam pačiam, bet tą pasikeitimą matė ir kiti. Tokie buvo įtikėjusieji Viešpatį.

Pas žydus tikėjimo reikalas buvo vyrų dalykas. Čia Lukas pabrėžia ir moteris, kaip ir 2,17-18. Jėzus yra ir moterų Išganytojas — visų. Naujoje sandaroje nėra nei vyrų, nei moterų. Jie visi yra Dievo vaikai. Yra pastebėta, kur naujose vietose prasideda atbudimai, nauja darbo pradžia, ten daugiau yra vyrų, tik vėliau moterys viršija vyrus skaičiumi. Gal tas taip buvo ir Jeruzalės surinkime?

Labai daug buvo išgydoma, sakyta „visi". Prisikėlusysis Jėzus veikė per apaštalus, ne vien per Petrą. Mūsų daugeliui ir kai kurioms bažnyčioms tas yra svetima. Kai kas laiko tai net velnio darbu. Visur pirmuose surinkimuose vyko išgydymai. Tai nebuvo ir nėra jokie kėrai — burtai, bet Šventosios Dvasios veikimas, Dievo darbas. Prisiminkime, kad tai buvo žydai, o ne pagonių surinkimas. Žydai visai burtais nesinaudojo. Bet jie žinojo apie Dievo šešėlį, Ps 17,8; 36,8; 91,1; 121,5.

Daug šių stebuklų (gydymų) vyko privačiai, nepastebimai. Bet daug jų vyko ir viešai. Tas tapo žinoma toli už sostinės ribų. Žmonės vyko į Jeruzalę ir tapo išgydyti. Čia minimi netyrųjų dvasių varginimai. Daugelis mūsų laikais nebetiki į dvasių apsėdimą, bet mato, kad jų kaimynai ir net jie patys yra apsėsti. Kiek dabar yra okultizmo, kiek knygų apie tai prirašyta. O kiek kortų dėjimo, apkalbėjimų, spiritizmo ir panašių dalykų.

APAŠTALŲ SUĖMIMAS IR NUOSTABUS IŠLAISVINIMAS, Apd 5,17-26

17 Tada sujudo vyriausiasis kunigas ir visi jo šalininkai iš sadukiejų partijos. Degdami neapykanta, Mt 27,18; Apd 4,1-6; 13,45, 18 jie suėmė apaštalus ir įmetė juos į viešą kalėjimą, Apd 12,4-10. 19 Viešpaties angelas naktį atidarė kalėjimo vartus, išvedė juos ir tarė, Mt 18,10; 26,53: 20 „Eikite ir, atsistoję šventovėje, skelbkite žmonėms viską apie šį

gyvenimą", Jn 6,68; Apd 7,38; Rom 10,6-9; Fil 2,16; 5 M 30,9-. 21 Jie paklausė ir, auštant, nuėję į šventovę, mokė. Tuo metu vyriausias kunigas ir jo šalininkai sukvietė aukščiausią teismo tarybą bei visą Izraelio vyresnybę. Jie nusiuntė į kalėjimą, kad atvestų juos. 22 Nuėję tarnai nerado jų kalėjime. Tad sugrįžę jie pranešė: 23 „Radome kalėjimą saugiai užrakintą ir sargybinius stovinčius prie vartų. Bet atidarę, nieko viduje neradome". 24 Išgirdę pranešimą, šventovės viršininkas ir vyriausias kunigas sumišę klausinėjo, ką tai galėtų reikšti. 25 Vienas atėjęs pranešė: „Tie vyrai, kuriuos buvote uždarę kalėjime, stovi šventovėje ir moko žmones". 26 Tada viršininkas su tarnais nuėjo ir atsivedė juos, nepanaudodami jėgos. Jie, mat, bijojo, kad žmonės jų neužmėtytų akmenimis, Mt 21,26; Apd 16,39.

Evangelijos skelbimas visada ir visur sutiko pasipriešinimą. Vienas evangelistas išsireiškė: „Jei velnias evangelijos skelbimui nedarytų kliūčių, ji nebebūtų evangelija". Vyriausias kunigas ir sadukiejai matė apaštalų veiklą. Ji labai plito. Reikėjo ką nors daryti jai sulaikyti. Įrodyti, kad Jėzus neprisikėlė nebuvo įmanoma. Jo vardu gydymai vyko viešai. Lengviausias kelias buvo juos suimti ir grasinimais trukdyti jų veiklą. Sadukiejus labai erzino skelbimas, kad Jėzus prisikėlė. Tokį sąjudį reikėjo kaip nors sulaikyti. Jie suėmė apaštalus (visus) ir įmetė į viešą (valstybinį) kalėjimą. Kalėjimas buvo gerai užrakintas ir sargyba stovėjo prie durų. Tačiau angelas juos išvedė ir įsakė mokyti žmones šventovėje apie „visą šitą gyvenimą". Nuo evangelijos priėmimo ar atmetimo priklauso gyvenimas ir mirtis; laikinas ir amžinas.

Šventovės vartus atidarydavo dienai auštant ir aukodavo rytmetinę auką. Čia susirinkdavo žmonių. Apaštalai ėjo ir mokė.

Taryba susirinko pilname sąstate. Tarnai nerado kalėjime apaštalų. Nenuostabu, bet „baisu yra su šitais apaštalais!" Kas tik bus toliau! Koks keistas pranešimas pasiekė tarybą: „Jie moko šventovėje!" Taryba galėjo išvengti šio susikom-

promitavimo ir pajuokos. Juk apaštalai nesipriešino kviečiami į teismą ar suimami. Jie ir dabar nesipriešino ir neišnaudojo turimos progos. Minia buvo jiems taip palanki, kad jų prievartavimą būtų, laikius Dievo piktžodžiavimu, būtų jų prievartautojus akmenimis užmušus.

APAŠTALŲ DRĄSA, GAMALIELIO PATARIMAS, Apd 5,27-42

27 Atvedę jie pastatė juos prieš teismo tarybą. Vyriausias kunigas kaltino juos: 28 „Mes jums drauste uždraudėme mokyti tuo vardu, o štai jūs užtvindėte Jeruzalę savo mokslu ir dar norite ant mūsų galvų užtraukti to žmogaus kraują", Mt 27,25; Apd 1,8; 4,18; Jn 12,19. 29 Petras ir apaštalai atsiliepė: „Dievo reikia klausyti labiau, negu žmonių, Apd 4,19; Dan 3,18. 30 Mūsų protėvių Dievas prikėlė Jėzų, kurį jūs nužudėte, pakąbindami ant medžio, 5 M 21,22; Apd 2,23; Gal 3,13. 31 Dievas išaukštino Jį savo dešine, kaip vadą ir išgelbėtoją, kad suteiktų Izraeliui atsivertimą ir nuodėmių atleidimą, Lk 22,69; Jn 16,10; Apd 2,23; 3,15. 32 Mes esame tų įvykių liudytojai, taipogi ir Šventoji Dvasia, kurią Dievas suteikia tiems, kurie Jo klauso", Lk 24,18; Jn 15,26-27; Apd 1,22. 33 Išgirdę šituos žodžius, jie baisiai įširdo ir norėjo juos užmušti, Apd 7,54.

34 Tada taryboje pakilo vienas fariziejus, vardu Gamalielis, visos tautos gerbiamas įstatymo mokytojas. Jis įsakė trumpam išvesti tuos vyrus 35 ir prabilo: „Vyrai izraelitai! Gerai pagalvokite, kaip pasielgti su šitais žmonėmis. 36 Juk prieš kiek laiko buvo iškilęs Teudas, kuris laikė save kažkuo nepaprastu. Jis subūrė apie keturis šimtus šalininkų, bet buvo užmuštas, visi jo bičiuliai išsisklaidė ir nuėjo niekais, Mt 24,5. 37 Po jo, surašymo dienomis, atsirado Judas Galilėjietis ir patraukė dalį žmonių paskui save. Jis taip pat žuvo, o visi jo sekėjai buvo išsklaidyti, Lk 2,2; 13,1. 38 Todėl dabar jums sakau: palikite šituos žmones ramybėje, paleiskite juos. Jei šis susibūrimas ir ši veikla iš žmonių, — jie žlugs savaime, Mt 15,13, 39 o jeigu jie iš Dievo, tai jūs nepajėgsite jų sunaikinti.

Saugokitės, kad netaptumėte Dievo priešininkais!" Jie paklausė jo patarimo, Iz 8,10; Gal 6,7.
40 Pasišaukę apaštalus, nuplakdino juos, uždraudė kalbėti Jėzaus vardu ir paleido, Mt 5,10-12; 10,17; Apd 22,19. 41 O tie ėjo iš tarybos džiaugdamiesi, kad dėl to vardo užsitarnavo panieką, Apd 9,16; 16,25; Fil 1,29; 1 Pt 4,13. 42 Jie nesiliovė kiekvieną dieną mokyti šventovėje bei namuose ir skelbti apie Jėzų — Mesiją, Apd 18,5.

———

Apaštalai vėl stovėjo tarybos viduryje. Vyriausias kunigas nieko nebeklausė. Jis prikišo apaštalams nepaklusnumą. Jiems taryba uždraudė kalbėti tuo vardu, o jie (apaštalai) visą miestą supažindino tuo uždraustu mokslu ir kraują to žmogaus nori primesti jiems. Kunigas visai neminėjo Jėzaus vardo. Jis sakė: „Žmogus". Ak ir kraujas! Prieš kiek laiko jis šaukė ir žmones mokė: „Jo kraujas tekrinta ant mūsų ir mūsų vaikų!" O dabar, kaip nemalonu yra prisiminti. Gal jis jau nujautė, kas seks 70 metais?

Lukas rašo labai trumpai, nepasako kaip leido apaštalams pasiteisinti, ką jie kalbėjo. Jis pasako tik suglaustai, ką Petras sakė ir, kad kunigas priminė praeito posėdžio sprendimą, uždraudimą. Petras irgi grįžo prie to. Jis atsakė paprastai, drąsiai ir aiškiai ir, iškėlė ką jis aną kartą sakė: „Dievo reikia daugiau klausyti negu žmonių". Tai yra viskas, kas sakytina. Toliau Petras tik priminė, kad mūsų visų, apaštalų ir tarybos, protėvių Dievas prikėlė šitą Jėzų, išaukštino, padarė kunigaikščiu (vadu) ir gelbėtoju, per Jį teikia Izraeliui atsivertimą ir nuodėmių atleidimą. Tą daro Izraelio Dievas. Čia nei jie (apaštalai), nei taryba nieko negali daryti. Taryba ir Izraelis labai nusikalto, nužudydami Jėzų, bet Dievas atleidžia, tik įsako atsiversti ir priimti atleidimą. Ak, tas atsivertimas! Jam, aukščiausiam kunigui, aukščiausiai tarybai. Juk jie turi įstatymą, puikią šventovę, gražiausias pamaldas. Taip, atsivertimas reikalingas kiekvienam. Be atsivertimo nėra atleidimo. To viso jie (apaštalai) yra liudininkai, ir Šventoji Dvasia. Ją teikia Dievas tik tiems,

kurie Jo klauso. Tad ir jie privalo paklusti, priimti Dievo siūlymą.

Išgirdę šiuos žodžius, jie labai įširdo. Graikų kalba pažodžiui — jie (širdys) buvo piūklu supiaustyti. Taip, vidujiniai jie buvo paliesti. Bet jų apsisprendimas buvo: tuojau nutildyti šiuos vyrus amžinai — užmušti juos. Atsiversti yra tik dvi galimybės: pasižeminančiai, kukliai priimti Dievo pasiūlymą, arba priešintis — neapkęsti.

Čia būtų įvykę, kas vėliau įvyko su Steponu. Padėtį pakeitė plačiai žinomas, garsus profesorius Gamalielis. Jis buvo Sauliaus (apaštalo Povilo) mokytojas. Galimas dalykas, kad šiame posėdyje ir Povilas buvo. Gamalielis buvo fariziejus, tolerantas. Jis buvo didelis autoritetas mokslo ir tikėjimo srityse. Jis neaiškino šio sąjūdžio (krikščionių), remdamiesi Šventuoju Raštu, kaip vėliau darė Povilas, arba dabar Petras. Gamalielis visai nesigilino į jį. Jis patarė visai nieko neveikti, o tik laukti, kad viskas savaime išsispręstų. Paremti savo mintis, jis priminė įvykius apie Teudą ir Judą, kurie tada visiems buvo žinomi. Jis priminė tarybai, kad jie yra izraelitai, kurie tiki gyvą Dievą ir Jo veiklą. Kaip tokie ir turėtų elgtis, ieškodami Dievo valios. Gamalielis buvo doras žmogus, bet ne Dievo karalystės veikėjas.

Taryba paklausė jo patarimo, kiek susivaldė. Bet visgi žiauriai nubaudė apaštalus. Iš naujo uždraudė kalbėti Jėzaus vardu ir nuplakė. Plakimas buvo žiaurus, 5 M 25,2-3; 2 Kor 11,24, 39 kirčiai diržais. Kartais po tokio plakimo žmogus susmukdavo ir nebegalėdavo paeiti. Apaštalai skausmus ir panieką pernešė su džiaugsmu, kaip Jėzus mokė, Mt 5,11-12. Panašiai ir Petras rašė, 1 Pt 2,20. Apaštalai skelbė toliau, kad Jėzus yra Mesijas.

SEPTYNIŲ DIAKONŲ PASKYRIMAS, Apd 6,1-7

1 Tomis dienomis, mokinių skaičiui augant, graikiškai kalbančiųjų tarpe kilo nepasitenkinimas žydais, esą, kasdieniniame aptarnavime būdavo aplenkiamos jų našlės, Apd 4,35. 2 Tada dvylika sušaukė mokinių susirinkimą ir pareiškė:

„Nedera mums palikti Dievo žodį ir tarnauti prie stalų, 2 M 18,17-23. 3 Todėl, broliai, išsirinkite iš savo tarpo septynis vyrus, turinčius gerą vardą, pilnus Dvasios ir išminties. Mes juos paskirsime tam darbui, 1 Tim 3,7-8, 4 o patys toliau atsidėsime maldai ir žodžio tarnybai, Lk 1,2; Apd 2,42.

5 Šis pasiūlymas patiko visam surinkimui. Jie išsirinko Steponą, vyrą kupiną tikėjimo ir Šventosios Dvasios; Pilypą, Prochorą, Nikanorą, Timoną, Parmeną ir Mikolojų, prozelitą iš Antiochijos. 6 Juos pristatė apaštalams, o šie melsdamiesi uždėjo ant jų rankas, Apd 8,17; 2 Kor 8,19; 1 Tim 4,14; 2 Tim 1,6; Žyd 6,2.

7 Dievo žodis klestėjo, ir mokinių skaičius Jeruzalėje greitai augo. Netgi didelis kunigų būrys pakluso tikėjimui, Apd 19,20; Rom 1,5; 16,26.

Džiugu girdėti, kad mokinių skaičius daugėjo — augo. Jų tarpe buvo ir neigiamų dalykų. Kurgi jų nėra? Pačioje pradžioje surinkimo nariai buvo žydai. Jų tarpe buvo dvi grupės — graikiškai ir aramėjiškai kalbantys. Daug žydų gyveno Graikijoje, Romoje ir kitur, tarp pagonių. Daugiausia jie ten kalbėjo graikiškai. Kai kada jie būdavo ištremti iš ten grįždavo į Palestiną, dažniausiai į Jeruzalę. Taipgi kai kurie pasenę grįždavo į savo senąją tėvynę. Jeruzalėje — Palestinos žydai kalbėjo aramėjų, hebrajų kalbos tarme. Tų grupių kalboje buvo ir kitų skirtumų. Nenuostabu, kad tarp jų kilo nepasitenkinimas. Tas nepasitenkinimas daugiausia buvo dėl našlių nėteisingo aprūpinimo. Šį nepasitenkinimą išgirdo apaštalai. Jie laikėsi šaltai ir labai konkrečiai. Jie klausė maldoje Viešpaties valios. Jiems buvo aišku, kad jie privalo skelbti žodį ir melstis. Apaštalai nenaudojo savo įtakos, bet elgėsi labai demokratiškai. Sušaukė surinkimą, pakalbėjo, paaiškino, patarė ir liepė surinkimui išsirinkti tinkamus, gerą vardą turinčius, išmintingus, Dvasia papildytus vyrus. Toks apaštalų pasiūlymas visiems patiko. Tuo jau buvo labai daug laimėta.

Skaičius septyni, žydams buvo šventas, labai reikšmingas. Šis skaičius daug kur buvo naudojamas. Septynios poros

švarių gyvulių buvo imtos į Nojaus laivą, žibintas buvo padarytas iš septynių šakų, savaitėje septynios dienos. Pirmi du diakonai, Steponas, Apd 7,5; 8,2; 11,19; 22,20, ir Pilypas, Apd 6,12; 8,5-40; 21,8, minimi toliau apaštalų darbuose. Kiti penki išvardinti tik čia. Jų visų vardai yra graikiški. Mikolojus buvo prozelitas iš Antiochijos. Tai pirmas minimas graikas Jeruzalės surinkime. Apd Antiochija minima pirmą kartą. Šis miestas vaidino didelę rolę pirmųjų krikščionių veikloje.

Rankų uždėjimas buvo dažnai naudojamas Senajame Testamente, 4 M 27,18-23; 5 M 34,9, taip pat ir Naujajame Testamente, Mk 16,18; 2 Tim 1,6. Tai reiškė tam tikrą palaiminimą ir galios suteikimą. Pas mus yra kiek panašus rankos paspaudimas su nuoširdžiu linkėjimu.

Dievo žodis klestėjo, ir daugelis kunigų pakluso tikėjimui. Kai kas mano, kad kunigų buvo apie aštuonis tūkstančius. Paklusnumas tikėjimui yra — įtikėjimas Jėzų. Įtikėjusieji kunigai turėjo mokėti didelę kainą. Jie nustojo tarnybos ir visų kunigų privilegijų. Ir krikščioniški kunigai, kurie atgimsta, įtiki Jėzų, kaip Raštas moko, dažnai nustoja kunigystės.

TARYBA SIEKIA APKALTINTI STEPONĄ, Apd 6,8-15

8 Steponas, pilnas malonės ir galios, darė žmonėse didžių stebuklingų ženklų. 9 Tada pakilo kai kurie iš vadinamosios libertinų sinagogos, iš kireniečių, aleksandriečių ir iš Kilikijos bei Azijos ir ginčyjosi su Steponu. 10 Tačiau jie negalėjo atsispirti išminčiai ir Dvasiai, kuria jis kalbėjo, Lk 21,15. 11 Tada jie papirko keletą vyrų, kad sakytų, girdėję jį piktžodžiaujant Mozei ir Dievui, Mt 26,59-66. 12 Tuo būdu jie sukurstė minią, jos vyresniuosius ir Rašto aiškintojus, užpuolę sučiupo jį ir nusivedė į aukščiausiojo teismo tarybą, Mt 10,17. 13 Ten pastatė melagingus liudytojus, kurie tvirtino: „Šitas žmogus nesiliauja kalbėjęs prieš šventąją vietą ir įstatymą, Jer 26,11. 14 Mes girdėjome jį sakant, kad Jėzus Nazaretietis išgriaus šią vietą ir pakeis Mozės duotus

nuostatus", Mt 23,38; 24,2; 26,61; Jn 4,21. 15 Visi sėdintys taryboje įsmeigė į jį akis ir matė jo veidą, tarytum angelo veidą, Lk 20,36.

———

Steponas (vardas reiškia — vainikas) buvo pilnas malonės ir galios. Malonė be galios yra neveiksminga, galia be malonės yra pražūtinga. Steponas, kaip diakonas, atliko savo pareigas, kurios jam buvo uždėtos ir veikė, kaip evangelistas. Jis darė daug stebuklų ir ženklų visai taip, kaip apaštalai.

Kai kas sako, kad anuo laiku buvo apie 450 sinagogų Jeruzalėje. Čia minimos sinagogos, sugrįžusių žydų iš diasporos (iš užsienio). Jos minimos penkios: libertinų, kireniečių, aleksandriečių, Kilikijos ir Azijos.

Libertinai reiškia paleisti vergai. Grįžusieji žydai iš užsienio daug kuo skyrėsi nuo vietinių. Graikų ir romėnų galvosena buvo padarius į juos daug įtakos. Sinagogose kiekvienas žydas turėjo teisę kalbėti. Steponas pasinaudojo šia proga skelbti Jėzų. Kilo ginčai. Atrodo, kad libertinai savo suktais ginčais patraukė į savo pusę minias. Pavyzdžiui: jie vertė Steponą pasisakyti prieš šventovę ir įstatymą. Jei Jėzus, mirdamas ant kryžiaus, atnešė nuodėmių atleidimą ir išganymą, tad šventovė, pamaldos, aukos ir įstatymas nebeturi reikšmės. Visgi jie negalėjo atsilaikyti prieš Steponą. Jie buvo išmintingi, kaip ir Steponas, bet jie neturėjo Šventosios Dvasios, kurios turėjo Steponas. Kai jie neatsilaikė ginčuose, jie griebėsi apgaulės ir suktumo. Jie papirko keletą vyrų ir pastatė juos melagingais liudininkais. Jie liudijo, girdėję Steponą piktžodžiaujant prieš šią vietą (šventovę) ir Mozės įstatymą. Taip jie sukurstė kunigus, vyresniuosius ir minią prieš Steponą. Jie, pagriebę Steponą, nuvedė jį į vyriausios tarybos teismą. Teisėjai buvo pratę žiūrėti į teisiamuosius ir nuteistuosius. Steponas buvo visai kitoks negu jų matyti. Jis buvo visai ramus, nes buvo tikras išganymu. Jis mylėjo savo tautą ir troško parodyti jai kelią į Gelbėtoją. Jis neišsigando teisėjų ir nereiškė jiems pykčio bei neapykantos. Teisėjai matė jame atspindį Dievo siųsto tarno,

pilną tiesos, šventybės ir meilės.

STEPONO KALBA TARYBOJE, Apd 7,1-53

1 Vyriausias kunigas klausė: „Ar tai tiesa?" 2 O jis prabilo: „Broliai ir tėvai, pasiklausykite! Šlovingasis Dievas apsireiškė mūsų tėvui Abraomui Mezopotamijoje, kai jis dar nebuvo persikėlęs į Haroną, 1 M 11,31; 15,7. 3 ir įsakė: ‚Išeik iš savo krašto, nuo savo giminių, ir keliauk į šalį, kurią tau parodysiu', 1 M 12,1-5. 4 Tada jis paliko Chaldėjų kraštą ir apsigyveno Harone. Iš ten, jo tėvui mirus, Dievas jam liepė persikelti į šitą šalį, kurioje jūs dabar gyvenate. 5 Bet čia jam nedavė nuosavybėn nė pėdos, tik pažadėjo atiduoti jam ir jo palikuonims, nors jis dar buvo bevaikis, 1 M 12,7; 13,15; 17,8; 48,4. 6 Taigi Dievas pasakė, kad jo palikuonys gyvens kaip ateiviai svetimoje žemėje ir keturis šimtus metų bus pavergti ir skriaudžiami, 1 M 15,13-14; 2 M 12,40. 7 ‚Tačiau, — tarė Dievas, — Aš nuteisiu tautą, kuriai jie vergaus; po to jie iškeliaus ir tarnaus man šioje vietoje', 2 M 3,12. 8 Ir tada Jis padarė su juo apipiaustymo sandorą. Tada Abraomui gimė Izaokas, kurį jis apipiaustė aštuntąją dieną. Izaokui gimė Jokūbas, o Jokūbui gimė dvylika patriarchų, 1 M 17,10; 21,4; Lk 2,21. 9 Šie patriarchai iš pavydo pardavė Juozapą į Egiptą, bet Dievas buvo su juo, 1 M 37,11; Mt 27,18. 10 Jis išgelbėjo Juozapą iš visų vargų ir suteikė malonės bei išminties Egipto karaliaus-faraono akivaizdoje, 1 M 39,21-22. 11 Tada visą Egiptą ir Kanaaną ištiko badas ir baisi nelemtis. Taipogi ir mūsų protėviai nerado sau maisto, 1 M 42,54; 42,5. 12 Išgirdęs, kad Egipte galima gauti javų, Jokūbas išsiuntė ten mūsų protėvius pirmą kartą, 1 M 42,2, 13 o antrą kartą Juozapas leidosi savo brolių atpažįstamas, ir faraonas sužinojo apie Juozapo giminę, 1 M 45,1-16. 14 Tada Juozapas pasiuntė ir pakvietė savo tėvą Jokūbą ir visus giminaičius — septynias dešimt penkis asmenis, 1 M 45,9-11; 46,27. 15 Tokiu būdu Jokūbas iškeliavo į Egiptą. Ten mirė jis ir mūsų protėviai, 1 M 46,6; 49,33. 16 Juos pargabeno į Sichemą ir palaidojo kapuose, kuriuos Abraomas už pinigus buvo pirkęs Sicheme iš Emoro vaikų, 1 M 23,16; Joz 24,32.

17 Artėjant pažado metui, kurį Dievas buvo davęs Abraomui, tauta išaugo ir išsiplėtė Egipte, 18 kol Egipte pradėjo viešpatauti kitas karalius, kuris nieko nežinojo apie Juozapą. 19 Jis klastingai elgėsi su mūsų tauta, versdamas mūsų protėvius išmesti savo kūdikius, kad jie neliktų gyvi, 2 M 1,7-12. 20 Tuo metu gimė Mozė, kuris buvo gražus (mielas Dievui). Jis buvo auginamas tris mėnesius savo tėvo namuose, 2 M 2,2; Žyd 11,23. 21 Kai buvo išmestas, jį pasiėmė auginti faraono duktė ir įsūnijo, 2 M 2,5-10. 22 Mozė buvo išmokytas visos Egipto išminties ir tapo galingas žodžiais ir darbais, 2 M 2,11; 4,10; Lk 24,19. 23 Kai jam sukako keturiasdešimt metų, jo širdyje kilo troškimas aplankyti savuosius brolius izraelitus, Žyd 11,24-25. 24 Kartą, pamatęs vieną skriaudžiamą, stojo ginti jo ir keršydamas užmušė egiptietį. 25 Jis tikėjosi, kad jo broliai suprasią, jog Dievas jo rankomis suteiks jiems išgelbėjimą, bet jie šito nesuprato. 26 Kitą dieną jis pasirodė tarp susivaidijusių ir mėgino juos sutaikinti, sakydamas: ‚Vyrai, jūs esate broliai! Kam skriaudžiate vieni kitus?’ 27 Bet tas, kuris skriaudė artimą, atstūmė jį, sakydamas: ‚Kas tave paskyrė mūsų valdovu ir teisėju? 28 Gal rengiesi ir mane nužudyti, kaip vakar nužudei egiptietį?’ 29 Tai išgirdęs, Mozė pabėgo ir tapo išeiviu Madiano krašte, kur jam gimė du sūnūs, 2 M 12,12-22. 30 Po keturiasdešimties metų Sinajaus kalno dykumoje jam pasirodė angelas degančio krūmo liepsnose. 31 Tai pamatęs, Mozė nustebo reginiu. Kai jis artėjo, norėdamas geriau įsižiūrėti, pasigirdo Viešpaties balsas: 32 ‚Aš esu tavo tėvų Dievas, Abraomo, Izaoko ir Jokūbo Dievas’. Mozė pradėjo drebėti ir nebedrįso toliau žiūrėti. 33 O Viešpats jam tarė: ‚Nusiauk nuo kojų kurpes, nes vieta, kur stovi, yra šventa žemė. 34 Aš regėjau savo tautos priespaudą Egipte ir, išgirdęs jos aimanavimus, nužengiau jos išvaduoti. Tad eikš čionai, Aš tave siunčiu į Egiptą’, 2 M 3,2-10; 5 M 33,16; Mt 22,32; Apd 2,24.

35 Tą Mozę, kurio jie išsižadėjo, sakydami: ‚Kas tave paskyrė valdovu ir teisėju?’, Dievas pasiuntė kaip vadovą ir gelbėtoją, globojant angelui, kuris pasirodė jam krūme, 2 M

2,14. 36 Jis išvedė juos, darydamas stebuklų ir ženklų Egipto žemėje, Raudonojoje jūroje ir per keturiasdešimt metų dykumoje, 2 M 7,3-10; 14,21. 37 Šis Mozė pasakė izraelitams: ‚Dievas pažadins iš jūsų brolių pranašą, kaip mane', 5 M 18,15. 38 Jis surinkimo dieną tyruose tarpininkavo tarp angelo, kalbėjusio jam Sinajaus kalne, ir mūsų protėvių. Ten jis gavo mums skirtuosius gyvenimo žodžius, 2 M 19,3-4; 5 M 9,10. 39 Deja, mūsų protėviai nenorėjo jam paklusti. Jie jį atstūmė ir savo širdžių troškimus nukreipė į Egiptą. 40 Jie tarė Aronui: ‚Padaryk mums dievų, kurie žygiuotų mūsų priekyje, nes mes nežinome, kas nutiko šitam Mozei, kuris išvedė mus iš Egipto'. 41 Ir šitaip anomis dienomis jie pasidirbdino veršį, aukojo stabui auką ir džiaugėsi savo rankų darbu, 2 M 32,1-23. 42 Tada Dievas nusigręžė nuo jų ir leido jiems garbinti dangaus kūrinius, kaip parašyta pranašų knygoje: ‚Ar jūs, Izraelio namai, man aukojote gyvulių bei kitas aukas, keturiasdešimt metų būdami tyruose? Jer 7,18; 19,13; Am 5,25-27; Rom 1,24-25. 43 Jūs nešėte Molocho padangtę ir dievo Romfos žvaigždę — stabus, kuriuos pasigaminote garbinti. Todėl ištremsiu jus anapus Babilono'. 44 Mūsų protėviai dykumoje turėjo liudijimo padangtę, įrengtą kalbėjusio (Dievo) Mozei nurodymu, kuri buvo padaryta pagal regėtą jos vaizdą, 2 M 25,40; 27,21. 45 Mūsų protėviai pasiėmė ją ir atsigabeno, kai Jozuvas užėmė pagonių žemes. Dievas išstūmė pagonis, užleisdamas jų vietą mūsų tėvams iki pat Dovydo laikų, 5 M 32,49; Joz 3,14; 18,1. 46 Šis susilaukė Dievo akyse malonės ir prašė nurodymo statyti šventovę Jokūbo namams (Dievui), 2 Sam 7,2; Ps 132,5; 47 ją pastatė Saliamonas. 48 Vis dėlto Aukščiausiasis negyvena rankų darbo pastatuose. Taip sako ir pranašas, 1 Kar 6,1; 8,27-30; Apd 17,24: 49 ‚Dangus — mano sostas, o žemė — pakojis mano kojų. Kokius namus man statysite? Klausia Viešpats, — ar kokia mano poilsio vieta? Iz 66,1-2; Mt 5,34. 50 Argi ne mano rankomis visa tai padaryta?' 51 Jūs, kietsprandžiai, neapipiaustytomis širdimis ir ausimis! Jūs, kaip ir jūsų protėviai, visada priešinatės Šventajai Dvasiai, 2 M 32,9; 33,3; Jer 6,10; 9,25; Iz 63,10. 52

Argi buvo pranašas, kurio nepersekiojo jūsų tėvai? Deja, jie žudydavo pranašaujančius Teisiojo atėjimą. Ir jūs dabar esate Jo išdavikai ir žudikai! 2 Ch 36,16; Mt 23,1; 1 Pt 1,10; Mt 27,19; Apd 2,23. 53 Jūs, kurie gavote įstatymą, tarpininkaujant angelams, bet jo nesilaikėte", 2 M 20; Jn 7,19; Gal 3,19; Žyd 2,2.

Pirmi apaštalų suėmimai ir teisimai, galima sakyti, buvo ramūs. Apaštalai buvo kaltinami neklusnumu. Tai buvo menkas kaltinimas. Stepono kaltinimas buvo labai sunkus. Jį kaltino piktžodžiavimu Mozei, šventovei, įstatymui. Jam grėsė mirtis, 3 M 24,16. Taryba visą laiką buvo priešinga apaštalams, bet minia jiems pritarė. Taryba bijojo minios. Dabar ir minia pritarė tarybai. Liudininkai liudijo, kaltino Steponą. Vyriausias kunigas tik paklausė Steponą: „Ar tai tiesa?"

Kai kas sako, kad Steponas tik pakartojo izraelitų istoriją. Tikrovė buvo tokia, kad Steponas labai gerai suprato jam taikomus kaltinimus ir labai vykusiai gynėsi. Jis pradėjo savo kalbą, pavadindamas juos broliais ir tėvais. Taigi, jis yra izraelitas toks, kaip ir jie. Jis tiki šlovingąjį Dievą ir įstatymą. Jis ėmė daug Šventojo Rašto citatų iš psalmių ir pranašų. „Įstatymu" jis suprato visą Šventąjį Raštą — Senąjį Testamentą. Jis įrodė, kad jis tiki, remiasi ir gyvena Šventuoju Raštu. Tad jis Jo neniekina ir nepiktžodžiauja.

Steponas dirbo tų žydų tarpe, kurie buvo išaugę graikų kultūros įtakoje, kaip ir jis pats. Jis naudojo Šventąjį Raštą ne hebrajų, bet graikų kalba, vadinama „Septuginta". Jis gerai žinojo rabinų aiškinimus,Šventojo Rašto komentarus. 1 M 46,26-27 sakyta, kad į Egiptą Jokūbo giminės nuvyko 66 ar 70 asmenų. Rabinai aiškino, kad Juozapas turėjo ne du, bet devynis sūnus. Citata iš pranašo Amos 5,26 (43): „Jūs nešėte Molocho padangtę ir dievo Romfos žvaigždę". Septugintoje vietoj Molochas yra „Melek" — karalius, o vietoj Romfos — „Sikkut", arba „Skene" — palapinė.

Molochas buvo amonitų dievaitis, kuriam aukodavo vaikus. Izraelitams buvo uždraustoş žmonių aukos, bet jie pasisavino stabmeldžių papročius ir aukojo žmonių aukas. Romfa buvo Saturno žvaigždės deivė, kurią mėgo garbinti ir izraelitai. „Ištremsiu anapus Babilono", rabinai aiškino, kad Izraelio (šiaurės) dešimties padermių valstybės piliečių nebuvo Babilone, todėl iš jų niekas negrįžo į Judėją. Tad žmonės turėjo būti toliau ištremti, už Babilono rubežių. Buvo skirtumų tarp įvairių Šventojo Rašto vertimų ir jų aiškinimų. Tarybai skirtumai ir aiškinimai buvo žinomi.

Steponas pradėjo savo gynimosį kalbą „Šlovinguoju Dievu". Tas šlovingasis, gyvasis, veikiantis Dievas apsireiškė Abraomui tik iš malonės. Abraomas suprato Dievo kalbą ir pakluso. Izraelitai neturi pagrindo didžiuotis savimi, bet tik Dievo jiems suteikta malone ir Jo vedimu.

Dievas pasireiškė savo galia Juozapo istorijoje ir Mozės pašaukime. Dvylika patriarchų yra gerbiami ir aukštinami, bet jie buvo pavydūs Juozapui, nekentė jo. Dievas išaukštino Juozapą ir per jį išgelbėjo juos iš bado. Mozė, kurį būk Steponas piktžodžiaująs, labai iškeliamas. Steponas daug kartų kartodamas sako: „Mozė, Mozė, Mozė". Šis Mozė kalba ir apie pranašą, kurį Dievas atsiųs Izraeliui. O kaip Izraelis elgėsi su Moze? Kiek kartų jį atstūmė, atmetė, niekino! Vietoj sekti Mozę, paklusti jam, jie pasidirbo dievaitį — aukso veršį ir džiaugėsi juo. Toks yra žmogus!

Jie primeta jam šventovės niekinimą. Žiūrint į praeitį, Dievas pasireiškė galingai Izraelio istorijoje. Bet čia nebuvo jokios šventovės iki Saliamono. Buvo tik liudijimo palapinė. O ir Saliamonas, pastatydinęs šventovę, gerai suprato, kad šitas šlovingasis Dievas negyvena žmonių pastatytoje šventovėje. Apie tai ir pranašai yra pasisakę. Ar tai yra piktžodžiavimas prieš šventovę, jei šlovingasis Dievas aukščiau iškeliamas už šventovę?

Ką Steponas savo paskutiniuose sakiniuose tarybai sakė, nebuvo tarybos užgauliojimas. Kaip žmogus, tikras krikščionis, galėtų tai daryti? Steponas rodė šlovingąjį Dievą, pasireiškusį Izraelio istorijoje, ir Izraelio tautos nedėkingumą

bei sekimą kitų dievų. Čia Steponas pilna meilės širdimi, be veidmainystės ir be pataikavimo palygina tarybos laikyseną prieš Dievo Siųstąjį. Steponas visai nemini Jėzaus vardo, bet visiems aišku, kas tas Teisusis yra. Steponas kalbėjo, pasiremdamas Šventuoju Raštu. Pasipriešinimas buvo ne Steponui, bet Šventajam Raštui ir Šventajai Dvasiai.

STEPONO MIRTIS, Apd 7,54-60

54 Tai girdėdami, jie baisiai įniršo ir ėmė ant jo griežti dantimis, Ps 35,16; 112,10; Apd 5,33. 55 O jis, kupinas Šventosios Dvasios, žvelgė į dangų ir išvydo Dievo šlovę ir Jėzų, stovintį Dievo dešinėje, Mt 3,16; 26,64; Mk 16,19; Jn 1,51; Apd 10,11; 2 Kor 12,2; Apr 4,2; 5,1. 56 Jis tarė: „Štai regiu atsivėrusį dangų ir Žmogaus Sūnų, stovintį Dievo dešinėje", Mt 3,16; 10,11; Jn 14,19. 57 Tada, baisiai rėkdami, jie užsikimšo ausis ir visi kaip vienas puolė jį, 58 išsitempė už miesto ir užmušė akmenimis. Liudytojai pasidėjo savo drabužius prie kojų vieno jauno vyro, vardu Sauliaus, 5 M 17,7; Mt 23,37; Jn 16,2; Apd 22,20; 6,1; Žyd 13,12. 59 Jie mušė akmenimis Steponą, o jis šaukė: „Viešpatie Jėzau, priimk mano dvasią!" Ps 31,6; Lk 23,46. 60 Pagaliau suklupęs, jis galingu balsu sušuko: „Viešpatie, nepriskaityk jiems šios nuodėmės!" Ir tai taręs, užmigo, Mt 5,44; Lk 23,34.

„Jūs esate lygūs pagonims", neapipiaustytomis širdimis ir ausimis, nors įstatymą gavote angelams tarpininkaujant, Gal 3,19, bet jo nelaikėte. Tas taip įnirtino (graikiškai — piovė) juos, kad jie griežė dantimis. Teismo posėdis virto sąmyšiu. Stepono žodžiai palietė ir fariziejus. Taip ir Gamalielį.

Steponas suprato tikrovę, kad jo mirties valanda atėjo. Bet jis turėjo ir tą tikėjimą, kurį jis skelbė apie prisikėlusį Jėzų. Dangus atsivėrė. Jėzus pasveikino jį. Dievo šlovė spindėjo. Ką jis matė, tą jis sakė. Tarybai tai buvo tikras piktžodžiavimas, kad žmogus, ir dar tas, kurį taryba pasmerkė (Jėzus), stovi Dievo dešinėje. Tas juos taip sujaudino, jog jie pamiršo įplėšti savo rūbus, tęsti teismo

posėdį, gauti iš romėnų mirties sprendimą. Jie užsikimšo ausis, kad nebegirdėtų Stepono žodžių, jį peršauktų. Jie tai darė visi, kaip vienas. Visgi vieno jie neužmiršo, žudyti už miesto ribų, 3 M 24,14.

Pirmus akmenis privalėjo mesti liudininkai. Kad laisviau galėtų tai daryti, jie nusivilkdavo viršutinius apsiaustus. Jie nusivilko juos ir padėjo prie jauno vyro, vardu Sauliaus, kojų. Lukas pirmą kartą pamini Saulių. Jis kuo nors pasižymėjo, kad liudininkai padėjo savo rūbus prie jo kojų.

Lukas aprašė visa taip, kaip vyko, nieko nepagražindamas. Vyriausioji taryba šaukė. Steponas meldėsi. Apie mirtį mes mažai žinome. Raštas sakė, kad krikščionis turi teisę tikėti, melstis, atsakymą gauti, kad jo dvasia priimta. Taigi yra dvasios sąmoningas gyvenimas po mirties. Ne tik Jėzus, Išganytojas, bet ir krikščionis gali melsti už savo priešus ir žudytojus. Tikinčiam mirtis yra tik miegas, poilsis.

JERUZALĖS SURINKIMO IŠSKLAIDYMAS, Apd 8,1-3

1 Saulius pritarė jo nužudymui. Aną dieną prasidėjo didelis Jeruzalės surinkimo persekiojimas. Visi, išskyrus apaštalus, išsisklaidė Judėjos ir Samarijos apylinkėse, Apd 11,19; 22,20; Jn 16,2; Mt 10,23. 2 Dievobaimingi vyrai palaidojo Steponą ir labai jį apraudojo, Mt 14,12. 3 O Saulius stengėsi išnaikinti surinkimą, naršydamas po namus, suiminėdamas vyrus ir moteris ir siųsdamas juos į kalėjimą, Apd 9,1; 9,22; 22,4; 26,11; 1 Kor 15,9; Fil 3,6; Gal 1,13-23.

Saulius pritarė jo nužudymui. Saulius ir visa taryba tai darė Dievo garbei. Jie kovojo dėl Dievo! Lukas turėjo daug galimybės išsikalbėti su Povilu (Sauliu). Jis žinojo, kaip Povilas manė. Pirmasis surinkimo kankinys krito ne nuo pasaulio pagonių valdžios kardo, bet nuo bažnyčios vadovybės uoliųjų veikėjų. Radosi tikinčiųjų, kurie išdrįso Stepono sužalotą kūną paimti, palaidoti ir jį apraudoti (gedėti dėl jo).

Kaip Stepono nužudymas vyko be teisėto sprendimo, taip panašiai prasidėjo pirmasis krikščionių persekiojimas. Persekiojimo vadas buvo Saulius. Suprantama, tas vyko su vyriausios tarybos ir romėnų valdžios pritarimu. Argi Pilotui buvo svarbu, jei žydai patys vienas antrą žudo. Pradėtas darbas turėjo būti be atodairos išvestas iki galo, surinkimas palaužtas ir sunaikintas. Surinkimo nariai buvo verčiami atsižadėti tikėjimo, piktžodžiauti Jėzų. Neatsižadėjusieji buvo baudžiami mirtimi, Apd 26,11.

Visi paliko Jeruzalę ir išsisklaidė po Judėją ir Samariją. Kai kas mano, kad „visi" buvo ne visi surinkimo nariai, bet tik pamokslininkai, evangelijos skelbėjai. Apaštalai liko Jeruzalėje. Jie čia buvo reikalingi. O gal jų persekiojimas nelietė, kadangi jie buvo labai žinomi? Pasitraukusieji neišsigando. Kur jie nuėjo, ten jie skelbė Jėzų. Manoma, kad nuo Jėzaus mirties iki šio persekiojimo galėjo praeiti apie dviejus metus. Persekiojimas tęsėsi kelis mėnesius.

EVANGELIJA SKELBIAMA SAMARIJOJE, Apd 8,4-8

4 Tuo tarpu išbalškytieji keliaudami skelbė džiaugsmingąją naujieną, Apd 8,40; 11,19. 5 Pilypas nuvyko į Samarijos miestą ir skelbė gyventojams Kristų, Apd 1,8; 6,5. 6 Minios vieningai klausėsi Pilypo žodžių, nes ne tik girdėjo, bet ir matė daromus stebuklus, Žyd 2,1. 7 Iš daugelio apsėstųjų, baisiai šaukdamos, pasišalindavo netyrosios dvasios. Buvo pagydyta daug paralyžiuotų ir luošų, Mk 16,17. 8 Taigi didelis džiaugsmas pasklido po tą miestą, Jn 4,40-42.

Saulius dėjo pastangas sunaikinti surinkimą. Tas kaip tik patarnavo evangelijos skelbimui, plisti Judėjoje ir Samarijoje. Kaip nuostabu: daug surinkimo narių, įmesti į kalėjimą, kenčia Jeruzalėje, pasitraukusieji iš sostinės — skelbia Kristų. Daug iš jų nebuvo pamokslininkai. Bet jie liudijo apie Kristų asmeniškai. Tai buvo asmeniška evangelizacija, asmuo asmeniui. Iš daugybės tokių evangelizacijų veiklos, Lukas

plačiau aprašo Pilypo veiklą. Tai nebuvo apaštalas Pilypas, bet vienas iš diakonų, Apd 6,5. Jis nuvyko į Samarijos miestą. Nesakyta, ar tai buvo buvusi Izraelio (šiaurės) valstybės sostinė. Daugelis mano, kad tai buvo Sicharos miestas, kuriame ir Jėzus kelias dienas viešėjo, Jn 4. Jei taip, tai suprantama, kad miesto gyventojai mielai klausėsi skelbimo apie Jėzų. Jie tą skelbimą ir priėmė. Be to vyko daug stebuklų, išgydyta ligonių ir apsėstųjų. Žmonės girdėjo ir matė Dievo Dvasios veikimą. Visame mieste apie tai kalbėjo ir džiaugėsi evangelijos pasireiškimo galia.

APAŠTALAI SAMARIJOJE, Apd 8,9-25

9 Mieste buvo vienas žmogus, vardu Simonas, kuris užsiiminėdavo magija, stebindamas Samarijos gyventojus ir girdamasis, esąs kažkas nepaprastas, Apd 5,36. 10 Ir visi — nuo mažo iki didelio — jam tikėjo, sakydami: „Jis yra Dievo galybė, vadinama ‚Didžioji' ", 8,6, 11 nes ilgesnį laiką jis buvo apsukęs jiems galvas savo kerais. 12 Bet patikėję Pilypu, kuris skelbė džiūgiąją Dievo karalystės naujieną ir Jėzaus Kristaus vardą, krikštydinos vyrai ir moterys, Mt 28,19. 13 Taipogi ir Simonas įtikėjo ir pasikrikštijęs laikėsi prie Pilypo. Jis buvo apstulbintas, matydamas nepaprastus ženklus ir didžius stebuklus, kurie dėjosi po jo akių.

14 Apaštalai Jeruzalėje, išgirdę, jog Samarija priėmė Dievo žodį, nusiuntė ten Petrą ir Joną, Apd 1,8; 11,1; Jn 4,35-41. 15 Šie nuvyko ir meldėsi už samariečius, kad jie gautų Šventąją Dvasią. 16 Ji dar nebuvo nė vienam nužengusi, ir jie tebuvo pakrikštyti Viešpaties Jėzaus vardu, Apd 2,38; 19,2-7. 17 Tada jie dėjo ant jų rankas, ir tie gavo Šventąją Dvasią, Apd 6,6; 9,17; 19,6.

18 Pamatęs, kad apaštalų rankų uždėjimu teikiama Šventoji Dvasia, Simonas pasiūlė jiems pinigų ir prašė: 19 „Duokite ir man tą galią, kad kam uždėsiu rankas, gautų Šventąją Dvasią". Petras tarė jam: 20 „Kad tu pražūtum su savo pinigais, jei manai už pinigus nusipirkti Dievo dovaną! Mt 10,8. 21 Šitame dalyke tu neturėsi nė mažiausios dalies, nes tavo širdis Dievo akivaizdoje neteisi, Ps 78,37; Apd

13,10. 22 Verčiau atsiversk nuo šios savo nedorybės ir melsk Viešpatį, kad būtų atleistas tavo širdies paklydimas. 23 Matau, tu pilnas tulžies ir esi nedorybės pančiuose", 5 M 29,18. 24 Simonas atsakė: „Melskite už mane Viešpatį, kad manęs neištiktų jūsų žodžiai, Žyd 12,15. 25 Jie, paliudiję ir apsakę Dievo žodį, pasuko atgal į Jeruzalę, skelbdami linksmąją naujieną daugeliui Samarijos kaimų, Jn 4,35.

———

Simonas. Apie jį pasakojama, kad jis buvęs Romoje ir rodęs savo kerus — magiją senatoriams. Tie buvę sužavėti jo veiksmais. Jis buvo Samarijoje laikomas, ir pats sakė esąs kas tai ypatingo — didžioji dievo galybė. Vėliau jis atsiskyręs nuo surinkimo, įsteigęs gnostikų bendruomenę, viliojęs iš žmonių pinigus ir paleistuvavęs. Apie Simoną mini Justinas, kankinys, savo raštuose, kuris buvo gimęs Samarijoje apie 100-sius metus po Kristaus. Gnosticizmas yra filosofija maišyta su religija. Tokie svajotojai, kurie užsiima kerais, magija, okultizmu, labai dažnai renka pinigus savo naudai ir veda nešvarų gyvenimą. Viduramžių laikais buvo pardavinėjamos bažnyčios užimamos vietos; tai buvo vadinama Simonija, nuo šio Simono vardo. Samariečiai laikė penkias Mozės knygas savo Biblija ir sumaišė tikybą su okultizmu. Tą matome iš Jn 8,48.

Surinkimo žmonės ne tik buvo persekiojami, bet ir nuo pat pradžios vedė dvasinę kovą; Jeruzalėje prieš Judaizmą čia, Samarijoje — prieš okultizmą. Pilypas buvo paprastas diakonas — tarnas, bet jis buvo persiėmęs Jėzaus evangelijos Dvasia. Jis skelbė Jėzaus vardą ir darė stebuklus. Žmones paveikė ne tiek evangelijos skelbimas, kiek stebuklai. Daug žmonių sekė Pilypą, taipgi ir Simonas. Jis buvo pakrikštytas, Apd 2,38 krikštas buvo siejamas su Šventosios Dvasios gavimu, čia, 8,12, ne. Naujajame Testamente vieningos pažiūros į krikštą nėra.

Kaip mažai žmonės atskyrė magijos kerus nuo evangelijos galios. Ir mūsų laikais dažnai žmonės neatskiria okultizmo nuo evangelijos, šėtono veikimo nuo Jėzaus galios.

Evangelija yra šviesa. Ji šviečia tamsoje. Apie evangelijos šviesą Samarijoje išgirdo Jeruzalės surinkimas. Tai buvo visai naujas, negirdėtas dalykas. Samariečiai tiki Jėzų! Surinkimas pasiuntė apaštalus, Petrą ir Joną, ištirti tą reikalą. Apaštalai, atvykę į Samariją, tuojau pastebėjo trūkumus, — pakrikštytieji neturėjo Šventosios Dvasios. Apaštalai už tai nekaltino Pilypo. Pilypas nesipriešino apaštalams. Leido jiems laisvai veikti. Apaštalai, dėdami rankas ant pakrikštytųjų, meldėsi. Taip tie gavo Šventąją Dvasią. Kai kas mano, kad Šventosios Dvasios pasireiškimas buvo liežuviais kalbėjimas. Tekste apie tai nieko nesakyta. Iš teksto atrodo, kad tai buvo įtikėjusiųjų širdžių papildymas Jėzaus meile. Petro žodžiai Simonui 21-22 sako apie neteisę širdį. Petro pokalbis su Simonu rodo, kad žmogus gali tikėti, būti pakrikštytas, surinkimo narys, bet likti neatnaujintas, senas žmogus. Simonas nesiekė atnaujinimo, Šventosios Dvasios, bet tik didybės galios. Kai jam Petras priminė jo širdies klydimą, Simonas nesupyko. Bet jis ir neišsigando, neklausė: „Ką turiu daryti?" Jis nesikreipė į Viešpatį Jėzų, o tik prašė kitų melstis už jį. Apaštalai liudijo ir skelbė Dievo žodį. Tą jie darė Samarijoje ir grįždami į Jeruzalę, pakeliui.

ETIOPIETIS, Apd 8,26-40

26 Viešpaties angelas prabilo į Pilypą: „Kelkis ir eik pietų link ant vieškelio, kuris eina iš Jeruzalės į Gazą. Jis visiškai tuščias". 27 Jis pakilęs ėjo. Štai bevažiuojąs etiopietis eunuchas, Etiopijos karalienės Kandakės dvariškis, viso jos iždo valdytojas. Jis buvo atvykęs į Jeruzalę melstis, Ps 68,32; 1 Kar 8,41-42; Iz 56,6-7; Sof 3,10, 28 o dabar keliavo namo ir, sėdėdamas savo vežime, skaitė pranašą Izaiją. 29 Dvasia tarė Pilypui: „Prieik ir laikykis prie vežimo". 30 Pribėgęs Pilypas išgirdo jį skaitant pranašą Izaiją ir paklausė: „Ar ir supranti, ką skaitai?" 31 Šis atsiliepė: „Kaip galiu suprasti, jei man niekas nepaaiškina!" Jis pakvietė Pilypą lipti į vežimą ir sėstis šalia, Lk 24,27; Jn 16,13. 32 Rašto skyrius, kurį jis skaitė, buvo: „Tarsi avį vedė jį į piovyklą, ir kaip ėriukas, kuris tyli kerpamas, jis neatvėrė savo burnos. Iz 53,7-8. 33

Jo nužeminimu panaikinta bausmė. Kas apsakys apie jo giminę, jo gyvenimas buvo žemėje nutrauktas?!" 34 Eunuchas paklausė Pilypą: „Prašau paaiškinti, apie ką čia pranašas kalba? Apie save ar apie ką kitą?" 35 Tada atvėręs burną ir pradėjęs nuo Rašto vietos, Pilypas jam skelbė gerąją naujieną apie Jėzų, Lk 24,44-46; 1 Kor 15,3-4. 36 Jiems keliaujant toliau, privažiavo vandenį. „Štai vanduo, — tarė eunuchas, — kas gi kliudo man pasikrikštyti?" Apd 10,47. (37 Pilypas atsakė: ‚Jei tiki iš visos širdies, tai galima'. Tas atsakė: ‚Tikiu, kad Jėzus Kristus yra Dievo Sūnus' "). 38 Jis paliepė sustabdyti vežimą, ir abudu — Pilypas ir eunuchas — išlipę nuėjo prie vandens. Jis jį pakrikštijo. 39 Išėjus iš vandens, Viešpaties Dvasia pagavo Pilypą. Eunuchas daugiau jo nebematė, tik džiūgaudamas traukė savo keliu, 1 Kar 18,12; 2 Kor 12,2-4; Apd 16,34. 40 O Pilypas atsidūrė Azote; iš ten keliaudamas skelbė evangeliją visuose miestuose ir taip atvyko į Cezarėją, Apd 8,4; 21,8.

Pilypas ištikimai dirbo Samarijoje. Bet Dievas siuntė angelą ir įsakė vykti į tyrus — dykumą. To Pilypas visai nelaukė. Bet dieviškam paliepimui pakluso. „Kelkis ir eik!" Mes sakytume: „Pasiruošk ir keliauk". Gaza nuo Samarijos yra apie 100 km, nuo Jeruzalės apie 35 km. Etiopija yra dabartinė Abisinija. Abisinijoje yra koptų krikščioniška bažnyčia. Jos pradžia įžiūrima, kaip šio valdininko veiklos vaisius. Dauguma Šventojo Rašto aiškintojų mano, kad Etiopija buvo visai pietiniame Egipte, Nubijos teritorija Sudane. Kelionė į Jeruzalę ir atgal buvo apie 4000 km. Kandakė buvo karalienės titulas, panašiai, kaip Egipto — faraonas. Tuo laiku Etiopiją valdė karalienės. Eunuchas reiškia — kastruotas. Kai kurie mano, kad tai buvo ir aukštų valdininkų titulas. Šis valdininkas buvo finansų ministeris.

Kiekvieno žmogaus širdyje glūdi išsiilgimas gyvojo Dievo. Pagonių tikybos ir filosofinės pasaulėžiūros nepatenkina žmogaus širdies ieškančios Dievo. Taip pat turtas, aukštos užimamos vietos, menas, išmintis neteikia pilno pasitenkini-

mo. Anais laikais labai patraukli buvo Izraelio istorija ir joje vienas apsireiškiantis Dievas. Šis valdininkas darė tą ilgą, išlaidžią kelionę į Jeruzalę, kad pasimelstų gyvojo Dievo šventovėje. Kaipo toks, užsienietis, jis susipažino su vadovaujančiais kunigais. Jis net gavo pirkti pranašo Izaijo Raštų rinkinį. Anuo metu knygų buvo maža, ir, tokią knygą gauti pirkti buvo nelengva. Jis grįždamas į namus, važiuodamas balsiai skaitė. Žydai dažnai balsiai skaitydavo Šventąjį Raštą. Anais laikais pasaulio kalba buvo graikų. Etiopietis ir Pilypas mokėjo graikų kalbą. Pilypas vaikštinėjo, karštą vidudienį, apie Gazos griuvėsius, Gaza buvo visai sugriauta šimtmečio pradžioje. Pilypas staiga pamatė važiuojantį vežimą. Žodžiu „štai" Biblijoje dažnai išreiškiama staigmena. Čia nebe angelas, bet Šventoji Dvasia pasakė Pilypui kas daryti. Toliau jau Pilypas pats žinojo, kaip elgtis. Tūkstančius ir milijonus kartų buvo klaustas šis klausimas: „Ar supranti, ką skaitai?" Šis valdininkas tikrai troško pamokymo, paaiškinimo. Jis skaitė Izaiją 53,32-33. Pilypas neaiškino anų laikų filosofijos ir rabinų komentarų. Jis skelbė Jėzų. Jėzus yra centras ir esmė tikėjimo. Valdininkas tikrai klausė daug klausimų. Pilypas aiškino viską ir gana plačiai. Tas rodo, kad etiopietis suprato krikšto reikšmę. Pagal Mozės 5,23,2, gal tas valdininkas negalėjo tapti izraelitu? Jis buvo tikras, kad Jėzus jį priima. Jis buvo pasirengęs tapti ir būti krikščioniu. Kurį Jėzus savo evangelijos galia paliečia, tas nebijo Jį sekti ir „tamsioje vietoje", vienumoje, sunkiose gyvenimo aplinkybėse. Dievo Dvasia laisvai veikė ir veikia! Ar mūsų laikų misionierius krikštytų pagonį tik vieną kartą su juo pasikalbėjęs, be jokio išbandymo? Ar iš viso galima krikštyti pagonį, kur jokio surinkimo nėra ir nenumatoma, kad jis bus?

Koks trumpas buvo etiopiečio tikėjimo išpažinimas: „Tikiu, kad Jėzus Kristus yra Dievo Sūnus!" Krikščionystė nėra išmokymas ir laikymas dogmų — katekizmo, bet išgelbėjimas, atnaujinimas, gyvas ryšys su Jėzumi, kuris kyla iš tikėjimo į Jį.Tik po tokio pergyvenimo turi sekti mokymas pagal Apd 2,41-42 ir tęstis visą amžių.

Geriausiuose rankraščiuose Šventojo Rašto 37 skirsnelio nėra.

Pilypas pakrikštijo etiopietį. Kieno globai galėjo jis jį pavesti? Etiopietis įtikėjo Jėzų, tapo Jo nuosavybe. Jis jį ir globojo. Pilypui ir etiopiečiui būtų buvę sunku skirtis. Dievas visa tai lengvai padarė. Viešpaties Dvasia pagavo Pilypą. Pilypas pats nežinojo, kaip tas atsitiko, Apd 21,8. Etiopietis liko vienas. Ne, ne vienas. Jėzus buvo su juo. Jis džiūgaudamas keliavo toliau. Ir Pilypas ėjo toliau, skelbdamas evangeliją. Atvykęs į Cezarėją apsigyveno čia.

SAULIAUS ATSIVERTIMAS IR PAŠAUKIMAS, Apd 9,1-19

1 Tuo tarpu Saulius tebealsuodamas grasinimais ir žudynėmis Viešpaties mokiniams nuvyko pas vyriausį kunigą, Apd 22,8-21; 26,9-20, 2 ir išgavo raštus Damasko sinagogoms, kad, užtikęs to „kelio sekėjus", vyrus ir moteris, galėtų juos suiminėti ir gabenti į Jeruzalę, Apd 8,3; 9,14. 3 Kai prijojo netoli Damasko, staiga jį apšvietė iš dangaus šviesa, 1 Kor 9,1. 4 Nukritęs žemėn, jis išgirdo balsą: „Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji?" Mt 25,40-45. 5 Jis klausė: „Kas tu esi, Viešpatie?" Šis atsakė: „Aš esu Jėzus, kurį tu persekioji. 6 Kelkis, eik į miestą; ten tau pasakys, ką turi daryti". 7 Jo kelionės vyrai stovėjo be žado: jie girdėjo balsą, tačiau nieko nematė, 5 M 4,12; Dan 10,7-. 8 Saulius atsikėlė nuo žemės, bet, atmerkęs akis, nieko nematė. Paėmę už rankų, jie nuvedė jį į Damaską, Jn9,39. 9 Jis tris dienas išbuvo aklas, nieko nevalgė ir negėrė.

10 Damaske gyveno mokinys, vardu Ananijas. Jam apsireiškęs Viešpats prabilo: „Ananijau!" Šis atsakė: „Štai aš, Viešpatie", Apd 10,3-17-19; 16,9-; 18,9. 11 Viešpats tęsė: „Eik į gatvę, vadinamą Tiesiąja, ir Judo namuose teiraukis tarsiečio, vardu Sauliaus. Štai jis meldžiasi, Gal 4,6. 12 Regėjime jis matė vyrą, vardu Ananiją, ateinantį ir uždedantį ant jo rankas, kad praregėtų", Apd 6,6. 13 Ananijas atsakė: „Viešpatie, iš daugelio girdėjau apie tą vyrą, kiek pikta jis padarė tavo šventiesiems Jeruzalėje, Apd 9,2. 14 Ir čia jis

turi aukštųjų kunigų įgaliojimus suiminėti visus, kurie šaukiasi tavo vardo", 1 Kor 1,2. 15 Viešpats jam tarė: „Eik, nes jis yra mano rinktinis įrankis, kuris neš mano vardą tautoms, karaliams ir Izraelio vaikams, Gal 1,15; Rom 1,5-14; 1 Tim 1,12; Apd 27,24. 16 Aš jam parodysiu, kiek daug jam teks kentėti dėl mano vardo", Apd 25,29; 2 Kor 11,23-28; Kol 1,24. 17 Ananijas nuėjo į tuos namus, uždėjo ant jo rankas ir tarė: „Broli Sauliau! Viešpats Jėzus, kuris tau apsireiškė kelyje, atsiuntė mane, kad tu vėl regėtum ir taptum pilnas Šventosios Dvasios", Apd 6,6; 8,17. 18 Ir bematant jam nuo akių lyg žvynai nukrito. Jis atgavo regėjimą ir priėmė krikštą. 19 Paskui užvalgęs įgijo jėgų, Apd 27,36.

Saulius, vėliau Povilas, kas reiškia mažiukas; tai buvo jo antrasis vardas, romėniškas. Apie jį tiek žinome, kad jis gimė Tarse, garsiame mokslo centre. Atrodo, kad jo tėvai turėjo kilimų ar palapinių gamybos įmonę. Saulius buvo iš Benjamino padermės, fariziejus, studijavo Jeruzalėje. Jo viena sesuo gyveno Jeruzalėje. Galimas dalykas, kad jis matė ir girdėjo Jėzų kalbantį. Saulius pirmą kartą Naujajame Testamente minimas prie Stepono mirties.

Sauliaus charakteris buvo choleriškas. Ką jis darė, darė visa savo energija. Jis visa savo galia persekiojo Jeruzalės surinkimą. Jis tuo persekiojimu gyveno — alsavo.

Damaskas jau minimas Abraomo laikais, 1 M 15,2. Tai žymus Sirijos miestas buvo ir yra. Liberalai mano, kad šis pasakojimas, apie Sauliaus vykimą į Damaską yra išgalvotas, nėra istorinis. Damaske, svetimoje valstybėje, Jeruzalės žydų taryba neturėjo jokios galios. Taip gali kalbėti tik tie, kurie yra tikri, kad jie ir po devyniolika šimtmečių geriau žino padėtį, ne kaip anų laikų žmonės. Liberalai mano, kad viską reikia vertinti šio laiko sąlygomis. Atsiminkime, kad anų laikų valdovai buvo romėnai Jeruzalės ir Damasko. Žydai visur turėjo ryšius su savo tautiečiais ir tam tikras teises. Saulius gavo įgaliojimus iš vyriausio kunigo Damaske suimti surinkimo žmones ir juos atgabenti į Jeruzalę. „To kelio

sekėjus". Krikščionys buvo vadinami „kelio" žmonėmis, nes jie gyveno, keliavo tuo keliu. Jėzus yra kelias ir gyvenimas, Jn 14,6. Kodėl po Jeruzalės surinkimo persekiojimo buvo pasirinktas Damaskas nežinome.

Kai kas nori Sauliaus ir kitų atsivertimus psichologiškai išaiškinti. Tad jie sako, kad Stepono mirtis galėjo paveikti Saulių. Ne, atsivertimai nebuvo ir nėra psichologiniai reiškiniai, bet gyvojo Dievo ir Jo Sūnaus, Jėzaus Kristaus veikimas. Gyvasis Dievas ir prikeltasis Jėzus veikia, nesilaikydamas psichologinių dėsnių, bažnyčių dogmų, nė šventų vietų; Jis sutiko Saulių kelyje ir pakeitė jo visą galvojimą bei veiklą. Jėzus veikia, atsivertimai vyksta, staiga, nelauktai. Šventajame Rašte ir šių dienų atsivertimai įvyksta staiga, taip pat ir kiti stebuklai, išgydymai. Sauliaus apsisprendimas yra ilgiausias, minimas Biblijoje. Jis tęsėsi tris dienas.

Jėzaus pasirodymas ir kalbėjimas nebuvo jokia vizija, bet reali tikrovė. Tai įvyko dienos metu, saulei šviečiant, palydai stebint. Jei palyginame šį aprašymą su 22,9, aprašymu, yra skirtumų. Kelionės palyda girdėjo balsą, bet nesuprato žodžių, matė šviesą, bet nieko neišskyrė. Minėtoje vietoje sakyta, kad palydovai matė šviesą, bet negirdėjo kalbančiojo. Šventajame Rašte dažnai įvykiai aprašomi kiek skirtingai. Tai gyvenimo tikrovė. Pabandykite vieną įvykį leisti atpasakoti keliems dalyviams. Pamatysite, kad kiekvienas atpasakos skirtingai.

Saulius persekiojo krikščionis, bet tikrybėje buvo Jėzus. Ir dabar, kurie žudo krikščionis, tikrybėje veikia prieš Dievą. Nors jie sako, kad iš viso Dievo nėra. Bet jie veikia prieš Jį.

Jėzus apsireiškia, šaukia vardu, bet žmogus, tamsos apimtas, išoriniai ir vidujiniai nepažįsta Jo. Jėzus apsireiškė jam ir liepė eiti į Damaską, ten jam bus pasakyta, ką jis toliau turi daryti. Jėzus prievarta neverčia. Jis tik apsireiškia ir duoda laiko apsispręsti. Sauliaus apsisprendimas tęsėsi tris dienas. Po to Saulius nebekalbėjo maldų pagal fariziejišką paprotį, bet meldėsi, šaukėsi į gyvą, jam apsireiškusį, Jėzų. Jo malda tuojau buvo išklausyta. Viešpats apsireiškė dar kartą Sauliui, pasakė jam, kad atsiųs „kelio" sekėją, kuris

jam pasakys, kas reikia daryti. Viešpats apsireiškė ir Ananijui. Ananijas suprato Jėzaus kalbą, kalbėjosi su Juo. Tokių apsireiškimų ir kalbų Šventajame Rašte yra labai daug aprašyta. Panašūs apsireiškimai vyksta ir dabar tikintiesiems, atgimusiems. Gyvas Dievas veikia ir kalba. Gyvas tikėjimas nėra tik filosofija ir mąstysena. Ananijas drįso priminti Viešpačiui, kad šis Saulius yra daug pikta padaręs Jo žmonėms Jeruzalėje. Jo tikslas yra tas pats ir čia. Ar verta tokiam žmogui padėti? Viešpats atsakė, kad jis nebėra tas pats žmogus. Jis jau meldžiasi į Jį. Jis bus evangelijos skelbėjas pagonims ir Izraelio vaikams. Jis kentės, kaip visi „kelio" sekėjai.

Ananijas pakluso nuoširdžiai ir pilnai. Jis vykdė Viešpaties įsakymą. Gydymas įvyko ne taip sau, atsitiktinai, bet per Jėzaus dovaną, Ananijui meldžiantis ir uždedant rankas. Tai nebuvo rankos apaštalo, bet eilinio surinkimo nario. Sakramentai ir rankų uždėjimas nepriklauso tik hierarchijai. Saulius „dėjo" rankas surinkimui naikinti. Čia ant jo rankos dedamos gelbėjimui, gydymui, laiminimui. Jam nukrito nuo akių lyg uždanga. Jis praregėjo, gavo išganymą, Šventąją Dvasią, tapo Jėzaus ir Jėzus jo.

SAULIUS SKELBIA JĖZŲ DAMASKE, Apd 9,20-25

Pabuvęs kelias dienas su Damasko mokiniais, 20 jis beregiant pradėjo skelbti sinagogose, kad Jėzus yra Dievo Sūnus, Gal 1,16. 21 Visi, kurie tai girdėjo, stebėjosi ir klausinėjo: „Argi čia ne tas pats, kuris Jeruzalėje persekiojo visus šio vardo išpažinėjus?! Argi jis nėra atvykęs jų suiminėti ir gabenti pas aukštuosius kunigus!?" Apd 9,1-14; 8,1-3; 1 Kor 1,2; 15,9; Fil 3,6; 1 Tim 1,13. 22 O Saulius vis drąsiau kalbėjo ir kėlė sąmyšį Damaske, gyvenančių žydų tarpe įrodinėdamas, kad Jėzus yra Kristus, Apd 18,28. 23 Po kurio laiko žydai nusprendė jį nužudyti, Jn 5,18. 24 Saulius sužinojo jų sąmokslą. Dieną ir naktį jie tykojo prie vartų, norėdami jį užmušti, Apd 20,3; 2 Kor 11,32-, 25 bet mokiniai nakčia nuleido jį per sieną pintinėje, Apd 17,10; 23,23-31.

———————

Saulius pirmiausia meldėsi. Susitikęs su Ananiju, jis tuojau nuėjo pas mokinius Damaske. Tai buvo nauja Kristaus ir brolių draugystė. Jis tuojau pradėjo liudyti ir skelbti Kristų. Kiekvienas atsivertęs tuojau liudija žodžiais ir savo gyvenimu. Sauliaus liudijimo tema buvo: „Jėzus yra Dievo Sūnus!" Pagal žydų aiškinimą, Mesijas galėjo būti paprastas žmogus. Saulius matė jame dieviškumą, Fil 2,6. Tokiu skelbimu kiekvienas izraelitas buvo iššauktas apsispręsti. Atrodo, kad tokio atsivertusio vyro, kuris persekiojo ir žudė krikščionis, liudijimą turėtų priimti kiekvienas. Bet taip nebuvo. Žmogaus širdis nenori atsiversti. Saulius tuojau sutiko pasipriešinimą, persekiojimą; buvo net ir tokių, kurie siekė jį nužudyti. Žydai negalėjo miesto vartų saugoti ir ieškoti Saulių nužudyti be karaliaus Eroto sutikimo. Taigi, Sauliaus įgaliojimas vyriausio kunigo galiojo ir Damaske. Kur toks persekiojimas iškyla, įmanoma išsigelbėti tik pasitraukiant iš tokios vietos. Kur teisybei neįstengiama pasipriešinti žodžiu, ten dažnai griebiamasi žudymo.

SAULIUS JERUZALĖJE, Apd 9,26-30

26 Saulius nuvyko į Jeruzalę ir mėgino prisidėti prie mokinių, tačiau visi jo baidėsi, netikėdami jį esant mokiniu. 27 Tik Barnabas jį priglaudė, nusivedė pas apaštalus ir jiems išpasakojo, kaip kelionėje jis regėjo Jėzų, ir Jis kalbėjo su juo, ir kaip Damaske jis atvirai mokė Jėzaus vardu, Apd 4,36; 9,20. 28 Tuo būdu jis lankėsi pas juos Jeruzalėje ir drąsiai kalbėjo Jėzaus vardu. 29 Jis kalbėdavosi ir ginčydavosi su helenistais, kurie nutarė jį nužudyti. 30 Tai sužinoję, broliai jį nugabeno į Cezarėją ir iš ten išsiuntė į Tarsą.

———

Šioje vietoje ir kituose Šventojo Rašto pasakojimuose yra daug, ko norėtume plačiau ir išsamiau žinoti. Deja, daug kas lieka neišaiškinta. Panašiai yra kai tuos pačius pergyvenimus pasakoja tėvai ir vaikai. Pergyvenimai yra tikri, bet skirtingai atpasakoti. Iš šio Luko aprašymo atrodo, kad Saulius iš Damasko grįžo į Jeruzalę, susipažino su apaštalais, ilgesnį laiką evangelizavo Jeruzalėje. Kilus jo gyvybei pavojui, buvo

išsiųstas per Cezarėją į Tarsą. Bet pats Saulius rašo Gal 1,17-20, kad jis iš Damasko vyko į Arabiją, ten praleido trejis metus, grįžo į Damaską ir tik po to vyko į Jeruzalę, ten liko dvi savaites ir matėsi tik su Petru ir Jėzaus broliu Jokūbu. Arabija anuo metu buvo ne dabartinė Arabija. Ji tada buvo didelė valstybė. Ji buvo žinoma, kaip Nabata valstybė su sostine Petra (edomitų senas miestas). Jos rubežius ėjo arti Damasko. Tada daug dabartinių tyrų buvo derlingi laukai. Kai kas mano, kad Saulius Arabijoje praleido ramius susikaupimo metus. Ne, taip nebuvo. Sauliaus charakteris neleido jam ramiai sėdėti. Jis skelbė evangeliją Arabijos miestuose, nors apie tai niekur nėra užrašyta. Kad Saulius Arabijoje sėdėjo, rankas sudėjęs, gali sakyti tik tie, kurie evangelijos atnaujinančios galios nepažįsta ir atsivertimus laiko tik svajonėmis ir silpnapročių pasakomis. Kas atgimimą pergyvena, tas yra kaip gimęs kūdikis. Nors kūdikis turi daug silpnybių, bet jis pasireiškia, kad jis yra gyvas. Panašiai yra su dvasiniai atgimusiais.

Kaip Barnabas susipažino ir pasitikėjo Sauliumi, niekur nėra aprašyta. Kiti surinkimo nariai ir po ilgesnio laiko netikėjo Sauliaus atsivertimu. Jie manė, kad jis yra šnipas, išdavikas. Bet žydai helenistai (graikai) matė Sauliaus pasikeitimą, ginčyjosi su juo. Jie negalėjo atsilaikyti prieš jį. Tada jie griebėsi smurto — žmogžudystės. Jų kėslus patyrė Saulius ir, brolių lydimas, išvyko į savo gimtinę — Tarsą.

RAMUS SURINKIMO AUGIMAS, Apd 9,31

31 Tuo tarpu surinkimas visoje Judėjoje, Galilėjoje ir Samarijoje džiaugėsi ramybe. Jis tvarkėsi ir veikė Viešpaties baime ir vis augo, Šventosios Dvasios globojamas, 1 Kor 14,3; Jn 14,16.

Liberalai kunigai ir atsargūs politikai nedrįso visu žiaurumu persekioti surinkimo. Jie buvo labai patenkinti radikale Sauliaus veikla. Jie mielai jį rėmė, davė įgaliojimus.

Sauliui atsivertus, sustojo visas persekiojimas. Šį ramų laikotarpį Lukas aprašo tik vienu skirsneliu. Apie surinkimų steigimą ir augimą Galilėjoje labai mažai minima. Galilėjoje turėjo būti didelė veikla. Ten daugiausia veikė Jėzus ir iš Galilėjos kilę apaštalai.

Surinkimas sakyta vienaskaitoje. Kai kas verčia „bažnyčia". „Bažnyčia" neatitinka graikų žodžiui. Lietuvių kalba tiksliau būtų surinkimas. Kai kas nori aiškinti, kad ten buvo atskiri surinkimai — bendruomenės. Kad ir taip, betgi yra tik vienas Kristaus surinkimas. Visos krikščionių bendruomenės turėjo vieną bendrą ryšį — Kristų, surinkimo galvą. Šiuo ramiu laikotarpiu surinkimas augo, laikėsi Viešpaties baimėje (reiškė Viešpačiui didelę pagarbą bei padėką). Surinkimas džiaugėsi ta Jėzaus malone. Buvo jaučiama Viešpaties artybė, Šventosios Dvasios globa.

PETRAS LIDOJE IŠGYDO
PARALYŽIUOTĄ VYRĄ, Apd 9,32-35

32 Petras, keliaudamas po visą šalį, aplankė šventuosius, gyvenančius Lidoje, Apd. 8,4;14.40; 20,32; 26,18; 1 Kor 1,2; Žyd 3,1. 33 Ten jis užtiko žmogų, vardu Enėją, kuris paralyžiuotas jau aštuoneri metai gulėjo patale, Apd 3,2; 14,8. 34 Petras jam tarė: „Enėjau, Jėzus Kristus išgydo tave. Kelkis ir užklok (savo guolį)!" Šis tuojau atsikėlė, Lk 5,24; Apd 3,6-8; 14,10. 35 Visi Lidos ir Sarono gyventojai pamatė jį ir atsivertė į Viešpatį.

Petras lankė surinkimą įvairiose vietose, skelbdamas žodį. Jis atvyko į Lidą. Ji yra apie 40 km į šiaurvakarius nuo Jeruzalės. „Šventieji" Apd 9,13; 9,41; 26,10 ir Povilo laiškuose labai dažnai taip vadinami surinkimo nariai. Per atgimimą jie tapo Dievo nuosavybe, jo žmonėmis. „Šventiesiems" kaip kai kurios bažnyčios juos skelbia, nėra pagrindo Šventajame Rašte. Tokie „šventieji" yra pagoniško pobūdžio.

Lidoje Petras rado paralyžiuotą vyrą, aštuoneris metus gulintį lovoje. Atrodo, kad tas žmogus buvo surinkimo narys. Jis neprašė už jį melsti pagal Jok 5,14. Petras gavo iš Viešpaties nurodymą, kad Viešpats tą žmogų pagydys. Petras

taip ir pasakė ligoniui; ligonis pasveiko. Tai buvo vėl vienas įrodymas, kad Jėzus gyvas ir Jo vardu vyksta stebuklai. Žmonės buvo per tai paveikti atsiversti ir tikėti.

DORKOS IŠ NUMIRUSIŲ PRIKĖLIMAS, Apd 9,36-43

36 Jopėje gyveno viena mokinė, vardu Tabita, išvertus — Dorka (Gazelė). Ji buvo garsi gerais darbais ir išmaldomis. 37 Tomis dienomis ji susirgo ir mirė. Ją nuprausė ir pašarvojo aukštutiniame kambaryje. 38 Kadangi Lida netoli Jopės, mokiniai, išgirdę ten esant Petrą, pasiuntė pas jį du vyrus su prašymu: „Ateik pas mus nedelsdamas!" 39 Petras tuojau iškeliavo su jais. Kai tik atėjo, jį nuvedė į aukštutinį kambarį. Ten jį apspito našlės, verkdamos ir rodydamos jam marškinius bei viršutinius drabužius, kuriuos, tebegyvendama jų tarpe, buvo joms pasiuvusi Dorka. 40 Petras liepė visiems išeiti ir atsiklaupęs meldėsi. Paskui, atsisukęs į lavoną, tarė: „Tabita, kelkis!" Ši atmerkė akis ir, išvydusi Petrą, atsisėdo, Mt 10,8; Mk 5,40-42; Lk 7,15; 1 Kar 17,19-. 41 Jis ištiesė jai ranką ir ją prikėlė. Tada, pašaukęs vidun šventuosius ir našles, parodė jiems ją gyvą. 42 Žinia apie įvykį pasklido visoje Jopėje, ir daugybė įtikėjo Viešpatį, Apd 19,17. 43 Jis ilgesnį laiką pasiliko Jopėje pas vieną odininką (kailiadirbį), vardu Simoną, Apd 10,6.

Jopė nuo Lidos yra apie 18 km. Jopėje gyveno viena mokinė, vardu Tabita hebrajiškai, o graikiškai — Dorka, Gazelė. Ji buvo pagarsėjusi gerais darbais. Ji darbais rodė savo tikėjimą. Tai yra pagal Jėzaus žodžius, Mt 5,16. Petrui esant Lidoje, ji susirgo ir mirė. Ją pašarvojo aukštutiniame kambaryje. Gal surinkimo žmonės prisiminė 2 Kar 4,32? Jie skubiai pakvietė Petrą. Petrui atėjus, našlės verkė ir rodė Petrui Dorkos pagamintus joms rūbus. Kitų gerus darbus iškelti ar slėpti nėra įsakyta, tik savo paties darbais netinka girtis. Nesakyta, kad kas būtų prašęs Petrą prikelti Tabitą. Petras suprato, kad žmonės to nori, laukia iš jo. Petras paprašė visus išeiti. Jis liko kambaryje vienas. Jis krito ant kelių ir meldė Dievą aiškumo. Kai jis besimelsdamas gavo iš

Dievo atsakymą, tada jis visai paprastais pilnais Dievo galios žodžiais pasakė: „Tabita, kelkis". Ji pravėrė akis. Jis jai ištiesė ranką, pasveikino ją gyvųjų tarpe, pristatė ją surinkimo žmonėms gyvą. Žinia apie tą įvykį pasklido visame miestelyje. Daug žmonių įtikėjo Viešpatį. Petrui radosi nauja galimybė skelbti evangeliją, darbuotis. Jis liko Jopėje ilgesnį laiką. Petrą pakvietė į savo namus kailiadirbis Simonas. Kailiadirbio užsiėmimas buvo laikomas nešvariu. Petras kvietimą priėmė, nebijojo dvokimo. Jis ilgesnį laiką viešėjo Simono namuose.

KORNELIJUS IR PETRAS, Apd 10,1-33

1 Cezarėjoje gyveno žmogus, vardu Kornelijus, vadinamosios italų kohortos šimtininkas, Mt 8,5; Apd 27,1. 2 Jis drauge su savo namiškiais pasižymėjo maldingumu bei Dievo baime, gausiai šelpdavo žmones ir be paliovos melsdavosi Dievui, Lk 7,5. 3 Kartą, apie devintą valandą, jis regėjime aiškiai išvydo ateinantį angelą, kuris tarė: „Kornelijau!" Lk 1,11. 4 Išsigandęs pažvelgė į jį ir paklausė: „Kas yra, viešpatie?" Šis jam atsakė: „Tavo maldos ir išmaldos pakilo Dievo akivaizdon, ir jis tave prisiminė. 5 Siųsk vyrus į Jopę ir išsikviesk Simoną, vadinamą Petru. 6 Jis svečiuojasi pas vieną odininką (kailiadirbį), Simoną, kurio namai stovi prie jūros", Apd 9,43; 11,13-. 7 Kai su juo kalbėjęs angelas pasišalino, jis pasišaukė du namiškius ir vieną maldingą kareivį iš savo valdinių 8 ir, viską jiems išaiškinęs, išsiuntė į Jopę.

9 Rytojaus dieną, kai šitie keliaudami artinosi prie miesto, Petras užlipo ant lygaus stogo melstis. Buvo apie šeštą valandą, Dan 6,10; Apd 3,1. 10 Jis pasijuto išalkęs ir norėjo užkąsti. Kol jam rengė valgį, jį ištiko dvasios pagava, Apd 22,17. 11 Jis išvydo atsivėrusį dangų, iš kurio leidosi žemyn panašus į drobulę padėklas, prilaikomas keturiuose kampuose. 12 Jame buvo įvairiausių žemės keturkojų ir roplių bei padangių paukščių. 13 Ir jam pasigirdo balsas: „Kelkis, Petrai, piauk ir valgyk!" 14 Petras atsakė: „Jokiu būdu, Viešpatie! Aš niekuomet nesu valgęs nieko nešvaraus ir nešvento", 3 M 11; Ez 4,14. 15 O balsas antrą kartą tarė:

„Ką Dievas laiko švariu, tu nedrįsk vadinti nešvariu!" Mt 15,11; Rom 14,14.19-; 1 Tim 4,4. 16 Taip pasikartojo tris kartus, ir tuojau padėklas vėl pakilo į dangų. 17 Petrui tebesvarstant, ką galėtų reikšti regėjimas, štai prie vartų sustojo Kornelijaus pasiuntiniai, kurie teiravosi Simono namų, Apd 12,9. 18 „Ar čia vieši Simonas, vadinamas Petru?" — Klausė jie garsiai. 19 Petrui vis tebemąstant apie regėjimą, Dvasia jam tarė: „Štai trys vyrai ieško tavęs, Apd 11,28; 13,2-4. 20 Kelkis, lipk žemyn ir be baimės keliauk su jais, nes aš juos atsiunčiau", Apd 15,7. 21 Petras nusileido žemyn pas vyrus ir tarė: „Štai aš čia, kurio ieškote. Su kokiu reikalu atėjote?" 22 Tie atsakė: „Šimtininkas Kornelijus, teisingas ir dievobaimingas vyras, visų žydų didžiai gerbiamas žmogus, gavo šventojo angelo nurodymą pakviesti tave į savo namus ir išklausyti tavo pamokymų". 23 Tada Petras paprašė juos į vidų ir svetingai priėmė. Kitą rytą iškeliavo su jais. Jį lydėjo keli broliai iš Jopės, Apd 11,12. 24 Rytojaus dieną jis atvyko į Cezarėją. Kornelijus jų laukė, susikvietęs savo gimines ir artimuosius bičiulius. 25 Įeinantį Petrą Kornelijus pasitiko ir, puldamas po kojų, išreiškė jam pagarbą, Lk 5,8. 26 Petras pakėlė Kornelijų, tardamas: „kelkis! Juk ir aš esu žmogus", Apd 14,15; Apr 19,10. 27 Po to, kalbėdamasis su juo,, įžengė vidun ir, radęs daug susirinkusių, 28 prabilo: „Jūs žinote, kad žydui nevalia bendrauti ar svečiuotis pas svetimtautį. Bet Dievas apreiškė man, jog negalima jokio žmogaus laikyti prastu ar nešvariu. 29 Štai kodėl pakviestas nesvyruodamas atvykau. Taigi klausiu dabar: kokiu reikalu mane pakvietėte?" 30 Kornelijus atsakė: „Kaip tik dabar sukanka lygiai keturios dienos, kai aš savo namuose meldžiausi devintą valandą. Ir štai prieš mane stojo spindinčiais drabužiais vyras, Apd 1,10, 31 kuris prabilo: ‚Kornelijau, tavo maldos išklausytos, ir Dievas prisiminė tavo išmaldas, Lk 1,13. 32 Siųsk pasiuntinius į Jopę ir atsikviesk Simoną, vadinamą Petru. Jis yra apsistojęs odininko (kailiadirbio) Simono namuose prie jūros'. 33 Taigi tuojau siunčiau pas tave, o tu gerai padarei, čion atvykdamas. Dabar mes visi esame susirinkę Dievo akivaizdoje,

norėdami išgirsti visa, kas tau Dievo pavesta". Mt 18,20; Lk 10,18; Jn 4,22; 8,35.

Tai vienas didžiausių įvykių krikščionystės istorijoje. Krikščionystė išsilaisvina iš siaurų žydų įstatymų ribų ir pereina į evangelijos skelbimą pagonims. Karininkas Kornelijus yra pirmas krikščionis iš pagonių. Iki šiol evangelija buvo skelbiama tik žydams ir prozelitams Jeruzalėje, Judėjoje ir samariečiams Samarijoje. Įstatymas, kaip jį randame Šventajame Rašte, niekur nedraudė žydams bendrauti su pagonimis: įeiti į jų namus, būti svečiu, valgyti bendrai prie vieno stalo. Jėzaus laikais buvo įsigalėjęs paprotys susitikti su pagonimis gatvėje, prekybos ir pramonės įstaigose, prekiauti su jais ir daryti kitokius biznius. Bet įeiti į pagonio namus, būti svečiu ir bendrai valgyti buvo laikoma didžiausiu nusikaltimu. Ir apaštalai, Petras, nebuvo nuo to laisvi. Prasilaužti iš šios padėties į krikščionišką laisvę reikėjo dieviško apreiškimo. Todėl Lukas apie šį įvykį parašė plačiai ir išsamiai, bet labai paprastai.

Cezarėja yra apie 90 km nuo Jeruzalės ir 50 nuo Jopės. Pirmiau čia buvo maža sidoniečių gyvenvietė. Erodas didysis šioje vietoje pastatė puikų miestą ir jį pavadino Cezarėja, ciesoriaus Augusto garbei. Cezarėja — ciesoriaus miestas. Tai buvo žymiausias Palestinos miestas, kuriame romėnai laikė savo kariuomenės įgulą ir jame gyveno romėnų vietininkas — valdovas, Apd 23-26. Čia stovėjo itališka kohorta. Romėnų kariuomenė buvo taip padalinta: didžiausias vienetas buvo legionas, apie 6000 karių. Legionas buvo dalinamas į dešimtį kohortų, tai yra apie 600 karių. Toliau sekė šimtinės, vienetai po šimtą karių. Šimtinės viršininkas buvo centurijas. Tokios šimtinės viršininkas buvo Kornelijus. Itališka kohorta, manoma, buvo sudaryta iš italų, kuriems buvo suteikta Romos pilietybė. Kornelijaus atsivertimas įvyko apie 40 metus.

Kornelijus buvo pagonis. Jo nepatenkino pagoniška filosofija, nei pagoniški dievai. Jis ilgėjosi tikro, gyvo Dievo.

Jis tokį Dievą nujautė Izraelio apsireiškiančiame Dieve. Kornelijaus tikėjimas buvo rimtas ir praktiškas. Jis meldėsi be paliovos. Savaime suprantama, jis neklūpojo visą laiką ant kelių. Jis privalėjo atlikti jam pavestas pareigas. Kai būdavo aukojama vakarinė auka, apie 15 valanda, dauguma žydų tuo laiku melsdavosi. Gal taip darė ir Kornelijus? Jis gausiai davė aukų ir gera darė žydams. Jis, kaip karininkas, turėjo daug progų tai daryti. Kai kurie rankraščiai sako, kad jis pasninkaudavo. Jis savo maldingumą nepasilaikė tik sau, bet dalinosi su savo namiškiais ir kariais. Namiškiai buvo ne tik jo šeima, bet ir šeimyna — vergai.

Kornelijus daug ką žinojo ir turėjo supratimą apie Dievą, angelus ir žydų įstatymą. Suprantama, jam kilo klausimas, ar jis neturėtų tapti žydu, priimti įstatymą, duotis apsipiausyti. Bet kaip romėnui ir karininkui ar tas buvo įmanoma? Vieną dieną besimeldžiant, žydų vakarinių aukų laiku, jam pasirodė angelas. Kornelijus kiek išsigando ir žiūrėjo į jį. Tai nebuvo sapnas, bet tikra vizija — regėjimas. Angelas pranešė jam, kad Dievas girdi jo (pagonio) maldas ir žino jo darbus. Tas nebuvo angelo pranešimo tikslas. Pranešimo tikslas buvo: „Siųsk į Jopę vyrus ir išsikviesk Simoną Petrą . . ."

Pralaužti užtvarą tarp žydų ir pagonių, Dievas siuntė angelą ir davė Petrui viziją bei kalbėjo per Šventąją Dvasią. Kitaip nei pagonis Kornelijus, nei žydas Petras nebūtų suėję į krikščionišką draugystę. Dievas viską nuostabiai paruošė.

Karys Kornelijus žinojo įsakymus. Jis tuojau vykdė ir šį angelo įsakymą. Kornelijus turėjo tikėjimą ir pasitikėjimą savaisiais. Jis pasišaukė du namiškius ir vieną tikintį kareivį, išpasakojo jiems viską apie regėjimą ir pasiuntė juos į Jopę. Tai buvo ta pati Jopė, iš kurios prieš aštuonis šimtus metų pranašas Jona buvo siunčiamas į pagonišką Ninivę.

Kai sekančią dieną Kornelijaus pasiuntiniai artėjo prie Jopės, Petras meldėsi ant kailiadirbio Simono namo stogo. Palestinoje namų stogai daugiausia buvo plokšti. Ant jų buvo galima vaikščioti ir šiltam orui esant, gerai atsigaivinti, papučiant maloniam vėjeliui. Čia Petras turėjo viziją, viziją neįmanoma išaiškinti. Bet tie tikintieji, kurie pergyvena

panašius dalykus, žino, kaip tas vyksta. Tai yra tikrovė. Dievas duoda vizijas ir suprantamai kalba.

Petras atsisakė valgyti „nešvarų" maistą. Petras suprato, kad Dievas tuo nori jam ką pasakyti, bet nesuprato ką. Taip Petrui besvarstant, atvyko Kornelijaus siųstieji vyrai. Šventoji Dvasia tarė Petrui: „—keliauk su jais be baimės, nes Aš siunčiau juos." Be šios vizijos Petras nebūtų pajudėjęs. Dabar jis suprato Dievo įsakymą jam, priėmė tuos okupantus pagonis, kaip savo mielus svečius, ir keliavo su jais į Cezarėją, pagonio karininko namus. Petrą lydėjo keli (6) broliai, kaip liudininkai, į Cezarėją.

Kornelijui angelo pasirodymas ir įsakymas buvo kas tai nepaprasto. Kviečiamąjį Petrą Simoną jis laikė įpatingu Dievo pasiuntiniu. Kornelijus apskaičiavo, kada jo pasiųstieji gali sugrįžti su laukiamuoju svečiu. Kornelijus ne tik sušaukė visą savo šeimyną, bet sukvietė ir savo giminaičius bei draugus būti liudininkais tokio ypatingo susitikimo. Jie visi laukė. Kornelijus pasakojo apie angelo pasirodymą ir įsakymą. Kai kurie Šventojo Rašto tekstai sako, kad buvo pasiųsti vergai stebėtojai žiūrėti, kada atvyks svečias — Petras. Vergai, pastebėję atvykstančius, pranešė šeimininkui. Kornelijus pasitiko Petrą, kaip Dievo pasiuntinį, puldamas jam po kojų. Toks sutikimas dieviško pasiuntinio rytuose buvo suprantamas ir priimtinas. Graikai tokį pasižeminimą laikė pataikavimu. Kai Romoje įsigalėjo ciesoriai, jiems buvo teikiama „dieviška" pagarba, krintant prieš juos ant žemės. Petras tokią pagarbą atmetė. Kai kas laiko Petrą pirmuoju popiežiumi. Palyginkime Petrą su dabartiniu popiežiumi, kuris leidžia sau kojas bučiuoti! Petras buvo žvejys, Jėzaus mokinys, puikus kalbėtojas, kalinys, plaktas, dabar karininko nmuose dieviškas pasiuntinys. Jis pats savo akyse buvo žmogus. Petro sutikimo apeigos primena, kad jo atsilankymas pagonio namuose yra neleistinas, pagal žydų papročius, bet Dievas jam parodė, kad visi žmonės yra lygūs. Todėl jis sulaužė savo tautiečių papročius. Bet jam, Petrui, buvo neaišku, kas iš jo laukiama, kodėl jį čia pakvietė? Kornelijus nustebo, kad Dievo pasiuntinys nežino, kodėl jis čia

pakviestas. Kornelijus galėjo tik papasakoti apie jam pasirodžiusį angelą ir jo įsakymą. Jis buvo tikras, kad viskas buvo gerai padaryta. Dabar Petras suprato, kodėl jis čia pakviestas.

PETRO PAMOKSLAS, Apd 10,34-43

34 Tada, atvėręs burną, Petras sakė: „Iš tiesų dabar suprantu, jog Dievas nėra šališkas, 5 M 10,17; 1 Sam 16,2; Rom 2,11; 10,12; Jn 9,31. 35 Jam brangus bet kurios tautos žmogus, kuris jo bijo ir teisingai gyvena. 36 Jis pasiuntė savo žodį Izraelio vaikams ir per Kristų Jėzų paskelbė taiką. Šitas yra visų Viešpats. 37 Jūs žinote, kas įvyko visoje Judėjoje, pradedant nuo Galilėjos po Jono skelbtojo krikšto, Ps 107,20; Iz 52,7; Mt 28,18; Apd 1,22; Rom 10,12; 14,9; Ef 2,17; 6,15; Fil 2,11. 38 Kalbama apie Jėzų iš Nazareto, kaip Dievas Jį pripildė Šventąja Dvasia ir galybe, kaip Jis vaikščiojo, darydamas gera ir gydydamas velnio pavergtuosius, nes Dievas buvo su juo, Mt 4,12-17; Lk 4,18; 13,16-; 16,16. 39 Mes esame liudytojai visko, ką Jis darė žydų šalyje ir Jeruzalėje. Jį nužudė, pakabindami ant medžio, 5 M 21,22; Apd 2,23; Gal 3,13. 40 Tačiau trečią dieną Dievas Jį prikėlė ir leido Jam pasirodyti, Apd 13,31; 1 Kor 15,4-7, 41 beje, ne visai tautai, o Dievo iš anksto paskirtiems liudytojams, būtent mums, kurie su juo valgėme ir gėrėme, jam prisikėlus iš numirusių, Jn 14,19-22; 15,27; 21,13-; Apd 1,4.22. 42 Jis mums įsakė skelbti tautai ir liudyti, kad Jis yra Dievo paskirtasis gyvųjų ir mirusiųjų teisėjas, Jn 5,22; Apd 17,31; 2 Tim 4,1; 1 Pt 4,5. 43 Apie Jį visi pranašai liudija, kad visi, kurie Jį tiki, gauna jo vardu nuodėmių atleidimą, Iz 33,24; 40,1-2; Apd 3,24; 5,31.

Petras suvokė valandos didybę ir reikšmę. Dievas nėra šališkas, Dievas nereikalauja kitų tautų žmonių tapti žydais. Jis priima pagonis per Kristų. Dabar yra ta valanda atėjus.

Graikai žiūrėjo į atsilikusius (barbarus) su panieka. Žydai matė pagonijoje tik tamsą, bedievybę, iškrypimą. Ir mūsų laikais, beveik kiekviena tauta randa pas save daug gero, o pas kitus mato tik bloga. Net yra tikri, jei jų patarimus

priimtų kiti, viskas sektųsi.

Petras sakė: „Jam brangus bet kurios tautos žmogus, kuris Jo bijo ir teisingai gyvena". Remiantis šiais žodžiais, mintimis, vadinamame „apšvietos" laikotarpyje, buvo mokoma, kad visos tikybos yra geros. „Tikėk Dievą ir dorai gyvenk!" Tai nėra tikėjimo esmė! Kiek daug ir dabar kalbama apie dorus, teisingus, dievotus krikščionis ir pagonis. Atrodo, tikėjimas tik į Nukryžiuotąjį ir Prisikėlusį, nuodėmių atleidimą, atgimimą, Šventosios Dvasios veikimą, nėra reikalingas. Petras pirmame pamoksle pagonims skelbė visai priešingai. Jis tvirtino: „Jis pasiuntė savo žodį Izraelio vaikams ir per Kristų Jėzų paskelbė taiką. Šitas yra visų Viešpats". Dievui yra visų tautų žmonės brangūs: Jo noras, kad visi priimtų šį evangelijos skelbimą ir išpažintų Jėzų savo Viešpačiu. Petras toliau aiškino, kad jie (pagonys) jau buvo girdėję apie Jėzų iš Nazareto, kas įvyko po Jono krikšto Galilėjoje ir Judėjoje. Kaip Dievas pripildė Jį Šventosios Dvasios galybe. Jėzus neskelbė vaikščiodamas tik naudingas ir gilias mintis, bet gelbėjo ir gydė velnio pavergtuosius. Jėzus skelbė ir davė išgydymą, išlaisvinimą, atnaujinimą žmogaus gyvenime. Petras skelbė gerąją naujieną pasakodamas apie Jėzų mažai žinantiems pagonims: apie Jo nužudymą, prikėlimą, draugavimą su juo. Petras tikino, kad Dievas paskyrė Jį visų teisėju. Visi pranašai liudija, kad tik per Jį gaunamas nuodėmių atleidimas, išgelbėjimas, Rom 1,16; 3,22.

PAGONIMS IŠLIEJAMA ŠVENETOJI DVASIA, Apd 10,44-48

44 Petrui dar tebekalbant šiuos dalykus, Šventoji Dvasia nužengė ant visų, kurie klausėsi žodžio, Jer 31,34; Dan 9,24. 45 Su Petru atvykusieji žydų kilmės tikintieji labai stebėjosi, kad ir pagonims buvo išlietos Šventosios Dvasios dovanos, Apd 2,17.30. 46 Mat, jie girdėjo juos kalbant liežuviais ir šlovinant Dievą, Mk 16,17; Apd 2,4; 19,6; 1 Kor 12,10. 47 Tuomet Petras tarė: „Argi kas galėtų uždrausti vandenį, kad šie nebūtų pakrikštyti, jeigu jie, kaip ir mes, gavo Šventąją Dvasią!?" Mt 3,11; Apd 8,36; 11,17. 48 Ir jis liepė juos

pakrikštyti Jėzaus Kristaus vardu. O šie prašė jį pasilikti dar kelioms dienoms, Apd 2,41.

Pirmąjį pamokslą pagonims, rodos, turėjo paruošti labai gerai. Bet taip nebuvo. Petras tik suvokė, kam jis čia atvyko, ir jau turėjo kalbėti susirinkusiems. Petras dar būtų daug kalbėjęs ir pasakojęs, bet Šventoji Dvasia nužengė ant klausytojų, ir jis turėjo sustoti kalbėjęs, nepasakęs nė amen. Šventoji Dvasia veikė, klausytojai tapo tikri išganymu. Jie pradėjo šaukti ir liudyti: „Mane Jėzus išganė! Mane Jėzus išlaisvino!" Jie Dievą šlovino ir kalbėjo liežuviais. Girdėdami ir matydami kas įvyko, visi buvo paveikti. Petro palyda labai nustebo, kad pagonys be apipiaustymo, be krikšto gavo Šventosios Dvasios dovanas, Ef 1,3. Petras nusprendė: „Jei Dievas jiems suteikė Šventąją Dvasią, kas gali drausti vandenį?" Petrui ir visiems pagonims buvo aišku, kad krikštas reikalingas. Pagonys be krikšto gavo dvasines dovanas. Krikštas buvo tik ženklas priėmimo į krikščionišką surinkimą. Petras pats nekrikštijo. Jis tik įsakė krikštyti.

Lukas baigia pasakojimą: „Jie prašė jį pasilikti dar kelioms dienoms". Įdomu būtų girdėti apie pirmąjį žydų ir pagonių krikščionių subuvimą. Petras tikrai dar daug ką pasakojo apie Jėzų. Jie bus ir giedoję, meldėsi, bendrai valgę ir Viešpaties Vakarienę turėję.

Koks tai nuostabus Viešpaties Dievo laisvas veikimas! Jis visą mūsų sistemą ir logiką atmeta, nesilaiko jos. Samarijoje, po atsivertimo ir krikšto, nepasireiškė Šventosios Dvasios dovanos, bet tik po apaštalų maldos ir rankų uždėjimo. Kornelijaus namuose Šventoji Dvasia nužengė pirm krikšto ir net atsivertimo.

PETRO PASITEISINIMAS JERUZALĖS SURINKIME, Apd 11,1-18

1 Apaštalai ir broliai, kurie buvo Judėjoje, sužinojo, kad ir pagonys priėmė Dievo žodį, Apd 8,14; 11,22; 1 Tes 2,13. 2 Todėl, kai Petras atvyko į Jeruzalę, žydų kilmės tikintieji prikaišiojo jam, Apd 10,45; 15,5: 3 „Tu nuėjai pas

neapipiaustytus žmones ir su jais valgei!" Gal 2,12; Ef 2,11-. 4 Tada Petras pradėjo jiems iš eilės aiškinti įvykius: 5 „Aš kartą meldžiausi Jopės mieste ir Dvasios pagavime turėjau regėjimą. Iš dangaus prie pat manęs nusileido padėklas, tarsi didžiulė paklodė, palaikoma už keturių kampų, Apd 10,9-48. 6 Atidžiai įsižiūrėjęs, mačiau joje keturkojų žemės gyvių, laukinių žvėrių, roplių ir padangės paukščių. 7 Taipogi išgirdau balsą, kuris man sakė: ‚Kelkis, Petrai, piauk ir valgyk!' 8 Aš atsakiau: ‚Jokiu būdu, Viešpatie! Dar niekada netikęs ir nešvarus maistas nebuvo mano burnoje', Mt 15,11. 9 Bet balsas iš dangaus prabilo antrą kartą: ‚Ką Dievas laiko švariu, tu nevadink suteptu!' Apd 15,9. 10 Taip pasikartojo tris kartus, ir vėl viskas pakilo į dangų. 11 Ir tuojau prieš namus, kuriuose mes buvome apsistoję, atsirado trys vyrai. Jie buvo siųsti pas mane iš Cezarėjos. 12 Dvasia man įsakė nesvyruojant keliauti su jais. Mane lydėjo šitie šeši broliai, ir mes kartu nuvykome į to vyro namus. 13 Jis mums papasakojo, kaip savo namuose regėjęs angelą, kuris jam liepė: ‚Nusiųsk į Jopę ir išsikviesk Simoną, vadinamą Petru. 14 Jis pamokys tave ir visus tavo namiškius, kaip išsigelbėti', Apd 16,50-. 15 Kai pradėjau kalbėti, Šventoji Dvasia nužengė ant jų, kaip pradžioje atsitiko su mumis. 16 Tada prisiminiau Viešpaties žodžius, kaip Jis sakė: ‚Jonas krikštijo vandeniu, jūs būsite krikštyti Šventąja Dvasia', Apd 1,5; 2,4; 15,8; Jn 14,16; Gal 3,2; 2 Pt 1,1. 17 Jeigu tad Dievas suteikė jiems tokią pačią dovaną, kaip ir mums, įtikėjusiems Viešpatį Jėzų Kristų, tai kas gi aš esu kad bandyčiau trukdyti Dievui!?" 18 Tai išgirdę, jie nusiramino ir šlovino Dievą, sakydami: „Vadinasi, Dievas ir pagonims davė atsivertimo malonės, kad gyventų", Lk 2,20; Apd 13,48; 14,27; 15,12.

Kas įvyko Cezarėjoje greitai buvo žinoma Jeruzalėje. Tai buvo gigantiškas įvykis (labai didelis). Ne vienas pagonis, kaip Etiopijos iždininkas, bet visas pagonių būrys atsivertė, gavo Šventosios Dvasios dovaną ir buvo pakrikštyti. Petras leido tai vykdyti be jokio gilesnio pamokymo ir apipiausty-

mo. Jis net gyveno jų namuose keletą dienų ir drauge valgė su jais, turėjo stalo draugystę. Žydai Jeruzalėje krikščionims statė klausimą, kas bus iš Izraelio senosios sandoros įstatymo? Prasidėjo ginčas, kuris tęsėsi dešimtmečius. Atrodė, jis čia lengvai buvo išspręstas, tačiau vis iš naujo iškildavo. Kai kurių svarbių klausimų sprendimas tęsiasi dešimtmečius, net šimtmečius, iki dauguma pilnai supranta. Išganymo klausimas yra vienas svarbiausių: Dievas priima visus, žydus ir pagonis.

Petras buvo kaltinamas. Ne apaštalas Petras buvo autoritetas, bet surinkimas. Petras turėjo prieš surinkimą pasiteisinti. Klausimas nebuvo teoretinis, dogmatinis, bet visai praktiškas. Petras visai paprastai papasakojo savo pergyvenimą, ką Dievas leido jam patirti. Visa tai matė ir liudininkai, šeši broliai. Petras vykdė Dievo įsakymą jam. Dievas apsireiškė šimtininkui, Petrui ir susirinkusiems. Jie galėjo ta Dievo dovana bendrai pasidžiaugti, vienas antrą pastiprinti, patyrimais pasidalinti. Ar Petras galėjo Dievo Dvasios veikimą sulaikyti, dvasinius patyrimus pašalinti iš savo ir kitų širdžių? Tai darant būtų buvęs didelis nusikaltimas. Dėl teorijos galima diskutuoti ir kitaip galvoti, turėti kitą nuomonę, bet patyrimai, asmeniški pergyvenimai lieka. Jų nepašalinsi ir nepakeisi. Kai kaltintojai tą girdėjo, jie suprato, kad Dievas ir pagonims Šventosios Dvasios dovaną davė visai taip, kaip ir jiems — žydams, kad ir pagonys būtų išganyti ir gyventų. Koks gražus sutarimas, nors ir laikinas, Gal 2,11-14.

SURINKIMAS ANTIOCHIJOJE, Apd 11,19-26

19 Išblaškytieji persekiojimo, kuris buvo kilęs dėl Stepono, nukeliavo į Finikiją, Kiprą ir Antiochiją. Jie skelbė žodį vien tik žydams, Apd 8,1-4. 20 Kai kurie iš jų, būtent, kipriečiai ir kireniečiai, atvykę į Antiochiją, kreipėsi ir į graikus, skelbdami gerąją naujieną apie Viešpatį Jėzų, Apd 10,36. 21 Viešpaties ranka buvo su jais: gausus žmonių skaičius įtikėjo ir atsivertė į Viešpatį, Lk 1,66; Apd 2,47.

22 Žinia apie juos pasiekė Jeruzalės surinkimą, ir jis išsiuntė Barnabą į Antiochiją, Apd 8,14. 23 Atvykęs ir

pamatęs Dievo malonę, jis džiaugėsi ir ragino visus likti ištikimais Viešpačiui savo širdies nusistatymu, Apd 13,43; 14,22. 24 Mat, jis buvo geras vyras, kupinas Šventosios Dvasios ir tikėjimo. Tuo būdu Viešpačiui prisidėjo nemažas būrys, Apd 2,47; 5,14.

25 Barnabas dar nukeliavo į Tarsą ieškoti Sauliaus. Radęs atsivedė jį į Antiochiją, Apd 9,11; 27,30. 26 Jiedu ištisus metus darbavosi surinkime ir mokė gausų būrį. Antiochijoje pirmiausia pradėta vadinti mokinius „krikščionimis", Mt 28,19-; 1 Pt 4,16.

———

Lukas labai plačiai aprašė Sauliaus ir Kornelijaus atsivertimą, o Antiochijoje apie surinkimo įsteigimą pasitenkino tik labai ribotai ir kukliai suteikti žinių. Antiochija buvo labai svarbus miestas, trečias didumu Romos imperijoje; Antiochijos miestas turėjo apie pusę milijono gyventojų. Tik sostinė Roma ir Aleksandrija buvo didesni miestai. Antiochija buvo į šiaurę nuo Jeruzalės, apie 500 km. Ji buvo vadinama „Rytų karalienė". Mieste buvo daug mokyklų, bet nemažai ir ištvirkavimo. Rimtesni žmonės ieškojo tiesos ir tapo prozelitais. Čia įsisteigė pirmasis žinomas krikščioniškas surinkimas iš pagonių. Lukas primena, kad kai prasidėjo Jeruzalėje persekiojimas, pasitraukusieji iš miesto skelbė evangeliją visur, kur tik jie ėjo. Taip jie pasiekė Kipro salą ir visą Palestinos pajūrį (iki Antiochijos). Skelbėjai buvo savamoksliai, bet mylintys Jėzų. Kur jie ėjo, jie kalbėjo apie Jėzų — Išganytoją. Jie skelbė evangeliją tik žydams, bet, pasiekę Antiochijos didmiestį ir radę čia daug prozelitų, skelbė ir jiems Kristų. Daugelis iš jų įtikėjo Jėzų. Susidarė pirmasis krikščioniškas surinkimas iš pagonių. Čia pasisekimas buvo ne žmonių sugalvotas, bet Viešpaties palaima. Viešpaties ranka buvo su jais.

Žinia, kas vyksta Antiochijoje, greitai pasiekė surinkimą Jeruzalėje. Tuo susirūpino Jeruzalės surinkimas. Surinkimas nešė visą atsakomybę. Jis pasiuntė į Antiochiją ištirti reikalą ne apaštalą, bet vieną iš surinkimo narių, kuris buvo tinkamas tam darbui.

Bendrai, Šventasıs Raštas, taipgi ir Lukas, labai retai aukština žmogų. Čia Lukas sako, kad Barnabas buvo geras vyras. Bet ir tuojau pastebi, kad jo gerumas buvo ne iš jo asmens gerų savybių, bet iš Dievo; iš Šventosios Dvasios ir tikėjimo. Barnabas, vykdydamas jam pavestas pareigas, nuvyko į Antiochiją, matė vietoje padėtį, džiaugėsi įtikėjusiais. Bet jis gerai žinojo, kad ne pradžia, bet pabaiga vainikuoja. Kiekvienas krikščionis turi daug kovų; daugelis atpuola nuo tikėjimo. Todėl jis ragino likti ištikimais. Jei atpuolimų nebūtų, greitai visas pasaulis įtikėtų.

Barnabas gerai suprato, kad čia galėtų daug padėti Saulius. Jis vyko jo ieškoti apie 150 km, į Tarsą. Jis rado ten Saulių ir atsivedė jį į Antiochiją. Čia juodu dirbo surinkime, skelbė evangeliją ir mokė ištisus metus. Tai buvo apie 12 metų po Sauliaus atsivertimo, Gal 2,1.

Jėzaus sekėjai savo tarpe vadinosi mokiniais, broliais, šventaisiais. Kiti juos vadino nazariečiais. Tai buvo pajuokos vardas, Apd 24,5. Kartais pagonys Jėzaus pasekėjų neskyrė nuo žydų, laikė juos žydais. Nuo Antiochijos Nazaretas buvo toli. Gyventojai nieko apie jį nežinojo. Surinkimo žmonės nebuvo žydai. Juos pradėta vadinti Kristaus žmonėmis — krikščionimis. Šis vardas prigijo visai krikščionijai. Ar tai buvo pajuokos, ar garbės vardas, tikrai nėra žinoma. Žydų tikėjimas Romos valstybėje buvo oficialiai pripažintas, leistas. Krikščionims teko daug kentėti iki jie gavo viešą valstybės pripažinimą ketvirtame šimtmetyje.

ANTIOCHIJOS SURINKIMO PARAMA JERUZALĖS SURINKIMUI, Apd 11,27-30

27 Tomis dienomis iš Jeruzalės į Antiochiją atvyko pranašų, Apd 13,1; 15,32; Ef 4,11. 28 Vienas iš jų, vardu Agabas, Dvasios įkvėptas, išpranašavo didelį badą, kuris turės ištikti visą pasaulį. Badas atėjo, Klaudijui valdant, Apd 21,10. 29 Mokiniai, kiekvienas pagal savo išteklius, nusprendė paremti Jeruzalės brolius ir nusiųsti jiems pašalpą, 2 Kor 8,9-12; Gal 2,10. 30 Jie taip padarė per Barnabą bei Saulių, nusiuntė vyresniesiems paramą, Rom 15,25-28; 1 Kor 16,1.

Tarp įvairių pareigūnų surinkime buvo ir pranašų, Ef 4,11; 1 Kor 12,28. Kai kuriuose surinkimuose jų buvo didesnės grupės, 1 Kor 14,29-32. Tikintieji savo tarpe palaikė ryšį, lankė vieni kitus. Kartą pranašų grupė iš Jeruzalės atvyko į Antiochiją. Vienas iš tų pranašų Agabas pranašavo, kad užeis badas. Jis palies visą valstybę. Visą pasaulį reiškė visą apgyventą žemę. Dažnai tas išsireiškimas vartotas — visą kulturingą pasaulį, arba Romos valstybę. Kad toks didesnis badmetis buvo ciesoriaus Klaudijo (42-54) laikais Romoje ir Palestinoje, mini romėnų ir žydų rašytojai.

Jeruzalėje minimi vyresnieji, kurie priėmė prisiųstą auką. Gal jie buvo išrinkti pagal Izraelio paprotį? Kai Antiochijos tikintieji išgirdo apie badą, jie pirmoje vietoje nesudarė sau atsargų, bet rinko aukas Jeruzalės surinkimui ir jas pasiuntė ten.

JOKŪBO MIRTIS, Apd 12,1-2

1 Tuo metu karalius Erodas suėmė kai kuriuos surinkimo žmones, Lk 21,12. 2 Jis nukirsdino kardu Jokūbą, Jono brolį, Mt 20,20-23.

Karalius Erodas Agripas (37-44), anūkas Erodo didžiojo, buvo karalius ir valdovas iš Romos ciesoriaus Klaudijo malonės. Erodas buvo edomitų kilmės. Žydai nekentė jo.

Surinkimo padėtis buvo pasikeitusi. Pradžioje minios buvo palankios apaštalams ir surinkimui. Nuo Stepono nužudymo, minios pritarė tarybai ir krikščionių persekiojimui. Erodas, norėdamas žydams įsiteikti, nužudė apaštalą Jokūbą. Kodėl nenužudyti vieną ar kelis, jei tuo įmanoma įsigyti sau minios palankumą. Despotai visada taip darė ir daro.

Kas ištirs Viešpaties kelius ir Jo vedimus! Viešpats sulaikė krikščionių persekiojimą Jeruzalėje, pavadindamas Saulių į savo sekėjų eiles. Antiochijoje krikščioniškas darbas klestėjo. O čia Jeruzalėje nužudė Jokūbą. Jokūbo brolis Jonas sulaukė didelės senatvės. Stepono mirtį Lukas aprašė plačiai, o Jokūbo — labai trumpai. Jokūbas buvo pirmas krikščionis

kankinys, kurį nužudė pasaulinė valdžia. Po jo buvo panašiai nužudyti milijonai.

PETRAS SUIMTAS IR NUOSTABIAI IŠGELBĖTAS, Apd 12,3-19

3 Pamatęs, jog tai patinka žydams, įsakė suimti ir Petrą. Buvo Neraugintos Duonos dienos, Apd 24,27; 25,9. 4 Suėmęs jį, įmesdino į kalėjimą ir pavedė saugoti keturgubai sargybai po keturis kareivius. Po Velykų ketino išduoti jį žydams. 5 Taigi Petras buvo uždarytas kalėjime. O surinkimas nepalaujamai meldėsi už jį, Jok 5,16.

6 Paskutinę naktį prieš Erodui išvedant Petrą, tas, supančiotas dviem grandinėmis, miegojo tarp dviejų kareivių. Prie durų sargybiniai ėjo sargybą, Lk 8,23; Ps 4,9. 7 Staiga ten atsirado Viešpaties angelas, ir kamerą nutvieskė šviesa. Jis sudavė Petrui į šoną ir žadindamas tarė: „Kelkis greičiau!" Ir nukrito jam grandinės nuo rankų, Apd 5,19; Žyd 1,14. 8 Angelas kalbėjo jam: „Susijuosk ir apsiauk sandalus!" Jis taip ir padarė. Angelas tęsė: „Užsimesk apsiaustą ir eik paskui mane!" 9 Petras ėjo paskui jį. Jis nesuvokė, kad angelo veiksmai tikri, jis tarėsi matąs regėjimą, Ps 91,11-12; 126,1-. 10 Šitaip jiedu praėjo pro pirmą ir antrą sargybą ir prisiartino prie geležinių vartų į miestą. Vartai savaime atsidarė. Išėję pro juos, jie leidosi tolyn viena gatve. Staiga šalia ėjęs angelas pasišalino. 11 Petras atsipeikėjęs tarė: „Dabar tikrai žinau, kad Viešpats atsiuntė savo angelą ir išvadavo mane iš Erodo rankų ir iš žydų minios kėslų", Ps 34,8; Dan 6,23; Apd 16,24.

12 Taip mąstydamas, jis atėjo prie Morkumi vadinamo Jono motinos Marijos namų, kame didokas būrys susirinkęs meldėsi, Apd 12,25; 15,37; 2 Tim 4,11. 13 Jis pasibeldė į lauko duris. Tarnaitė, vardu Rodė, nuėjo paklausti, kas ten. 14 Pažinusi Petro balsą, ji iš džiaugsmo pamiršo atidaryti duris, bet nubėgo pranešti, jog Petras stovįs už durų, Lk 24,41. 15 Jie jai sakė: „Tu pakvaišai!" Bet ji tvirtino savo. Tada jie sakė: „Tai jo angelas", Mt 18,10. 16 Tuo tarpu Petras toliau beldė į duris. Atidarę jie pamatė jį ir nustebo.

17 Jis davė ranka ženklą laikytis tyliai. Po to papasakojo, kaip Viešpats išvedė jį iš kalėjimo. Jis dar prašė: „Praneškite apie tai Jokūbui ir kitiems broliams". Paskui jis iškeliavo į kitą vietą, Gal 1,19.

18 Išaušus dienai, kareivių tarpe kilo nemenkas sąmyšis dėl Petro, Ad 5,21-24. 19 Erodas įsakė jo ieškoti. Nesuradęs ištardė sargybinius ir įsakė nubausti juos mirtimi. Po to nuvyko iš Judėjos į Cezarėją ir čia pasiliko, Apd 16,27.

———

Jokūbo nužudymas patiko žydų minioms. Yra žmonių, kurie gėrisi kitų kančiomis ir mirtimi. Erodas tą matė. Taip is norėjo patenkinti minias, nes kitu atveju jis skriaudė jas. Toks yra tironų būdas viešpatauti ir jų išmintis. Jis leido suimti Petrą. Kaip tik tuo metu buvo Velykų šventės. Mieste buvo labai daug žmonių, atvykusių į šventės iškilmes iš toliau. Erodas apsisprendė, kaip ir pirmiau vyriausioji taryba, dėl Jėzaus: „Ne šventės metu!" Gal taryba įspėjo Erodą apie apaštalų išlaisvinimą, Apd 5,17-26. Erodas įsakė saugoti Petrą labai stropiai. Tam reikalui buvo paskirta 16 karių. Petras buvo surakintas grandinėmis ir prirakintas prie dviejų karių. Tironai gali suimti, saugoti, kankinti, bausti, žudyti tikinčiuosius. Tikintieji neturi panašių galimybių, bet neturi ir teisės tam pasipriešinti. „Kišk kardą atgal į makštį". Tikintieji turi kitą galimybę — Dievą. Jie gali kreiptis į Jį malda. Maldos galios tironai ir pasaulis nesupranta, visai nežino. Jeruzalės surinkimas pažino gyvą Dievą. Dalis surinkimo žmonių susirinko į Marijos, Barnabo motinos sesers, motinos Jono Morkaus namus ir čia meldėsi, Apd 4,29. Buvo paskutinė naktis, kada Erodas norėjo Petrą nužudyti. Surinkimas budėjo. Petras miegojo. Kokia palaima galėti miegoti grandinėse ir triukšme!

Staiga Dievas atsiuntė angelą išgelbėti Petrą. Tamsi kamera nušvito. Petras nepabudo. Petras pabudo nuo angelo smūgio į šoną, bet nieko nesuvokė. Angelas turėjo jam viską įsakyti: „Kelkis skubiai, susijuosk, apsiauk, užsimesk apsiaustą, eik paskui mane!" Petrui atrodė, kad tai ne tikrovė, bet sapnas, vizija! Grandinės nukrito. Petras vykdė

angelo įsakymus. Petras atsipeikėjo tik tada, kai jį angelas paliko gatvėje vieną. Žydai laukė Petro mirties. Dievas išgelbėjo jį. Jis žinojo, kur gali būti surinkimo žmonės susirinkę. Jis nuėjo pas juos. Jie meldėsi. Malda buvo išklausyta. Bet jiems buvo lengviau tikėti, kad mergaitė išprotėjo, arba angelas atėjo, negu kad jų malda išklausyta. Kaip nepriprasta tikėti į apsireiškiantį Dievą. Angelas išvedė Petrą greitai ir lengvai iš kalėjimo. Bet Petras turėjo ilgai belstis į duris, iki jis buvo įleistas į vidų. Petras trumpai papasakojo kaip angelas jį išvedė iš kalėjimo, prašė pranešti apie jo išgelbėjimą Jokūbui, Viešpaties broliui, ir kitiems broliams. Petras pasišalino į kitą vietą. Į kokią, nesakyta. Petras buvo išgelbėtas, bet toliau jis pats turėjo rūpintis savo saugumu.

Vieną Jokūbą nužudė Erodas. Kitas Jokūbas iškilo. Ar Jėzaus brolis jau dabar buvo žymus, vienas iš vadovaujančių krikščionių Jeruzalėje? Nuo dabar, jis toks tikrai buvo. Ar Petras vėliau grįžo į Jeruzalę ir čia darbavosi, nežinome. Bet apaštalų suvažiavime Jeruzalėje jis dalyvavo, Apd 15,7.

Petro išvedimą iš kalėjimo kariai visai nepastebėjo. Tokių įvykių vyksta ir mūsų dienomis. Rytą sargybos karių tarpe kilo didelis sąmyšis dėl Petro. Erodas pravedė tardymą ir karius nubaudė mirtimi. Jis negalėjo suprasti ir prileisti, kad tai buvo Dievo darbas. Tada jis būtų turėjęs tikėti Dievą ir atsiversti. Visgi Erodas kažką nujautė, jam buvo nesmagu. Jis nebežudė daugiau apaštalų ir pasitraukė iš Jeruzalės į Cezarėją.

ERODO MIRTIS, Apd 12,20-23

20 Erodas nirto ant tyriečių ir sidoniečių. Bet jie sutartinai kreipėsi į jį ir, perkalbėję karaliaus rūmininką Blastą, prašė taikos, nes jų kraštas iš karaliaus žemių gabenosi maistą, Ez 27,17. 21 Nustatytą dieną Erodas, apsivilkęs karališkais drabužiais, atsisėdo į sostą ir sakė jiems prakalbą. 22 Minia šaukė: „Tai dievo, ne žmogaus balsas!" Ez 28,2. 23 Ir beregint jį smogė Viešpaties angelas už tai, kad nedavė Dievui priklausančios garbės. Jis mirė, kirminų suėstas, Dan 5,20; Apr 7,12.

Erodas nirto ant tyriečių ir sidoniečių. Toks despotas, koks Erodas buvo, greitai užsigaudavo. Erodo pykčio priežasits neminima. Gal tam ir nebuvo priežasties. Tyras ir Sidonas buvo prekybos miestai. Jie pirkdavo maistą iš Palestinos. Čia galėjo kilti nesutarimas dėl prekybos, bet jokiu būdu ne ginkluotas susirėmimas. To romėnai nebūtų daleidę. Tyriečiai ir sidoniečiai paveikė, perkalbėjo, gal papirko Erodo rūmų viršininką, jis tarpininkavo. Susitarimas įvyko. Sutarčiai patvirtinti buvo suruoštos iškilmės. Erodas vilkėjo sidabro ir aukso siūlais peraustus rūbus. Jie spindėjo saulės spinduliuose. Erodui kalbant, minia kėlė ovacijas, dievindama jį. Rytiečiai dievindavo savo valdovus. Erodas laikė save „senojo, tikrojo tikėjimo", globėju. Jis žudė apaštalus. Erodui nebaigus kalbos, jį ištiko smūgis. Apie tai rašo žydų istorikas J. Flavijus. Dievas gali išgelbėti ir nužudyti. Kas yra žmogus — kūnas? Ir karalius kirmėlės suėda. Kartais net gyvus.

BARNABAS IR SAULIUS GRĮŽTA
Į ANTIOCHIJĄ, Apd 12,24-25

24 Viešpaties žodis vis augo ir plito, Iz 55,1; Apd 2,47; 6,7; 19,20. 25 Barnabas ir Saulius, atlikę savo uždavinį ir paėmę su savimi Joną, vadinamą Morkumi, sugrįžo iš Jeruzalės, Apd 4,36; 11,29.

Šiais žodžiais Lukas baigia rašyti žymią dalį apaštalų darbų. Karalius manė turįs visą galią, galįs apaštalus išžudyti ir surinkimo augimą sulaikyti. Įvyko priešingai. Karalius mirė. Surinkimas augo.

Lukas baigia Petro veiklos ir Jeruzalės surinkimo aprašymą. Prasideda apaštalo Povilo misijos darbas, remiamas Antiochijos surinkimo. Šiuose 12 skyriuose aprašyta, kaip mokiniai laukė Jėzaus pažado. Seka didingas Sekminių įvykis, 1-2 skyrius. Per skelbiamą žodį, stebuklus, džiaugsmus, vargus, teismus, persekiojimus, išgelbėjimus augo Jeruzalės surinkimas, 3-5 skyriai. Per kankinio kraują, persekiojimą evangelija pasiekė Judėją, Samariją, Palestinos visą pajūrio pakraštį iki Cezarėjos ir pirmą pagonį iš

Etiopijos, 6-8 skyriai. Uolusis persekiotojas Saulius atsivertė. Aprimo surinkimo persekiojimas. Petras turėjo progos skelbti Jėzų — Mesiją pagonims. Per persekiojamuosius pabėgėlius evangelija pasiekė tolimą Antiochiją, pagonis — graikus, 9-11 skyriai. Barnabas surado Saulių. Jeruzalėje vyko apaštalų suėmimas ir žudymas. Barnabas ir Saulius atliko savo uždavinį, suteikė paramą Jeruzalės surinkimui.

Labai galimas dalykas, kad Barnabas buvo apsistojęs pas savo tetą, motinos seserį. O su juo drauge ir Saulius. Jie susipažino arčiau su Jonu, kuris buvo vadinamas Morkumi. Jie, grįždami į Antiochiją, pasiėmė drauge ir Morkų. Petro santykiai buvo geri su Morkumi. Jis jį vadina savo sūnumi, 1 Pt 5,13. Bažnyčios padavimai sako, kad šis Morkus parašė eveangeliją pagal Morkų, remdamasis Petro pasakojimais. Galimas dalykas, kad ir Lukas kai ką panaudojo iš Morkaus pasakojimų, evangelijai pagal Luką ir apaštalų darbams.

BARNABO IR SAULIAUS PAŠAUKIMAS IR IŠSIUNTIMAS, Apd 13,1-3

1. Antiochijos surinkime buvo pranašų ir mokytojų: Barnabas, Simonas, pravarde Juodasis, Lucijus kirenietis, Manaenas, augęs kartu su tetrarchu Erodu, ir Saulius, Mt 23,34; Apd 11,27; 1 Kor 12,28; Ef 4,11. 2 Kartą, kai jie tarnavo Viešpačiui ir pasninkavo, Šventoji Dvasia į juos kalbėjo: „Išskirkite man Barnabą ir Saulių darbui, kuriam Aš juos šaukiu", Apd 9,15; 14,26; Rom 1,1; Gal 1,5-. 3 Tada jie pasninkavo ir meldėsi, ir, uždėję ant jų rankas, išleido, Apd 6,6; 14,23; 1 Tim 4,14.

Atrodo, anais laikais nebuvo daromas didelis skirtumas tarp įvairių pareigų. Kas iš jų buvo pranašai ar mokytojai nebuvo svarbu. Jie visi, papildydami vienas antrą, tarnavo Viešpačiui — laikė pamaldas. Čia minimi penki surinkimo vedėjai. Sąraše mums gerai žinomi yra du. Pirmasis — Barnabas ir paskutinysis — Saulius. Simonas Juodasis. Kai kas mano, kad jis buvo kirenietis, juodukas. Bet gali būti, kad jis tik taip vadinamas buvo. Lucijas, pagal vardą, atrodo,

buvo romėnas. Manaenas drauge augęs su Erodu Antipu. Šis Erodas įsakė nužudyti Joną Krikštytoją. Apie Manaeno atsivertimą Lukas nieko nerašo.

Šis apaštalų pašaukimas neįvyko surinkimo nutarimu, bet Šventosios Dvasios įsakymu. Kaip tas įsakymas įvyko nesakyta. Gal per pranašo pranašavimą? Dvasia neapreiškė smulkiau pareigų — darbo veiklos. Apreiškimas įvyko pamaldų metu. Atrodo, kad surinkimo žmonės dažnai pasninkaudavo. Jėzus pats sakė: „Kai jaunikis bus atimtas, jie pasninkaus". Dvasia pasirinko du, panašiai, kaip kad Jėzus siuntė po du. Visi pakluso Dvasios įsakymui. Rodos, nebuvo nepasitenkinimų. Surinkimas išsiuntimą vykdė pasninkaudamas, melsdamasis, laimindamas.

PIRMOJI MISIJOS KELIONĖ — KIPRAS, Apd 13,4-12

4 Šventosios Dvasios siunčiami, jie nukeliavo į Seleukiją, o iš ten laivu pasiekė Kiprą. 5 Atvykę į Salaminą, jie skelbė Dievo žodį žydų sinagogose. Jiems talkino Jonas, Apd 12,12-25. 6 Taip jie perėjo visą salą iki Pafo, kur susitiko vieną žydą, burtininką ir netikrą pranašą, vardu Barjėzų, Mt 24,24; Apd 8,9. 7 Jis laikėsi prie prokonsulo Sergejaus Pauliaus, išmintingo vyro. Šis, pasivadinęs Barnabą ir Saulių, norėjo pasiklausyti Dievo žodžio, Apd 18,12. 8 Jiems priešinosi Elimas — burtininkas (toks šito žodžio vertimas). Jis stengėsi atitraukti prokonsulą nuo tikėjimo, 2 Tim 3,8. 9 Tada Saulius, kitaip vadinamas Povilu, Šventosios Dvasios kupinas, įdėmiai pažvelgė į jį, Apd 2,4; 9,17, 10 ir prabilo: „Ak tu, velnio vaike! Tu, visokių klastų bei suktybių pilnas, teisingumo priešė! Ar nesiliausi perkreipti tiesius Viešpaties kelius? Ez 14,10; Mik 3,9; Jn 8,44; Apd 8,21. 11 Dabar štai tave ištiks Viešpaties ranka: tu tapsi aklas ir kurį laiką neregėsi saulės". Ir tučtuojau užgulė jį tiršta tamsa, ir jis graibėsi aplink, ieškodamas, kas jį pavestų, Ps 32,4; Jn 9,39; 22,11. 12 Tai pamatęs, prokonsulas įtikėjo, stebėdamasis Viešpaties mokslu, Mt 7,28; Mk 1,22-27.

Pirmoji misijos kelionė prasidėjo veikiant Šventajai Dvasiai. Visa krikščioniška veikla yra Šventosios Dvasios darbas. Jis prasidėjo Jeruzalėje. Pasiekė Judėją, Samariją, Antiochiją, Kiprą, Mažąją Aziją, Europą . . .

Išsiųstieji atvyko į Seleukiją. Uostas apie 25 km nuo Antiochijos. Iš ten pasiekė laivu Kipro salos uostą Salaminą. Barnabas buvo kilęs iš Kipro, Apd 4,36. Drauge su jais keliavo Jonas Morkus. Jis jiems buvo ne tarnas, bet pagelbininkas, evangelijos skelbėjas. Jie, pasiekę Kiprą, tuojau pradėjo skelbti evangeliją žydų sinagogose Salamino mieste ir taip, eidami per visą salą, iki žymiausio miesto Pafos. Jie keliavo nuo Salamino iki Pafos apie 160 km. „Perėjo", apaštalų darbuose visur reiškia — skelbė evangeliją. Nežinome, ar jau Kipre buvo įsteigti surinkimai pasitraukusiųjų iš Jeruzalės. Nieko Lukas nemini apie sėkmę dabar skelbto žodžio. Kur Šventoji Dvasia veda, nevisada yra žymus pasisekimas. Lukas plačiai aprašo skelbėjų buvojimą Pafos mieste, prokonsulo rezidencijoje.

Aukšti Romos valdininkai, prokonsulai laikydavo didelį štabą patarėjų. Atrodo, toks buvo Barjėzus, dvasiniuose reikaluose. Jis buvo burtininkas — okultistas. Burtininkai nėra tik paprasti apgavikai. Kai kurie iš jų turi sąryšį su piktomis galybėmis. Per juos pasireiškia piktybės jėgos, ateities spėjimai, pranašavimai. Okultistai dedasi tikrais Dievo garbintojais. Anais laikais jie dažnai veikė Izraelio Dievo vardu, o dabar — Kristaus. Visą laiką buvo ir yra tokių netikrų pranašų. Nežinančiam gerai Šventojo Rašto ir nepatyrusiam asmeniško išganymo per Jėzų nėra lengva atskirti dieviško nuo okultiško apsireiškimo. Atrodo, kad romėnas prokonsulas Sergejus Paulius buvo ieškantis tikėjimo tikrovės. Jis nepasitikėjo Romos dievais. Jis domėjosi Izraeliui apsireiškiančiu Dievu. Išgirdęs Barnabo ir Sauliaus skelbimą, pasikvietė juos pas save. Patarėjas Elimas norėjo išlaikyti prokonsulą savo įtakoje. Todėl jis priešinosi Barnabui ir Sauliui. Praktiškame gyvenime pasitaiko tokių susidūrimų evangelijos skelbėjams su okultizmu. Šventojo Rašto evangelija yra išgananti jėga, o burtininkystė —

suvedžiojimas, atitraukimas nuo tikėjimo.

Iki šiol apaštalas Povilas buvo vadinamas Sauliumi. Tai buvo jo žydiškas vardas. Nuo šios vietos Lukas pradeda jį vadinti Povilu. Tai jo romėniškas vardas. Čia nėra Povilo keiksmo žodžiai, bet pasakymas burtininkui tiesos, kas jis tikrai yra. Povilas pats, asmeniškai buvo tą pergyvenęs. Apakimas jį buvo ištikęs. Jis čia sako ir burtininkui, kad jo aklumas yra tik laikinas. Jei jis atsivers į tikrąjį, gyvąjį Dievą, jis vėl praregės. Povilo žodžiai tuojau įvyko. Tikrybėje Elimas buvo velnio sūnus. Viešpaties ranka pasireiškia išganymą teikiančiai, kaip Antiochijoje, Apd 11,12. Čia ji pasireiškė perspėjančiai, baudžiančiai. Šis Viešpaties veiksmas padarė didelį įspūdį prokonsului. Jis įtikėjo. Bet ar jo tikėjimas buvo išganantis ir atsiduodantis Viešpačiui Jėzui, kaip Etiopijos iždininko, Kornelijaus karininko, Filipo miesto kalėjimo viršininko? Lukas nieko nerašo apie tai. Jei prokonsulas būtų apsisprendęs ne tik širdimi, bet ir praktišku gyvenimu Jėzui, greičiausiai Lukas būtų parašęs. Lukas rašė šią knygą žymiam romėnui Teofiliui. Buvo svarbu priminti kitus žymius romėnus, kurie įtikėjo Jėzų.

MORKUS GRĮŽTA Į JERUZALĘ, POVILAS SU BARNABU VYKSTA TOLIAU, Apd 13,13-15

13 Iš Pafo Povilas ir jo palydovai atplaukė į Pergę, Pamfilijoje. Čia Jonas pasitraukė nuo jų ir sugrįžo į Jeruzalę, Mt 12,29-; Apd 12,12; 15,38. 14 O jie iš Pergės leidosi toliau ir pasiekė Pizidijos Antiochiją. Šeštadienį jie nuėjo į sinagogą ir ten atsisėdo. 15 Po įstatymo ir pranašų skaitymo sinagogos vadovai kreipėsi į juos: „Broliai, jei turite paskatinimo žodį tautiečiams, tarkite!" Apd 15,21; 16,13; 17,2; 18,4; 19,8.

Čia parašyti trumpi sakiniai. O kiek pergyventa! Kiek bus melsta Dievo ir tartasi! Nuspręsta palikti Kiprą ir vykti į centrą, Mažąją Aziją. Laivu jie plaukė dvi dienas į Pergę. Čia Morkus pasitraukė nuo Povilo ir Barnabo ir grįžo į Jeruzalę. Lukas nesako, ar Morkus nesutiko vykti ir skelbti evangelijos pagonims, ar jam atrodė perdaug varginanti kelionė. Iš Apd

15,38 matyti, kad čia buvo nesutarimas. Ką Morkus bus pripasakojęs Jeruzalės surinkime! Nuo pajūrio iki Pizidijos Antiochijos yra apie 160 km. Kelionė galėjo trukti visą savaitę. Kiek čia buvo įvairių pavojų! Kaip rašyta 2 Kor 11,26.

Nuo čia vadovybę perima Povilas. Povilas su Barnabu nuėjo šeštadienį į sinagogą pamaldoms. Atrodo, pamaldų visuma buvo skaitymas įstatymo ir pranašų. Sinagogos vyresnieji pastebėjo svečius ir prašė jų tarti paskatinimo žodį.

POVILO KALBA, Apd 13,16-41

16 Tada Povilas atsistojo ir, davęs ranka ženklą nutilti, prabilo: „Izraelio vyrai ir dievobaimingieji žmonės, paklausykite! Apd 21,40. 17 Šios Izraelio tautos Dievas išsirinko mūsų protėvius ir išaukštino juos, gyvenančius išeivijoje, Egipto šalyje. Rodydamas savo rankos galybę, išvedė juos iš Egipto, 2 M 6,1-6; 12,37; 14,8; 16,35; 4 M 14,34; Iz 1,2, 18 ir per keturiasdešimt metų rūpinosi jais tyruose, 5 M 1,31. 19 Ir išnaikinęs septynias tautas Kanaane, leido jiems paveldėti anų žemę, 5 M 7,1; Joz 14,2, 20 beveik po keturių šimtų penkiasdešimt metų. Paskui davė teisėjus iki pranašo Samuelio, Teis 2,16; 1 Sam 3,20. 21 Tuo laiku jie reikalavo karaliaus, ir Dievas jiems davė Saulių, Kišo sūnų, Benjamino giminės vyrą, keturiasdešimčiai metų, 1 Sam 8,5. 22 Pašalinęs jį, Jis pakėlė jiems karaliumi Dovydą, apie kurį pasakė: ‚Radau Dovydą, Jesės sūnų, vyrą pagal savo širdį, kuris vykdys visus mano norus', 1 Sam 16,12-; Ps 89,21; Iz 44,28. 23 Iš jo palikuonių, kaip buvo žadėjęs, Dievas iškildino Izraeliui gelbėtoją Jėzų, 2 Sam 7,12; Iz 11,1. 24 Prieš Jam ateinant, Jonas paskelbė atsivertimo krikštą visai Izraelio tautai, Lk 3,3; 16,16. 25 Baigdamas gyvenimo kelionę, Jonas pareiškė: ‚Aš nesu tas, kuo mane laikote. Štai po manęs ateina tas, kuriam aš nevertas atrišti kurpių dirželio', Mk 1,7; Jn 1,20-27.

26 Broliai, Abraomo giminės vaikai (sūnūs) ir čia esantys dievobaimingieji! Tai jums atsiųstas šis išganymo žodis, Ps 107,20; Apd 13,40. 27 Jeruzalės gyventojai ir jų vyresnieji nepažino Jo ir, Jį pasmerkdami, įvykdė pranašų žodžius,

skaitomus kiekvieną šeštadienį, Iz 29,10-12; 53; Jn 16,3; 1 Kor 2,8. 28 Nors nerado jame jokios mirties vertos kaltės, jie reikalavo iš Piloto, kad Jis būtų nužudytas, Mt 27,22-23; Lk 18,31. 29 Išpildę visa, kas buvo apie Jį rašyta, nuėmė Jį nuo kryžiaus medžio ir paguldė į kapą, Mt 27,59-60. 30 Bet Dievas Jį prikėlė iš numirusių, Apd 3,15; 26,8. 31 Jis per daugelį dienų rodėsi tiems, kurie buvo Jį atlydėję iš Galilėjos į Jeruzalę. Dabar jie yra liudytojai žmonėms, Apd 1,3; 1 Kor 15,5-; 1 Jn 1,1-. 32 Ir mes jums skelbiame gerą naujieną apie protėviams duotąjį pažadą: 33 jį Dievas įvykdė mums, jų vaikams, prikeldamas Jėzų, kaip parašyta antrojoje psalmėje: ,Tu esi mano sūnus, šiandien pagimdžiau tave!' Ps 2,7; Rom 1,4; Žyd 1,5. 34 Kad Jį prikėlė iš numirusių ir Jis neturėjo supūti, Jis (Dievas) buvo taip sakęs: ,Aš ištesėsiu šventus bei tikrus pažadus Dovydui', Iz 55,3. 35 Taipogi kitoje vietoje sakoma: ,Tu neleisi savo Šventajam supūti', Ps 16,10; Apd 2,27. 36 Betgi Dovydas mirė, savo kartoje patarnavęs Dievo valiai. Jis buvo palaidotas prie savo protėvių ir supuvo, Teis 2,10; 1 Kar 2,10; Apd 2,29. 37 O tas, kurį Dievas prikėlė, nesupuvo.

38 Taigi žinokite, broliai, kad jums skelbiamas nuodėmių atleidimas per Jį. Ir kiekvienas Jį tikintis nuteisinamas Jo dėka nuo viso to, Apd 10,42; 2 Kor 3,6-; Gal 3,21; Žyd 10,1, 39 nuo ko nepajėgė jūsų išteisinti Mozės įstatymas, Rom 3,28; 5,1; 10,4. 40 Tad pasisaugokite, kad jums nepritaptų pranašų žodis, Mt 13,14: 41 ,Žiūrėkite, niekintojai, stebėkitės ir traukitės iš akių! Štai Aš darau darbą jūsų dienomis, darbą, kuriuo nepatikėsite, jei kas jums pasakos' ", Ab 1,5.

Barnabas užleido pirmenybę Povilui. Lukas užrašė tris Povilo pamokslus. Gal jie nėra užrašyti visai pažodžiui. Bet pagrindinės mintys yra užrašytos. Šis pamokslas yra skirtas žydams, 17,22-32 pagonims ir 20,17-38 surinkimo žmonėms. Kur Povilas evangelizavo, ten panašus skelbimas skambėjo.

Čia Povilas priminė žydams jų istoriją, kaip Dievas

pašaukė protėvius ir vedė, rūpinosi jais. Jis kalbėjo visai bibliškai, kaip Biblijoje yra užrašyta. Toliau jis priminė pranašus ir psalmes, kurie nurodė į žadėtąjį Mesiją. Apie Jono Krikštytojo veiklą jie bus girdėję. Povilas priminė jiems jo žodžius: „Aš nesu Kristus". O Jėzus sakė: „Aš esu". Šitas išganymo žodis yra skirtas Abraomo vaikams ir dievobaimingiesiems pagonims. Jeruzalės vyresnieji Rašto žodžių nesuprato. Bet jie juos įvykdė visai taip, kaip rašyta. Jie atmetė Dievo Siųstąjį, nukryžiuodami Jį. Dievas Jį prikėlė. Kiti protėviai, kaip ir Dovydas, įvykdė jiems skirtas pareigas. Bet Jėzaus vardu yra skelbiamas nuodėmių atleidimas. Įstatymas tik priminė žmonėms jų nusikaltimus, o į Jėzų tikintieji yra per Jį nuteisinami. Taigi žiūrėkite, kad netaptumėte niekintojais Dievo darbų, kuriuos Jis daro šiandien. Priimkite Gelbėtoją — Jėzų!

ŽMONĖS PRAŠO DAUGIAU APIE TAI KALBĖTI, Apd 13,42-43

42 Jiems išeinant, žmonės prašė, kad jie ir kitą šeštadienį pakalbėtų apie tuos dalykus, Apd 13,14-. 43 Sinagogos susirinkimui pasibaigus, daugelis žydų ir dievobaimingųjų prozelitų sekė Povilą ir Barnabą. Šie kalbėjosi su jais ir ragino būti ištikimais Dievo malonei, Apd 11,23; 17,4.

———

Pasibaigus pamaldoms, žmonės prašė ateinantį šeštadienį vėl kalbėti apie tuos dalykus. Žmonėms išsiskirsčius, daug žydų ir prozelitų sekė apaštalus. Jie ragino juos būti ištikimais Dievo malonei. Atrodo, kad jie buvo įtikėję skelbtą evangeliją. Kai kurie padavimai sako, kad apaštalai mokė žmones ir krikštijo. Iš sekančių eilučių atrodo, kad mieste daug kalbėta apie tą skelbimą.

APAŠTALAI KREIPIASI Į PAGONIS, Apd 13,44-52

44 Kitą šeštadienį kuone visas miestas susirinko pasiklausyti Dievo žodžio. 45 Išvydus tokias minias, žydus apėmė pavydas, ir jie piktžodžiaudami prieštaravo Povilo kalbai, Lk 15,28; Apd 5,17; 14,2; 17,5; 19,9; Rom 10,21. 46 Tada

Povilas ir Barnabas drąsiai pasakė: „Pirmiausia jums turėjo būti skelbiamas Dievo žodis, bet kadangi jūs Jį atmetate ir patys laikote save nevertais amžinojo gyvenimo, tai mes kreipiamės į pagonis, Mt 10,6; Lk 7,30; Apd 3,26; 18,6; 22,8. 47 Taip mums liepė Viešpats: ‚Paskyriau tave, kad būtum šviesa pagonims, kad gelbėtum juos iki pat žemės pakraščių", Iz 49,6; Mt 5,14; Lk 2,32; Jn 8,12. 48 Tai girdėdami, pagonys džiaugėsi ir šlovino Dievo žodį; ir įtikėjo visi paskirtieji amžinajam gyvenimui, Apd 11,18; Rom 8,29-. 49 Taip Viešpaties žodis išplito po visą kraštą.

50 Tuo tarpu žydai sukurstė maldingas bei kilmingas moteris ir įtakingus miesto piliečius. Jie sukėlė Povilo ir Barnabo persekiojimą ir išvijo juos iš savo ribų, Apd 14,2; 17,5; 2 Tim 3,11. 51 O tie, nusikratę prieš juos nuo kojų dulkes, atvyko į Ikoniją, Mt 10,14-; 18,6. 52 Mokiniai buvo pilni džiaugsmo ir Šventosios Dvasios, Lk 10,10-.

———

Ištisą savaitę kalbėjosi apaštalai su žmonėmis. Visur mieste buvo kalbama apie naująjį skelbimą. Sekantį šeštadienį susirinko kuone visas miestas. Suprantama, kad visi gyventojai neatėjo. Bet visas miestas buvo paveiktas ir sujudintas. Nesakyta, kad žmonės susirinko sinagogoje. Didelė minia nebūtų tilpus sinagogos salėje. Greičiausiai apaštalai kalbėjo į minią lauke, aikštėje! Žydai, matydami minias, pavydėjo. Iš pavydo kilo piktžodžiavimas. Povilas ir Barnabas matė, kad jų veikla žydų tarpe pasibaigė. Jie suprato, remdamiesi Senuoju Testamentu, kad yra atėjus valanda skelbti evangeliją pagonims, Iz 49,6. Apaštalai priminė žydams, kad Dievo pažadas yra duotas pirma jiems, bet kadangi jie atmeta Dievo pažadą, jie nustoja jo. Pagonys, girdėdami apaštalų pasisakymą ir jiems pasiūlomą Dievo pažadą, džiaugėsi. Kaip įstatymas yra susietas darbais, taip evangelija tikėjimu. Paskirtieji amžinam gyvenimui. Lukas, ir bendrai Naujasis Testamentas, predistinacijos (paskyrimo) mokslo, koks jis buvo vėliau ir dabar yra skelbiamas, nežinojo. Lukas tik pasakojo praktišką įvykį, kad tie, kurie

įtikėjo, buvo paskirti išganymui. Įtikėjusieji nepasilaikė (evangelijos) tikėjimo tik sau. Jie nešė (skelbė) ją savo giminėms, draugams. Taip evangelija plito visame krašte.

Žydai nepasitenkino pavydu ir piktžodžiavimu. Jie veikė praktiškai. Jiems pavyko į savo pusę patraukti kelias garbingas, bet Jėzų netikinčias moteris. Jos paveikė miesto valdovus prieš apaštalų vedamą evangelizaciją. Apaštalams buvo įsakyta palikti miestą. Jie išvykdami nukratė dulkes nuo savo sandalų liudimui, kad žydai atmetė jiems pasiūlytą evangeliją. Nuostabu, apaštalai buvo ištremti, bet mieste likę mokiniai buvo pilni džiaugsmo ir Šventosios Dvasios. Žydai piktžodžiavo, bet įtikėjusieji garbino ir šlovino Viešpatį. Persekiojimai dažnai sukelia užuojautą, drąsą, pasiaukojimą.

Apaštalai stovėjo svetimame krašte, už miesto ribų. Jie tikrai turėjo gundymų ir vidujinių kovų. Jie vyko į naują vietą skelbti evangelijos.

POVILAS IR BARNABAS IKONIJOJE, Apd 14,1-7

1 Panašiai ir Ikonijoje jie nuėjo į žydų sinagogą ir taip sėkmingai prabilo, jog įtikėjo didelė daugybė žydų ir graikų, Apd 13,14; 11,20-21. 2 Bet tikėjimą atmetusieji žydai sukurstė ir supiudė pagonis prieš brolius, Apd 13,45. 3 Jie ten pasiliko ilgesnį laiką ir drąsiai kalbėjo, remdamiesi Viešpačiu, kuris laimino savo malonės žodžius ir per jų rankas darė stebuklus ir ženklus, Apd 193 ; 5,12; 20,32; Mk 16,20; Žyd 2,4.

4 Miesto gyventojai suskilo: vieni buvo už žydus, kiti už apaštalus. 5 Pagonys ir žydai su savo vyresnybe rengėsi juos iškoneveikti ir užmušti akmenimis, Apd 192; 2 Tim 3,11. 6 Sužinoję šie pabėgo į Likonijos miestus Listrą ir Derbę bei jų apylinkes, Mt 10,23. 7 Ten jie skelbė evangeliją, Apd 11,19-20.

Ikonija yra virš šimto km nuo Antiochijos į rytus. Čia buvo derlinga lyguma kalnyne. Ikonijoje gyveno daug pasenusių veteranų, Romos karių. Čia veikė vilnų apdirbimo

pramonė ir prekyba. Mieste gyveno žydai ir pagonys. Apaštalai, nuvykę į Ikoniją, elgėsi panašiai kaip Antiochijoje. Pirma jie ėjo į sinagogą ir skelbė evangeliją žydams, Rom 1,16. Dievas laimino skelbimą. Įtikėjo daug žmonių. Evangelijos skelbimą sekė Jėzaus žodis, Lk 12,51-53. Tikėjimą atmetusieji, evangelijos nepriėmusieji žydai kurstė ir piudė prieš apaštalus minias. Visgi apaštalai galėjo čia veikti ilgesnį laiką. Kokie ženklai ir stebuklai čia vyko per apaštalų rankas, Lukas nesako. Jis visa labai suglaustai aprašo. Stebuklai neįtikina netikinčiųjų, bet visgi sukelia tam tikrą susidomėjimą.

Evangelija netikintieji žydai siekė apaštalus išniekinti ir pagal žydų žudymo būdą, užmušti akmenimis. Jie neįstengė pasipriešinti apaštalams žodžiu. Toks jau yra netikinčiųjų ir tiesos neieškančiųjų būdas, jie griebiasi apgaulės, smurto, fizinės jėgos. Tikintieji Dievą neieško išgelbėti savo gyvybės arba tapti didvyriais — kankiniais, bet ieško, kas yra Dievo valia. Šiuo atveju Ikonijoje apaštalams tapo aišku, kad iš šios vietos reikia pasitraukti. Jie, nuvykę į naują vietą, toliau skelbė evangeliją. Evangelijos skelbimas visais laikais buvo susietas su pavojais ir vargais, bet ir su džiaugsmais ir pergalėmis.

APAŠTALAI LISTROJE, Apd 14,8-20

8 Listroje gyveno vienas vyras nesveikomis kojomis. Jis buvo raišas nuo pat gimino, niekada nė žingsnio nežengęs, Apd 3,2; Jn 9,1. 9 Jis klausėsi Povilo kalbos. Šis įdėmiai pažvelgė į jį ir, pamatęs jį turint tikėjimą, kad galėtų būt pagydytas, Apd 3,4; Mt 9,20, 10 garsiai pasakė: „Atsistok tiesiai ant savo kojų!" Tas pašoko ir vaikščiojo, Jn 5,9; Ez 2,1. 11 Minia, pamačiusi, ką Povilas padarė, garsiai likaoniškai šaukė: „Dievai, pasivertę žmonėmis, nužengė pas mus!" Apd 28,6; Gal 4,14. 12 Barnabą jie vadino Dzeusu. o Povilą — Hermiu, nes jis vadovavo kalbai. 13 Priemiestyje esančios Dzeuso šventovės kunigas, atvaręs prie vartų jaučių, papuoštų vainikais, norėjo kartu su minia juos aukoti. 14 Sužinoję apaštalai Barnabas ir Povilas perplėšė savo drabužius ir šoko prie minios, Apd 22,23; Mt 26,65, 15

šaukdami: „Vyrai, ką darote? Juk mes tokie patys mirtingi žmonės, kaip ir jūs. Tik mes jums skelbiame gerąją žinią, kad nuo šių tuštybių atsiverstumėte į gyvąjį Dievą, kuris sutvėrė dangų ir žemę, jūrą ir visa, kas juose yra, Apd 10,26; Jok 5,17; 1 Tes 1,9; 2 M 20,11. 16 Praėjusiais amžiais Jis leido eiti visoms tautoms savais keliais, Apd 17,30; Rom 1,24-32. 17 Vis dėlto Jis nepaliko savęs nepaliudyto geradarybėmis: iš dangaus duodavo jums lietaus bei vaisingų metų,teikė jums maisto ir širdies džiaugsmo", Apd 17,23; Rom 1,19-; Ps 145,16; 147,8; Jer 5,24. 18 Tai dėstydami, jiedu šiaip taip perkalbėjo minias, kad jiems neaukotų. 19 Iš Antiochijos ir Ikonijos atvykę žydai sukurstė žmones, tie apsvaidė Povilą akmenimis ir išvilko už miesto, palaikę jį mirusiu, 2 Kor 11,25; 2 Tim 3,11; Apd 17,13; 2 Kor 6,9. 20 Susirinkus apie jį mokiniams, jis atsikėlė ir parėjo į miestą. Rytojaus dieną kartu su Barnabu iškeliavo į Derbę.

Listra yra 30 km į rytus nuo Ikonijos. Tai buvo pagonių miestas. Žydai ir sinagoga visai neminimi. Apaštalų žodžiai taikyti tik pagonims, kurie Šventojo Rašto visai nepažino. Miesto gyventojai buvo jausmų žmonės, greitai paveikiami, nepastovūs.

Lukas nieko nepasakoja apie apaštalų veiklą. Daug kas įmanoma atspėti iš kelių paminėtų žodžių. Jis plačiau aprašo luošio išgydymą, norą apaštalus dievinti ir Povilo sumušimą. Iš išsireiškimo: „mokiniai apstojo" matyti, kad apaštalai ilgesnį laiką skelbė evangeliją, žmonės įtikėjo, buvo įsteigtas surinkimas. Kartą pamaldose buvo luošas vyras nuo gimimo. Jis tikėjo Povilo skelbimui ir, kad jis gali būti išgydytas. Evangelijos skelbėjai dažnai „mato" tikėjimą. Povilas įsakė ligoniui stotis. Tas pašoko ir tuojau galėjo vaikščioti. Čia Povilas neminėjo Jėzaus vardo, nes šis pagonis dar nežinojo Jo.

Ligonio pagijimas labai paveikė minią, bet pagonišku būdu. Pagonys žymius žmones dievino. Gyventojai suprato graikų kalbą, bet kalbėjo savo dialektu. Apaštalai jų kalbos

nesuprato. Iš palyginimo su dievais galima spręsti apie Barnabo ir Povilo išvaizdą bei būdą. Dzeusas buvo vyriausias romėnų dievas. Šis dievas atitiko Barnabą, kuris turėjo būti vyresnis, stambus, ramus. Hermius buvo dievų pasiuntinys. Tas atitiko Povilą, kuris turėjo būti smulkesnio sudėjimo, judrus, iškalbus. Dzeuso šventovės kunigas norėjo aukomis pagerbti atsilankiusius dievus. Kai apaštalai tą pastebėjo, jie visai kitaip elgėsi negu garbėtroška Erodas, Apd 12,21-23. Jie įplėšė, pagal žydų būdą, savo rūbus ir viską darė, kad sutrukdytų jiems aukojimą. Jie, kaip evangelijos skelbėjai, skelbė ir aukštino tik gyvąjį Dievą. Jie sakė pagonims, kad yra tik vienas tikras Dievas. Jis yra viso kūrėjas ir viso gero davėjas. Jis leido tautoms eiti savo pasirinktais keliais, bet apsireiškė joms gera darydamas. Šį Dievą apaštalai skelbė jiems. Apaštalams buvo sunku nuraminti minią, kad neaukotų.

Išvykus apaštalams iš Antiochijos ir Ikonijos, žydai sužinojo, kad jie yra Listroje ir čia skelbia evangeliją. Jų būrys atvyko į Listrą ir sukurstė minią prieš apaštalus. Žmonės, kurie vadovaujasi jausmais, yra greitai paveikiami. Minia tapo taip paveikta žydų pasakojimais, jog nulinčiavo apaštalą Povilą ir išvilko jį už miesto. Įtūžusiai miniai pasitraukus, apie Povilą susirinko mokiniai. Jie turėjo drąsos pasirodyti. Reikia manyti, kad jų tarpe buvo ir Timotiejus, Apd 16,1. Kokia Dievo apsauga, ir koks Povilas! Laikytas mirusiu — atsikėlė ir pats galėjo eiti į miestą, o sekančią dieną vykti į Derbę.

APAŠTALAI LANKO SURINKIMUS IR GRĮŽTA Į ANTIOCHIJĄ, Apd 14,21-28

21 Šitame mieste jie skelbė evangeliją ir laimėjo daug žmonių. Paskui sugrįžo atgal į Listrą, Ikoniją ir Antiochiją. 22 Jie stiprino mokinių sielas ir skatino juos išsaugoti tikėjimą, nes per daugelį vargų turime eiti į Dievo karalystę, Apd 11,23; Mt 7,14; Ef 3,13; 1 Tes 3,2-; 2 Tes 1,5-; 3,12; Apr 7,14. 23 Kiekviename surinkime su malda ir pasninku, jie paskyrė jiems vyresniuosius ir pavedė juos Viešpačiui, kurį jie

buvo įtikėję, Apd 13,3; 20,32; Tit 1,5.

24 Atkeliavę į Pizidiją, jie atvyko į Pamfiliją, 25 paskelbė žodį Pergėje, leidosi žemyn į Ataliją. 26 Iš čia nuplaukė į Antiochiją, kur buvo pavesti Dievo malonei, kad nuveiktų darbą, kurį dabar įvykdė, Apd 13,1-3; 15,40; 1 Kor 15,10. 27 Sugrįžę jie sušaukė surinkimą ir apsakė, kokius darbus nuveikęs Dievas per juos ir kaip atvėręs pagonims tikėjimo vartus, Apd 3,8; 11,18; 15,3-; 1 Kor 16,9; 2 Kor 2,12; Kol 4,3 28 Ir jie išbuvo su mokiniais ilgesnį laiką.

Derbė yra nuo Listros į pietryčius. Apie apaštalų veiklą Derbėje pasakyta vienu sakiniu. Atrodo, čia žydai nesukėlė persekiojimo. Surinkimas tapo įsteigtas. Ką Lukas sako „daug", „didelis", „ilgai", — reiškia pakankamai, užtektinai. Taigi, apaštalai liko Derbėje pakankamai ilgai ir laimėjo mokinių.

Iš čia apaštalai grįžo į pirmiau lankytas vietas. Dėl grįžimo bus buvus priežastis. Ar tai buvo žmogiški apskaičiavimo planai, ar Dievo apreiškimas ir įsakymas jiems, ką veikti toliau, nežinome. Jie grįžo į Listrą, Ikoniją, Antiochiją. Čia jie nebeevangelizavo, bet stiprino ir skatino mokinius likti tikėjime. Atsivertimas ir įtikėjimas yra tik pradžia krikščioniško gyvenimo. Tikintiesiems yra duotas užtikrinimas, kad niekas jų neišplėš iš Viešpaties rankos. Bet jie patys neša atsakomybę kaip veikti ir likti tikėjime. Kiekvienas žmogus gyvenime turi vargų. Čia vargai manyti, kurie kyla dėl tikėjimo į Jėzų, o ne bendri. Dėl tikėjimo į Jėzų kyla vargai ir persekiojimai iš tautiečių, draugų, giminių, nustojama kai kurių pirmenybių, pačiam reikia atsisakyti nuodėmingų ir netinkamų veiksmų. Dievo karalystė nėra manyta vien tik patekimas po mirties į dangų, bet tikėjimas ir išganymas, kurį tikintysis gauna jau čia.

Naujajame Testamente visi išsireiškimai yra labai laisvai naudojami. Taip ir vyresnieji kai kur vadinami senesniaisiais, vadovaujančiais, graudentojais, prižiūrėtojais, tarnais. Kokiais vardais jie vadinami nesudaro reikšmės. Jie yra

reikalingi surinkimui vadovauti. Tokius apaštalai paskyrė surinkimams. Jie tai darė ne tik žmogišku parinkimu, bet ir malda bei pasninkaudami. Apaštalai, pabuvę ten kurį laiką, turėjo iškeliauti, bet Jėzus liko su jais. Surinkimo nariai buvo įtikėję ne apaštalus, bet Jėzų. Tam Viešpačiui ir buvo pavesti vyresnieji ir visi tikintieji.

Apaštalai keliavo, skelbdami evangeliją, ilgą kelionę iš Antiochijos per Pizidiją, Pamfiliją į Pergę. Atrodo, čia jie liko kiek ilgiau, bet nieko nesakyta apie surinkimo įsteigimą. Iš čia jie atvyko į Atalijos uostą ir laivu išplaukė į Antiochiją, Sirijoje. Reikia atsiminti, kad čia buvo dvi Antiochijos, viena — Mažojoje Azijoje ir kita — Sirijoje. Čia Barnabas su Povilu buvo pašaukti ir pavesti Dievo malonei, nuveikti misijos darbą. Dabar tas darbas buvo įvykdytas. Tai buvo jau praeitis, istorija. Tas jiems patiems atrodė buvęs stebuklas.

Apaštalus išsiuntė į misijos kelionę surinkimas. Jie sušaukė surinkimą, kuris juos išsiuntė ir visą laiką meldėsi už juos, ir pranešė jam ne ką jie iškentėjo ir nuveikė, bet ką Dievas per juos padarė. Jis atvėrė pagonims tikėjimo vartus arba duris. Pirmiau pagonims atėjimas prie Dievo buvo galimas tik per žydus — apipiaustymą. Nuo šio laiko išganymas teikiamas per tikėjimą. Koks malonus buvo sugrįžimas, galėti ramiai likti ilgesnį laiką surinkime! Apaštalų širdis nebebuvo vien tik čia, bet ir prie toli paliktų misijos surinkimų!

SURINKIMAS SVARSTO APIPIAUSTYMO KLAUSIMĄ, Apd 15,1-6

1 Iš Judėjos atvykę kai kurie įtikinėjo brolius: „Jei nesiduosite apipiaustomi pagal Mozės paprotį, negalite būti išgelbėti", 1 M 17,10-14; 3 M 12,3; Apd 15,24; Gal 1-2; Kol 2,11. 2 Kilo nesutarimų ir didelių ginčų tarp jų ir Povilo bei Barnabo. Buvo nutarta, kad Povilas, Barnabas ir kai kurie kiti nuvyktų dėl šio ginčo į Jeruzalę pas apaštalus ir vyresniuosius, Apd 11,30; Gal 2,1..

3 Surinkimo pasiuntiniai iškeliavo per Finikiją ir Samariją, pasakodami apie pagonių atsivertimą, ir tuo

padarė didelį džiaugsmą broliams, Apd 8,14-25; 11,19; 13,4. 4 Atvykę į Jeruzalę. jie buvo priimti surinkimo, apaštalų bei vyresniųjų ir pranešė jiems, ką Dievas per juos nuveikė, Apd 14,27. 5 Tada pakilo kai kurie iš priėmusių tikėjimą fariziejų ir tarė: „Juos reikia apipiaustyti ir reikalauti, kad jie laikytųsi Mozės įstatymo", Apd 11,2. 6 Apaštalai ir vyresnieji susirinko šio klausimo apsvarstyti.

———

Šis suvažiavimas įvyko apie 50-sius metus, 20 metų po didžiojo Sekminių įvykio ir apie 10 metų po Kornelijaus ir jo artimųjų atsivertimo. Tada pagonių klausimas buvo išspręstas, Apd 11,18. Jis dabar iškilo iš naujo.

Povilas ir Barnabas darbavosi Antiochijoje. Gyvi ryšiai buvo palaikomi su Jeruzalės surinkimu. Keli broliai atvyko iš Jeruzalės, kai Povilas su Barnabu buvo grįžę iš pirmosios misijos kelionės. Broliai iš Jeruzalės tikėjo Jėzų ir džiaugėsi pagonių atsivertimu. Jie tikėjo visam Šventajam Raštui, todėl mokė: „Jei nesiduosite apipiaustomi, negalėstie būti išgelbėti — išganyti". Taigi, Jėzus ir Šventasis Raštas — įstatymas; ne vien tik Jėzus. Antiochijos surinkimas buvo sukrėstas. Jeruzalės broliai mokė gerai, teisingai. Antiochijos surinkimas troško pilno išganymo. Povilas ir Barnabas rodė, kad tik per tikėjimą įgyjamas išganymas. Visi rėmėsi Šventuoju Raštu. Kilo didelis ginčas; tiesiog sąmyšis. Šio klausimo nebuvo įmanoma išspręsti Šventuoju Raštu. Kur yra gera valia, ten randamas kelias. Sutarė Povilą, Barnabą ir kelis iš surinkimo pasiųsti į Jeruzalę tuo klausimu išsiaiškinti.

Ir mūsų laike surinkime (bažnyčiose) yra klausimų, kurie skaitomi būtini šalia atgimimo. Sakoma: daryk tą arba tą. Taipgi kai kurios dovanos ir vadinami sakramentai. Dovanos surinkimui yra duotos Viešpaties darbui, tarnauti. Sakramentai yra simboliai sąvokai išreikšti. Taip ir apipiaustymas buvo simbolis priklausomybės Dievo tautai. Jei iš simbolio padaroma esmė, jis nustoja vertės. Taip buvo su apipiaustymu, taip yra su dovanomis ir sakramentais. Abraomas ir bendrai Senojo Testamento tikintieji tapo Dievo tauta per

tikėjimą, o apipiaustymas buvo ženklas priklausomybės tai tautai. Pagonys tapo tikinčiais per tikėjimą, o per apipiaustymą buvo įjungti į išrinktąją tautą. Jei jie be tikėjimo buvo apipiaustyti, jie neįgijo išganymo. Priešingai, jie buvo apvilti, Gal 5,6; Kol 2,11.

Surinkimo išsiųstieji keliavo per Finikiją ir Samariją. Tik iš šio paminėjimo sužinome, kad ir Finikijoje buvo įsisteigusių surinkimų. Jie irgi bus kilę per Jeruzalės išsklaidytuosius. Čia Povilui teko matyti, kaip jo Jeruzalėje sukeltas krikščionių persekiojimas pasitarnavo evangelijos skelbimui. Povilas ir jo bendrakeleiviai visur pasakojo apie pagonių atsivertimą. Tą girdėdami, džiaugėsi tikintieji.

Delegaciją nuoširdžiai priėmė Jeruzalės surinkimas, vyresnieji ir apaštalai. Povilas su Barnabu čia nekėlė apipiaustymo klausimo, bet pasakojo ką Dievas per juos tarp pagonių padarė.

Keli iš fariziejų, kurie įtikėjo Jėzų, pripažino Jį Mesiju, bet nepergyveno taip giliai ir sukretančiai atgimimo, kaip Povilas, sakė, kad tuos įtikėjusius reikia apipiaustyti ir įsakyti jiems laikyti Mozės įstatymą. Jie iškėlė tikėjimo ir įstatymo klausimą. Tikrybėje jie neatskyrė tikėjimo esmės nuo įstatymo. Šį klausimą apsvarstyti susirinko nebevisas surinkimas, bet tik apaštalai ir vyresnieji.

PETRO KALBA, Apd 15,7-12

7 Kilus ilgam ginčui, Petras pakilo ir kreipėsi į juos: „Mieli broliai, jūs žinote, jog Dievas jau nuo seniai išsirinko mane iš jūsų tarpo, kad pagonys iš mano burnos išgirstų evangeliją ir tikėtų, Apd 10,20; 11,15. 8 Dievas, kuris pažįsta žmonių širdis, paliudijo jų naudai, duodamas jiems Šventąją Dvasią, kaip ir mums, Apd 1,24; 11,17; 2 Pt 1,1. 9 Jis nedarė skirtumo tarp mūsų ir jų, tikėjimu nuvalydamas jų širdis, Apd 10,34; Rom 2,29; 10,5-12. 10 Tad kam gi gundote Dievą ir kraunate ant mokinių sprando jungą, kurio nei mūsų protėviai, nei mes patys negalėjome panešti? Mt 11,30; 23,4; Gal 3,10; 5,1. 11 Verčiau tikėkime Viešpaties Jėzaus malone būsią išgelbėti, kaip ir jie", Gal 2,16; Ef 2,4-10; 1 Pt 1,13. 12 Visas surinkimas nutilo. Visi klausėsi Barnabo ir Sauliaus

pasakojimo, kokių didžių stebuklų ir ženklų per juos Dievas padarė pagonių tarpe, Apd 11,18; 14,3; 21,19; Rom 15,19.

Kai buvo pasakojama apie praktiškai veikiančią Dievo malonę pagonių tarpe, — visi džiaugėsi. Kai svarstė teoretiškai dogmatinį klausimą, — kilo didelis ginčas. Vieni kalbėjo už įstatymą, kiti už tikėjimą ir laisvę pagonims. Po visų pasisakymų Petras kalbėjo. Tai buvo paskutinis Petro žodis, apie kurį Naujajame Testamente pasakyta. Petro žodis buvo geras. Jis nekalbėjo apie žmonių ir Šventojo Rašto nuomonę, bet apie paties Dievo įrodymus. Petras priminė, kas jau seniai, prieš 10 metų įvyko. Kai Dievas leido jam skelbti pagonims evangeliją, jis nepažino tų žmonių širdžių, ir jam atrodė pagonys nešvarūs. Bet Dievas jam sakė, nelaikyti jų nešvariais, nes Jis juos apšvarino ir davė jiems Šventąją Dvasią, kaip ir žydams. Priešintis šiam Dievo veiksmui, tada jam (Petrui), o dabar jiems, būtų Dievui prieštarauti ir krauti jungą ant pagonių sprando, kurio jie, žydai, negalėjo panešti. Tik Dievas per Jėzaus kraują suteikia sielos ir sąžinės ramybę. Tada Dievas kalbėjo Petro burna, o dabar Barnabo ir Povilo burna. Tada visi nutilo, Apd 11,18. Dabar taipogi. Nevisi pritarė Petrui, bet jie negalėjo priešintis. Vėl buvo leista kalbėti Barnabui ir Povilui. Nuostabu. Jie nieko neaiškino teoretiškai; tik pasakojo, ką Dievas darė per juos pagonių tarpe. Jie buvo daug pergyvenę ir turėjo daug ką pasakoti. Tada ir dabar tikėjimo klausimai yra ne teoretiški — dogmatiški, bet praktiški — širdies.

Kartą buvau svečiu vienoje šeimoje, kuri kai kuriuos tikėjimo klausimus suprato kiek kitaip negu aš. Šeimininkė pradėjo kreipti pokalbį į ginčus. Pradėjau pasakoti apie praktiškai veikiančią Dievo malonę surinkime. Jį darė tą patį. Ji taip džiaugėsi tikinčiųjų pergyvenimais, kad užmiršo pietus parengti.

JOKŪBO KALBA, Apd 15,13-21

13 Jiems nutilus, atsiliepė Jokūbas: „O dabar, broliai, paklausykite manęs! Apd 21,8. 14 Simonas papasakojo, kaip

Dievas pirmiausia teikėsi iš pagonių išsirinkti savo vardui žmones, Lk 1,68. 15 Čia dera pranašo žodžiai, nes parašyta: 16 ‚Paskui sugrįšiu ir vėl atstatysiu suirusią Dovydo padangtę. Aš prikelsiu ją iš griuvėsių ir atstatysiu, Am 9,11-; Jer 12,15, 17 kad ieškotų Viešpaties visi žmonės, visos tautos, kuriose minimas mano vardas. 18 Taip sako Viešpats, leisdamas nuo amžių tai pažinti', Iz 45,21. 19 Todėl manding, į Dievą atsivertusių pagonių nedera apsunkinti, Apd 16,4; 21,25; 1 Kor 10,1, 20 o tiktai jiems parašyti, kad susilaikytų nuo susiteršimo stabais, nuo ištvirkavimo, pasmaugtų (gyvulių mėsos) ir kraujo, 1 M 9,4; 3 M 17,10-16. 21 Mat, Mozė kiekviename mieste nuo seno turi savo skelbėjų, kurie jį kas šeštadienis skaito sinagogose", Apd 13,15-17; 2 Kor 3,15.

———

Po Petro pasitraukimo iš Jeruzalės, Apd 12,17, surinkimui pradėjo vadovauti Jokūbas, Jėzaus brolis. Visiems nutilus jis kalbėjo labai išmintingai. Jis nepriminė Barnabo ir Povilo kalbų, bet tik Petro. Toliau jis pakartojo pranašų žodį. Dievas žadėjo atstatyti sugriuvusią Dovydo palapinę ir duoti galimybę Jį rasti visiems žmonėms, tautoms. Todėl nesunkinkime pagonims kelio ateiti prie Viešpaties. Jokūbas pasiūlė keturis dalykus, kurių krikščionys, kilę iš pagonių, turėtų susilaikyti. Tai: stabų garbinimo (mėsos skirtos stabų aukoms), ištvirkavimo, pasmaugtų gyvulių mėsos ir kraujo. Tai nebuvo kompromisas. Povilas ir Barnabas dėl šių dalykų buvo tos pačios nuomonės, kaip ir Jokūbas. Povilas pasisakė gana aštriai prieš stabus, 1 Kor 10,21. Prieš ištvirkavimą, 1 Kor 6,18; 1 Tes 4,2-7. Valgyti mėsą su krauju ir kraują žydams buvo labai didelis nusikaltimas. Po Jeruzalės sunaikinimo (70 metais) krikščionybė daugiau reiškėsi pagonių tarpe. Nuo tada pradėta nebekreipti dėmesio į draudimą kraują valgyti. Pradėta kraują aiškinti kaip nužudymą. Bendrai buvo skaitomi trys didieji nusikaltimai: stabų garbinimas, paleistuvystė, žudymas. Dėl Mozės įstatymo. Kai Jokūbas tuos keturis dalykus iškėlė, jis

pastebėjo krikščionių fariziejų tarpe įtampą ir neaiškumą. Kaip tad su Mozės įstatymu? Jis jiems atsakė: „Dėl to nesirūpinkite. Mozė yra kiekvieną šeštadienį sinagogose skaitomas". Be to, tuo metu ir krikščionių Biblija buvo tik Senasis Testamentas.

APAŠTALŲ RAŠTAS, Apd 15,22-29

22 Tada apaštalai ir vyresnieji kartu su visu surinkimu nutarė pasiųsti į Antiochiją iš savo tarpo išrinktus vyrus kartu su Povilu ir Barnabu. Tai buvo Judas, vadinamas Barsabu, ir Silas, kurie buvo vadovaujantys brolių tarpe, Žyd 13,7, 23 Jiems įteikė tokį raštą: „Apaštalai, vyresnieji ir broliai siunčia sveikinimą Antiochijoje, Sirijoje bei Kilikijoje broliams, kilusiems iš pagonių. 24 Sužinoję, jog kai kurie iš mūsų nuvykę asmenys, mūsų neįgalioti, savo kalbomis pasėjo jūsų sielose nerimą bei sąmyšį, Gal 1,7, 25 mes, bendrai susirinkę, nusprendėme pasiųsti pas jus išrinktus vyrus su mūsų mylimaisiais Barnabu ir Povilu, 26 kurie už mūsų Viešpatį Jėzų Kristų yra guldę savo galvas, Apd 20,24; 21,13; Rom 16,4. 27 Taigi siunčiame su jais Judą ir Silą, kurie jums tą patį praneš gyvu žodžiu. 28 Šventajai Dvasiai ir mums pasirodė teisinga neužkrauti jums daugiau naštų, išskyrus tai, kas būtina: 29 susilaikyti nuo aukų stabams, kraujo, pasmaugtų (gyvulių mėsos) ir ištvirkavimo. Jūs gerai elgsitės, saugodamiesi šitų dalykų. Likite sveiki!" 1 Kor 8,1.

———

Apaštalai, vyresnieji ir surinkimas nutarė pasiųsti raštišką pranešimą Antiochijos ir apylinkės surinkimams per du vadovaujančius brolius, Judą ir Silą. Jie girdėjo visus pasitarimus ir galės papasakoti kas bus klausiama. Rašte surinkimų nariai iš pagonių vadinami broliais. Sakoma, kad tie, kurie sukėlė nerimą ir sąmyšį, nėra jų įgalioti: Barnabas ir Povilas vadinami mylimaisiais, kurie ištikimai skelbė evangeliją, net savo gyvybę statė į pavojų dėl Jėzaus Kristaus. Raštas labai švelnus. Neįsakoma susilaikyti nuo tų keturių dalykų, bet sakoma, kad jie darys gerai, tai vykdydami. Rašto pradžia ir pabaiga yra anų laikų raštų vartojimo

būdas. Dėl rašto visai nebuvo balsuota, kaip dabar daroma. Sakoma, Šventajai Dvasiai ir mums rodėsi teisinga. Tai didelis skirtumas krikščioniško nutarimo anų laikų ir dabartinio. Šventoji Dvasia nebuvo tik posakis arba frazė, bet tikrovė. Petrui aiškiai kalbėjo Šventoji Dvasia: „Eik ir neabejok", Apd 10,19-20. Šventoji Dvasia įsakė Povilą ir Barnabą paskirti tam darbui, Apd 13,2. Ta pati Dvasia čia vieningai visiems davė suprasti šį reikalą. Balsavimas visai nebuvo reikalingas. Kiek mūsų laikų krikščionių pažįsta Šventosios Dvasios kalbą ir vadovaujasi ja?

APAŠTALŲ RAŠTAS ĮTEIKTAS
ANTIOCHIJOS SURINKIMII, Apd 15,30-35

30 Atvykę į Antiochiją, jie sukvietė visą bendruomenę ir įteikė laišką. 31 Skaitydami jį, jie džiaugėsi paguodos žodžiais. 32 Judas ir Silas, būdami pranašai, guodė ir stiprino brolius gausingais pamokymais, Apd 11,27; 13,1-15; Žyd 13,22. 33 Kurį laiką ten praleidę, jie atsisveikino brolius su ramybės linkėjimais iškeliavo atgal pas tuos, kurie juos siuntė. 34 (Silas nusprendė ten pasilikti, todėl Judas vienas grįžo į Jeruzalę). 35 Povilas ir Barnabas pasiliko Antiochijoje. Kartu su daugeliu kitų jie mokė ir skelbė Viešpaties žodį.

Pasibaigus pasitarimui, Antiochijos delegacija ir Jeruzalės siųstieji, atvyko į Antiochiją. Antiochijoje rašto įteikimas buvo didelis įvykis. Susirinko visas surinkimas. Surinkimas sutiko priimti tuos keturis punktus. Jie labai džiaugėsi įteikto rašto turiniu.

Judas ir Silas Jeruzalėje vadinami vadovaujantys, čia pranašais. Juodu ne tik įteikė raštą ir atsakė į klausimus, bet ir mokė bei guodė surinkimą. Kurį laiką paviešėję, Judas grįžo į Jeruzalę, o iš 34 skirsnelio atrodo, kad Silas liko Antiochijoje ir lydėjo Povilą jo misijos kelionėje. 34 skirsnelis yra tik kai kuriuose rankraščiuose. Daug kas mano, kad jis yra vėliau įrašytas į tekstą. Jei taip, tai Silas su Judu grįžo į Jeruzalę, taip sako 35 skirsnelis, o vėliau vėl grįžo į

Antiochiją.

Antiochijos surinkimas buvo gyvas. Jame buvo daug veikėjų. Jie nebuvo sausos dogmatikos mokytojai, bet realios, gyvos veiklos darbuotojai.

Rodos, taip buvo išspręstas įstatymo klausimas. Jis buvo išspręstas pagonių tautoms. Pagonims buvo skelbiama evangeliją ir išgelbėjimas — išganymas per tikėjimą. Pagonys galėjo tapti krikščionimis netapdami žydais. Bet krikščionims iš Izraelio šis klausimas nebuvo išspręstas. Ginčai ėjo toliau. Tą matome iš apaštalo Povilo laiškų, Gal 2,1-14.

POVILAS IŠSISKIRIA SU BARNABU, Apd 15,36-41

36 Po kiek laiko Povilas tarė Barnabui: „Grįžkime, aplankykime brolius visuose miestuose, kur skelbėme Viešpaties žodį, ir pažiūrėkime, kaip jiems sekasi", 1 Tes 3,5. 37 Barnabas norėjo imti kartu ir Joną, vadinamą Morkumi, Apd 12,12-25, 38 bet Povilas manė, jog nereikia imti tokio, kuris Pamfilijoje nuo jų pasitraukė ir nesidarbavo su jais, Apd 13,13. 39 Kilo aštrus ginčas, ir jie išsiskyrė. Barnabas, pasiėmęs Morkų, išplaukė į Kiprą, Apd 4,36; 13,4; 17,16; 1 Kor 9,6; Kol 4,10; Fm 24; 2 Tim 4,11, 40 o Povilas, pasirinkęs Silą, iškeliavo, brolių patikėtas Viešpaties malonei, Apd 9,27; 11,25-26; 15,22-32; 14,26; 20,32. 41 Jis leidosi per Siriją ir Kilikiją, stiprindamas surinkimus, Apd 14,22; 15,23.

Antroji misijos kelionė neskatinama Šventosios Dvasios, bet Povilo širdyje seniai įdiegtas paties Jėzaus paskyrimas: „Jis neš namo vardą tautoms", Apd 9,15. Misijos darbas buvo Povilo gyvenimas, 2 Kor 7,3. Povilo širdis ilgėjosi pirmoje misijos kelionėje įsteigtų surinkimų. Jis troško ne tik sužinoti, kaip jie stovi tikėjime, bet ir asmeniškai juos sutikti, pamatyti. Dėl to jis kalbino Barnabą. Barnabas mielai pritarė Povilui. Jie pradėjo ruoštis kelionėn. Barnabas norėjo imti pagelbininku savo giminaitį Morkų. Tuo jis norėjo duoti jam galimybės atitaisyti jo padarytą klaidą, kai jis pasitraukė pirmoje kelionėje nuo jų. Povilas buvo kitos nuomonės. Jis

manė, kad kartą juos apvylusį Morkų nereikia antrą kartą imti. Tas privedė prie nuominių skirtumo ir aštraus susikirtimo. Taip, kad juodu išsiskyrė. Iš tikrųjų, žymių evangelijos skelbėjų tarpe gali kilti nesutarimų. Kiekvienas turi savo silpnybę. Visai vienos nuomonės žmonių nėra.

Barnabas pasiėmė Morkų ir išvyko į Kiprą, į savo tėviškę. Kiekvieną traukia į savo tėviškę. Reikia manyti, kad Barnabas sėkmingai skelbė evangeliją Kipro saloje. Apaštalų darbuose nieko daugiau apie Barnabą nebeminima. Atrodo, kad Antiochijos surinkimas palaikė Povilą, 40 skirsnelis.

Šį labai nemalonų įvykį Dievas panaudojo geram. Iš vienos misijos grupės susidarė dvi. Buvo laimėtas naujas misijos darbininkas — Silas. Lotyniškai jo vardas buvo Silvanus, Jis turėjo Romos pilietybę taip pat, kaip ir Povilas.

Tikintieji ginčus ir nesutarimus išlygina. Vėliau Povilo santykiai su Barnabu buvo išlyginti, 1 Kor 9,6; Kol 4,10, o Morkus tapo Povilo bendradarbiu, Kol 4,10; 2 Tim 4,11; Fm 24. Meilė nugali ir laimi 1 Kor 13,5.

Remiantis Jėzaus duotu pavyzdžiu, apaštalai keliavo po du. Svetimuose kraštuose ir pavojingose vietose tas buvo labai reikalinga ir naudinga. Silas, kas liečia pagonių krikščionių klausimą, buvo vienos minties su Povilu. Povilas keliavo per savo tėviškės kraštą, panašiai, kaip Barnabas. Kilikijoje, Tarse buvo Povilo gimtinė. Maži surinkimai pagoniškuose kraštuose, dažnai priešingai nusiteikusių žmonių tarpe, buvo labai reikalingi pastiprinimų bei paguodimų.

Povilas dar kartą grįžo į Antiochiją, Apd 18,22-23. Jis išvystė visai nepriklausomą misiją nuo Antiochijos surinkimo, tapo savarankiškas.

TIMOTIEJAUS PAŠAUKIMAS, Apd 16,1-5

1 Jis atvyko į Derbę ir Listrą. Ir štai ten buvo vienas mokinys, vardu Timotiejus. Jo motina buvo įtikėjusi žydė, o tėvas graikas, Apd 17,14; 19,22; Fil 2,19-22; 2 Tes 3,2; 2 Tim 1,5; 3,15; Rom 16,21; 1 Kor 4,17; Žyd 13,23. 2 Kadangi Listros ir Ikonijos broliai apie jį gražiai liudijo, Apd 6,3; 22,12, 3 Povilas norėjo jį imti savo palydovu. Ėmęs

apipiaustydino jį dėl žydų, gyvenančių tame krašte. Mat, visi žinojo jo tėvą esant graiką, Apd 21,28-; Gal 2,3; 1 Kor 9,19.

4 Keliaudami per miestus, jie liepdavo tikintiesiems laikytis Jeruzalės apaštalų bei vyresniųjų priimtų nutarimų, Apd 15,23-29; 21,25. 5 Tuo būdu surinkimai stiprėjo tikėjimu ir kasdien augo skaičiumi, Apd 4,4; 14,22; 18,23; Kol 2,5; 1 Pt 5,9.

Sausuma kelias iš Antiochijos iki Derbės ir Listros buvo ilgas, varginantis, vietomis labai pavojingas. Bet lankymas ten esančių surinkimų buvo labai reikalingas ir naudingas. Apie tą visą kelionę Lukas nieko nerašo. Listroje Povilas rado jauną mokinį, kuris savo veikla buvo gerai žinomas ir Ikonijoje. Jis tapo Povilo labai artimu bendradarbiu ir tokiu liko visą laiką.

Timotiejus buvo kilęs iš mišrios šeimos. Jis labai tiko dirbti tarp pagonių ir žydų. Žydai laikė jį neteisėtoje santuokoje gimusiu — pavainikiu. Povilas apipiaustė jį, nebijodamas žydų, ar laikydamasis įstatymo, bet iš visai praktiškos pažiūros, kad pašalintų tą paniekinančią pažiūrą Timotiejui. Bendrai, Povilas ir jo palydovai, liepė laikytis apaštalų nutarimo Jeruzalėje.

Rodos, persekiojimai tuose miestuose buvo sustoję, gyventojai buvo apsipratę su krikščioniškais surinkimais. Surinkimo žmonių tikėjimas stiprėjo, narių skaičius augo.

NUOSTABUS VEDIMAS Į TROADĄ, Apd 16,6-10

6 Jie perėjo Frigiją ir Galatijos šalį, nes Šventoji Dvasia draudė jiems skelbti žodį Azijoje, Apd 10,19; 18,23; Rom 15,22; Gal 4,13. 7 Atvykę netoli Mysijos, jie mėgino pasukti į Bitiniją, tačiau Jėzaus Dvasia jų neleido, Apd 8,5. 8 Perėję Mysiją, jie nuėjo į Troadą, Apd 20,5. 9 Čia Povilas naktį turėjo regėjimą: jam pasirodė makedonietis, kuris maldavo: „Ateik į Makedoniją ir padėk mums!" Apd 9,10-12; 11,5; 18,9. 10 Po šio regėjimo mes nedelsdami nutarėme keliauti į

Makedoniją, įsitikinę, jog Dievas mus pašaukė skelbti jiems evangeliją.

Povilas norėjo aplankyti surinkimus Mažojoje Azijoje. Tas buvo atlikta. Ką toliau daryti, grįžti į Antiochiją? Povilas gavo daug dieviškų apreiškimų ir nurodymų. Bet jis vadovavosi ir savo mintimis bei logika. Povilas tikėjo maldai. Jam daug kas paaiškėdavo maldoje. Šį kartą jam paaiškėjo: „Ne atgal į Antiochiją, bet į Mysiją!" Bet kur, kaip? Nors Lukas aiškiai neaprašo, bet jie bus turėję pasitarimus. Jie pasirinko tinkamiausią vietą skelbti evangelijai. Tai buvo pajūris į Efezą. Čia buvo daugiau miestų, ir Efezas krašto sostinė. Jie ryžosi skelbti žodį Frigijoje, Galatijos šalyje. Jie bandė pasukti į Mysiją, Bitiniją, tačiau Jėzaus Dvasia neleido. Taip jie nuvyko į Troadą, netoli garsiosios istorinės Trojos.

Naujasis Testamentas nedaro daug skirtumų dėl išsireiškimų: Šventoji Dvasia, Jėzaus Dvasia, Dievo Dvasia. Kokiu būdu Dvasia draudė, neleido skelbti žodžio, nėra paaiškinta. Dažnai atgimusieji žino Šventosios Dvasios įsakymus, nors negali jų paaiškinti. Ne evangelistai, skelbėjai daro sprendimus, bet Viešpats.

Nakties metu Povilas turėjo regėjimą. Nesakyta ar tai buvo per sapną, ar per viziją. Povilas matė makedonietį, kuris maldavo ateiti į Makedoniją ir padėti. Ryto metą jis papasakojo tą regėjimą savo bendradarbiams. Jie visi nusprendė, kad tai yra Dievo šaukimas. Kaip gerai, kai yra su kuo pasitarti! Jie tuojau praktiškai vykdė tą įsakymą.

Čia Lukas pirmą kartą, apaštalų darbuose, sako „mes". Vėliau jis tai daro dažniau. Iš to „mes" daroma išvada, kad čia Lukas prisijungė prie Povilo palydos. Tuo „mes" jis pasako, ką pats pergyveno ir matė savo akimis.

PRADŽIA EVANGELIJOS SKELBIMO FILIPUOSE, Apd 16,11-15

11 Išplaukę iš Troados, leidomės teisiog į Samotrakę ir, sekančią dieną, į Neapolį. 12 Iš čia atvykome į Filipus —

pirmąjį šitos Makedonijos dalies miestą bei koloniją. Šiame mieste užtrukome kelias dienas. 13 Šeštadienį išėjome pro vartus prie upės, kur tikėjomės rasią maldos vietą, ir atsisėdę kalbėjome susirinkusioms moterims, Lk 4,20; Apd 13,14. 14 Viena dievobaiminga moteris, vardu Lidija, prekiaujanti purpuro drabužiais, kilusi iš Tiatyrų miesto, klausėsi, ir Viešpats atvėrė jos širdį Povilo žodžiams, Lk 8,18; Apd 8,6; Jn 6,44; 1 Tes 2,13; Apr 1,11; 2,18; 10,35. 15 Ji su savo namiškiais priėmė krikštą ir pakvietė: „Jei mane laikote Viešpaties tikinčią, ateikite ir pasilikite mano namuose". Ji tiesiog mus privertė, Jn 4,53; Mt 10,40; Lk 24,29.

Įsitikinę Dievo šaukimo tikrumu, jie ieškojo ir rado plaukiantį laivą į Europą. Laivas pasiekė kalnuotą Samotrakės salą ir sekančią dieną Neapolį. Kelionė laivu galėjo trukti penkias dienas, Apd 20,6. 167 metais prieš Kr. Makedonija tapo Romos provincija. Ji buvo padalinta į keturias dalis. Filipai buvo pirmasis (sostinė) miestas šios dalis. Jame stovėjo romėnų karių įgula. Čia gyveno daug romėnų pasenusių (veteranų) karių. Atrodo, Povilas visai nesustojo Neapolyje, bet skubėjo su savo palydovais į Filipus. Juk evangelijos skelbimas turėjo prasidėti svarbiausiame mieste. Čia niekas jų nepasitiko. Jie ieškojo sinagogos, kad ir čia pirmiausia skelbtų žodį žydams. Šiame romėnų mieste, gyveno labai maža žydų. Sinagogos nebuvo. Kur sinagogų nebūdavo, ten žydai rinkdavosi maldai (pamaldoms) prie vandens, kad galėtų reikalingus ritualinius, apsiplovimus atlikti. Taip Povilas su saviškiais ieškojo tokios vietos šeštadienio dieną. Jie rado ją. Čia buvo susiėjusios pora žydžių ir viena pagonė, dievobaiminga moteris. Ta pagonė buvo vardu Lidija, kilimo iš Tiatyros — Mažosios Azijos, purpuro, liuksusinių drabužių prekiautoja. Povilas skelbė Jėzų šitoms moterims. Įvyko kas tai didingo, nepaprasto, Viešpats atvėrė pagonės širdį skelbiamam žodžiui. Tik Viešpats gali širdį atverti, o žmogus gali priimti ar atmesti evangeliją. Atrodo, kad ta moteris buvo našlė, turėjo prekybos įmonę, mieste nuosavą namą ir šeimyną, vergus. Ji

buvo pakrikštyta ir taip pat visi jos namiškiai. Taip prasidėjo lemiamas įvykis Europos istorijoje. Pirmoji Europos atsivertėlė buvo aziatė pagonė. Kaip paprastai ir nežymiai tas vyko. Jei kas būtų paklausęs Povilą: „Kaip praleidai šeštadienį?" Jis būtų tikrai atsakęs: „Labai didingai. Turėjau progos gamtoje, ant upės kranto, skelbti evangeliją kelioms moterims. Viena iš jų atsivertė!" Bendrai, iš kiek šimtų pamokslų atsiverčia vienas?

Viešpats atvėrė širdį Lidijai, o ji atvėrė savo namus Jam, Jo tarnams. Tai tikras atsivertimas, viskas priklauso Jam.

„Ji tiesiog mus privertė jos namuose apsigyventi". Atrodo, kad Povilas nenorėjo jos namuose gyventi. Priežastis gal buvo ta, jis nenorėjo nė vieno apsunkinti. Antra, graikai ir romėnai fizinį darbą laikė žemu, į jį žiūrėjo su panieka. O Povilas kaip tik dirbo fizinį darbą ir tuo davė pavyzdį kitiems dirbti, Apd 20,34-35.

POVILAS SU SILU VEIKIA IR NEBIJO KENTĖTI, Apd 16,16-24

16 Kartą, einant į maldos vietą, mus pasitiko viena tarnaitė (vergė), turinti spėjimo dvasią. Spėdama ji daug uždirbdavo savo šeimininkams, Apd 12,13; 19,24. 17 Ji sekė paskui Povilą ir mus, šaukdama: „Šitie vyrai yra aukščiausiojo Dievo tarnai ir skelbia jums išganymo kelią", Mk 1,24-34; Lk 4,41. 18 Taip ji darė daugelį dienų. Nebepakęsdamas šito, Povilas atsigręžė ir paliepė dvasiai: „Jėzaus Kristaus vardu įsakau tau iš jos išeiti". Ir dvasia tučtuojau pasišalino, Mk 16,17; Apd 4,2; 2 Kor 2,11. 19 Pamatę, jog pasipelnymo viltys žlugusios, šeimininkai sugriebė Povilą bei Silą ir nutempė į miesto aikštę pas vyresnybę, Apd 15,40; 19,25. 20 Nuvedę pas pretorius, jie tarė: „Šitie žmonės mūsų mieste kelia sąmyšį. Jie yra žydai, Apd 17,6; 1 Kar 18,17; Am 7,10, 21 ir skelbia papročius, kurių mums, romėnams, nevalia nei priimti, nei laikytis". 22 Prieš juos taipgi susibūrė minia. Tada pretoriai perplėšė jų palaidines ir įsakė juos nuplakti rykštėmis, 2 Kor 11,25; Fil 1,30; 1 Tes 2,2. 23 Smarkiai nuplakdinę, įmetė juos į kalėjimą, liepdami viršininkui

rūpestingai sergėti. 24 Gavęs tokį įsakymą, viršininkas įgrūdo juos į vidinę kamerą, o jų kojas, kad būtų saugiau, įtvėrė į šiekštą (kaladę), Apd 12,6.

Atrodo, kad evangelijos skelbėjai ilgesnį laiką dirbo Filipuose. Jiems einant į pamaldas, dažnai viena vergė, spėjikė, ėjo paskui juos ir garsiai šaukė: „Šitie yra aukščiausiojo Dievo tarnai ir skelbia jums išganymo kelią!" Vergė mergaitė, graikų kalboje pasakyta, priklausė keliems savininkams. Ji buvo jų pasipelnymo šaltinis. Ką ji apie evangelijos skelbėjus sakė, buvo tiesa. Bet ta tiesa buvo sakoma burtininkės per tamsybės galią. To nepakentė Jėzus, Mk 1,25; 5,8, nepakentė ir Povilas. Kurie asmeniškai nepažįsta tamsybės galios, mano, kad tai yra psichologiniai reiškiniai. Povilas įsakė, Jėzaus vardu, dvasiai išeiti. Ji išėjo. Mergaitė neteko žyniavimo, spėjimo galios. Vergės savininkai neteko pasipelnymo šaltinio. Jie baisiai supyko ant Povilo ir Silo. Savininkams nieko nereiškė mergaitė, tiesa, išganymas. Jiems viskas buvo pinigai! Jie tik jų troško. Jie nutempė Povilą ir Silą pas miesto vyresniuosius. Nieko nesakė apie mergaitę. Jie meluodami skundė evangelijos skelbėjus, dėjosi dideliais patriotais ir papročių laikytojais. Apaštalai buvo žiauriai nuplakti ir įgrūsti į kalėjimą. Daugelis evangelijos skelbėjų yra panašiai kentėję.

KALĖJIMO VIRŠININKO ATSIVERTIMAS, Apd 16,25-34

25 Apie vidurnaktį Povilas ir Silas meldėsi ir giedojo Dievui garbės giesmę. Kaliniai klausėsi, Apd 5,21; Kol 3,16; Jok 5,13. 26 Staiga kilo toks stiprus žemės drebėjimas, jog kalėjimo pamatai susvyravo. Bematant atsivėrė visos durys, ir visiems nukrito pančiai, Apd 4,31; 5,19; 12,7-10. 27 Viršininkas nubudo. Pamatęs atviras kalėjimo duris, išsitraukė kalaviją ir norėjo nusižudyti: jis manė, jog kaliniai pabėgo, Apd 12,19. 28 Bet Povilas garsiai sušuko: „Nedaryk sau pikto! Mes visi esame čia". 29 Paprašęs šviesos, jis šoko vidun ir, visas virpėdamas, puolė Povilui ir Silui po kojų. 30

Po to, išvedė juos į kiemą ir klausė: „Gerbiamieji (graikiškai kyrioi), ką turiu daryti, kad būčiau išgelbėtas?" Lk 3,10; Apd 2,37; 22,10. 31 Jie atsakė: „Tikėk Viešpatį Jėzų, tai būsi išgelbėtas tu ir tavo namai", Mk 16,16; Lk 10,25; Jn 4,53; 6,29; Apd 3,16; 11,14; 17,36. 32 Ir jie skelbė Dievo žodį jam ir jo namiškiams. 33 Tą pačią nakties valandą jis ėmė juos su savimi, nuplovė jų žaizdas ir nedelsdamas kartu su visais saviškiais priėmė krikštą. 34 Įsivedęs į savo namus, jis pakvietė juos prie stalo ir su visais namiškiais džiūgavo, įtikėjęs Dievą, Ps 23,5; Jn 14,6; Apd 8,39; 1 Tes 1,9.

———

Daugelis klausia: „Kodėl Dievas leidžia tokius dalykus?" Dievas davė Povilui apreiškimą, pakvietė į Makedoniją. Povilas su palyda išskubėjo. Ir dabar visa baigėsi kalėjime! Tai buvo baisi padėtis! Šis apaštalų pergyvenimas buvo ir yra milijonams vyrų ir moterų tikėjimo ir pasitikėjimo pastirpinimas.

Kokie tie apaštalai! Suimti, kalėjime meldžiasi. Jie bus meldęsi už save, evangelijos skelbimą, priešus, kalinius. Tai jie darė ne Biblijos valandėlės metu, bet sumušti kalėjime. Jie ne tik meldėsi, bet ir giedojo. Ką? Garbės giesmes, himnus! Kalėjime bendrai girdimi tik dūsavimai ir keiksmai. Jei kaliniai negirdėjo maldos žodžių, tai giesmes jie tikrai girdėjo.

Šį kartą Dievas siuntė pagalbą ne per angelą, bet žemės drebėjimu. Dievas apaštalams dovanojo kalinius, panašiai, kai Jis vėliau per Povilą išgelbėjo skęstančius, Apd 27,24.

Kalėjimo viršininkas pabudo nuo žemės drebėjimo, matė atdaras kalėjimo duris. Jis buvo tikras: kaliniai pabėgo! Greičiausiai jis buvo buvęs karys. Jis žinojo, kad jis atsako už kalinius savo galva. Tai ko dar laukti teismo paniekos, geriau tuojau nusižudyti! Jis neturėjo krikščioniško amžinybės supratimo. Jam viskas buvo tik šis gyvenimas. Povilas jam garsiai šaukė nesižudyti ir užtikrino, kad nė vienas kalinių nepabėgo. Kas taip elgiasi? Kas padeda savo priešui, kankintojui, nepasinaudoja įmanoma laisve?

Kalėjimo viršininkas įsitikino, kad Povilas sakė tiesą. Gal kalėjimo viršininkas buvo girdėjęs, ką ta vergė mergaitė sakė: „Šitie yra aukščiausiojo Dievo tarnai ir skelbia jums išganymo kelią". Jis puolė apaštalams po kojų, pagerbė juos, kaip Dievo tarnus. Jis juos vadino ne ponais, gerbiamaisiais, bet viešpačiais. Apaštalai tą garbę atmetė ir kalbėjo jam apie Viešpatį Jėzų, kuris tikras Viešpats (Kyrios) yra. Viršininkas klausė, ką jis privalo daryti, kad būtų išgelbėtas? Jis buvo pasiruošęs viską daryti, ką apaštalai įsakys. O reikia tik tikėti! Tai ir viskas, ko reikia išganymui. Tai yra tikėjimas, kuris žmogų visai pakeičia.

Apaštalai sumušti. Jie neprašo pagalboss, bet skelbia evangeliją kalėjimo viršininkui ir visiems jo namiškiams; šeimai ir vergams. Kai žmogus tapo pakeistas, išgelbėtas, tada jis gelbėjo ir apaštalams, aptvarkė jų žaizdas, įsakė padengti stalą.

Šeimos galva reiškė labai daug šeimai ir šeimynai. Jis buvo pavyzdys, davė galimybės visiems klausytis evangelijos skelbimo. Bet išganymą priimti, atsiversti privalėjo kiekvienas asmeniškai. Tą aiškiai matome iš laiško Filimonui. Vergas Onezimas turėjo asmeniškai apsispręsti Jėzui.

Krinta į akis, kad kalėjimo viršininkas ir visa šeimyna tuojau, tą pačią naktį, buvo pakrikštyti, be gilesnio pamokymo. Įtikėjusiųjų džiaugsmas rodo, kad buvo ne tikėjimo pakeitimas, bet išgelbėjimo pergyvenimas, kurį teikia tik Jėzus. Atrodo suprantama, kad čia buvo ir vaikų. Iš to negalima daryti išvados dėl vaikų krikšto, koks jis dabar yra, kurių tėvai neturi gyvo tikėjimo.

POVILAS REIKALAUJA MIESTO VADOVYBĖS ATSIPRAŠYTI, Apd 16,35-40

35 Dienai išaušus, pretoriai pasiuntė liktorius pranešti kalėjimo viršininkui: „Paleisk tuos žmones!" 36 Tas perdavė tuos žodžius Povilui: „Pretoriai liepia jus paleisti. Galite eiti ir ramiai keliauti", Mk 5,34. 37 Bet Povilas jiems atsakė: „Mus, Romos piliečius, be jokio tardymo viešai nuplakė ir įmetė į kalėjimą, dabar nori slapčia paleisti? Šito nebus! Tegul patys ateina ir išveda!"

38 Liktoriai perdavė pretoriams šį atsakymą. Išgirdę, kad tai Romos piliečiai, pretoriai išsigando, Apd 22,29. 39 Jie atėjo, atsiprašė ir išvedę prašė, kad paliktų miestą, Mt 8,34; Apd 5,26. 40 Išėję iš kalėjimo, jie užsuko pas Lidiją, pasimatė su broliais, padrąsino juos ir iškeliavo toliau.

Kalėjimo viršininkas galėjo laukti kai kurių nemalonumų, kad jis „pavojingus" kalinius apgyvendino savo bute. Miesto vadovybė suprato sumuštųjų nekaltumą ir savo neteisingą pasielgimą. Rytą jie pasiuntė į kalėjimą policininkus (plakėjus, kurie nešiodavo rykštes) su įsakymu paleisti kalinius be jokio tolesnio tardymo. Kalėjimo viršininkui visi rūpesčiai nuslinko nuo širdies. Jis galėjo linksmai pranešti Povilui ir Silui: „Jūs esate laisvi". Povilas su Silu išėjo pas policininkus ir pasakė jiems, kad jie iš kalėjimo neis, iki ateis miesto vadovybė, atsiprašys jų ir juos viešai išves iš kalėjimo. Jie yra Romos piliečiai ir reikalauja teisės. Tai išgirdus miesto vadovybė išsigando. Romos pilietį viešai plakti buvo didelis nusikaltimas. Už tai grėsė žiauri bausmė — mirties. Žmonės dažnai labiau bijosi bausmės dėl savo kalčių ir žmonių, negu Dievo. Miesto vadovybė atėjo, atsiprašė ir išvedė apaštalus iš kalėjimo. Koks vaizdas! Vakar jie buvo viešai nuplakti, šiandien miesto didžiūnai lydi juos gatve!

Apaštalai reikalavo teisės ne dėl savęs, bet dėl surinkimo žmonių, tai yra, parodyti jiems, kad jie nėra beteisiai nusikaltėliai. Sumuštieji užsuko pas Lidiją. Jie padrąsino brolius, atsisveikino ir iškeliavo toliau skelbti evangelijos. Filipuose buvo įsteigtas surinkimas. Povilas visą laiką palaikė labai artimus ryšius su šiuo surinkimu.

Pirmieji Europoje. Lidija įtikėjo paveikta ramiai skelbiamo evangelijos žodžio. Kalėjimo viršininkas, kurio vardo nežinome, per išgąstį — žemės drebėjimą. Jis niršdamas dėjo apaštalų kojas į kalades, dabar išsigandęs krito jiems po kojų, pagaliau net plovė jiems kojas ir žaizdas.

APAŠTALAI TESALONIKOJE, Apd 17,1-9

1 Perėję Amfipolį ir Apoloniją, jie atvyko į Tesaloniką, kur buvo žydų sinagoga, 1 Tes 2,1-2. 2 Pagal savo įprotį Povilas

užėjo pas juos ir tris šeštadienius aiškino jiems Raštus, Lk 4,16. 3 Jis dėstė ir įrodinėjo, kad Mesijas turėjo kentėti ir prisikelti iš numirusių ir kad: „Mesijas — tai Jėzus, kurį jums skelbiu", Lk 24,26-; Jn 20,9; Apd 4,2; 18,5; 26,12. 4 Kai kurie iš jų įtikėjo ir prisijungė prie Povilo ir Silo; taip pat įtikėjo ir daugybė dievobaimingųjų graikų ir nemaža aukštos kilmės moterų, Apd 13,43; 28,24; Ef 1,11.

5 Žydus pagavo pavydas. Surinkę iš gatvės piktų žmonių, jie sukurstė minią ir sukėlė mieste sąmyšį. Po to patraukė prie Jazono namų ir ten ieškojo Povilo ir Silo, norėdami juos perduoti minios teismui, Apd 13,45; 1 Tes 2,16. 6 Neradę jų, nusitempė Jazoną ir kelis brolius pas miesto vadovus, šaukdami: „Tie žmonės, kurie visame pasaulyje kelia suirutę, atvyko čion, Apd 16,20; 24,5; Rom 16,21, 7 ir Jazonas juos priglaudė. Visi šitie laužo ciesoriaus įsakymus tvirtindami, jog esąs kitas karalius, būtent, Jėzus", Lk 2,1; 23,2; Jn 1912. 8 Tokiomis kalbomis jie sukurstė minią ir miesto vadovus. 9 Pastarieji, gavę iš Jazono ir kitų užtikrinimą, paleido juos.

———

Povilas su savo palyda nuvyko iš Filipų į Tesaloniką, anuo metu vadinama Salonikai. Tai buvo apie 150 km nuo Filipų. Šiame mieste dalis gyventojų buvo žydai. Jie turėjo sinagogą. Povilas pagal savo paprotį ėjo į sinagogą ir ten esantiems kalbėjo apie Išganytoją Jėzų. Povilas kalbėjo iš Rašto. Iš to Rašto, kuris buvo žydų tikėjimo pagrindas. Jis yra ir mūsų tikėjimo pagrindas. Senajame Testamente daug rašyta apie Mesiją ir Jo kentėjimus. Povilas tą aiškino. Kai kurie žydai įtikėjo, bet daug daugiau įtikėjo prozelitų-graikų. Dėl to kilo pas žydus pavydas. Jie surinko būrį valkatų, sukurstė minią ir taip sukėlė mieste sąmyšį. Jie patraukė prie Jazono namų, kuriuose buvo apsistoję apaštalai. Jie ten apaštalų nerado; tai Jazoną ir kelis surinkimo narius nutempė pas miesto vadovus. Žydai sukėlė mieste sąmyšį, bet kaltino apaštalus, kad jie yra labai pavojingi. Jie visur pasaulyje sukelią suirutę ir čia atvykę darą tą patį. Ir antra, jie laužą ciesoriaus įsakymus, tvirtindami, kad Jėzus esąs karalius. Šitas kaltinimas buvo labai suktas ir neteisingas.

Žydai nekentė ciesoriaus, taip pat ir Jėzaus, tik dėl to, kad Jėzus nesiskelbė ir nenorėjo būti politiniu mesiju. Matyti, Jazonas buvo žinomas ir įtakingas žmogus mieste. Miesto vadovai buvo išmintingesni už Filipų valdovus. Jie, gavę paaiškinimą ir užtikrinimą iš Jazono, paleido atitemptuosius. Mieste buvo įsteigtas surinkimas, bet apaštalai turėjo palikti miestą. Tesalonikos surinkimas buvo garsus. Apaštalas Povilas parašė jam net du laiškus.

POVILAS IR SILAS BERĖJOJE, Apd 17,10-15

10 Broliai tuojau pat, naktį, išsiuntė Povilą ir Silą į Berėją. Ten atvykę, jie užėjo į žydų sinagogą, Apd 9,25; 13,14; 20,4; 23,23-31. 11 Tenykščiai pasirodė esą kilnesni už tesalonikiečius. Jie noriai priėmė žodį ir kasdien tyrinėjo Raštus, ar taip esą iš tikrųjų, Jn 5,39; Apd 8,28. 12 Daugelis įtikėjo, jų tarpe daug kilmingų graikų moterų ir nemaža vyrų.

13 Sužinoję, kad Povilas jau Berėjoje skelbia Dievo žodį, Tesalonikos žydai atskubėjo ir čia drumsti ir krustyti žmonių, Apd 14,19; 1 Tes 2,14-16. 14 Tada broliai skubiai išsiuntė Povilą prie jūros, o Silas ir Temotiejus pasiliko ten, Apd 16,1; 1 Tes 3,1-5. 15 Povilo palydovai nuvedė jį iki Atėnų. Gavę įsakymą Silui ir Temotiejui, kad kuo greičiausiai atvyktų pas jį, grįžo atgal, Jn 2,17; Apd 15,39.

Surinkimo nariai, žinodami, padėtį Tesalonikoje, tuojau naktį, kad niekas nepastebėtų, išsiuntė Povilą ir Silą į Berėją, apie 70 km į pietvakarius nuo Tesalonikos. Tai buvo mažas miestukas, nuošalioje, ramioje vietoje. Nors apaštalai turėjo pasitraukti iš Tesalonikos, bet jie nepasitraukė nuo evangelijos skelbimo. Kaip kitose vietose, taip ir čia, jie pirmiausia ėjo į sinagogą ir čia skelbė Kristų. Berėjos gyventojai buvo kilnesni už tesalonikiečius. Jų kilnumas buvo tame: jie tikėjo Šventajam Raštui ir tyrinėjo Jį kasdieną, lygindami ar taip yra, kaip Povilas mokė. Kiekvieno evangelijos skelbėjo pareiga turėtų būti mokyti, kaip Rašte parašyta, ir kiekvieno klausytojo pareiga pasitikritni, ar taip Raštas moko.

Tikėjimo pagrindas yra Raštas.

Įtikėjo gražus būrys žydų ir graikų, vyrų ir moterų. Surinkimas tarpo ir augo. Tesalonikoje žydai sužinojo, kad Povilas skelbia evangeliją Berėjoje. Kaip apaštalai dėjo pastangas skelbti žodį, taip netikintieji trukdė, drumstė evangelijos skelbimą. Vietiniai surinkimo nariai nelaukė iki mieste prasidės sąmyšis. Jie išsiuntė Povilą į pajūrį ir iš ten palydėjo į Atėnus.

POVILAS ATĖNUOSE, Apd 17,16-21

16 Belaukdamas Atėnuose jų atvykstant ir matydamas pilną stabų miestą, Povilas netvėrė apmaudu. 17 Jis aiškinosi sinagogoje su žydais ir dievobaimingaisiais, ir kasdien kalbėdavo susirinkusiems aikštėje, Apd 13,14. 18 Kai kurie apikūrininkų ir stoikų filosofai bandė su juo ginčytis. Vieni klausė: „Ką šis plepys nori pasakyti?" Kiti: „Atrodo, kad jis svetimų dievybių skelbėjas". Mat, jis skelbė Jėzų ir prisikėlimą, 1 Kor 1,22-; 4,12.

19 Pagaliau jie nusivedė jį į Areopagą ir tarė jam: „Ar galėtume sužinoti, kokį naują mokslą skelbi? Apd 28,22. 20 Berods, kalbi negirdėtus dalykus mūsų ausims. Taigi norėtume sužinoti, kas tai būtų". 21 Mat, visi atėniečiai ir ten gyvenantys ateiviai leisdavo laiką, pasakodami naujienas arba jų klausydami.

Povilas, Jėzaus pašauktas ir siųstas, skelbė evangeliją Europoje, persekiojamas ir stūmiamas iš miesto į miestą pasiekė Atėnus, Graikijos sostinę. Tuo laiku Graikijos didybė buvo praėjus. Graikai buvo romėnų nugalėti 146 m. pr. Kr. Bet Atėnai vis dar buvo meno ir mokslo centras: Povilas liko šiame mieste vienas. Jis laukė atvykstant Silo ir Timotiejaus. Povilas ilgėjosi krikščioniškos draugystės. Šitame mokslo centre, filosofų mieste, jis matė didelį stabų garbinimą. Tas jį jaudino ir sukrėtė. Jis nerimo. Pasaulio išminčiai, be pažinimo gyvojo Dievo, yra menki išminčiai. Jie garbina stabus. Jei mūsų laikų išminčiai (mokslininkai) ir negarbina stabų iš medžio, akmens, sidabro, aukso, tačiau jie garbina

žmogiškų minčių stabus. Daugelis ir lietuvių mokslininkų garbina, pasakoja, moko, rašo apie bažnyčių išgalvotas dogmas ir pasakaites, kurioms nėra Šventajame Rašte pagrindo. Taipgi ir menininkai laiko labai vertingais kryžius ir rūpintojėlius, o ne evangelijos tiesas.

Atėnuose buvo ir žydų sinagoga. Ją lankė ir graikai, kurie nepasitenkino stabų garbinimu. Daug jų tapo prozelitais. Jie negarbino stabų, žinojo apie Mesiją ir laukė Jo. Jam atėjus, nepažino Jo. Povilas skelbė jiems prisikėlusį Jėzų. Povilas sutiko aikštėje daug žmonių, kurie nelankė sinagogos. Jis ir jiems skelbė krikščionystės centrinę esmę — Jėzų. Jis susitiko epikūrininkus ir stoikininkus filosofus. Šiame mieste buvo jų mokyklos — fakultetai. Filosofas Epikūras gyveno 341-271 m. pr. Kr. Jo įsteigta mokykla mokė, kad žmogus negali suvokti pomirtinio gyvenimo. Todėl nėra reikalo tikėti į pomirtinę atsakomybę ir prisikėlimą. Išmintingiausia esą naudotis šio gyvenimo pasiekiamais vaisiais ir nekvaršinti galvos apie tai, ko nesupranti. Jiems atrodė Povilo pokalbiai yra tik plepėjimas. Jis, lyg koks paukštis, prisirinkęs šen ir ten kiek grūdų, prisiskaitęs ir prisiklausęs kokių nors žinių, dabar skelbia, lyg savo išmintį. Stoikiečių mokykla buvo įsteigta Atėnuose 320 m. pr. Kr. Joje mokė susilaikymą ir kūno aistrų apvaldymą. Čia buvo aiškinama: kaip siela daro kūną gyvą, duoda jam prasmę, taip panašiai yra su visata. Visatą pripildo ugnis (žvaigždės) ir dvasia. Jų tarpe buvo labai aukštos doros ir susivaldančių žmonių. Jų gyvenimas buvo kiek panašus į Jėzaus išlaisvintų žmonių gyvenimą. Jiems atrodė, kad Povilas skelbia naujus dievus, kurių Oriente vis naujai iškyla. Taigi ir čia nauja dievų pora — Jėzus ir prisikėlimas. Filosofai panoro apie tai tiksliau sužinoti. Jie pakvietė Povilą į Areopagą. Tai buvo lauke įrengta vieta, arti Akropolio (Atėnų garsioji pilis), iš kur buvo matoma visa Atėnų didybė: kalnai, upės, jūra, parkai, pastatai, paminklai. Čia rinkdavosi Atėnų vadovybė posėdžiams, kuri aptardavo tikybos, mokslo ir doros klausymus Šioje „salėje" (vietoje) tilpo apie šimtas žmonių. Čia buvo Povilas pakviestas kalbėti. Vadovybė norėjo apsvarstyti

Povilo skelbiamas mintis. Tikrybėje jie neieškojo tiesos, bet tik naujienų. Atėniečiai, taip ir jų studentai iš kitų kraštų, mėgo klausytis tik naujų dalykų, bet nesiekė įgyvendinti girdėtų tiesų. Toks buvo jų būdas. Taip leido jie brangų laiką.

POVILO KALBA
AREOPAGE, Apd 17,22-31

22 Tada Povilas, atsistojęs Areopago viduryje, prabilo: „Atėniečiai, man rodos, kad jūs visais atžvilgiais pernelyg religingi. 23 Vaikščiodamas ir apžiūrėdamas jūsų šventenybes, radau aukurą su užrašu: ‚Nežinomam dievui'. Taigi skelbiu jums tai, ką jūs nepažindami garbinate, Apd 14,17. 24 Dievas pasaulio ir visko, kas jame yra, kūrėjas, būdamas dangaus ir žemės valdovas, negyvena žmonių rankomis statytose šventovėse, 1 Kar 8,27; Iz 42,5; Mt 11,25; Apd 7,48, 25 ir nėra žmonių rankomis aptarnaujamas, tarsi Jam ko nors trūktų. Jis gi pats visiems duoda gyvybę, alsavimą ir visa kita, Ps 50,8-12; Jok 1,17. 26 Iš vieno Jis išvedė visą žmonių giminę, kuri gyvena visoje žemėje. Jis nustatė aprėžtus laikus ir apsigyvenimo ribas, 1 M 10; 5 M 32,8; Ps 74,17; Apd 1,7, 27 kad žmonės ieškotų Dievo ir tarytum apgraibomis Jį atrastų, nes Jis visiškai netoli nuo kiekvieno iš mūsų, 5 M 4,28-; Iz 55,6; Ps 145,18; Jer 23,23-; Lk 24,39; Rom 1,19; 1 Jn 1,1. 28 Juk mes Jame gyvename, judame ir esame, kaip yra pasakę kai kurie jūsų poetai: ‚Mes esame jo giminės'. 29 Todėl, būdami dieviškos giminės, neturime manyti, jog Dievybė yra panaši į auksą, sidabrą, akmenį arba į meno ir žmogaus minties kūrinius, 1 M 1,27; Iz 40,18; Apd 19,126; Rom 1,23; 1 Kor 12,2. 30 Dievas pažvelgė toliau, negu siekia nežinojimo laikotarpis, ir skelbia, jog visiems žmonėms, kur jie bebūtų, reikia atsiversti, Lk 24,47; Apd 3,1; 14,16. 31 Jis nustatė dieną, kada teisingai teis visą pasaulį per vieną žmogų, kurį tam paskyrė ir visiems už Jį laidavo, prikeldamas iš numirusių", Ps 9,9; 96,13; 98,9; Jn 5,22; Apd 10,42-45; Rom 10,14; 2 Kor 5,10; 1 Tes 1,10.

———————

Povilas Europos meno ir mokslo centre, garsiausioje ano meto vietoje, Atėnuose. Jo klausytojai profesoriai, mokslo ir etikos pažibos. Povilas jų kvietimą kalbėti priėmė ir turėjo laiko kalbai pasiruošti. Povilas elgėsi visai europietiškai. Jis net kalbėdamas stovėjo, o ne pagal žydų paprotį — sėdėjo. Lukas aprašė tą kalbą labai sutrauktai; užrašė tik pagrindines mintis.

Įvadui Povilas panaudojo matytą užrašą viename jų aukure: „Nežinomam dievui". Iš to prelegentas darė išvadą, kad jie, atėniečiai, yra labai religingi. Jie garbina tiek dievų, kad net vardų jiems pritrūko. Povilas kaip tik norėjo juos supažindinti su Dievu, kuris yra pasaulių ir dangų kūrėjas ir valdovas. Jam nereikalingos šventovės. Jis negyvena jokiuose pastatuose. Šventovės yra reikalingos tik žmonėms, jų subuvimams, susirinkimams. Žmonės šiam Dievui nieko negali duoti. Dievas viską žmonėms duoda, net orą ir alsavimą, be kurių žmogus nė kelių minučių negalėtų gyventi. Graikai, nors nebeturėdami politinės nepriklausomybės, išdidžiai laikėsi ir į kitus žiūrėjo su panieka, laikė juos barbarais. Povilas aiškino, kad Dievas visą žmoniją išvedė iš vienos poros. Tad visi žmonės yra lygūs Dievo požiūriu. Betgi žmonės nėra tik viena masė. Žmonija yra suskirstyta į tautas. Tautos turi savo laikotarpius (istorijas) ir rubežius. Kiekviena tauta turi savo paskirtį. Bendra visoms tautoms yra — Dievas, tikėjimas. Ne tik kiekviena tauta, bet ir kiekvienas asmuo (žmogus) yra išlaikomas Dievo — gyvena iš Jo. Betgi žmogus pats savo išmintimi suranda Dievą — lyg tamsoje rankomis graibydamasis. Žmogus supranta, kad jis Dievo yra leistas, jo širdyje įdiegtas tikėjimas Dievu, todėl jis yra dieviškos giminės, kaip ir jų poetas Aratus yra parašęs. Tad žmogus labai klysta, manydamas Dievą išreikšti auksu, sidabru, akmeniu, arba ir kilniausiomis menininkų ir filosofų mintimis. Žmonėms nėra įmanoma Dievą išreikšti. Bet tik Dievas apsireiškia žmonėms per Šventąją Dvasią ir teikia galimybę pažinti Jį ir sukelia žmoguje norą siekti šventumo kasdieniškame gyvenime. Marksistai turi labai daug tiesos tvirtindami, kad visos tikybos yra tik žmonių padarai. Iš tikrųjų, jos yra tokios, kur Šventoji Dvasia neveikia ir

gyvasis Dievas neapsireiškia krikščionių gyvenime. Formose ir dogmose nėra tikėjimo esmės, dieviškos gyvybės. Pažinti Dievą, yra reikalingas atsivertimas. Atsivertimas nėra filosofinės mintys, pokalbiai, sakramentai, bet gyvas ir aiškus žmogaus pasikeitimas, koks įvyko pačiam Povilui prie Damasko vartų. Povilas kalbėjo pats iš savo patyrimo. Jei kuris ir nežino savo pakeitimo dienos ir valandos, betgi jis žino: „Pirma aš buvau aklas, o dabar regiu!" Povilas skelbė atsivertimą lygiai žydams, kaip ir aukštiesiems pasaulio mokslininkams — graikams. Atsivertimas yra esmė ir centras evangelijos. Jis toks yra ir mūsų dienomis, koks jis buvo pradžioje krikščionystės.

Gyvam tikėjimui yra reikalingas Išganytojas. Graikai mažai žinojo apie Izraeliui pažadėtąjį Mesiją. Išganytojas — Jėzus yra tik vienas visam pasauliui. Jį apaštalas skelbė ir graikams, tik kitokiu požiūriu, negu žydams. Povilas sakė graikams, kad Dievas paskyrė dieną teisingam teismui, kuriame turės pasirodyti kiekvienas žmogus. Šį teisingą teisėją — Jėzų Dievas prikėlė iš numirusių. Apaštalo klausytojai buvo tam tikru požiūriu teisėjai, tikėjimo ir doros reikalų tvarkytojai. Jie suprato, ką reiškia teisėjas.

KALBOS POVEIKIS, Apd 17,32-34

32 Išgirdę kalbant apie prisikėlimą iš numirusių, vieni pradėjo tyčiotis, o kiti sakė: „Apie tai pasiklausysime dar kitą kartą", Apd 24,25; 1 Kor 1,23. 33 Šitaip Povilas paliko jų būrį. 34 Vis dėl to kai kurie vyrai stojo į jo pusę ir įtikėjo. Jų tarpe Dionizijus, Areopago narys, viena moteris, vardu Damaridė ir jų draugai, Apd 16,14; 1 Kor 15,12.

———

Kai kas sako, kad Povilas neturėjo pasisekimo Atėnuose. Jie kaip įrodymą panaudoja: Atėnuose nebuvo įsteigtas surinkimas ir Povilas neparašė atėniečiams laiško.

Nežinia ar Povilas norėjo dar toliau kalbėti? Jis jau viską pasakė, kas buvo reikalinga, kas sudarė tikėjimo esmę. Jo kalba, kaip ir Sekminių laiku Petro, iššaukė klausytojų tarpe apsisprendimą. Vieni (epikūriečiai) šaipėsi iš prisikėlimo, dar daugiau iš atsivertimo. Jiems atsivertimas buvo tik pasakėlės,

o krikščioniškas gyvenimas — kvailybė. Kiti norėjo apie visa tai išgirsti daugiau. O treti — įtikėjo. Du minimi vardais, bet sakyta, kad jų buvo daugiau. Taigi, laimėta buvo žymiai daugiau, negu pirmąja kalba Filipuose (viena Lidija). Daugybė kunigų pamokslų, per visą jų amžių, neatverčia nė vieno. Atėnuose per vieną Povilo pamokslą atsivertė keli.

Ar 1 Kor 1,2 nėra manyti ir atėniečiai? Apaštalas ne visiems įsteigtiems surinkimams rašė laiškus. Jis neturėjo laiko su daugybe asmeniškai susirašinėti. Jis rašė laiškus surinkimams, kuriuose iškilo įvairūs klausimai, kur buvo būtinas reikalas.

POVILAS KORINTE, Apd 18,1-11

1 Po viso šito Povilas iškeliavo iš Atėnų ir nuvyko į Korintą, 1 Kor 1,2. 2 Čia jis sutiko vieną iš Ponto kilusį žydą, vardu Akvilą su žmona Priskile, neseniai atsikėlusius iš Italijos. Mat, Klaudijus buvo išleidęs įsakymą visiems žydams išsikraustyti iš Romos. Jis apsigyveno prie jų, Apd 18,26; 11,28; Rom 16,3-5; 1 Kor 16,19; 2 Tim 4,19, 3 ir, kadangi mokėjo bendrą amatą, pasiliko ten ir darbavosi. Jie vertėsi palapinių gamybos amatu, Apd 20,34; 1 Kor 4,12; 9,12; 2 Kor 11,8. 4 Kiekvieną šeštadienį jis kalbėdavo sinagogoje, įtikinėdamas žydus ir graikus, Apd 13,14.

5 Atvykus iš Makedonijos Silui ir Timotiejui, Povilas atsidėjo vien tik žodžio tarnystei, liudydamas žydams, kad Jėzus yra Mesijas, Apd 17,14-; 1 Kor 1,6; 1 Tes 3,6. 6 Jiems nesiliaujant prieštarauti ir piktžodžiauti, jis nusipurtė savo drabužius ir tarė: „Jūsų kraujas tekrinta ant jūsų galvų! Aš nekaltas ir nuo šiol eisiu pas pagonis", Mt 10,14; 27,25; Apd 13,46-51; 20,26; 28,28; Rom 1,16. 7 Ir, pasitraukęs iš ten, persikėlė į vieno dievobaimingo žmogaus, vardu Tito Justo, namus, kurie buvo šalia sinagogos. 8 Sinagogos vyresnysis Krispus su visais savo namiškiais įtikėjo Viešpatį. Be to, daugelis korintiečių įtikėjo ir pasikrikštijo, Joz 24,15; Apd 9,10; 1 Kor 1,14. 9 Vieną naktį Viešpats regėjime prabilo Povilui: „Nebijok! Kalbėk ir netylėk! Jer 1,8; Apd 4,29; 1 Kor 2,3. 10 Aš esu su tavimi, ir niekam nepavyks tau

pakenkti, nes šiame mieste daugelis žmonių — manieji", Joz 1,5; Iz 41,10; 43,5; Oz 2,25; Jn 10,16. 11 Taigi jis ten pasiliko metus ir šešis mėnesius, skelbdamas jiems Dievo žodį, Jer 1,8; Apd 19,10.

———

Kodėl Povilas paliko Atėnus ir atvyko į Korintą? Lukas nieko neparašė. Ar tai buvo žmogiškas apskaičiavimas, ar dieviškas apreiškimas? Nors Korintas yra netoli nuo Atėnų, bet miestų paskirtis ir žmonių gyvenimas juose buvo labai skirtingas. Romėnai, užimdami Korintą 146 m. pr. Kr., visai sugriovė miestą. 27 m. po Kr. ciesorius Julius atstatė miestą, padarė jį Achajos (Graikijos) provincijos sostine ir prokonsulo būstine. Mieste buvo du uostai — Vakarų ir Rytų. Anuo metu tie uostai buvo pasaulinio masto. Čia būdavo perkraunamos prekės. Laivų ir uosto įrengimų savininkai buvo labai turtingi, o darbininkai (vergai) — beturčiai. Čia klestėjo įvairios tikybos ir pramogos, ypač prostitucija. Kai kurios pagonių tikybos laikė prostituciją religingumu. Jų šventovės buvo pilnos kunigių — prostitučių, kurios čia gyveno dievų „garbei". Vaisingumo — prostitucijos deivės buvo garbinamos Rytuose —Astartė, o Vakaruose Artemidė — Diana. Net priežodis buvo žinomas apie korintiečius: „Gyvena kaip korintiečiai".

Korinte Povilas sutiko kilusį žydą iš Ponto, nuo Juodosios jūros, ir jo žmoną Priskilę. Jie pirma gyveno Romoje, bet buvo drauge su visais žydais iš Romos ištremti ciesoriaus Klaudijaus. Romėnų istorikas Svetonijus sako, kad žydai buvo ištremti dėl žydų nesiliaujančiai keliančių sąmyšių, dėl kokio tai Kristaus. Akvilas ir Priskilė turėjo palapinių gamybos įmonę. Atrodo, kad Povilas gavo pas juos darbą. Jiedu labai gerai sugyveno su Povilu ir tapo artimi jo bendradarbiai. Vėliau Efeze surinkimo žmonės rinkdavosi jų namuose pamaldoms, 1 Kor 16,19, paskiau Romoje, Rom 16,3-5, ir vėl Efeze, 1 Tim 4,19. Atvykęs Povilas iš Atėnų susirado darbą pas Akvilą ir pradėjo evangeliją skelbti (susikalbėti), kaip visur kitur, pirma sinagogoje. Čia jam besidarbuojant, atvyko jo pagelbininkai, Silas ir Timotiejus.

Jie atnešė jam kiek dovanų (paramos) iš Filipų. Dabar Povilas galėjo visai atsidėti dvasiniam darbui.

Kadangi žydai prieštaravo ir piktžodžiavo, Povilas pasakė jiems, kad jie neša atsakomybę dėl evangelijos atmetimo. Jis pasitraukė nuo jų iš sinagogos, apsigyveno pas prozelitą Titą Justą ir laikė jo namuose pamaldas. Surinkimą lankė kai kurie žydai. Net vienas sinagogos vyresnysis įtikėjo.

Tie visi pergyvenimai ir apsisprendimai Povilui buvo sunkūs. Dėl to jis turėjo daug abejonių ir kovų. Viešpats apsireiškė jam, sustiprino jį ir pranešė, kad šiame mieste daug žmonių įtikės, o Povilui neatsitiks nieko blogo, kaip kad buvo Filipuose ir kituose miestuose. Čia Povilas skelbė evangeliją pusantrų metų.

ŽYDAI SKUNDŽIA POVILĄ PROKONSULUI, Apd 18,12-17

12 Galijonui būnant Achajos prokonsulu, žydai visi kaip vienas sukilo prieš Povilą, nusitempė jį į teismą, Apd 13,7; 19,38; 2 Kor 1,1, 13 ir skundė: „Šitas žmogus įkalbinėja žmones garbinti Dievą įstatymui priešingu būdu". 14 Povilui rengiantis prabilti, Galijonas tarė žydams: „Jei klausimas liestų nusikaltimą ar piktą darbą, aš, žydai, pagrįstai paklausyčiau, Apd 23,29; 25,18-20. 15 Bet kai liečia mokymą, vardus bei jūsų įstatymą, spręskite jūs patys; aš nesutinku šiuose reikaluose būti teisėju", Jn 18,31. 16 Ir pavarė juos iš teismovietės. 17 Tada visi užpuolė sinagogos vyresnįjį Sosteni ir teismo akyse jį sumušė. Galijonas į tai nekreipė dėmesio, 4 M 6,2-5.

———

Galijonas buvo prokonsulu Korinte 51-52 metais. Žydų veikla prieš Povilą Korinte buvo nuosaiki. Ką Viešpats jam pažadėjo, tas įvyko. Žydai mieste nekėlė sąmyšio prieš Povilą. Bet kai Galijonas pradėjo eiti savo tarnybą, žydai atsitempė Povilą pas prokonsulą ir skundė jį, kad jis moko prieš žydų įstatymą, nesilaiko žydų tikėjimo ir neturi leidimo savo veiklai. Žydų tikėjimas buvo pripažintas Romos valstybės. Galijonas nežinojo skirtumo tarp žydų ir krikščio-

nių. Jis atsisakė daryti teismą. Jis net nekreipė dėmesio į nekaltai sumuštą Sostenį Ar šitas Sostenis minimas 1 Kor 1,1 nėra žinoma.

POVILO KELIONĖ Į ANTIOCHIJĄ, Apd 18,18-23

18 Povilas pabuvo Korinte ilgesnį laiką. Paskui atsisveikino brolius ir kartu su Priskile bei Akvilu iškeliavo į Siriją. Kenchrėjoje jis apsikirpdino plaukus, nes buvo padaręs įžadą, 4 M 6,9-18; Apd 21,24; Rom 16,1.

19 Atvykus į Efezą, jis atsiskyrė nuo jų, nuėjo į sinagogą ir skelbė žodį žydams, Apd 13,14. 20 Jie prašė jį pasilikti ilgesnį laiką, bet jis nesutiko, Jn 4,40; Apd 19,9-; 20,16, 21 ir atsisveikindamas tarė: „Jei Dievas panorės, aš vėl atvyksiu pas jus". Ir iškeliavo iš Efezo, Apd 21,15; Rom 1,10; 15,32; 1 Kor 4,19; 16,7; Jok 4,15.

22 Atplaukęs į Cezarėją ir išlipęs į krantą, jis pasveikino surinkimą ir patraukė į Antiochiją, Apd 21,15. 23 Šiek tiek pabuvęs, vėl leidosi į kelionę, eidamas per Galatijos kraštą, per Frigiją, stiprindamas visus mokinius, Apd 16,6.

Čia Lukas daug, bet labai suglaustai rašo, kad sunku yra viską suprasti. Kelionė padaryta tūkstančius kilometrų. Daug kas tik paminėta, bet smulkiau nepaaiškinta. Daug ką įmanoma tik spėlioti. Evangelijos skelbimas Korinte tęsėsi ramiai. Kodėl Povilas paliko Korintą ir darė tokią ilgą kelionę, nežinome. Jis išvyko iš Korinto ramiai, be jokių persekiojimų. Drauge vyko ir Akvilas su Priskile. Silas, rodos, liko Korinte darbą tęsti. Akvilui, turinčiam palapinių pramonę, daug kainavo persikelti į kitą miestą. Jis persikėlė į Efezą. Kenchrėjoje Povilas baigė įžado laiką ir čia apsikirpdino galvos plaukus. Kada jis ir kodėl darė įžadą, nieko nežinome. Efeze žydai labai palankiai priėmė evangelijos skelbimą. Jie net prašė Povilą likti pas juos. Povilas išskubėjo iš Efezo. Kodėl Povilas taip skubėjo nieko nesakyta. Povilas iš laivo išlipo Cezarėjoje. Atrodo, kad jis surinkimą pasveikino Jeruzalėje. Gal buvo priežastis

aplankyti Jeruzalę ir surinkimui pranešiti apie misijos darbą. Vėliau jis nuvyko į Antiochiją ir ten tikrai panešė surinkimui apie misijos eigą bei Viešpaties palaimą. Jis kiek atsikvėpė ir vėl leidosi į ilgą misijos kelionę. Jis aplankė ir stiprino surinkimus Mažojoje Azijoje. Kiek čia buvo vargo, kentėjimų, džiaugsmo, palaimos! Tą viską tik amžinybėje galėsime sužinoti.

APOLAS EFEZE IR KORINTE, Apd 18,24-28

24 Vienas žydas, vardu Apolas, kilęs iš Aleksandrijos, atvyko į Efezą. Tai buvo iškalbingas vyras, puikiai išmanantis Raštus, Apd 19,1; 1 Kor 1,12; 3,4-; 4,6; 16,12; Tit 3,13. 25 Jis buvo pamokytas Viešpaties kelio, kalbėjo su užsidegimu ir rūpestingai mokė apie Jėzų, nors tepažinojo Jono krikštą, Apd 3,15; 19,3; Rom 12,11; Apr 3,15. 26 Jis drąsiai skelbė sinagogoje. Išgirdę jį kalbant, Priskilė ir Akvilas pasikvietė pas save ir nuodugniai išaiškino jam Dievo kelią. 27 Kai jis sumanė vykti į Achają, broliai parašė mokiniams iš anksto, patardami jį priimti. Nuvykęs tenai, malonės remiamas, didžiai pasitarnavo tikintiesiems, Rom 16,1; 2 Kor 3,1; Kol 4,10. 28 Mat, jis viešumoje įspūdingai nugalėdavo žydus, iš Raštų rodydamas Jėzų esant Mesiją, Lk 23,10; Apd 9,22; 17,3.

———

Greitai po Povilo išvykimo, atvyko į Efezą jaunas vyras, misionierius. Jis nieko nežinojo apie Povilą. Jis buvo kilimo aleksandrietis, iš Aleksandrijos, Egipto. Aleksandriją įkūrė Aleksandras didysis 331 m. pr. Kr. prie Nilo žiočių. Miestas labai greitai išaugo. Apaštalų laikais jis buvo antras didumu Romos imperijoje. Jame buvo kultūros ir mokslo centras. Jis kiek skyrėsi nuo Atėnų. Čia vyravo žydų įtaka. Filosofiją veikė Senasis Testamentas. Čia gyveno garsus filosofas Filo. Manoma, kad Apolas buvo jo mokinys. Antrame šimtmetyje Aleksandrija buvo žymus krikščionių mokslo centras. Apolas buvo gabus ir sumanus kalbėtojas. Jis buvo krikščionis, bet žinojo tik apie Jono krikštą. Tais laikais dar buvo daug Jono Krikštytojo sekėjų. Jie tikėjo į Jėzų kaip Mesiją, bet giliau

nepažino krikščioniško tikėjimo. Jie nieko nežinojo apie Šventosios Dvasios veikimą ir vedimą. Akvilas ir Priskilė girdėjo jį kalbant sinagogoje, bet tuojau pastebėjo, kad jam ko tai trūksta. Jie pasikvietė jį pas save ir išaiškino jam pilniau krikščioniško gyvenimo kelią. Koks vaizdas! Garsus ir iškalbus teologas (kunigas) sėdi palapinių dirbtuvėje ir klausosi amatininkų aiškinimo, ne tik Akvilo, bet ir Priskilės. Akvilas ir Priskilė neturėjo gabumų mokyti sinagogoje, bet pamokyti kunigą jie sugebėjo. Kokia palaima iš tokio supratimo! Man teko asmeniškai pažinti tokių žmonių, kurie nepažįstančius kunigus pamokė Šventosios Dvasios pasireiškimo. Tie įtikėję galingai skelbė atgimimą. Dievas taip laimino Akvilo ir Apolo bendravimą, kad Efezo surinkimas davė rekomendacijas Korinto surinkimui apie Apolą. Ir vėliau Povilas galėjo sakyti: „Aš sodinau, o Apolas laistė!"

POVILAS IR KRIKŠTYTOJO SEKĖJAI EFEZE, Apd 19,1-7

1 Apolui būnant Korinte, Povilas, perkeliavęs aukštumas, atvyko į Efezą. Ten jis surado kelis mokinius ir, Apd 18,24-27; 1 Kor 16,8, 2 paklausė: „Ar tapę tikinčiais, gavote Šventąją Dvasią?" Jie atsakė: „Mes negirdėti negirdėjome, kad yra Šventoji Dvasia", Jn 7,39; Apd 2,38; 8,15-. 3 Jis klausė toliau: „Tai kokį krikštą priėmėte?" Jie atsakė: „Jono krikštą", Lk 3,3-7; Apd 18,25. 4 Tada Povilas paaiškino: „Jonas krikštijo atgailos krikštu, ragindamas žmones tikėti Tą, kuris ateis po jo, būtent Jėzų", Mt 3,11; Lk 3,16; Apd 13,24. 5 Tai sužinoję, jie buvo pakrikštyti Viešpaties Jėzaus vardu, Apd 2,38. 6 Povilas jiems uždėjo rankas, ir ant jų nužengė Šventoji Dvasia. Jie kalbėjo liežuviais ir pranašavo, Mk 16,17; Apd 2,4; 6,6; 8,17; 10,44-46; 1 Kor 14. 7 Iš viso jų buvo bene dvylika vyrų.

Povilas atvyko į Efezą, kaip minėta 18,23. Čia jis rado Akvilą ir Priskilę, kuriuos buvo palikęs. Kiek daug buvo įvykę pasikeitimų! Juodu papasakojo Povilui apie Apolą. Jis šiuo laiku buvo Korinte ir ten darbavosi. Povilui nereikėjo

skubėti į Korintą, jis liko ilgesnį laiką Efeze. Iš čia plėtėsi evangelijos skelbimas į visą apylinkę.

Efezo miestas buvo didelis ir žymus. Anais laikais jame buvo žymus uostas. Romėnai buvo suteikę miestui plačias savivaldos teises. Mieste veikė vietinis seimelis ir miesto administracija. Kai kilo Artemis ginčas, jį sprendė ne romėnų prokonsulas, bet miesto administracija. Mieste veikė, šalia pagonių šventovių, žydų sinagoga ir krikščioniškas surinkimas. Čia veikė ir Jono Krikštytojo pasekėjų grupė. Iš kur ji buvo kilus, kas jai vadovavo, kai Povilas su ja susipažino, nieko nežinome. Jie buvo krikščionys, tikėjo Jėzų Mesiją. Povilas tuojau pastebėjo, kad jų tikėjimas yra paremtas tik protavimu, be Šventosios Dvasios pasireiškimų. Jis paklausė juos: „Ar gavote Šventąją Dvasią, kai įtikėjote?" Suprantama, jie žinojo apie Šventąją Dvasią, bet jie nieko negirdėjo ir nežinojo, kad Šventoji Dvasia jau veikia, yra išlieta, kaip Jonas sakė. Jie buvo Jono pamokyti tik apie Jėzaus — Mesijo atėjimą, priėmę krikštą, laukė Šventosios Dvasios galios pasireiškimo. Kai Povilas jiems paaiškino apie Jėzų ir Jo veikiančią galią, jie tuojau tą mielai priėmė, buvo pakrikštyti Jėzaus vardu ir, Povilui meldžiantis, uždėjus rankas, jie gavo Šventąją Dvasią, kalbėjo liežuviais ir pranašavo. Taip buvo Taip gali ir turi būti. Žinoti ir tikėti Jėzų bei Šventąją Dvasią neužtenka, reikia būti ja papildytiems, turėti dievišką veikimą savyje. Šventosios Dvasios pasireiškimas tampa matomas ir girdimas, atsiveria visai naujas gyvenimas ir pasaulis. Kai kas moko, kad per krikštą gaunama Šventoji Dvasia. Kiek krikštytų krikščionių gyvenime matome, kuriuose Šventoji Dvasia pasireiškia ir juose veikia? Čia aiškiai sakyta, kad nei per Jono krikštą, nei Jėzaus vardu krikštytiems nebuvo duota Šventoji Dvasia. Be to, dieviškame veikime yra didelė laisvė —įvairumas. Apolas, žinodamas tik Jono krikštą, drąsiai ir gyvai skelbė Jėzų — Mesiją. Kai jis buvo giliau supažindintas su krikščionišku tikėjimu, jis nebuvo pakrikštytas, bet giliau, gyviau, toliau skelbė Jėzų. Kornelijaus atsivertime Šventoji Dvasia buvo išlieta pirm krikšto. Samarijoje, po įtikėjimo ir krikšto, krikščionys neturėjo Šventosios Dvasios. Jie ją gavo tik apaštalams pamokius ir meldžiantis už juos. Šiai krikščionių

grupei Šventoji Dvasia buvo suteikta tik po krikšto Viešpaties vardu, Povilui meldžiantis. Mums kartais yra nejauku, kad kai kas vyksta ne kaip mes norime ir esame pratę. Dievas dvasišką gyvybę teikia ne pagal mūsų papročius, bet pagal savo malonę. Kas ją priima noriai, kaip ši krikščionių grupė, Dievas vienokiu ar kitokiu būdu teikia savo Dvasią. Kas ją atstumia, tų Viešpats neprievartauja. Jie gali turėti supratimą apie tikėjimą, bet juose nepasireiškia dieviška Šventosios Dvasios galybė.

POVILAS MOKO IR GYDO EFEZE, Apd 19,8-12

8 Jis nuėjo į sinagogą ir ten per tris mėnesius drąsiai aiškino ir įtikinėjo apie Dievo karalystę, Apd 13,14; 18,19.26; 28,23.31. 9 Kai kurie, užkietėję ir atmetę tikėjimą, piktžodžiavo tikėjimo keliui daugelio akyse, tai jis pasitraukė nuo jų, atskyrė mokinius ir juos mokė Tirano mokykloje, Apd 9,2; 13,45; !8,6-7; Rom 16,17: 1 Kor 5,11; 2 Kor 6,17; 2 Tes 3,6; 2 Tim 1,15; Tit 3,10; 2 Jn 10. 10 Tai tęsėsi dvejus metus, ir visi Azijos gyventojai, tiek žydai, tiek graikai, išgirdo Viešpaties žodį, Apd 18,11; 20,31; 1 Kor 16,8. 11 Povilo rankomis Dievas padarydavo didingų stebuklų, Apd 14,3. 12 Žmonės netgi dėdavo ligoniams jo kūną lietusias skareles, priejuostes, ir nuo jų pasitraukdavo ligos, išeidavo piktosios dvasios, Lk 8,44; Mk 6,56; Apd 5,15.

Povilas skelbė evangeliją apie Dievo karalystę tris mėnesius sinagogoje. Tai nebuvo tik teoretinis žinių aiškinimas, bet Dievo karalystės pasireiškimas žmonių gyvenime. Buvo reikalaujama apsisprendimo. Ir mūsų laikais, kur evangelija gyvai skelbiama, vyksta apsisprendimai. Užkietusieji atmeta evangeliją, piktžodžiauja jai ir deda pastangas kitus sulaikyti nuo tikėjimo. Tokiose aplinkybėse skelbti evangeliją yra perlų metimas kiaulėms. Tad Povilas su tikinčiais pasitraukė iš sinagogos. Jis išsinuomavo ar kitaip kaip gavo filosofo Tirano salę. Rankraštyje D sakyta, kad ten kasdien pokalbiai vyko 11-16 valandos. Tai buvo pietų pertraukos laikas. Tuo metu ir Povilas, ir daugelis kitų darbininkų turėjo laisvą laiką, pertrauką. Povilas galėjo

ramiai kasdieną, ne kaip sinagogoje tik kartą savaitėje, skelbti evangeliją. Taip vyko dvejus metus. Apd 20,31 sakyta — trejus metus. Gal manyta dveji metai Tirano salėje? Kur gyvai skelbiama evangelija, ten nepasitenkinama tik kartą sekmadieniais pamaldomis ir trečiadieniais Biblijos valandėlėmis.

Ar Povilas ir kitas vietas, kaip Kolosėją, lankė, nežinome. Suprantama, kai kurie Povilo klausytojai buvo ir toliau iškeliavę. Jie ten liudijo apie išganymą, kurį teikia Jėzus. Taipgi žmonės atvykę, atvykę iš toliau, turėjo progos pasiklausyti Povilo evangelijos skelbimo. Tokiu būdu evangelija tapo žinoma ir paveikė žmonių mases — žydus ir pagonis.

Dievas darė daug stebuklų (gydymų) per Povilo rankas ir skaras, kuriomis jis dirbdamas šluostėsi prakaitą, arba priejuostes, kurias dirbdamas dėvėjo. Kad tai nebuvo prietarai, matome iš įvykio, kai moteris palietė Jėzaus rūbų apvadą, Mt 9,20. Žmonės atskyrė burtus nuo Šventosios Dvasios veikimo. Apie tai toliau pasakojama. Dievo Dvasiai veikiant, daug ligų ir dvasių šalinosi — pasitraukė. Žmonės pasveiko. Taip vyksta ir dabar.

ŽYDŲ BURTAI, Apd 19,13-20

13 Panašiai ir kai kurie keliaujantys žydų egzorcistai mėgino piktųjų dvasių apsėstiesiems prisišaukti Jėzaus vardo, sakydami: „Aš jus saikdinu per Jėzų, kurį skelbia Povilas", Mk 9,38; Lk 9,49; 11,19; Apd 16,18. 14 Taip darė vieno žydo vyresniojo kunigo Skvėros septyni sūnūs. 15 Bet piktoji dvasia jiems atšovė: „Pažįstu Jėzų ir žinau Povilą. O kas jūs esate?" Mk 1,34; Lk 4,41. 16 Ir žmogus, turįs nelabąją dvasią, užpuolė juos, abgalėjo abu (visus) ir taip nutąsė, jog jie nuogi ir sužaloti turėjo bėgti iš anų namų. 17 Tatai tapo žinoma visiems žydams ir graikams, gyvenantiems Efeze. Visus apėmė baimė, o Jėzaus vardas buvo išaukštintas, Apd 5,5.11; 9,42.

18 Daug įtikėjusiųjų ateidavo, išpažindavo ir pasisakydavo, ką buvo darę, Mt 3,6. 19 Daugelis užsiiminėjusių magija sunešė savo knygas ir visų akyse sudegino. Apskaičiuota, kad jos buvo vertos penkiasdešimties tūkstančių sidabro drachmų, 2 M 18,10-14; 3 M 19,31; Apd 8,9. 20 Šitaip galingai

Viešpaties žodis plito ir tarpo, Apd 6,7; 12,24.

Skirtumas tarp egzorcistų (burtų) ir Šventosios Dvasios veikimo yra toks: burtininkai naudoja tik vardus, posakius, formules ir laukia įvykstant stebuklo. Žmogus nepergyvena jokio dvasinio pasikeitimo. Kur Šventoji Dvasia veikia, ji pakeičia žmogų ir tik tada įvyksta stebuklas. Tikintieji visada giliau pergyvena vidujinį pasikeitimą, negu išviršinį — patį stebuklą.

Pagonys visada tikėjo ir tiki burtams. Daug „krikščionių" irgi tiki kerams, neatskiria Šventosios Dvasios veikimo nuo egzorcismo, okultizmo, apkalbėjimų, spėjimų . . .

Povilas buvo žinomas Efeze savo pamokslais ir darbais. Daugelis žmonių nežinojo skirtumo tarp Povilo ir burtininkų veiklos. Net keli egzorcistai, dvasių išvarytojai, drįso panaudoti Jėzaus vardą savo kerams. Jiems tas nepavyko. Žmonės apie tai kalbėjo visame mieste ir suprato, kad Jėzaus varde yra galia. Per atsivertimą, atgimimą ir tapimą krikščioniu ne visi blogi papročiai ir nuodėmingi polinkiai nuo žmogaus pasišalina. Per atsivertimą nuodėmės galia tampa palaužta, žmogus įgauna galią blogį atmesti. Jis privalo blogus įpročius pašalinti. Daugybė krikščionių nedaro pastangų po atgimimo bloga pašalinti iš savo gyvenimo. Daug krikščionių net nežino, kad blogus papročius reikia pašalinti ir pakeisti dorais.Per minėtą įvykį Efeze daug įtikėjusiųjų išpažino savo blogus papročius — tikėjimą burtais. Juos apėmė baimė. Jie išpažino burtų blogį, sunešė burtų knygas bei kitas priemones ir viską viešai sudegino. Tas buvo įvertinta 50,000 sidabro drachmų. Tai didelė suma. Viena drachma buvo dienos darbo atlyginimas, Mt 20,2. Krikščionys buvo taip paveikti, kad jie visa sunaikino. Kur tikras atgimimas įvyksta, ten žmonės panašiai elgiasi. Jie sunaikina svaigalus, kortas ir kitas netinkamų pramogų priemones. Žinoma, ne kitų, bet savo. Piktos dvasios veikia, bet jos neturi galios tikinčiam kenkti. Ir mūsų laikais, net ir „krikščionys" kokias pinigų sumas išleidžia kortų ir delnų spėjimams. O jei dar priskaityti alkoholį ir kitus nuodus, tai net baisu. Kur Šventosios Dvasios veikimu randasi išpažinimas ir praktiškas atmetimas blogio, ten tarpsta Viešpaties žodis ir pakeičiami papročiai.

POVILO KELIONĖS PLANAI, Apd 19,21-22

21 Atlikęs tuos darbus, Povilas, Dvasios skatinamas, nusprendė per Makedoniją ir Achają keliauti į Jeruzalę. „Aplankęs šiuos kraštus, — sakė jis, — turiu pamatyti ir Romą", Apd 23,11, Rom 1,10-15; 1 Kor 4,17; 16,5; 2 Kor 10,16. 22 Jis nusiuntė į Makedoniją du savo pagelbininkus, Timotiejų ir Erastą, o pats kurį laiką pasiliko Azijoje, Apd 17,14; Rom 16,21-23; 2 Tim 4,20-21.

———

Apaštalas Povilas dirbo ilgesnį laiką, trejis metus, Efeze. Buvo laikas toliau keliauti. Lukas sako, kad jis buvo Dvasios skatinamas tą daryti. Jo planas buvo aplankyti surinkimus Achajoje ir Makedonijoje, kur jis pirma skelbė evangeliją. Surinkimus pamatyti, kaip jie auga skaičiumi ir Dvasia, buvo reikalinga ir naudinga. Po to jis manė aplankyti Jeruzalę, ten pranešti apie surinkimus pagonių kraštuose ir derinti bendrą veiklą, kad būtų išlaikyta vienybė. Povilas, būdamas pagonių apaštalu, norėjo aplankyti ir Romą. Jis ruošėsi kelionei neskubėdamas, planingai. Jis išsiuntė pirma savo pagelbininkus, Timotiejų ir Erastą, į tas vietas, kurias norėjo aplankyti.

MAIŠTAS PRIEŠ EVANGELIJĄ EFEZE, Apd 19,23-40

23 Maždaug tuo metu kilo nemažas sąmyšis dėl to kelio, Apd 19,9; 2 Kor 1,8-9. 24 Vienas sidabrakalys, vardu Demetrijus, gamindavo sidabrines Artemidės šventovės miniatiūras ir parūpindavo gerą uždarbį amatininkams, Apd 16,16. 25 Susivadinęs juos ir kitus to amato darbininkus, jis kalbėjo: „Vyrai, jūs suprantate, kad šiuo amatu remiasi mūsų gerovė, Apd 16,19. 26 Betgi jūs matote ir girdite, jog tas Povilas ne tik Efeze, bet ir kone visoje Azijoje įtikino ir patraukė į savo pusę daug žmonių. Jis tvirtina, esą, tai ne dievai, kurie pagaminami žmonių rankomis, Ps 115,4; Apd 17,29. 27 Gresia pavojus, kad ne tik nusmuks mūsų amatas, bet kad bus paniekinta didžiosios deivės Artemidės šventovė ir žlugs didybė tos, kurią garbina visa Azija ir visas pasaulis". 28 Tai išgirdę, jie labai įniršo ir šaukė: „Didė efeziečių Artemidė!" 29 Sąmyšis apėmė visą miestą, ir visi kaip vienas

pasileido bėgti į teatrą, pakeliui pagriebę Povilo palydovus, makedoniečius Gajų ir Aristarchą, Mt 2,3; Apd 20,4; 21,30; Rom 16,23; Kol 1,14; 4,10; Fil 24; 3 Jn 1. 30 Povilui panūdus įsimaišyti į minią, mokiniai jo neleido. 31 Taip pat ir keli jam draugiški valdininkai pranešė, kad jis neitų į teatrą. 32 O ten vieni rėkavo vienaip, kiti — kitaip. Susirinkimas buvo toks pakrikęs, jog daugumas nežinojo, kuriam galui susirinkta, Apd 21,34. 33 Kai kas iš minios ragino kalbėti Aleksandrą, kurį žydai stūmė į priekį. Aleksandras, pamojęs ranka, norėjo pasiaiškinti miniai. 34 Bet, pažinę jį esant žydą, visi vienu balsu spiegė ir kokias dvi valandas šūkavo: „Didi efeziečių Artemidė!" 35 Pagaliau miesto raštininkui pavyko nuraminti minią. Jis pasakė: „Efiziečiai! Kur rasi žmogų, kuris nežinotų, jog efeziečių miestas globoja didžiosios Artemidės šventovę ir iš dangaus nukritusią jos statulą?! 36 Šito niekas negali paneigti. Taigi nusiraminkite ir nieko galvotrūkčiais nedarykite. 37 Jūs atitempėte čionai šiuos vyrus, kurie nėra nei šventvagiai, nei piktžodžiautojai mūsų deivei. 38 Jei Demetrijus ir jo bendrai amatininkai turi prieš ką nors skundą, tai tam yra teismo dienos ir prokonsulas, tegul sau bylinėjasi, Apd 13,7; 18,12. 39 O jeigu jūs turite kokį kitą apsvarstytiną reikalą, tai jį bus galima išspręsti teisėtame susirinkime. 40 Šiaipgi yra pavojus būti apkaltintiems maištu dėl to, kas šiandien čia dėjosi, nes nėra jokio pagrindo, kuriuo galėtume pateisinti šį sambūrį". Tai pasakęs, jis paleido susirinkimą, Apd 25,27; Lk 16,2.

Kai Povilas rengėsi išvykti iš Efezo, kilo maištas prieš evangeliją. Priežastis buvo ta: evangelija plėtėsi, paveikė žmones. Žmonės suprato burtų ir stabų žalą, pradėjo jų atsisakyti. Jie sudegino daug burtų knygų, nustojo lankyti garsiąją Artemidės šventovę ir pirkti jos miniatiūras.

Legenda sako, kad skaistybės dievaitės Artemis (lotyniškai Diana) paveikslas — statula nukrito iš dangaus. (Gal tai buvo koks meteoras?) Jai buvo pastatyta garsi šventovė. Šventovė ir statula sudegė apie 300 m. pr.Kr. Deivei pastatė dar puikesnę šventovę ir iš juodo medžio padarė statulą. Tuo laiku skaistybės dievaitės kultas išsigimė į prostituciją. Povilo

laikais prie tos šventovės gyveno apie tūkstantis prostitučių. Demetrijus, sidabrakalių unijos vadas, matė, kad žmonės susipranta ir atsitraukia nuo deivės garbinimo. Jam nebuvo svarbu evangelijos tiesa ir tautos gerovė, bet tik savo pelnas — mamona. Tad jis sušaukė savo bendradarbius ir paaiškino jiems, kad jų pelningas amatas smunka, reikia jį gelbėti, kai ką daryti. Jis veidmainiškai tą paslėpė po tikėjimo skraiste. Girdi, yra pavojus žlugti garsiosios Artemidės garbei. Tas veikė, bendradarbiai nirto, šaukė. Taip jis sukėlė mieste sąmyšį. Visi skubėjo į teatrą, geriau — stadioną, kuriame tilpo, kaip kai kurie rašytojai sako, iki 80,000 žmonių. Įkaitusi minia nežinojo ką daro. Ji sugriebė du Povilo bendradarbius ir nutempė į stadioną. Povilas buvo to viso kaltininkas. Jis norėjo atsakomybę nešti, eiti į stadioną. Surinkimo nariai suprato pavojų ir neleido jo eiti. Jis gavo taipgi iš patikimų aukštų valdininkų įspėjimą neiti. Ar tie valdininkai buvo krikščionys, ar tik šiaip išmintingi žmonės, Povilui palankūs, nežinome. Kai kas iš minios ragino kalbėti, siūlė kokį tai, Aleksandrą, bet minia neleido jam kalbėti, ji buvo nesuvaldoma. Šūkavimas tęsėsi apie dvi valandas iki miniai balsai pradėjo kimti ir pavargo. Tada pradėjo kalbėti miesto sekretorius, gal burmistras? Jis, išmintingai pakalbėjęs, minią paleido. Tuo ir baigėsi Demetrijaus maištas.

Kiek panašių „demetrijų" yra mūsų laikais! Mišių (atlaidų) pardavinėjimai, kurie privedė prie reformacijos, dar ir šiandien tebebujoja. Daugelis renkamų aukų tik 10% pasiekia tikslą, o 90% patenka į savanaudžių kišenes.

POVILAS IŠVYKSTA IŠ EFEZO, Apd 20,1-6

1 Sąmyšiui pasibaigus, Povilas susikvietė mokinius, davė jiems nurodymų ir atsisveikinęs iškeliavo į Makedoniją, Apd 19,21; 2 Kor 2,13; 7,5; 1 Tim 1,3. 2 Keliaudamas per anuos kraštus, jis padrąsino mokinius. Po to atvyko į Graikiją, 3 kur pasiliko tris mėnesius. Jam besirengiant plaukti į Siriją, žydai rezgė prieš jį sąmokslą. Todėl jis nutarė grįžti atgal per Makedoniją Apd 9,24; 21,27; 23,16; 1 Kor 15,32; 2 Kor 11,26. 4 Jį lydėjo Sopatras, Pyro sūnus, iš Berėjos, Aristarchas ir Sekundus iš Tesalonikos, Gajus iš Derbės ir

Timotiejus, Tichikas ir Trofimas iš Azijos, Apd 17,10; 19,29; 21,29; 27,2; Rom 16,21; Ef'6,21; 2 Tim 4,12.20. 5 Šie iškeliavo pirmiau ir laukė mūsų Troadoje, Apd 16,8. 6 Po Neraugintos Duonos švenčių išplaukėme iš Filipų ir po penkių dienų susitikome su jais Troadoje; ten užtrukome septynias dienas, Apd 21,4; 28,14.

Tai vieta, kurioje Povilas ilgiausiai skelbė evangeliją. Čia jam esant, daug kas įvyko, ko Lukas visai nemini, bet krikščionijai buvo ir yra svarbu. Iš čia Povilas parašė laišką korintiečiams, kuris yra žuvęs, ir pirmąjį laišką jiems, kuris yra Šventajame Rašte, 1 Kor 5,9. Broliai iš Korinto lankė Povilą Efeze, 1 Kor 1,11. Atrodo, kad Povilas pats buvo nuvykęs į Korintą, 2 Kor 2,1. Iš čia yra rašytas ir antrasis laiškas korintiečiams, 2 Kor 2,4. Tuo laiku yra parašytas ir laiškas romiečiams, atrodo, taipgi ir laiškas galatams.

Po maišto Povilas sukvietė surinkimo narius, pasakė atsisveikinimo pamokslą ir išvyko. Šis maištas prieš Povilą buvo sukeltas ne žydų, bet pagonių. Evangelijos skelbimui priešinosi žydai ir pagonys ten, kur jų neteisybės buvo iškeltos.

Kelionė paminėta tik keliais sakiniais. Joje Povilas ir jo palyda pergyveno labai daug liūdesio ir džiaugsmo, susitikimų ir atsiskyrimų. Jie atliko daug darbo, davė pamokymų, patarimų. Apie visa tai galime tik spėlioti, o galėjo būti parašyta nemaža knyga. Povilas turėjo savo kelionės kursą keisti, nes sužinojo apie žydų sąmokslą jį nužudyti. Ar tas turėjo būti atlikta uoste, ar laive, nežinome.

Povilas vežė gausią auką Jeruzalės surinkimui. Todėl tiek daug brolių, iš įvairių vietų, kurios aukojo, lydėjo jį. Viena, Povilas norėjo tinkamai atsiskaityti, kad nekiltų įvairių paskalų, 2 Kor 8,21, ir antra, kad broliai iš pagonių patys susipažintų su Jeruzalės surinkimu.

SEKMADIENIO PAMALDOS TROADOJE, Apd 20,7-12

7 Pirmą savaitės dieną, mums susirinkus laužti duonos, Povilas kalbėjo jiems. Kadangi jis žadėjo po dienos iškeliauti,

tai užtęsė savo kalbą iki vidurnakčio, Apd 2,42; 1 Kor 16,2. 8 Aukštutiniame kambaryje, kur buvome susirinkę degė daug žibintų. 9 Vienas jaunuolis, vardu Eutichas, sėdėjęs ant lango, giliai užsnūdo, Povilui ilgiau bedėstant. Miego įveiktas, jis iš trečio aukšto nukrito žemėn. Kai jį pakėlė, jis buvo nebegyvas. 10 Nulipęs žemyn, Povilas pasilenkė ir, apglėbęs jį, tarė: „Nekelkite triukšmo, gyvybė tebėra jame", Mk 5,39; 1 Kar 17,21. 11 Vėl užlipęs aukštyn, jis laužė ir valgė duoną. Dar ilgai jis kalbėjo, lig pat aušros, ir tada iškeliavo, Apd 28,23. 12 O jaunuolį atvedė gyvą, ir tai buvo didelė paguoda.

Iš šio aprašymo matome, kad krikščionys iš pagonių rinkdavosi pamaldoms sekmadieniais, ne šeštadieniais. Jie tai darydavo Viešpaties prisikėlimo dieną prisiminti, 1 Kor 16,1; Apr 1,10.

Surinkimas Troadoje buvo įsteigtas Povilo, 2 Kor 2,12. Povilas nujautė, kad jis čia yra paskutinį kartą, Apd 20,38. Povilas kalbėjo ilgai. Pamaldos tęsėsi visą naktį. Jie buvo susirinkę trečiame aukšte. Vienas jaunuolis, kuris gal buvo dirbęs visą dieną, neišlaikė, užmigo. Geriau yra užmigti pamaldose ar besimeldžiant, negu visai jų atsisakyti. Jaunuolis nukrito ir užsimušė. Dievas suteikė malonę, per Povilą jis buvo pažadintas iš mirties. Tas įvykis pamaldų nenutraukė, jos buvo tęsiamos toliau. Po pamaldų, dienai auštant, buvo bendra vakarienė ir po jos Viešpaties vakarienė. Tokių ilgų pamaldų ir subuvimų yra, kur krikščionis riša dieviška meilė.

IŠ TROADOS Į MILETĄ, Apd 20,13-16

13 Įsėdę į laivą, išplaukėme į Asą, kur ketinome paimti Povilą, nes jis buvo taip patvarkęs, pats norėdamas ten nuvykti pėsčias. 14 Susitikę Ase, paėmėme jį ir nuplaukėme į Mitilėnę. 15 Iš ten, plaukdami toliau, kitą dieną atsidūrėme prie Chios. Rytojaus dieną pasiekėme Samą ir dar po dienos — Miletą, 2 Tim 4,20. 16 Nenorėdamas gaišti Azijoje, Povilas nutarė aplenkti Efezą, nes, kiek įmanydamas, skubėjo Sekmines švęsti Jeruzalėje, Apd 18,21.

Keli sakiniai! Bet kiek juose pergyventa. Mums jie palieka daug neaiškumų. Asa nuo Troados yra apie 25 km. Rašytojai tikina, kad žemės kelias buvęs apie 40 km. Po nemigo nakties Povilas eina pėsčias šį kelią, kai jo draugai plaukia buriniu laivu. Kodėl? Nežinome. Gal jis norėjo pakelėje kokį krikščionį sutikti? Gal norėjo vienas pabūti? Povilas skubėjo į Jeruzalę, būti ten Sekminėms. Sekminės buvo didelė šventė krikščionims. Ta proga ten jų rinkosi daug iš visos apylinkės. Malonu susitikti! O gal ir didelėje minioje būti nepastebėtu?

ATSISVEIKINIMAS SU EFEZO VYRESNIAISIAIS, Apd 20,17-38

17 Iš Mileto jis pasiuntė į Efezą kvietimą, kad pas jį atvyktų surinkimo vyresnieji. 18 Jiems atėjus, Povilas prabilo: „Jūs žinote, kaip nuo pirmosios dienos, kurią įžengiau į Aziją, visą laiką pas jus elgiausi, Apd 18,19; 19,10; 2 Kor 11,28; 1 Tes 1,5; 2,1, 19 kaip tarnavau Dievui visu nusižeminimu, ašaromis ir bandymais, kuriuos teko iškęsti dėl žydų pinklių, 1 Tes 2,6; 2,15-; 1 Pt 5,3. 20 Kaip nieko nenutylėjau, kas jums naudinga, bet kalbėjau ir mokiau tiek viešumoje, tiek po namus, 2 Tim 4,2, 21 žydus ir graikus ragindamas atsiversti į Dievą ir tikėti mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, Apd 14,15; 16,31; 17,30; 26,18-20.

22 Ir štai aš, Dvasios kalinys, keliauju į Jeruzalę nežinodamas, kas man ten nutiks, Apd 19,21, 23 tiktai Šventoji Dvasia kiekviename mieste skelbia, jog manęs laukia pančiai ir vargai, Apd 9,16; 10,19; 21,4.11.33. 24 Bet nebranginu savo gyvybės. Svarbu, kad tik baigčiau savo bėgimą ir, vykdyčiau uždavinį, kurį gavau iš Viešpaties Jėzaus: paliudyti Dievo malonės evangeliją, Apd 15,26; 21,13; 2 Kor 5,18; 1 Tes 2,6; 2 Tim 4,7.

25 Ir štai dabar žinau, kad daugiau nebematysite mano veido jūs visi, kurių tarpe buvau, skelbdamas Dievo karalystę. 26 Todėl šiandien pareiškiu, jog nesu kaltas nė vieno pražūtimi! Oz 3,18-21; Apd 18,6; 1 Tes 2,10. 27 Aš gi jums nieko nenutylėjau, paskelbiau visus Dievo nutarimus, Jn 15,15; Ef 1,4-6.

28 Būkite rūpestingi sau ir visai kaimenei, kuriai Šventoji Dvasia jus paskyrė prievaizdais, kad ganytumėte surinkimą, kurį Jis įsigijo savo krauju, Ps 74,2; Lk 20,32; Fil 1,1; 1 Tim

3,1-; 5,16; Tit 1,7; 1 Pt 2,25; 5,2; Apr 5,9. 29 Aš žinau, kad, man pasitraukus, įsibraus pas jus žiaurių vilkų, kurie negailės kaimenės, Mt 7,15; 10,16; Jn 10,12, 30 negti iš jūsų tarpo atsiras tokių, kurie klastingomis kalbomis stengsis patraukti paskui save mokinius, Gal 4,17; Tit 1,10-; 1 Jn 2,18-. 31 Todėl budėkite ir nepamirškite, jog per trejus metus dieną ir naktį nepaliaudamas, su ašaromis įspėjau kiekvieną, Mk 13,35-37; 2 Kor 2,4; 1 Tes 2,11; 2 Tim 4,2. 32 O dabar pavedu jus Viešpačiui ir Jo malonės žodžiui, kuris turi galią jus išugdyti ir duoti paveldėjimą tarp visų pašvęstųjų, 5 M 33,3-; Apd 14,3.23; Rom 16,25; Ef 1,18; Kol 1,12; Žyd 13,7.

33 Nė iš vieno netroškau nei sidabro, nei aukso, nei drabužio, 1 Sam 12,3; Mt 10,8; 1 Kor 9,12; 2 Kor 7,2. 34 Jūs gi žinote, kad mano ir palydovų reikalams tarnavo šitos va mano rankos, Apd 18,2; 1 Kor 4,12; 1 Tes 2,9. 35 Ir aš jums visur rodydavau, kad, šitaip triūsiant, reikia paremti silpnuosius ir atminti Viešpaties Jėzaus pasakytus žodžius: ‚Palaimingiau duoti, negu imti' ", 1 Tes 4,11; 2 Jn 7; Žyd 13,16. 36 Tai pasakęs, jis atsiklaupė ir kartu su visais meldėsi, Apd 21,5. 37 Visi pradėjo graudžiai verkti ir, puldami Povilui ant kaklo, jį bučiavo, Apd 21,6; Rom 16,16; 1 Pt 5,14. 38 Jie ypač nuliūdo dėl žodžių, jog daugiau nebematysią jo veido. Po to jie palydėjo jį į laivą, Kol 2,1.

Atrodo, kad Milete reikėjo persėsti į laivą, kuris plaukė reikiama kryptimi. Reikėjo čia palaukti ilgesnį laiką. Tad Povilas pasiuntė kvietimą į Efezą ir gal į kitas vietoves, skirs. 18 ir 25, kad vyresnieji atvyktų atsisveikinti su juo. Miletas yra nuo Efezo apie 60 km. Vyresnieji nedelsdami atvyko. Graikiškai sakyta — episkopen. Tai manyta ne vyskupai, kaip kai kas aiškina, bet užveizdai. Vyskupo titulas įsivyravo tik apie antrojo šimtmečio vidurį.

Atrodo, kad atsisveikinimui buvo maža laiko. Kai tik užveizdai atvyko, tuojau Povilas pasakė atsisveikinimo kalbą. Tai nebuvo tikras pamokslas, bet atsisveikinimas. Povilas priminė jiems, kad jie matė jį skelbiant evangeliją, žino jo džiaugsmus ir vargus, ką jis pergyveno jų tarpe. Jis skelbė evangelijos esmę — atsivertimą žydams ir pagonims, viešai ir asmeniškai.

Jis nesauvališkai vyksta į Jeruzalę, bet Dvasios vedamas, lyg koks kalinys. Jis nežino, kas jo laukia Jeruzalėje. Bet jam Dvasia liudija ir pranašai visur pakelėje pranašauja, kad jo ten laukia pančiai ir vargai. Jis kentėjimų nebijo ir savo gyvybės nebrangina. Jis nori įtikti tik Jėzui ir įvykdyti tą, ką Viešpats patikėjo jam.

Jam yra aišku, kad jis mato juos paskutinį kartą. Jis jiems nieko naujo nebeturi pasakyti. Jis pranešė jiems visa, ką jis pagal Dievo valią pranešti turėjo. Jis nori tik jiems priminti, ką jau jis jiems daug kartų sakė — budėti. Ne jis, Povilas, paskyrė juos, bet Šventoji Dvasia, būti užveizdais Dievo surinkimo, kurį Jis savo krauju įsigijo. Surinkimas neturės ramybės. Iš oro jis bus puolamas lyg žiaurių vilkų avys, o iš vidaus, jų pačių tarpo, kils klastingi vyrai, kurie ieškos tik savo naudos, klasta trauks surinkimo narius pas save. Jis juos jau anksčiau apie tai įspėjo ir dabar dar pakartoja. Jis išvyksta iš jų tarpo, bet Viešpats lieka, jis paveda juos Jo malonės žodžiui.

Povilas priminė, kad jis nei turtų troško, nei kitiems pavydėjo. Jis užsidirbo pats sau pragyvenimą, savo palydovams bei negalintiems padėjo. Jėzus irgi yra pasakęs, kad yra palaiminčiau duoti, negu imti. Dievas pats yra viso davėjas. Taip ir mes, kiekvienas turėtume daryti. Tokių evangelijos skelbėjų, kurie panašiai elgiasi, kaip Povilas yra maža.

Po atsisveikinimo kalbos, visi suklupę meldėsi. Atrodo, kad tas viskas vyko viešai, uoste. Taip kartais tenka melstis gatvėje, žmonių spūstyje. Jų tarpe buvo ne tik asmeniška, bet daugiau dieviška, krikščioniška meilė. Visi verkė. Jie palydėjo jį į laivą, kad dar kelias minutes ilgiau drauge pabūtų.

POVILO KELIONĖ IR PERSPĖJIMAI, Apd 21,1-14

1 Išsiplėšę iš jų glėbio, išplaukėme ir tiesiu keliu atvykome į Kosą, o kitą dieną per Rodę į Patarą. 2 Radę laivą, plaukiantį į Fenikiją, įlipome ir išplaukėme. 3 Išvydę artėjant Kiprą, palikome jį kairėje ir leidomės link Sirijos, kur išlipome Tyre. Ten laivas turėjo iškrauti savo krovinius. 4 Suradę mokinių, prabuvome su jais septynias dienas. Dvasios apšviesti, jie patarė Povilui nevykti į Jeruzalę, Apd 20,23;

21,11-. 5 Pasibaigus toms dienoms, leidomės į kelionę, o jie visi kartu su žmonomis ir vaikais palydėjo iki miesto ribos. Pajūryje suklaupę meldėmės, Apd 20,36. 6 Atsisveikinę sulipome į laivą, o jie sugrįžo namo.

7 Baigę jūros kelionę, iš Tyro atvykome į Ptolemaidę. Ten pasveikinome brolius ir pasilikome pas juos vieną dieną. 8 Kitą Dieną keliavome ir atvykome į Cezarėją. Ten nuėjome į evangelisto Pilypo, vieno iš septynių, namus ir pas jį pasilikome, Apd 6,2-5; 8,5.40; 2 Teim 4,5. 9 Jis turėjo keturias netekėjusias dukteris, kurios buvo pranašės, Apd 2,7. 10 Mums bebūnant dar kelias dienas, iš Judėjos atėjo vienas pranašas, vardu Agabas, Apd 11,28. 11 Jis apsilankė pas mus, paėmė Povilo juostą ir, susirišęs ja rankas ir kojas, sakė: „Šventoji Dvasia kalba: ‚Vyrą, kuriam priklauso ši juosta, tokiu būdu Jeruzalėje supančios žydai ir atiduos į pagonių rankas' ", Jn 21,18; Apd 20,23. 12 Tai išgirdę, ir mes, ir tenykščiai prašėme, kad jis neitų į Jeruzalę, Mt 16,22; Apd 20,24. 13 Povilas atsakė: „Kam raudate ir draskote man širdį? Aš pasirengęs Jeruzalėje dėlei Viešpaties Jėzaus ne tik būti supančiotas, bet ir mirti!" Apd 20,24; Rom 15,31. 14 Jam nesutinkant, liovėmės įkalbinėję ir tarėme: „Tebūnie Viešpaties valia!" Mt 16,21-; 26,42; Lk 22,42; Jn 21,18.

Lukas aprašo paskutinę Povilo kelionę laivu plačiai ir vaizdžiai. Tuo metu ten keleivinių laivų nebuvo. Buvo keliaujama prekiniais laivais. Nebuvo ir laivų plaukiojimo tvarkraščių. Kiekvienoje vietoje reikėjo susirasti laivą, kuris plauktų norima kryptimi. Kelionė sekėsi labai gerai. Lukas mini vietoves iš kurių ir į kurias jie plaukė. Kipras jiems liko kairėje. Kipras buvo pirmoji vietovė, kur Povilas su Barnabu ir Morkum skelbė pagonims evangeliją. Kiek čia buvo Povilui prisiminimų!

Povilas su palyda greitai ir laimingai pasiekė Tyrą. Čia jie turėjo ilgiau laukti laivo į Ptolemaidę. Ir čia buvo krikščioniškas surinkimas. Jie jį susirado. Jau Jėzus lankė Tyro rubežius. Dabar čia buvo skelbiama evangelija. Surinkime buvo Dvasios pasireiškimas. Surinkimo nariai, Dvasios apšviesti, žinojo, kad Povilas Jeruzalėje bus suimtas. Jie patarė jam nevykti į Jeruzalę. Žmogiškai galvojant, jie

kitaip ir negalėjo patarti. Povilas su palyda ten buvo pirmą kartą. Krikščioniškas susipratimas ir meilė buvo jų tarpe. Kai atėjo laikas plaukti toliau, surinkimo nariai, vyrai, moterys ir net vaikai palydėjo svečius iki laivo. Čia jie visi pajūryje klaupėsi ant smėlio ir bendrai meldėsi . . . Ptolemaidėje irgi buvo krikščioniškas surinkimas. Povilas su palyda, pasisvečiavęs čia vieną dieną, išskubėjo toliau, į Cezarėją.

Cezarėjoje pirmasis pagonių atsivertė, tai Kornelijus. Povilas su saviškiais apsistojo evangelisto Pilypo, Apd 8,40, namuose. Pilypas turėjo bėgti iš Jeruzalės su žmona ir mažais vaikais dėl Sauliaus persekiojimo. Dabar persekiotojas persekiojomajo svečias! Jie draugai, broliai! Pilypo dukterys buvo pranašės. Gal ir evangelijos skelbėjos? Tada pranašų savoka su evangelijos skelbėjo dažnai sutapdavo, nebuvo daromas didelis skirtumas. Bažnyčios istorijos rašytojas Eusebijus mini Pilypo dukteris ir labai gerai apie jas atsiliepia. Atvyko pranašas Agabas, Apd 11,28. Jis pranašavo apie Povilo suėmimą Jeruzalėje labai vaizdžiai, susirišdamas su jo juosta sau kojas ir rankas. Tai buvo bendras vaizdas, o ne smulkmenos. Jei žiūrėti į smulkmenas — žydai nesurišo ir nepadavė Povilo romėnams. Jie norėjo jį užmušti. Romėnai išplėšė Povilą iš žydų, Apd 21,30-34. Kur tik Povilas nuvyko, ten pranašavo jam apie jo suėmimą ir kentėjimus Jeruzalėje. Visai suprantama, kad jo draugai norėjo atkalbėti jį nuo kelionės į Jeruzalę. Jie vieni galėjo nugabenti auką į Jeruzalę ir įteikti surinkimui. Povilas galėjo nevykti į Jeruzalę ir išvengti suėmimo, kaip jis jau daug kartų panašiai buvo padaręs. Be to, jis turėjo planą, pareigą vykti į Romą ir Ispaniją. Tokia buvo žmogiška išmintis ir geri patarimai. Tačiau Dievo planas buvo kitoks. Juk ir Viešpaties Jėzaus gyvenime buvo daug kartų kai Jis pasitraukė nuo suėmimo. O kai atėjo laikas, Jis laisvai davėsi suimamas. Kai Petras Jam patarė išvengti to, Jėzus matė tame šėtono veiklą. Panašiai ir Povilas žinojo, kad yra atėjus jo valanda vykti į Jeruzalę ir būti suimtam. Dar daugiau, jis buvo pasiruošęs ten ir mirti. Kada jis gavo šitą aiškumą iš Viešpaties nėra aprašyta. Bet jis jį turėjo. Povilo draugai suprato Viešpaties valią jam. Tada ir jie sakė: „Tebūnie Viešpaties valia!" Taip, tebūnie Viešpaties valia, o ne vien mūsų, žmonių! Pažinau vieną žmogų, apie kurio mirtį buvo

pranešta septynis kartus. Kitas mano jaunystės draugas susirgo pavojinga liga, ir jis sakė saviesiems: „Važiuokite ir atvežkite gerą daktarą, kad jums nebūtų sąžinės griaužimo." Jis žinojo, kad Viešpats jį šaukia į amžinybę.

PATARIMAS POVILUI JERUZALĖJE, Apd 21,15-26

15 Po tų dienų, susiruošę į kelią, išvykome į Jeruzalę. 16 Kai kurie mokiniai iš Cezarėjos lydėjo mus ir nuvedė viešnagėn pas vieną kiprietį, Mnasoną, senybinį mokinį. 17 Kai atvykome į Jeruzalę, džiaugsmingai mus sutiko broliai. 18 Rytojaus dieną Povilas kartu su mumis nuėjo pas Jokūbą, kur susirinko visi vyresnieji, Apd 12,17; 15,13; Gal 1,19; 2,9. 19 Juos pasveikinęs, jis smulkiai išdėstė visa, ką Dievas padarė pagonijoje, per jo tarnystę. 20 Jie išklausę šlovino Dievą ir tarė Povilui: „Tu matai, broli, kiek tūkstančių žydų tapo tikinčiais, ir jie visi uoliai laikosi įstatymo, Apd 2,41; 11,18; 15,1. 21 Tuo tarpu jie girdėjo kalbant apie tave, kad tu mokąs visus žydus, gyvenančius pagonių tarpe, atsižadėti Mozės, sakydamas, jog jiems nereikia apipiaustyti vaikų, nei laikytis papročių, 1 M 17,12; Apd 16,3; Rom 10,4; Gal 3,24-. 22 Ką daryti? Šiaip ar taip jie sužinos, kad esi atvykęs. 23 Todėl daryk, kaip tau sakome. Pas mus yra keturi vyrai, padarę įžadą. 24 Prisidėk prie jų, apsivalyk kartu su jais ir prisiimk išlaidas, kad jie galėtų nusikirpti plaukus. Tada visi pamatys, jog gandai apie tave nieko verti ir tu nenukrypdamas laikaisi įstatymo, 4 M 6,2-5; Apd 18,18. 25 O dėl tikinčiųjų iš pagonių, tai mes išsiuntėme nurodymus, kad jie saugotųsi stabams aukų, kraujo, pasmaugto ir ištvirkavimo", Apd 15,20.29- 16,4. 26 Tada Povilas ėmė tuos vyrus ir kitą dieną su jais apsivalęs įėjo į šventovę. Ten jie nurodė apsivalymo dienų pabaigą, kada už kiekvieną jų turės būti paaukota auka, 4 M 6,9-20; 1 Kor 9,20.

———

Sekančią dieną susipakavę išvyko. „Susipakavę" rodo, kad vyko nepėsti. Gal asilais? Cezarėja nuo Jeruzalės yra apie 100 km. Pėstiems tokią kelionę atlikti per dvi dienas būtų buvę per sunku. Kai kurie broliai iš Cezarėjos vyko (lydėjo)

drauge. Gal jie vidurkelyje parūpino nakvynę pas Mnasoną? Mnasonas buvo vienas iš pirmųjų (senybinių) Jėzaus mokinių.

Povilas su palyda buvo maloniai sutiktas ir priimtas Jeruzalėje. Kiek iš aprašymų žinome, tai buvo penktas kartas Povilo apsilankymo Jeruzalėje. Rytojaus dieną, Jokūbas, Jėzaus brolis, Jeruzalės surinkimo vedėjas ir surinkimo vyresnieji priėmė Povilą ir jo delegaciją. Atrodo, kad apaštalų nė vieno nebuvo Jruzalėje. Povilas pasveikino susirinkusius ir papasakojo ką Dievas padarė pagonijoje per jo veiklą. Tai buvo didelis atliktas darbas. Povilas turėjo daug ką papasakoti. Susirinkusieji išklausė Povilą, džiaugėsi Dievo padarytais darbais, dėkojo ir šlovino Jį, Povilą vadino broliu. Jų tarpe buvo tinkamas, krikščioniškas ryšis. Visgi nuostabu, kad auka, kurią Povilas ilgai rinko pagonijoje ir ją atgabeno Jeruzalės surinkimui su palyda, visai neminima, Apd 24,17. Matomai, Jokūbas su vyresniaisiais Jeruzalėje turėjo daug savo rūpesčių. Čia buvo daug tūkstančių įtikėjusių žydų. Jie laikė Jėzų Mesiju, bet jie laikėsi ir Mozės kultinio įstatymo, juk jis buvo paties Dievo duotas. Jeruzalėje sklido daugybė paskalų apie Povilą, kad jis nesilaiko Mozės įstatymo ir net moko nesilaikyti jo. Įstatymas neturįs vertės. Tas buvo netiesa. Jokūbas ir vyresnieji netikėjo toms paskaloms. Bet Povilas buvo parašęs laiškus galatiečiams ir romiečiams. Jie buvo viešai skaitomi surinkimuose. Daug žydų girdėjo juos skaitant. Tie, kurie nuosekliai ir rimtai į juos nesigilino, o citavo tik kai kuriuos posakius, pav. „Įstatymas įsiterpė, kad nusikaltimas taptų pilnas", Rom 5,20. „Dabar, numirę įstatymui, kuriuo buvome surišti, esame išsivadavę iš jo, kad tarnautume atnaujinta Dvasia, o ne pasenusia raide", Rom 7,6. „Jūs, ieškantys nuteisinimo įstatyme, atsiskyrėte nuo Kristaus, praradote malonę", Gal 5,4. Ar tai nebuvo įrodymas, daug panašių išsireiškimų žodžiu ir net raštu, kad jis niekina įstatymą? Nors Povilas ir tvirtino, kad: „Įstatymas šventas, įsakymas taipgi šventas, ir teisingas, ir geras", Rom 7,12.

Jokūbas buvo praktiškas žmogus. Jis žinojo, kad Povilas moko teisingai. Bet ar tą per diskusijas įrodysi? Per jas tik daugiau žmones suerzinsi. Nuslėpti Povilo atvykimą nebuvo

įmanoma. Jokūbas pasiūlė praktiškai įrodyti, kad Povilas laikosi įstatymo. Kai žmonės tą matys, jie nebeturės ką sakyti, turės nutilti skleidę nepagrįstas paskalas. Jokūbas pasiūlė visai praktišką dalyką. Surinkime buvo keturi vyrai įžadą davę pagal Mozės įstatymą, 4 M 6,1-21. Įžadui baigiantis, privalėjo būti aukojamos aukos. Jos kainavo žymią sumą pinigų. Gal tie vyrai buvo neturtingi ir nepajėgė užmokėti. Povilas tesumoka už juos ir pats teapsišvarina, kaip grįžęs iš pagonių žemės. Tai bus praktiškas įrodymas, kad jis laikosi įstatymo. O dėl tikinčiųjų, kilusių iš pagonių, jau seniai yra padarytas nutarimas, Apd 15,2; 16,4. Povilas priėmė šį pasiūlymą.

POVILO SUĖMIMAS, Apd 21,27-40

27 Toms septynioms dienoms baigiantis, Azijos žydai, pastebėję Povilą šventovėje, sukurstė minią ir, nutvėrę jį, Ez 44,7; Apd 6,13-; 24,18-, 28 pakėlė riksmą: „Izraelitai, gelbėkite! Šitas žmogus visur visus moko prieš tautą, įstatymą ir šią šventovę. Jis netgi atsivedė šventovėn graikus ir suteršė šią šventą vietą", Apd 24,6. 29 Mat, jie prieš tai matė su juo mieste Trofimą iš Efezo ir manė, jog Povilas jį atsivedęs į šventovę, Apd 20,4; 2 Tim 4,20.

30 Sujudo visas miestas, subėgę žmonės, nutvėrė Povilą ir ištempė jį už šventovės vartų. Vartai tuojau buvo uždaryti, Mt 2,3; Apd 19,29; 26,12. 31 Jiems siekiant jį užmušti (įgulos viršininkui), — tribūnui buvo duota žinia: „Visoje Jeruzalėje kyla sąmyšis!" Apd 23,15. 32 Jis nedelsdamas su kareiviais ir šimtininkais atskubėjo ten. Jie, pamatę tribūną ir kareivius, liovėsi mušę Povilą, Apd 23,37. 33 Prisiartinęs tribūnas įsakė suimti Povilą ir surišti dviem grandinėmis. Ir paklausė, kas jis esąs ir ką padaręs, Apd 21,11; 20,23. 34 Tuo tarpu iš minios šaukė tai šį, tai tą. Negalėdamas dėl triukšmo nieko tikro sužinoti, įsakė nuvesti jį į kareivines, Apd 19,32; 22,24.30. 35 Atėjus prie laiptų, dėl minios grūsties kareiviams teko jį nešte nešti. 36 Žmonės spraudėsi iš paskos, šaukdami: „Šalin jį!" Lk 23,18; Jn 19,15; Apd 22,22.

37 Bevedant į kareivines, Povilas kreipėsi į tribūną: „Ar galiu tau ką pasakyti?" Šis atsiliepė: „Tai tu moki graikiškai? 38 Vadinasi, tu — ne anas egiptietis, kuris neseniai sukėlė

sąmyšį ir išsivedė į dykumą keturis tūkstančius sikarijų!" Apd 5,36-. 39 Povilas atsakė: „Aš esu žydas iš Kilikijos Tarso, taigi žymaus miesto pilietis. Prašau tavęs, leisk man prabilti žmonėms", Apd 9,11. 40 Tribūnas sutiko. Povilas atsistojo ant laiptų ir pamojo ranka miniai. Visiems nutilus, jis prabilo hebrajų kalba, Apd 13,16; 22,2.

Beveik įvyko, ko Jokūbas siekė. Jau buvo septinta diena, įžadų ir apsišvarinimo laikas baigėsi, auka aukojama, Povilas su nazariečiais vidiniame šventovės kieme. Kaip tik dabar įvyko, ką Dievas lėmė ir Šventoji Dvasia Povilui bei daugeliui kitų pranešė — ryšiai ir kentėjimai.

Keli žydai, iš Mažosios Azijos — Efezo, pamatė Povilą šventovėje. Efeze Povilas ilgiausiai skelbė evangeliją, pats atsiskyrė nuo sinagogos, krikščionystė tapo plačiai žinoma visoje apylinkėje. Šie žydai matė efezietį Trofimą drauge su Povilu mieste. Jie manė, kad Povilas įvedė jį į šventovės vidinį kiemą, kuriame pagonims nebuvo leista įeiti. Kas įėjo, buvo mirtimi baudžiamas. Efezo žydai pradėjo šaukti, kad Povilas sutepė šventovę. Jie nutvėrė Povilą ir šaukė gelbėti. Kilo sąmyšis visame mieste. Žydai tuojau norėjo nulinčiuoti Povilą. Jie išstūmė jį iš šventovės kiemo laukan, nes šventovėje buvo draudžiama žudyti, 2 Kar 11,13-16. Antonijos pilies bokšto sargybinis pastebėjo kas dedasi ir pranešė įgulos viršininkui. Tas atskubėjo su kareiviais žiūrėti, kas čia darosi. Karininkas išplėšė, išgelbėjo Povilą iš žydų rankų, suėmė jį ir vedė į pilį. Povilas prisistatė karininkui ir prašė leisti kalbėti į minią. Karininkas manė, kad Povilas yra vienas nacionalistų vadinamų „uoliųjų" vadas. Jie nesiskaitė su priemonėmis, savo priešus ir nepaklusnius jiems žudė. Todėl jie buvo vadinami durtuvų vyrais. Toks vienas egiptietis, prieš trejis metus, buvo surinkęs ir išvedęs į tyrus keturis tūkstančius vyrų laukti mesijo. Apie tai rašė istorikas Jezepus Flavijus. Karininkas suprato savo klaidą. Bet jis nežinojo, kas Povilas yra. Jis leido jam kalbėti, nes tikėjosi iš jo kalbos suprasti kas jis yra.

Lukas aprašė labai vaizdžiai, kaip viskas vyko, bet nieko nepaminėjo, ką Povilas vidujiniai pergyveno. Jis pergyveno daug, matė išsipildant, kas buvo apie jį pranašauta. Jis turėjo

progą paskutinį kartą kalbėti į savo tautiečius Jeruzalėje. Pagalba Povilui, o drauge ir suėmimas, atėjo visai nelauktai, iš romėnų. Kokia minia nepastovi! Ji nesuvaldomai triukšmauja, išsigąsta romėnų, nutyla Povilo rankos pamojimu.

POVILO PASKUTINĖ KALBA JERUZALĖJE, Apd 22,1-21

1 „Broliai ir tėvai! Paklausykite, ką nūnai pasakysiu sau apginti", Apd 7,2; 13,26. 2 Išgirdę jį kalbant hebrajiškai, jie dar daugiau aprimo. O jis kalbėjo toliau, Apd 21,40: 3 „Aš esu žydas, gimęs Tarse, Kilikijoje, bet išauklėtas šitame mieste ir, pagal griežtą, protėvių įstatymą, išėjęs mokslą prie Gamalielio kojų. Aš buvau labai uolus Dievui, kaip ir jūs visi šiandieną, Apd 5,34; 9,1-29; 26,5-20; Gal 1,14. 4 Iki mirties bausmės persekiojau šį kelią (krikščionis), pančiodamas ir įkalindamas vyrus ir moteris, Apd 8,3. 5 Tai gali paliudyti vyriausiasis kunigas ir vyresniųjų taryba. Iš jų gavau laišką broliams Damaske. Ir keliavau, pasiryžęs tenykščius supančioti ir atgabenti į Jeruzalę, kad jie būtų nubausti. 6 Man keliaujant ir artinantis prie Damasko, apie vidurdienio metą staiga mane apsiautė stipri šviesa iš dangaus. 7 Aš kritau ant žemės ir išgirdau balsą, man sakantį: ‚Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji?' Mt 17,6. 8 Aš paklausiau: ‚Kas esi, Viešpatie?' Jis man atsakė: ‚Aš esu Jėzus Nazarietis, kurį tu persekioji'. 9 Mano palydovai matė šviesą, bet negirdėjo man kalbančiojo balso. 10 Aš klausiau: ‚Kas man daryti, Viešpatie?' O Viešpats man tarė: ‚Kelkis, eik į Damaską, ten tau pasakys visa, kas tau reikia daryti', Apd 16,30. 11 Kadangi, tos veriančios šviesos apakintas, nieko nemačiau, palydovų už rankų vedamas, pasiekiau Damaską, Apd 13,11.

12 Ten pas mane atėjo vienas dievobaimingas įstatymo vykdytojas, visų aplinkinių žydų vertinamas vyras Ananijas, Apd 6,3. 13 Atsistojęs prieš mane, jis tarė: ‚Broli Sauliau, praregėk!' Ir tą pačią akimirką aš jį pamačiau. 14 O jis kalbėjo: ‚Mūsų protėvių Dievas pasirinko tave, kad pažintum Jo valią, išvystum Teisųjį ir išgirstum Jo balsą iš Jo burnos, 2 Kor 5,21; Gal 1,15-; 3,14, 15 nes tu visiems žmonėms paliudysi, ką girdėjai ir regėjai, Apd 4,20. 16 Tad ko lauki? Kelkis, priimk krikštą ir nusiplauk nuodėmes, šaukdamasis

Jo vardo!' Apd 2,21; 2,38; 1 Kor 1,2; 6,11; 2 Tim 2,22.

17 Vėliau, sugrįžęs į Jeruzalę ir melsdamasis šventovėje, buvau Dvasios pagautas, Apd 9,26; 2 Kor 12,1-4. 18 Išvydau Jį ir Jis sakė: ‚Skubiai pasitrauk iš Jeruzalės, nes jie nepriims tavo liudijimo apie mane'. 19 Aš atsiliepiau: ‚Viešpatie, juk jie žino, kad tavo tikinčiuosius sinagoga po sinagogos varydavau į kalėjimą ir plakdinau, Apd 8,3. 20 O kai buvo pralietas tavo liudytojo Stepono kraujas, aš ten stovėjau pritardamas ir sergėjau jo žudikų drabužius', Apd 7,57-; 8,1; Lk 11,48. 21 Bet Jis man pakartojo: ‚Eik, nes Aš tave siųsiu toli, pas pagonis' ", Apd 9,15; 13,2; Gal 2,7-9.

Nėra aišku, ar Povilas kalbėjo aramėjiškai, kaip tuo metu visi Palestinoje kalbėjo, ar hebrajiškai. Aramėjiškai Palestinos žydai geriau suprato, negu graikiškai. Senovinę hebrajų kalbą jie irgi suprato, nes ta kalba kiekvieną šeštadienį skaitė Šventąjį Raštą sinagogose.

Broliai ir tėvai! Toks kreipinys buvo oficialus. Jie tik ką norėjo užmušti jį. Povilas laiko save vienu jų, hebraju. Povilas buvo kaltinamas šventovės sutepimu (atšventinimu) ir nuo žydų tikėjimo atpuolimu. Jis pasiteisino, kad ką jis darė, darė Viešpaties įsakytas, o ne pats iš savęs. Jis priminė žydams savo kilmę. Jis studijavo Jeruzalėje, prie žymaus profesoriaus Gamalielio kojų. Mokytojai sėdėdavo ant paaukštintos vietos. Tad studentai sėdėdavo prie mokytojo kojų. Povilas buvo uolus tikėjimo gynėjas, tą žinojo gerai vyriausias kunigas ir visa aukštoji taryba. Bet Viešpats sutiko jį prie Damasko ir jis pakluso Jam, kaip aprašyta Apd 9 skyriuje. Palyginus šią Povilo kalbą su Apd 9 skyrium yra mažų skirtumų, bet esmė yra ta pati. Evangelijos esmė nėra krikščionių mintys ir pasaulėžiūra, bet Viešpats. Kaip Povilas, taip ir kiekvienas krikščionis yra liudininkas ir pasiuntinys. Po atsivertimo Povilas lankė šventovę ir joje meldėsi, norėjo likti Jeruzalėje. Kaip tik šventovėje jis buvo pagautas Dvasia, matė Jėzų. Viešpats įsakė jam skubiai palikti Jeruzalę. Tą Jis įsakė pakartotinai. Povilas privalėjo paklusti Viešpačiui.

POVILAS PASINAUDOJA ROMOS PILIEČIO TEISE, Apd 22,22-29

22 Jie klausėsi jo iki šitų žodžių, o čia ėmė garsiai šaukti: „Nušluoti nuo žemės tokį! Nepalikti jo gyvo!" Lk 23,18; 25,54. 23 Jie klykė, mosavo drabužiais ir svaidė į orą dulkes, Mt 26,65; Apd 14,14. 24 Tribūnas įsakė nuvesti jį į kareivines ir tardyti plakant, kad išaiškėtų, kodėl žmonės prieš jį taip įsiutę, Apd 21,34. 25 Kai jau buvo pririštas diržais, jis kreipėsi į šalia stovintį karininką: „Ar jums valia plakti Romos pilietį, ir dar nenuteistą?" Apd 16,37; 23,27. 26 Tai išgirdęs, šimtininkas priėjo prie tribūno ir pareiškė: „Ką darai? Tas žmogus yra Romos pilietis!" 27 Tribūnas atėjęs paklausė: „Pasakyk, ar esi Romos pilietis?" Šis patvirtino: „Taip". 28 Tribūnas tarė: „Aš šitą pilietybę įsigijau už didelius pinigus". Povilas atsiliepė: „O aš turiu ją nuo gimimo". 29 Bematant pasitraukė nuo jo tie, kurie turėjo jį tardyti. Sužinojęs jį esant Romos pilietį, tribūnas nusigando, kam jį surišdino, Apd 21,33.

Daug žydų krikščionių gyveno Jeruzalėje. Visi žydai buvo pripratę prie to. Kai Povilas pasakojo apie tikėjimą į Jėzų, jie tylėjo. Bet kai Povilas priminė žydams, kad Jėzus jį siuntė pas pagonis, jie pradėjo iš naujo baisiai šaukti.

Tribūnas mažai suprato ką Povilas kalbėjo. Jis norėjo išaiškinti kas tas suimtasis yra. Kodėl žydai taip įsiutę ant jo? Karininkas įsakė tardyti suimtąjį kankinant. Kai Povilą pririšo plakimui, jis paklausė tardytojo, ar jam valia plakti Romos pilietį? Tardytojas tuojau sulaikė plakimą ir pranešė tribūnui, kad suimtasis yra Romos pilietis. Kokią galią turėjo tas žodis „Roma!" Neklausė Povilo jokių dokumentų ir kitų įrodymų, tuojau patikėjo, kad jis turi Romos pilietybę. Okupuotų kraštų gyventojus galėjo kankinti, bet Romos pilietį plakti buvo griežtai draudžiama. Tikintieji dažnai buvo laikomi niekšais ir beteisiais, Žyd 11,38.

POVILAS ŽYDŲ TEISMO TARYBOJE, Apd 22,30-23,11

30 Rytojaus dieną, norėdamas tiksliau išaiškinti, kuo jis žydų kaltinamas, tribūnas įsakė jį išlaisvinti iš ryšių, liepė sušaukti kunigus ir visą teismo tarybą ir, atvedęs Povilą, pastatė jų akivaizdoje, Mt 10,17-; Apd 21,34. 1 Skvarbiu žvilgsniu permetęs tarybą, Povilas prabilo: „Vyrai, broliai! Iki šios dienos elgiausi Dievo akivaizdoje visiškai gryna sąžine", Apd 22,1-3; 1 Tim 3,9; Žyd 13,18. 2 Bet vyriausiasis kunigas Ananijas įsakė ten stovintiems smogti jam per burną, Jer 20,1-; Jn 18,22-; Apd 24,1. 3 Tada Povilas jam tarė: „Tau smogs Dievas, tu, nubaltinta siena! Tu čia sėdi, kad mane teistum pagal įstatymą, o liepi mane mušti prieš įstatymą?" Ez 13,10-15; Mt 23,27; Jn 7,51. 4 Ten esantys įspėjo: „Tu įžeidi vyriausiąjį Dievo kunigą". 5 Povilas atsiliepė: „Broliai, aš nežinojau, kad jis vyriausiasis kunigas. Juk parašyta: ‚Nepiktžodžiauk savo tautos vadovui' ", 2 M 22,27-.

6 Žinodamas, kad viena dalis buvo sadukiejai, o kita — fariziejai, Povilas sušuko tarybai: „Broliai, aš fariziejus, kilęs iš fariziejų šeimos, ir jūs mane teisiate dėl mirusiųjų prisikėlimo vilties, Mt 10,16; Apd 22,3; 26,5; 28,20; Fil 3,5. 7 Jam tai pasakius, tarp fariziejų ir sadukiejų kilo barnis, ir susirinkimas suskilo. 8 Mat, sadukiejai neigia mirusiųjų prisikėlimą, angelų ir dvasios buvimą, o fariziejai tuos dalykus pripažįsta, Mt 22,23. 9 Todėl kilo didelis triukšmas. Kai kurie Rašto aiškintojai iš fariziejų įsiterpė į ginčą ir sakė: „Mes nerandame nieko blogo šitame žmoguje, Apd 5,34.39; 25,25. 10 O kas, jeigu jam kalbėjo dvasia arba angelas!" Įsisiautėjus smarkiems ginčams, tribūnas, bijodamas, kad jie nesudraskytų Povilo, įsakė kareivių daliniui išplėšti jį iš minios ir nuvesti į kareivines.

11 Kitą naktį jam pasirodė Viešpats ir tarė: „Būk tvirtas! Kaip liudijai apie mane Jeruzalėje, taip turėsi liudyti ir Romoje", Ps 124; Apd 18,9; 19,21; 27,24; 28,23.

Miesto komendantas norėjo išaiškinti Povilo kaltę. Romėnas žinojo, kad kiekvienas žmogus teisina save. Todėl jis norėjo išgirsti kaltinimą iš Povilo kaltintojų. Valdovas

sukvietė vyriausią tarybą, pats atvedė Povilą nesurakintą (laisvą) ir leido jam kalbėti tarybos akivaizdoje.

Povilas stipriu žvigsniu permetė tarybos narius. Jų tarpe jam buvo daug pažįstamų veidų. Jis juos pasveikino pagal ano laiko paprotį, kaip brolius, ir sakė: „Iki šios dienos elgiausi Dievo akivaizdoje gryna sąžine". Nors jis buvo surinkimo persekiotojas, didelis nusikaltėlis, 1 Tim 1,15. Bet jis ir tuo laiku elgėsi gryna sąžine, manydamas Dievui tarnaująs.

Taryba galėjo kitus apaštalus pateisinti, kaip neišmanėlius, bet ne išmintingą ir uolų teologą Povilą. Taryba laikė tokią jo kalbą piktžodžiavimu. Todėl vyriausias kunigas įsakė smogti jam per burną. Povilas, daug metų nebuvęs Jeruzalėje ir neturėjęs sąryšio su taryba, nežinojo, kad Ananijas yra vyriausias kunigas. Povilas atsakė jam, kad jis yra veidmainys, nubaltinta siena, Mt 23,27. Jis teisme privalo laikytis įstatymo, o visai nepaiso jo. „Dievas smogs tave". Tai buvo pranašiškas žodis. Šis Ananijas, žydų sukilimo prieš romėnus metu, buvo pačių žydų užmuštas, kaip romėnų simpatikas. Arti stovintys įspėjo Povilą, kad jis įžeidžia vyriausį kunigą. Povilas priminė įstatymą sau, ir viešai atsiprašė.

Povilas gerai žinojo, kad tarybos nariai buvo fariziejai ir sadukiejai. Jis tą padėtį vykusiai išnaudojo. Jis pats, nors buvo krikščionis, buvo fariziejus. Jis, kaip ir visi fariziejai, tikėjo dvasių buvimą ir prisikėlimą. Sadukiejai buvo laisvamaniai. Tokie žmonės buvo vyriausios tarybos nariai. Tarp fariziejų ir sadukiejų kilo triukšmingas ginčas. Įgulos viršininkas suprato, kad čia yra religinis ginčas ir jis nieko tikro nesužinos, o suimtojo gyvybei yra pavojus. Jis įsakė ateiti kariams ir išplėšti Povilą iš minios.

Povilas vėl buvo romėnų kareivinėse, jų apsaugoje. Jeruzalėje buvo Jokūbas, surinkimo vedėjas, daug krikščionių, bet nė vienas neaplankė jo. Rodos, tai buvo įmanoma? Povilas buvo vienišas. Visi prastojo jį. Bet Viešpats buvo su juo. Jis pasirodė jam naktį ir liepė būti tvirtam. Viešpats ne tik gali sakyti: „Būk tvirtas", bet ir suteikti galią būti tokiu. Viešpats pranešė jam, kad jis davė gerą liudijimą Jeruzalės miniai ir vyriausiai tarybai. Tuo Povilo darbas buvo baigtas

Jeruzalėje, sostinėje. Bet jo gyvenimas dar tuo nesibaigia. Jis turės progą liudyti ir Romoje apie tikėjimo viltį ir išganymą.

ŽYDŲ SĄMOKSLAS PRIEŠ POVILĄ, Apd 23,12-22

12 Rytojaus dieną susirinko žydų būrys ir prisiekė nei valgyti, nei gerti, kol nenužudys Povilo. 13 Tokią sankalbą padarė daugiau negu keturiasdešimt žmonių. 14 Jie nuėjo pas aukštuosius kunigus bei vyresniuosius ir sakė: „Mes prisiekėme nieko neragauti, kol nužudysime Povilą, Apd 28,22. 15 O jūs kartu su taryba prašykite tribūną, kad jis pristatytų jį jums, lyg norėtumėte tiksliau ištirti jo bylą. Tuo tarpu mes esame pasiruošę nudėti jį kelyje", Dan 12,2- Lk 14,14; Jn 5,28-. 16 Apie šią sankalbą nugirdo Povilo sesers sūnus. Jis atėjo į kareivines ir pranešė Povilui, Apd 23,1; 2 Kor 1,12. 17 Povilas, pasivadinęs vieną šimtininką, paprašė: „Nuvesk šį jaunuolį pas tribūną. Jis turi jam kai ką pranešti", Apd 11,29; 21,24; Rom 15,25-; 2 Kor 8,9; Gal 2,10. 18 Tas paėmė jį, ir nuvedęs pas tribūną, paaiškino: „Kalinys Povilas pasišaukė mane ir paprašė, kad atvesčiau pas tave šitą jaunuolį. Jis turįs tau kai ką pasakyti", Apd 21,27. 19 Tribūnas, paėmęs jį už rankos, pasivėdėjo į šalį ir paklausė: „Ką turi man pranešti?" 20 Tas atsakė: „Žydai susimokė prašyti tave, kad rytoj nuvestum Povilą į teismo tarybą, neva, norėdami tiksliau pravesti tardymą. 21 Netikėk jais! Daugiau negu keturiasdešimt vyrų susitarę prisiekė nei valgyti, nei gerti, kol jį nužudys. Jie jau dabar pasiruošę ir laukia tavo sutikimo", Apd 23,6. 22 Tribūnas atleido jaunuolį ir liepė niekam nesakyti, ką jam pranešė, Apd 23,26.

———

Tai buvo apie 59 metus, trumpai prieš žydų didįjį sukilimą, 12 metų prieš Jeruzalės sugriovimą ir žydų išsklaidymą po visą pasaulį. Visur veikė žydų fanatikai nacionalistai, vadinamieji durtuvų broliai. Jie be pasigailėjimo žudė žydus, draugiškai romėnams nusiteikusius. Greičiausiai Povilą nužudyti susitarė ir prisiekė šie kraštutiniai nacionalistai. Jie buvo tikri, kad vyriausieji kunigai ir taryba jų planui pritars. O žudymą atliks jie vieni, tarybos neįvels. Taip bus

šio „atpuolėlio", Povilo, klausimas išspręstas greitai. Kokį ryšį Povilo sesers sūnus su šiais žudikais turėjo — nežinome. Jis išgirdo šį sankalbį, pranešė apie tai Povilui. Povilo nužudymas buvo sukliudytas, Dievo sprendimas įvykdytas.

POVILAS IŠSIUNČIAMAS Į CEZARĖJĄ, Apd 23,23-35

23 Pasišaukęs du šimtininkus, tribūnas įsakė: „Nuo trečios nakties valandos laikykite parengtyje žygiuoti į Cezarėją du šimtus kareivių, septynias dešimtis raitelių ir du šimtus ietininkų, Apd 27,3; 28,16. 24 Parūpinkite ir arklių, kad raitą Povilą saugiai nugabentų pas valdytoją Feliksą", Mk 6,20. 25 Jis parašė tokio turinio laišką, Jn 16,8; 18,38; Apd 17,32; 26,28: 26 „Klaudijus Lizijas kilniausiajam valdytojui Feliksui siunčia sveikinimą, Mk 6,20. 27 Šitą vyrą žydai buvo nutvėrę ir norėjo nužudyti. Aš su kareiviais jį išgelbėjau, sužinojęs esant Romos pilietį, Lk 23,25; Apd 12,3; 25,9; Rom 8,36. 28 Norėdamas patirti jo apkaltinimo priežastį, nusivedžiau į jų teismo tarybą, Apd 22,30. 29 Radau, kad jis kaltinamas dėl jų įstatymo klausimų, bet ne dėl kokio nors nusikaltimo, baustino mirtimi ar kalėjimu. 30 Kadangi man buvo pranešta apie jam gresiantį sąmokslą, nedelsdamas siunčiu pas tave. Taipogi nurodžiau kaltintojams, kad jie tau patiektų prieš jį turimus kaltinimus", Apd 24,8.

31 Kareiviai, vykdydami įsakymą, paėmė ir nugabeno Povilą nakties metu į Antipatridę. 32 Rytojaus dieną jie pasiuntė su juo raitelius, o patys sugrįžo į kareivines. 33 Atvykę į Cezarėją, raiteliai įteikė valdytojui laišką ir pristatė Povilą. 34 Perskaitęs laišką, jis pasiteiravo, iš kokios provincijos esąs. Sužinojęs, jog iš Kilikijos, 35 jis sakė: „Aš tave apklausinėsiu, kai atvyks tavo kaltintojai". Ir liepė jį sergėti Erodo Pretorijuje.

———

Komendantas Klaudijus Lizijas žinojo žydų fanatizmą, kad jie nebijo mirti dėl savo siekių. Todėl jis paskyrė tokią gausią karių apsaugą Povilą išgabenti iš Jeruzalės. Lizijas buvo karo komendantas, o Feliksas krašto valdytojas —

gubernatorius. Povilą išgabenti buvo įsakyta 9 valandą vakaro. Tai buvo dėl saugumo — tamsa, ir dėl patogumo — nekaršta. Lizijas sakė savo laiške, kad jis, sužinojęs Povilą esant Romos piliečiu, išgelbėjo jį. Tikrybėje jis tik po suėmimo sužinojo tai. Pabaigoje laiško sakyta, kad nurodė kaltintojus patiekti kaltinimus. Iš tikrųjų, kai laišką rašė, kaltintojams dar nebuvo pranešta. Graikai tokius praeities išsireiškimus naudodavo dabarties formoje.

Antipatridė buvo vidurkelyje tarp Jeruzalės ir Cezarėjos, apie 50 km. Prieš dvi savaites Povilas viešėjo Cezarėjoje Pilypo namuose. Dabar jis grįžo į Cezarėją, romėnų karių lydimas. Ką Agabas pranašavo buvo jau praeitis. Lizijas sunkių kaltinimų Povilui neturėjo, taipgi ir Feliksas ne. Povilas liko suimtas, bet apsaugotas nuo žydų. Ar Povilo pasikėsintojai, davusieji įžadus, nevalgyti ir negerti iki jį nužudys, laikėsi savo priesaikos?

VYRIAUSIOJI TARYBA SKUNDŽIA POVILĄ PER ADVOKATĄ, Apd 24,1-9

1 Po penkių dienų atvyko vyriausias kunigas Ananijas su keliais vyresniaisiais ir advokatu Tertuliu. Jie pateikė valdytojui kaltinimus prieš Povilą, Apd 23,2; 25,2.15. 2 Kai pastarasis buvo iškviestas, Tertulas pradėjo savo kaltinamąją kalbą: „Tavo dėka turime tikrą taiką ir daug pagerinimų tautai, įvestų tavo rūpesčiu. 3 Mes, prakilnusis Feliksai, visuomet ir visur tai pripažįstame su dideliu dėkingumu, Apd 23,26; 26,25. 4 Nenorėdamas tavęs ilgai gaišinti, prašau tavęs trumpai paklausyti savo įprastu maloningumu. 5 Mes nustatėme, kad šis žmogus, tarsi maras, kursto sumišimą viso pasaulio žydijoje ir yra nazariečių atskalos vadovas, Lk 23,2; Apd 17,6; 1 Kor 4,13. 6 Jis netgi bandė išniekinti šventovę. Štai kodėl jį suėmėme, Apd 21,28-. 7 ir norėjome jį nuteisti, remdamiesi savo įstatymu. Tik tribūnas Lizijas beatodairiška prievarta išplėšė jį iš mūsų rankų ir liepė jo kaltintojams atvykti pas tave. 8 Iš jo galėsi pats pasiteirauti ir viską sužinoti apie mūsų kaltinimus", Apd 23,30. 9 Tiems žodžiams pritarė žydai, tvirtindami, jog taip esą iš tikrųjų, Apd 7,1.

———————

Kai tik Lizijas pranešė Ananijui, kad Povilas yra nugabentas į Cezarėją ir jis gali ten kelti skundą prieš Povilą, vyriausias kunigas su taryba skubotai veikė. Ananijas, keli vyresnieji ir jų pasamdytas advokatas Tertulas, penktą dieną jau buvo Cezarėjoje pas Feliksą. Jie veikė skubiai. Kalė kol geležis karšta. Tertulas, atrodo, buvo romėnas. Jis mokėjo pataikauti ir gražiai kalbėti. Jis, vyriausiojo kunigo ir tarybos pritarimu, labai veidmainiavo; baltą vadino juodu ir atbulai.

Romėnų rašytojai yra užrašę, kad Feliksas buvo žiaurus ir neteisingas valdovas. Jis buvo buvęs vergas, įgijo laisvę, turėjo brolį Romoje, kurio užtarimu gavo Pelestinos valdytojo vietą. Žydai nekentė jo. Tertulas sakė, kad žydai buvo labai patenkinti jo valdymu, jis suteikęs žydams ramybę (taiką) ir reformomis pagerinęs visą jų gyvenimą.

Visi žinome, kad evangelija yra didžiausia Dievo palaima ne tik žydams, bet ir visam pasauliui. Tertulas pristatė Povilą, ir Ananijas su vyresniaisiais pritarė, kad Povilas yra didžiausias maištų kėlėjas, kurio reikia saugotis, lyg kokio maro. Jis yra nazariečių atskalos vadas, mėgino net šventovę išniekinti. Būtume jį nuteisę pagal savo įstatymus, bet Lizijas išplėšė jį iš mūsų. Tokie neteisingi kaltinimai prieš evangelijos skelbėjus yra daromi iki mūsų dienų. Gerosios žinios skelbėjai yra vadinami: skaldytojais, atskalūnais, tautos išdavikais.

POVILO APSIGYNIMO KALBA, Apd 24,10-21

10 Valdytojui davus ženklą, Povilas atsakė: „Žinodamas tave jau daug metų esant šios tautos teisėju, su pasitikėjimu ginsiu savo bylą, Mt 10,19-. 11 Tau nesunku nustatyti, jog prabėgo ne daugiau kaip dvylika dienų, kai atvykau į Jeruzalę, kaip maldininkas, Jn 12,20; Apd 21,17. 12 Nei šventovėje, nei sinagogose, nei mieste manęs niekas nematė nei su kuo nors besiginčijant, nei suburiant minią. 13 Jie negali įrodyti to, kuo mane kaltina. 14 Aš tau išpažįstu, jog tarnauju savo protėvių Dievui pagal kelią, jų vadinamą „atskala". Aš tikiu visa, kas parašyta įstatyme ir pranašuose, Apd 28,22. 15 Kartu su jais turiu Dieve viltį, jog bus teisiųjų ir neteisiųjų prisikėlimas iš mirusių, Dan 12,2; Lk 14,14; Jn 5,28-. 16 Todėl stengiuosi visada turėti gryną sąžinę prieš

Dievą ir prieš žmones, Apd 23,1; 2 Kor 1,12. 17 Po daugelio metų atkeliavau savo tautai atiduoti pašalpų ir aukų, Apd 11,29; 21,24; Rom 15,25-; 2 Kor 8,9; Gal 2,10. 18 Kai kurie Azijos žydai, ta proga rado mane šventovėje apsivaliusį, be jokios minios ir be jokio triukšmo, Apd 21,27. 19 Jiems reikėtų dabar čia būti ir, jei ką turi prieš mane, kaltinti tavo akyse. 20 Pagaliau tegu ir šitie pasako, kokį nusikaltimą jie man įrodė teismo taryboje? 21 Nebent tik žodžius, kuriuos šaukiau, stovėdamas jų tarpe: ‚Šiandien jūs mane teisiate dėl mirusiųjų prisikėlimo!' ", Apd 23,6.

———

Povilas nepertraukė Tertulo. Jis klausėsi jam primetamų kaltinimų iki galo. Baigus kalbėti Tertului, buvo duotas žodis Povilui. Povilas nepataikavo Feliksui. Jis pasakė tinkamai, kad Feliksas yra ilgą laiką šios šalies teisėjas, žino papročius ir teises. Jis pasitiki teisėju. Į Tertulo iškraipytus kaltinimus jis atsakė, kad jie to negali įrodyti. Feliksas gali lengvai patikrinti, kad jis Jeruzalėje buvo tik 12 dienų, iš jų 6 dienas suimtas. Jis atvyko į Jeruzalę kaip maldininkas ir atgabeno jeruzaliečiams pagonių sudėtas aukas. Jis laikėsi ramiai. Povilas prisipažino esąs krikščionis. Jis pagal šį kelią tarnauja protėvių Dievui. Nors jie vadina tą kelią „atskala", bet tai nėra jokia atskala. Jis pripažįsta visą įstatymą ir pranašus, viltį amžinojo gyvenimo ir prisikėlimą teisiųjų ir neteisiųjų. Jis turi gryną sąžinę prieš Dievą ir žmones. Jis nepadarė jokio nusikaltimo Jeruzalėje. Tą visą triukšmą sukėlė žydai iš Azijos. Jie, jei ką turi prieš jį, turėtų būti čia ir patiekti kaltinimus. Povilas neprisipažino kito nusikaltimo, kaip tik tą, ką Jeruzalėje sakė taryboje: „Jūs mane teisiate dėl tikėjimo ir prisikėlimo vilties!"

———

POVILO KALINIMAS CEZARĖJOJE, Apd 24,22-27

22 Feliksas, gerai nusimanydamas apie tą kelią, atidėjo skundo svarstymą, sakydamas: „Kai atvyks tribūnas Lizijas, tada išaiškinsiu jūsų klausimą", Apd 23,26. 23 Jis davė nurodymą šimtininkui sergėti Povilą, darant lengvatų, ir netrukdyti jo žmonėms teikti jam paslaugų, Apd 27,3; 28,16.

24 Po kelių dienų Feliksas atėjo su savo žmona Druzile, kuri buvo žydė. Jis liepė pakviesti Povilą ir išklausė jo pasakojimo apie tikėjimą į Jėzų Kristų, Mk 6,20. 25 Povilui dėstant apie teisingumą, susilaikymą ir būsimąjį teismą, Feliksas išsigando ir tarė: „Šiam kartui užtenka. Gali eiti. Kai turėsiu laiko, tave pasišauksiu", Jn 16,8; 18,38; Apd 17,32; 26,28. 26 Jis taipogi tikėjosi gauti iš Povilo pinigų. Todėl dažnokai jį kviesdavosi ir su juo kalbėdavosi, Mk 6,20. 27 Prabėgus dvejiems metams, Feliksą pakeitė įpėdinis Porcijus Festas. Norėdamas įsiteikti žydams, Feliksas paliko Povilą kalėjime, Lk 23,25; Apd 12,3; 25,9; Rom 8,36.

Feliksas gerai nusimanė apie tą kelią. Cezarėjoje buvo vienas jo šimtininkas krikščionis. Čia veikė krikščionių surinkimas. Jo žmona Druzilė buvo žydė. Ji tikrai kiek žinojo apie Jėzų Mesiją ir apie tą kelią. Feliksas turėjo Lizijo laišką ir girdėjo Povilo gynimosi kalbą. Valdovas nenorėjo ir negalėjo pasmerkti jo. Jis nenorėjo ir santykių pabloginti su vyriausiu kunigu ir taryba. Todėl jis atidėjo skundo svarstymą. Jis buvo toks teisėjas, kuris nebijojo Dievo ir nesigėdijo žmonių. Povilui buvo duota lengvatų. Jo draugai galėjo lankyti jį.

Kartą Feliksas su savo žmona Druzile pasikvietė Povilą ir išklausė jo skelbimą apie Jėzų. Apie Feliksą jau minėta, koks jis buvo. Druzilė buvo jo trečioji žmona. Jis ją buvo paveikęs, per vieną žydą, žynį, palikti savo vyrą. Feliksas ją vedė neteisėtai. Ji, ištekėdama už jo, paliko žydų tikėjimą ir tapo pagone. Ji buvo karaliaus Erodo Agripo I duktė, Apd 12,1-3. Erodas Agripas II buvo jos brolis ir Bernikė jos sesuo, Apd 25,13.

Feliksas ir Druzilė buvo savimi nepatenkinti. Jie norėjo išgirsti skelbimą apie Kristų. Savo gyvenime jie siekė turtų, galios ir garbės visomis priemonėmis. Jie atsiekė daug. Bet sąžinė kaltino juos dėl daugelio dalykų. Juodu sėdėjo prabangiame bute išsipuošę. Povilas, kalinys, stovėjo prieš juos. Jam buvo reikalinga jų pagalba laisvei įgyti. Kalinys neprašė jos. Jis buvo evangelijos skelbėjas ir žinojo, kad evangelija yra reikalinga Efezo darbininkams, Korinto

iškrypėliams taip pat ir šiems valdovams. Jis kalbėjo jiems apie teisingumą, kurio jie nesilaikė, apie susilaikymą, kurio jie nepraktikavo, apie būsimąjį teismą — kuris juos ištiks. Evangelija yra galia. Ji paveikė Feliksą. Jis išsigando, bet nedarė teisingo sprendimo Povilo byloje, taip pat ir apsisprendimo savo asmeniškame gyvenime. Jis manė sulaukti patogesnio laiko. Bet Dievo išgelbėjimo laikas gali praeiti, Šventoji Dvasia gali nebeveikti. Feliksas kalbėjosi su Povilu daug kartų. Bet visa, ko jis siekė, buvo pinigai, o ne išgelbėjimas — išganymas. Povilas pats buvo beturtis, bet jis galėjo gauti pinigų iš draugų. Tą žinojo Povilas ir Feliksas. Už pinigus pirkti laisvę, kuri Povilui priderėjo teisėtai, būtų buvęs nusikaltimas. Povilas to nedarė. Feliksas išlaikė Povilą apkaltą dvejus metus ir išvykdamas paliko jį kalėjime. Feliksas norėjo įtikti žydams, o nevykdyti teisę.

Būtų žingeidu žinoti, ką Povilas veikė tuo laiku, ką rašė, kas lankė jį? Lukas apie visa tai žinojo, bet nepaliko mums jokių žinių.

POVILAS APELIUOJA Į CIESORIŲ, Apd 25,1-12

1 Atvykęs į provinciją, Festas po trijų dienų nukeliavo iš Cezarėjos į Jeruzalę, Apd 23,23; 24,27. 2 Ten į jį kreipėsi aukštieji kunigai ir žydų didikai, kaltindami Povilą, Apd 24,1, 3 ir prašydami malonės atsiųsti jį į Jeruzalę, klastingai galvodami kelyje jį nužudyti, Apd 23,15-. 4 Festas atsakė, jog Povilas turįs būti saugomas Cezarėjoje. Be to, jis pats ketinąs netrukus ten grįžti. 5 Tegul jūsų įgaliotiniai, — tęsė jis, — keliauja kartu ir, jei tas vyras nusikaltęs, jį teskundžia. 6 Pabuvęs tarp jų ne daugiau, kaip aštuonias ar dešimt dienų, jis sugrįžo į Cezarėją. Kitą dieną, atsisėdęs į teismo krasę, liepė atvesti Povilą, Apd 22,30. 7 Vos tik pasirodžiusį, apspito iš Jeruzalės atvykę žydai, mėgindami primesti eibę sunkių kaltinimų, tačiau neįstengė jų įrodyti, Lk 23,10. 8 Povilas gynėsi: „Aš nieko nenusikaltęs nei žydų įstatymui, nei šventovei, nei ciesoriui". 9 Norėdamas parodyti palankumą žydams, Festas paklausė Povilą: „Ar nori keliauti į Jeruzalę ir ten būti mano teisiamas dėl šių dalykų?" Apd 24,27. 10 Povilas atsakė: „Aš stoviu prieš ciesoriaus teismą ir

ten privalau būti teisiamas. Aš nepadariau žydams skriaudos, kaip pats puikiai žinai, Apd 22,28. 11 Jei esu nusikaltęs ir padaręs ką nors verta mirties, neatsisakau mirti. Bet jeigu jų metami kaltinimai nepagrįsti, niekas neturi jiems manęs išduoti. Aš šaukiuosi ciesoriaus!" Apd 23,29; 26,32; 28,19. 12 Tada Festas, pasitaręs su savo taryba, paskelbė: „Šaukiesi ciesoriaus — eisi pas ciesorių", Apd 27,1.24.

———

Į Felikso vietą buvo paskirtas Festas. Apie Festą mažai ką žinome. Atrodo, kad jis buvo ramaus būdo žmogus. Jis, tik pradėjęs eiti pareigas, atvyko į Jeruzalę, žymiausią provincijos miestą, susipažinti su padėtimi ir žmonėmis. Žydai nebuvo atsisakę savo tikslo — nužudyti Povilą. Jie prašė naująjį valdytoją atsiųsti Povilą į Jeruzalę, manydami jį nužudyti kelyje. Festas atsakė, kad Povilas yra saugomas Cezarėjoje ir tegul jų įgaliotiniai vyksta į Cezarėją. Žydai tuojau tą darė — atvyko į Cezarėją. Jie kaltino Povilą senais kaltinimais ir, rodos, išgalvojo dar naujų, politinių. Povilas gynėsi tinkamai. Festas nenorėjo pačioje pradžioje savo valdymo sugadinti santykių su žydais dėl šio Povilo. Festas siūlė kompromisą: vykti Povilui į Jeruzalę ir ten leistis teisti jam (Festui) pirmininkaujant. Povilas gerai nusimanė, kad pirmiau, negu jis nuvyks į Jeruzalę, jis bus nužudytas. Todėl Povilas šaukėsi ciesoriaus teismo.

Kaip su Romos aplankymu? Gal čia Viešpats davė Povilui supratimą, Apd 23,11, kad kaip jis suimtas, romėnų apsaugoje, liudijo Jeruzalės miniai ir vyriausiai tarybai, taip ir Romoje panašiai bus. Žmogiškai manant, tai buvo vienintelis, saugus kelias. Laisvą Povilą būtų nužudę žydai, kur jis bebūtų buvęs. Keista, bet taip buvo, saugiau Romoje Nerono apsaugoje, negu laisvam Jeruzalėje! Festas pasitarė su savo patarėjais ir nusprendė pasiųsti Povilą į Romą. Povilas galėjo to reikalauti turėdamas Romos pilietybę. Kokie nuostabūs Viešpaties vedimo keliai!

FESTAS PRISTATO POVILĄ AGRIPUI IR BERNIKEI, Apd 25,13-27

13 Praslinkus kelioms dienoms, karalius Agripas ir Bernikė apsilankė Cezarėjoje Festo pasveikinti, Apd 9,15. 14 Viešnagei užtrukus, Festas supažindino karalių su Povilo byla ir papasakojo: „Feliksas paliko man tokį kalinį, Apd 24,27. 15 Kai buvau Jeruzalėje, aukštieji žydų kunigai ir vyresnieji apsilankė pas mane, kaltindami jį ir reikalaudami pasmerkti, Apd 24,1. 16 Aš jiems atsakiau, kad romėnai neturi papročio pasmerkti kokį nors žmogų, nedavę kaltinamajam galimybės stoti savo kaltintojų akivaizdoje ir gintis nuo kaltinimų. 17 Jiems čionai atvykus, nedelsdamas rytojaus dieną atsisėdau į teismo krasę ir liepiau atvesti tą vyrą. 18 Skundėjai negalėjo įrodyti jokio nusikaltimo, kokio tikėjaus, Apd 18,14. 19 Jie vien tik ginčijosi ir jam prikaišiojo dėl kai kurių savo tikėjimo klausimų ir dėl kažkokio mirusio Jėzaus, kurį Povilas tvirtino esant gyvą, Apd 18,15; 23,29; 26,8.23. 20 Dvejodamas, kaip išspręsti tokius klausimus, paklausiau, ar jis norėtų vykti į Jeruzalę ir tenai būti teisiamas. 21 Bet Povilas pareikalavo, kad jo byla būtų perduota Augusto (Jo Didenybės) žiniai. Todėl įsakiau jį toliau kalinti, kol išsiųsiu pas ciesorių".22 Agripas tarė Festui: „Aš pats norėčiau pasiklausyti to žmogaus". Anas sutiko: „Galėsi rytoj pasiklausyti", Lk 23,8.

23 Rytojaus dieną Agripas ir Bernikė atėjo su didele iškilme. Jie įžengė į salę kartu su tribūnais ir miesto didžiūnais. Festas liepė atvesti Povilą, Mt 10,18. 24 Festas prabilo: „Karaliau Agripai ir svečiai! Jūs matote žmogų, dėl kurio visa daugybė žydų kreipėsi į mane Jeruzalėje ir čia, šaukdami, kad jo negalima palikti gyvo, Apd 22,22; 25,27. 25 Aš nustačiau, kad jis nėra padaręs nieko, kas būtų baustina mirtimi. Jam šaukiantis Augusto (Jo Didenybės), nusprendžiau jį ten pasiųsti, Apd 23,29. 26 Tačiau nežinau nieko tikro, ką turėčiau parašyti valdovui. Todėl iškviečiau jį jūsų akivaizdon, ypatingai tavo, karaliau Agripai, kad, jį apklausęs, žinočiau, ką turiu parašyti. 27 Mat, man rodos, neprotinga siųsti kalinį, nenurodant kaltinimo", Apd 19,40.

Karalius Agripas (Erodas II). Ano meto žydai neturėjo pavardžių, bet tik vardus. Mums tas yra neįprasta ir todėl dažnai neatskiriame žmonių. Visi, minimi Naujajame Testamente Agripai, buvo Erodai. Erodas didysis — jo laikais gimė Jėzus. Jo sūnus, Agripas I — nužudė apaštalą Jokūbą. Šis, Agripas II, buvo jo sūnus. Bernikė ir Druzilė buvo jo seserys. Agripas buvo karalius iš Romos malonės. Apie Erodą, Agripus, Druzilę ir Bernikę anų laikų rašytojai, romėnai ir žydai, atsiliepia labai nepalankiai.

Bernikė buvusi reto grožio moteris, bet iškrypėlė. Ji buvo ištekėjus kelis kartus, gyvenusi su savo broliu, kaip žmona su vyru, buvo Vespesiano ir Tito meilužė.

Agripas su Bernike atvyko pasveikinti Festo, jam pradedant eiti prokonsulo pareigas. Užtrukus viešnagei, Festas papasakojo apie Povilą. Festui nuvykus į Jeruzalę, žydų vyriausi kunigai ir vyresnieji reikalavo pasmerkti Povilą mirti. Festas, laikydamasis romėnų teisės, atsisakė tai daryti. Romėnų teisė leido teisiamajam gintis kaltintojų akivaizdoje. Pristačius Povilą viešai teismui, jie negalėjo įrodyti nusikaltimo. Festas suprato, kad čia yra ginčai tikėjimo klausimais, kas romėnų teise nebuvo nusikaltimas. Antras klausimas buvo apie mirusį Jėzų,kurį Povilas tvirtino esant gyvą. Jam, romėnui, tie klausimai buvo nesuprantami. Todėl jis pasiūlė teismą perkelti į Jeruzalę. Povilas atsisakė. Jis reikalavo teismą perkelti į Romą.

Agripas žinojo, kad jo tėvas turėjo reikalų su šiais žmonėmis, Apd 12,1-3. Jis pats buvo daug apie juos girdėjęs. Jam pačiam nuvykti į jų susirinkimus buvo nepatogu. Bet turint tokią progą kaip dabar, jie mielai norėjo pamatyti ir išgirsti Povilą. Festas atsakė: ,,Rytoj galėsi".

Rytojaus dieną Agripas su Bernike atėjo su didele iškilme; išsipuošę ir su palyda. Festas pasiruošė panašiai. Jis atėjo su kariais, tribūnais ir miesto didžiūnais. Atvedė kalinį Povilą. Šeimininkas Festas tinkamai pasveikino susirinkusius ir pristatė Povilą. Jis pasakė, kad Povilas yra tas vyras, kurio mirties reikalauja šaukdami žydai, bet jis nėra joks nusikaltėlis. Povilas šaukiasi ciesoriaus teismo. Nutariau jo prašymą išpildyti. Neturiu jokio kaltinimo kaliniui. Festas prašė padėti jam, surasti kaltinimą Povilui.

POVILO KALBA, Apd 26,1-23

1 Tada Agripas tarė Poviliui: „Tau leidžiama paaiškinti savo bylą". Povilas, pamojęs ranka, pradėjo ginimosi kalbą, Apd 13,16; 21,40: 2 „Karaliau Agripai! Esu laimingas, galėdamas šiandien tavo akivaizdoje gintis nuo viso, kuo esu žydų kaltinamas, Mt 10,18, 3 juo labiau, kad tau pažįstami žydų papročiai ir ginčijami klausimai. Todėl prašau kantriai mane išklausyti. 4 Visi žydai žino apie mano gyvenimą nuo jaunystės, ir kaip jis prabėgo iš pradžių mano tautos aplinkoje, Jeruzalėje, Gal 1,13. 5 Jie pažįsta mane nuo seno ir, jei norėtų, galėtų paliudyti, kad kaipo fariziejus gyvenau, laikydamasis griežčiausios mūsų tikėjimo krypties, Apd 23,6; Fil 3,5-. 6 Dabar čia stoviu ir esu teisiamas dėl vilties pažado, kurį Dievas yra davęs mūsų protėviams, Apd 28,20. 7 Vardan to pažado mūsų dvylikos giminių tauta dieną ir naktį stropiai Dievui tarnauja ir tikisi sulaukti jį išpildant. Dėl šitos vilties, karaliau, ir įskundė mane žydai, Apd 24,15. 8 Kodėl jums atrodo, neįtikėtina, kad Dievas prikelia mirusius? Apd 13,30. 9 Kitados ir aš maniau, kad mano pareiga visais būdais kovoti su Jėzaus Nazariečio vardu, Jn 16,2; Apd 9,1-29; 22,3-21. 10 Aš taip ir dariau Jeruzalėje. Gavęs iš aukštųjų kunigų įgaliojimus, daugybę šventųjų įmesdinau į kalėjimus, o kai jie buvo žudomi, pritariau. 11 Dažnai įvairiose sinagogose grasinimais verčiau juos piktžodžiauti ir, be saiko prieš juos įtužęs, persekiojau netgi svetimuose miestuose, Apd 8,3. 12 Tais pačiais tikslais keliavau į Damaską, turėdamas aukštųjų kunigų įgaliojimus ir leidimą. 13 Kelyje, vidurdienį, karaliau, staiga išvydau, kaip mane ir mano kelionės draugus apšvietė šviesa iš dangaus, skaistesnė už saulę, Lk 2,9. 14 Mes visi parpuolėme žemėn, o aš išgirdau balsą, kuris man sakė hebrajiškai: ‚Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji? Sunku tau spyriotis prieš akstiną!' 15 Aš paklausiau: ‚Kas esi, Viešpatie?' O Viešpats atsakė: ‚Aš esu Jėzus, kurį persekioji. 16 Kelkis ir laikykis ant kojų! Aš tau apsireiškiau, kad paskirčiau tave tarnu bei liudytoju tų dalykų, kuriuos matei ir kuriuos tau dar apreikšiu, Ez 2,1-4. 17 Aš tave gelbėsiu nuo tautiečių ir pagonių, pas kuriuos tave siunčiu, 1 Ch 16,35; Jer 1,7-19, 18 kad atvertum jų akis ir jie iš tamsybių gręžtųsi į šviesą, nuo

šėtono galybės — į Dievą ir, tikėdami mane, gautų nuodėmių atleidimą bei dalį su pašvęstaisiais', Iz 35,5; 42,7.16; Ef 2,2; Kol 1,12-14; Apd 20,32; 1 Pt 2,9. 19 Todėl, karaliau Agripai, negalėjau būti neklusnus dangaus apreiškimui, Gal 1,15-. 20 Iš pradžių Damaske ir Jeruzalėje, o paskui visoje Judėjoje ir pagonijoje skelbiau, kad žmonės atsiverstų, grįžtų pas Dievą ir imtųsi tikro atsivertimo darbų, Mt 3,8; Apd 2,38. 21 Už tai žydai sugriebė mane šventovėje ir norėjo užmušti, Apd 21,30-. 22 Bet, Dievui padedant, iki šios dienos tebeliudiju mažam ir dideliam, neskelbdamas nieko viršaus, o tik tai, ką skelbė įvyksiant pranašai ir Mozė, Lk 24,44-47, 23 būtent, jog Mesijas kentės, jog pirmutinis prisikels iš numirusių ir paskelbs šviesą tautai ir pagonims", Mt 4,16; 27,53; Lk 2,32; 24,26; Apd 17,3; 1 Kor 15,4.20; 2 Tim 1,10.

Povilui leidžiama kalbėti. Jis stovi grandinėmis sukaustytas prieš visą Agripo ir Festo svitą. Jis turi savo Viešpaties pažadą, Mt 10,18. Povilas, aiškindamas savo bylą, panaudoja progą evangelizacijai. Povilas jaučiasi laisvas. Pamoja ranka. Pasidžiaugia Agripo žinojimu žydų papročių ir įstatymo. Prašo kantrumo jį išklausyti. Povilas primena savo jaunystę ir gyvenimą Jeruzalėje, ką daugybė žydų gerai apie jį žino. Jis buvo fariziejus ne tik raidės ir nuostatų laikymo, bet ir protėviams pažadėtos vilties. Visi izraelitai laukė tos vilties — Mesijo. Kai šita viltis Dievo yra išpildyta Jėzuje, Povilas tiki ja, jis yra dėl jos teisiamas. Ta viltis yra į gyvą, prisikėlusį Jėzų. Jis prikels visus. Dauguma Povilo klausytojų buvo pagonys. Jie netikėjo prisikėlimą. Povilas tą pastebėjo ir kreipėsi į Agripą klausimu: „Nejaugi jums atrodo neįtikėtina, kad Dievas prikels mirusius?" Fariziejai tikėjo į prisikėlimą ir pomirtinį gyvenimą.

O kas liečia Jėzų. Jis, Povilas, pirma elgėsi visai panašiai, kaip dabar su juo daro jo skundėjai. Jis buvo labai priešingas Nazariečiui. Jis didžiausiu įtūžimu persekiojo, kankino, žudė Jėzaus pasekėjus. Jis ne tik Jeruzalėje siautė, bet siekė ir kituose miestuose tą patį daryti. Jis tą darė ne vienas, bet su aukštųjų kunigų pritarimu ir įgaliojimu.

Pas Povilą įvyko didelis pasikeitimas ne tiriant pasau-

lėžiūrą, ir ne Šventąjį Raštą studijuojant, bet Viešpaties apsireiškimu. Bendrai, Izraelis tikėjo Dievą, kad Jis apsireiškė ir išvedė juos iš Egipto. Taip ir Naujojo Testamento tikintieji tikėjo ir tiki dievišku veikimu, kurį jie vadina atsivertimu — atgimimu. Tai yra akių atidarymas, kad žmogus atpažįsta save ir Dievą. Žmogus pereina iš tamsos į šviesą, iš šėtono galios — į Dievą ir gauna nuodėmių atleidimą ir Šventosios Dvasios liudijimą. Prie atgimusiųjų nėra svarbu raidės tikėjimas, bet dieviškas apsireiškimas, pergyvenimas. Palygink įvykį prie Damasko tris kartus laisvai atpasakotą, Apd 9, 22 ir 26 ksyriuje.

14 skyriuje aprašytas gyvulio raginimas ne botagu, bet akstinu. Jei gyvulys priešinasi akstinui spyrimu, jis pats dar daugiau susižeidžia.

Povilas pakluso dieviškam apreiškimui, skelbė atsivertimą, grįžimą prie Dievo ir ragino imtis tikrų atsivertimo darbų. Atsivertimas, kuris pasireiškia tik jausmais ir pažiūromis, nėra biblinis atsivertimas. Biblinis atsivertimas pakeičia žmogų pagrindinai. Jei Povilas būtų tylėjęs ir nieko nesakęs apie atsivertimą, būtų galėjęs ramiai gyventi. Bet kadangi jis ėmėsi atsivertimo darbų, žydai norėjo užmušti jį net šventovėje. Povilas tik skelbė tą, ką rašė pranašai ir Mozė apie Mesiją. Fariziejai laukė politinio Mesijo. Biblinis Mesijas privalėjo kentėti, mirti, prisikelti, būti Izraeliui ir pagonijai šviesa! Tokį Povilas ir skelbė.

KLAUSYTOJŲ ATSILIEPIMAI, Apd 26,24-32

24 Jam taip aiškinant, Festas garsiai sušuko: „Povile, tu iš galvos kraustaisi! Iš didelio rašto išėjai iš krašto", Mk 3,21; Jn 10,20. 25 Povilas atsiliepė: „Ne, nesikraustau iš galvos, prakilnusis Festai, bet kalbu tiesos ir sveiko proto žodžius, Apd 2,15; 24,3. 26 Šiuos dalykus žino karalius, kuriam taip atvirai kalbu. Esu tikras, kad iš viso to jam nieko nėra nežinomo, juoba, kad šitai dėjosi ne kur nors užkampyje, Jn 18,20. 27 Karaliau Agripai, ar tiki pranašais? Žinau, kad tiki". 28 Agripas atsakė: „Ko gero, įtikinsi mane krikščioniu tapti", Apd 24,25. 29 Povilas palinkėjo: „Duok, Dieve, kad ar per trumpą, ar per ilgą laiką ne tik tu, bet ir visi, šiandien

girdėję mane kalbant, taptų tokie, kaip aš, tik be šitų pančių!" Rom 5,1-; Gal 1,15-; 2,20.

30 Tada pakilo karalius, valdytojas, Bernikė ir visi svečiai. 31 Išeidami jie kalbėjosi: „Šitas žmogus nepadarė nieko baustino mirtimi ar kalėjimu", Apd 23,29. 32 Agripas Festui pareiškė: „Būtų galima paleisti šitą žmogų, jeigu jis nebūtų šaukęsis ciesoriaus", Apd 25,11; 28,19.

———————

Kai Povilą skundė vyriausioji taryba ir jis ginčijosi su jais, Festas girdėjo kalbant apie kokį ten mirusį Jėzų, kurį Povilas tvirtino esant gyvą. Tada Festas nieko nesuprato. Bet dabar Povilas sakė aiškiai, kad šis Jėzus yra pirmasis prisikėlęs iš numirusių, Jis paskelbs, atneš šviesą tautai (žydams) ir pagonims. Tas buvo Festui perdaug. Jis palaikė Povilą pamišusiu. Pertraukė jo kalbą.

Povilas turėjo dar daug ką sakyti, bet jo kalba buvo nutraukta. Jis tik mandagiai, vadindamas jį prakilniu, atsakė Festui ir kreipėsi į Agripą, kuris pirmininkavo šiam susirinkimui. Povilas paaiškino, kad jis kalba išmintingai, ir karalius žino apie tai. Kas įvyko su Jėzumi ir Jo veikla, dabar nėra užkampyje. Karalius Agripas gerai žino apie Jėzų ir, ką jo tėvas padarė su apaštalu Jokūbu ir Petru. Povilas buvo tikras ir neapsiriko, kad Agripas tikėjo pranašams, taipgi ir ką jie rašė apie Mesiją. Povilas drįso, būdamas kalinys, asmeniškai kreiptis į karalių. Asmeniški klausimai dažnai padeda žmogui apsispręsti. Agripas atsakė, kad nedaug reikia jį įtikinti tapti krikščioniu. Kai kurie mano, kad šis Agripo išsireiškimas, buvo pajuoka Povilui. Bet iš sekančių Povilo žodžių atrodo, kad Agripas rimtai kalbėjo. Daugelis žmonių aukštose pareigose pritaria ir tiki evangelijos skelbimui, bet patys neapsisprendžia. Bet yra ir tokių, kurie atsiverčia, priima evangeliją.

Povilas meldė Dievą, kad ne tik Agripas, bet ir visi jį girdintieji įtikėtų Jėzų. Karaliaus titulas, prokonsulo užimama vieta, Bernikės grožis greitai praeis, bet tikinčio, nors ir kalinio, laukia amžina garbė.

Festo nepatenkinimą pastebėjo visi. Karalius pakilo. Susirinkimas buvo baigtas. Povilo kalba paveikė visus. Visi

kalbėjo, ir Festas, gal dar su patarėjais tarėsi, kad Povilas nieko nenusikalto, kas baustina mirtimi ar kalėjimu. Agripo išsireiškimas: „Jį būtų galima paleisti, jei nebūtų šaukęsis ciesoriaus", buvo tik visai asmeniška pastaba. Juk buvo galima pranešti Povilui, jei jis atšauks savo reikalavimą, jis bus paleistas. Agripas buvo karaliumi tik iš Romos malonės. Prokonsulas Festas turėjo didesnę galią negu karalius. Festas nenorėjo sugadinti santykių su vyriausia taryba dėl šio kvailiojančio kalinio. Jis pasiuntė jį į Romą.

Povilo kalinimas Cezarėjoje truko dvejus metus. Lukas tuo metu irgi buvo Cezarėjoje. Jis turėjo daug galimybių susitikti su krikščionimis, apaštalais ir Marija, Jeruzalėje ir visame krašte. Daug kurie mano, kad Lukas šiuo laiku parašė evangeliją.

POVILO KELIONĖ Į ROMĄ, Apd 27,1-12

1 Kai buvo nuspręsta, kada išplaukti mums į Italiją, Povilas ir keli kiti kaliniai buvo perduoti Augusto kohortos šimtininkui Julijui, Apd 25,12. 2 Įlipome į Adramitijos laivą, kuris turėjo plaukti Azijos pakrantėmis, ir netrukus leidomės į kelionę. Su mumis buvo makedonietis Aristarchas iš Tesalonikos, Apd 19,29; 20,4; Kol 4,10; Fm 24. 3 Kitą dieną atplaukėme į Sidoną. Julijus draugiškai elgėsi su Povilu, leido jam aplankyti bičiulius ir apsirūpinti reikmenimis kelionei, Apd 24,23; 28,2.16. 4 Iš ten mums teko buriuoti užuovėja, nes pūtė priešingi vėjai. 5 Perplaukę jūrą ties Kilikija ir Pamfilija, atvykome į Likijos miestą Myrą. 6 Ten šimtininkas surado Aleksandrijos laivą, kuris plaukė į Italiją, ir persodino mus į jį, Apd 28,11.

7 Daug dienų plaukėme palengva ir vargais negalais atsiradome ties Knidu. Kadangi vėjas kliudė priplaukti prie kranto, plaukėme Kretos priedangoje, Salmonės iškyšulio kryptimi. 8 Vargingai jį aplenkę, atvykome į vietovę, kuri vadinosi Dailioji Prieplauka, netoli Lasėjos miesto. 9 Prabėgo daug laiko, ir laivyba tapo pavojinga, nes jau buvo pasibaigęs rudens pasninko metas, 3 M 16,29; 2 Kor 11,25-. 10 Povilas juos įspėjo: „Vyrai, numatau, jog šis plaukimas bus grėsmingas ir pražūtingas ne tik kroviniams bei laivui, bet ir mūsų gyvybėms". 11 Tačiau šimtininkas labiau tikėjo

vairininku ir laivo savininku, negu Povilo įspėjimais. 12 Kadangi uostas nebuvo tinkamas žiemoti, dauguma nusprendė iš ten plaukti toliau, kaip nors pasiekti Feniką, Kretos uostą, atvirą į pietvakarius ir šiaurės vakarus, ir ten žiemoti, Apd 28,11.

———

Po dvejų metų kalinimo Cezarėjoje, Povilas siunčiamas į Romą. Ką Dievas jau seniai pranešė Povilui, tą dabar žmonės vykdė. Ši kelionė pradėta 60 metais. Lukas keliavo drauge. Tas matoma iš išsireiškimo „įlipome" (mes). Drauge vyko Aristarchas, Apd 19,29, artimas Povilo bendradarbis. Povilas turėjo kelionėje artimą draugystę savųjų tarpe. Kas kiti kaliniai buvo, nežinome. Kalinius nugabenti į Romą buvo pavesta šimtininkui Julijui. Augusto kohorta buvo ciesoriškas dalinys — garbės vardas. Žinovai sako, kad šios kohortos kariai buvo vietiniai, bet karininkas Julijus buvęs romėnas. Jis greičiausia apie krikščionis žinojo iš šimtininko Kornelijaus ir Povilo, kurį girdėjo kalbant karaliaus Agripo akivaizdoje, Apd 26.

Atplaukus antrą dieną į Sidoną, karininkas Julijus leido Povilui lankyti savo bičiulius ir apsirūpinti reikalingais daiktais tolimesnei kelionei. Draugais (bičiuliais) buvo vadinami krikščionys. Povilui buvo leista juos lankyti, bet, suprantama, ano laiko papročiu, su prie jo prirakintu kariu. Lukas tiksliai ir smulkmeniškai aprašė kelionės eigą. Myroj karininkas surado grūdus vežantį laivą iš Aleksandrijos (Egipto) į Romą ir persodino jam pavestuosius į tą laivą. Tada keleivinių laivų, kurie plaukiotų pagal tvarkaraštį, nebuvo. Kelionė buvo labai varginga. Visą laiką pūtė nepalankus vėjas. Kretoje pasiekė Dailiąją Prieplauką. Vardas gražus, bet uostas menkas, netinkamas žiemoti. Rudens pasninkas būdavo 10-tą dieną 9-to mėnesio, pabaigoje rugsėjo. Jau buvo ruduo, kelionė pavojinga. Nuo spalio mėnesio iki kovo laivininkystė sustodavo. Vyko pasitarimas, ką daryti. Pasitarime dalyvavo ir Povilas. Jis patarė toliau neplaukti ir žiemoti čia. Laivo vairininkas, tiksliau — kapitonas, ir laivo savininkas buvo kitos nuomonės. Karininkas pritarė prityrusiems jūrininkams, o ne Povilui, taipgi ir dauguma pasitarimo dalyvių.

AUDRA, Apd 27,13-38

13 Kai pradėjo pūsti lengvas pietų vėjas, jie tikėjosi įvykdyti savo sumanymą ir, pakėlę inkarą, leidosi pirmyn palei Kretos krantus. 14 Bet greitai nuo salos pusės pakilo viesulas, vadinamas šiauriaryčiu. 15 Jis pagavo laivą, kuris nepajėgė jam priešintis, ir turėjome jį leisti pavėjui, Ps 107,25-27. 16 Mus nešė pro mažą salą, vardu Klauda, ir turėjome daug vargo, norėdami išsaugoti gelbėjimo valtį. 17 Kai ji buvo užkelta, jūreiviai ėmėsi stiprinti laivą — apjuosė jį virvėmis.Kad nepakliūtume ant Sirtės (seklumų), jie nuleido bures ir taip plaukė toliau. 18 Mus baisiai vargino audra. 19 Todėl rytojaus dieną teko išmesti į jūrą dalį krovinio. Trečią dieną (jūrininkai) savo rankomis išmetė kai kuriuos laivo įrengimus, Jon 1,5. 20 Ilgą laiką nematydami nei saulės, nei žvaigždžių, smarkios audros blaškomi, pagaliau praradome bet kokią viltį išsigelbėti, Mt 8,25.

21 Žmonės jau ilgą laiką nieko nevalgė. Povilas priėjo prie jų ir tarė: „Vyrai! Reikėjo paklausyti manęs ir neplaukti nuo Kretos į jūrą. Būtų išvengta pavojų ir nuostolių. 22 Tačiau ir dabar patariu nenusiminti. Niekas iš jūsų nežus, vien tik laivas. 23 Šią naktį apsireiškė man angelas Dievo, kuriam priklausau ir tarnauju, Apd 5,19, 24, ir pranešė: ‚Nebijok, Povilai! Tu privalai stoti prieš ciesorių. Dievas tau dovanoja tavo kelionės draugų gyvybes', Mt 10,17-18; Apd 9,15; 23,11. 25 Tad, vyrai, drąsiau! Aš tikiu Dievu, kad taip ir įvyks, kaip man pasakyta. 26 Mus išmes į kokią nors salą".

27 Kai buvome svaidomi Adrijos jūroje keturiolikta naktį, apie vidurnaktį, jūreiviams pasirodė, kad artėjame prie sausumos. 28 Jie išmetė grimzlę ir nustatė dvidešimties jūros sieksnių gylį; išmatavę dar kartą, berado penkiolika. 29 Bijodami užšokti ant pavandeninių uolų, jie išmetė iš paskuigalio keturis inkarus ir laukė aušros. 30 Jūreiviai mėgino pabėgti iš laivo. Jie nuleido į jūrą gelbėjimo valtį, neva, norėdami išmesti inkarus laivo priešakyje. 31 Povilas įspėjo šimtininką ir kareivius: „Jeigu šitie nepasiliks laive, jūs neišsigelbėsite". 32 Tada kareiviai nukapojo valties virves ir leido jai nukristi į jūrą. 33 Prieš rytą Povilas paragino visus valgyti, sakydamas: „Šiandien jau keturiolikta diena, kai jūs laukiate nevalgę, nieko burnoje neturėję, Ps 102,5. 34 Todėl

aš jus prašau valgyti. Tai reikalinga jūsų išsigelbėjimui. Nė vienam jūsų nežus nė vienas plaukas nuo galvos!" 1 Sam 14,45; 2 Sam 14,11; Mt 10,30; Lk 21,18. 35 Tai pasakęs, jis ėmė duonos (kepaliuką), visų akivaizdoje padėkojo Dievui, sulaužė ir valgė, Lk 22,19; Jn 6,11; Apd 2,42; Lk 9,16. 36 Tada visi pralinksmėjo ir valgė, Apd 9,16. 37 Laive iš viso buvome du šimtai septyniasdešimt šeši žmonės. 38 Pavalgę jie palengvino laivą, išmesdami jūron javus.

———————

Rodos ir gamta pritarė daugumos sprendimui, papūtė pageidaujamas pietų vėjas. Laivas plaukė pirmyn į tikslą. Tikrybėje tai buvo bėgimas nuo vilko ant meškos. Pakilo šiaurės rytų viesulas nuo salos pusės. Jūrininkai nebesugebėjo laivą valdyti. Viesulas pagavo jį ir blaškė dvi savaites. Jūrininkai vargais negalais išgelbėjo gelbėjomasi valtį, iškeldami ją ant laivo. Jie sustiprino laivą, apjuosdami jį virvėmis, išmetė dalį krovinio ir trečią dieną dalį laivo įrengimų. Dangus buvo apsiniaukęs. Nesimatė dienos metu saulės, o naktį žvaigždžių. Audra nešė ir blaškė laivą. Visi nustojo vilties išsigelbėti. Taip kartais eina žmonėms ir dvasiniame gyvenime.

Jūrininkai nebesugebėjo laivą valdyti. Niekas nebeėjo pareigų. Visi sėdėjo (gulėjo) bendroje patalpoje, sirgo jūros liga, negalėjo valgyti, buvo praradę viltį išsigelbėti. Tik tie gali tokią padėtį suprasti, kurie yra pergyvenę audrą jūroje.

Vieną naktį Povilas turėjo regėjimą. Angelas pranešė jam, kad jis nuvyks į Romą, stos ciesoriaus teisme, laivas su kroviniu žus, bet keleivių gyvybės bus jam dovanotos. Povilas rytą visa tai papasakojo visiems. Povilas priminė, jei būtų paklausę jo, nereikėtų pergyventi šių baisybių. Jam pasirodė angelas, liepė būti drąsiam. Tai Šventajame Rašte labai dažnas posakis. Toliau angelas pranešė, kad laivas su kroviniu žus, bet visi keleiviai liks gyvi. Povilas tikino, jog taip įvyks, kaip jam apreikšta.

Dviejoms savaitėms audrai laivą blaškant, jūrininkai pastebėjo, nakties metu, jog laivas nešamas prie kranto. Nesakyta, kaip jūrininkai pastebėjo. Jie turėjo patyrimo iš bangų lūžimo, balso. Jie nuleido grimzlę ir nustatė dvidešimt

sieksnių jūros gylį. Jūros sieksnis skaitomas arti 2-jų metrų. Dar kartą patikrino gylį ir nustatė, kad artėja prie krašto. Jūreiviai išmetė inkarus ir laukė aušros. Pasaulis mėgsta tamsa, bet išsigelbėti įmanoma tik šviesos laiku, kai dieviška malonė veikia.

Jūreiviai suprato padėties rimtumą. Audrai siaučiant gelbėtis yra labai pavojingą. Todėl jie sumanė pabėgti vieni patys, o visus kitus palikti likimui. Jie nuleido valtį ir lipo į ją, nuduodami norį nuleisti inkarą laivo priešakyje. Povilas suprato tai ir pranešė šimtininkui. Jūrininkai turi patyrimą laivininkystėje ir gelbėjimo atveju. Jei jie pabėgs, visi kiti žus. Buvo labai nemaloni padėtis. Karininkas su kareiviais veikė greitai, nukirto virves ir leido valtį nukristi į jūrą. Jūrininkai nebeturėjo priemonės pabėgti, turėjo likti laive. Radosi įtempta padėtis. Dievas teikia apreiškimus ir viltį, bet mes žmonės privalome atlikti savo pareigas.

Rytą Povilas ragino visus valgyti, kad sustiprėtų ir turėtų jėgų gelbėtis. Jis tikino, kad pagal Jėzaus žodį, nė vienam nė plaukas nežus. Keleiviams delsiant, jis, kalinys, ėmėsi iniciatyvos vadovauti. Nežiūrint labai nemalonios įtampos su jūrininkais, Povilas viešai, visų akivaizdoje meldėsi. Ar tai buvo pirmas kartas šiame laive? Po to jis ėmė duoną, laužė ir valgė. Tas Povilo pavyzdys taip paveikė visus, jog jie pralinksmėjo ir valgė. Pavyzdžiai patraukia. Laive buvo 276 žmonės. Jie pavalgę sustiprėjo, galėjo laivo krovinį išmesti į jūrą, kad laivas palengvėtų ir būtų mažiau pavojaus užkliūti ant pavandeninių uolų.

LAIVO SUDŪŽIMAS, Apd 27,39-44

39 Rytui išaušus, jie negalėjo pažinti žemės, tiktai pastebėjo nedidelę įlanką lėkštais krantais, į kurią, jei bus įmanoma, jie nutarė pasukti laivą. 40 Nupiovė inkarus, palikdami juos jūroje, atleido vairo diržus ir, iškėlę prieš vėją priekinę burę, leidosi į krantą. 41 Atsidūrus prie seklumos, laivas užplaukė ant jos. Priekis liko tvirtai įsmigęs, o paskuigalis pradėjo irti nuo smarkios bangų mūšos, 2 Kor 11,25.

42 Kareiviai sumanė išžudyti kalinius, kad kuris (išplaukęs) nepaspruktų, Apd 16,27. 43 Bet šimtininkas,

gelbėdamas Povilą, sutrukdė jų sumanymą. Jis įsakė, kad mokantys plaukti pirmi šoktų į jūrą ir plauktų į krantą, 44 o kiti tai padarytų kas ant lentų, kas ant laivo nuolaužų. Tuo būdu visi išsigelbėjo ir pasiekė žemę, Apd 27,22-25.

———

Išaušus matė žemę, bet nepažino krašto. Jie buvo priartėję prie žemės labai palankioje vietoje, prie įlankos lėkštais krantais. Jie tuojau parengė laivą plaukti prie krašto. Laivas užplaukė ant seklumos. Priekis tvirtai įsmigo, o paskuigalis pradėjo irti nuo mūšos. Laivas, labai nukentėjęs jūroje, neatlaikė prie krašto. Daugelis ir krikščionių, daug kentėję gyvenimo kovose, prie gyvenimo pabaigos patiria dar daugiau kovų. Koks išsiilgimas yra, išvargintam gyvenimo audrose, artėti prie amžinybės kranto.

Povilas pranešė Dievo pažadą išgelbėti laivo keleivius. Bet kokie nepasitikį ir savimyliai žmonės! Jūrininkai nori išsigelbėti, o visus kitus palikti likimui. Kariai energingai tam pasipriešina. Bet jie nori išžudyti visus kalinius ir išvengti atsakomybės. Dievas pažadėjo Povilui visus išgelbėti. Karininkas gelbsti visus kalinius dėl Povilo. Įvyko, kaip Povilui buvo sakyta. Laivas ir krovinys žuvo. Žmonės buvo išgelbėti.

MALTOJE, Apd 28,1-10

1 Išsigelbėję sužinojome, kad sala vadinasi Malta (Melitė), Apd 27,26-39. 2 Vietos gyventojai su mumis elgėsi labai draugiškai. Užkūrė ugnį ir pakvietė mus visus prie jos, nes lijo ir buvo šalta, 2 Kor 11,27. 3 Povilas surinko glėbį sausų šakų ir metė į ugnį. Čia dėl kaitros iš laužo iššoko gyvatė ir įsikabino jam į ranką. 4 Pamatę prie rankos prikibusią gyvatę, gyventojai vienas kitam kalbėjo: „Tas žmogus tikriausiai žmogžudys: išsigelbėjo iš jūros, o keršto deivė vis tiek neduoda jam gyventi". 5 Jis nupurtė roplį į ugnį, nepatirdamas nieko blogo, Mk 16,18; Lk 10,19. 6 Gyventojai laukė, kada jis ištins ir kris negyvas. Laukę nesulaukę ir pamatę, kad jam nesidaro nieko blogo, jie pakeitė nuomonę ir kalbėjo, jog jis esąs dievaitis, Apd 14,11.

7 Netoli tos vietos buvo vyriausio salos valdininko

Publijaus valdos. Jis mus priglaudė ir tris dienas bičiuliškai globojo. 8 Tuo metu Publijaus tėvas susirgo karštine ir viduriavimu. Povilas užėjo pas jį, pasimeldė, uždėjo ant jo rankas ir išgydė, Lk 10,9; Jok 5,14-. 9 Po šito įvykio ir kiti salos ligoniai ėjo pas Povilą ir buvo pagydomi, Mt 10,8. 10 Už tai žmonės mus didžiai gerbė, o išvykstant aprūpino viskuo, ko mums reikėjo.

Maltos sala labai pagarsėjo Antrojo pasaulinio karo metu. Ją labai dažnai bombardavo vokiečiai, bet anglai joje iišsilaikė. Audra, visai nelauktai ir netikėtai, laivą atstūmė prie Maltos. Vietiniai gyventojai, labai draugiškai, sutiko išvargusius keleivius, sukūrė jiems ugnį. Išgelbėtieji, kiek atsigavę, galėjo patys prisidėti prie ugnies kūrenimo. Povilas rinko šakas, kūreno ugnį. Suprantama, tą darė ir kiti. Povilui įsikibo nuodinga gyvatė į ranką. Jis patyrė Viešpaties pažadą, Mk 16,18. Vietiniai gyventojai žinojo šio šliužo pavojingumą. Todėl jie laukė, kada įkirstasis kris ir mirs. Kokie nepastovūs žmonės! Jie manė: „Jis žmogžudys! Kiek vėliau — dievaitis!" Vietiniai pagonys tikėjo Dievo teisingumu ir teismu jau čia gyvenant. Daugelis nusikaltėlių išvengia bausmės, bet Dievo teismo nė vienas neišvengs.

Nelaiminguosius laivo keleivius tris dienas priglaudė vietos valdovas. Tuo laiku juos paskirstė, kur buvo vietos. Rodos, Julijus su kariais liko valdovo rūmuose. Už suteiktą globą Viešpats leido atlyginti Povilui. Tapo išgydytas valdovo tėvas ir daug kitų. Atrodo, Povilas, būdamas kaliniu, neturėjo teisės skelbti evangelijos. Kartais evangelija daugiau skelbiama darbu negu žodžiu, Apd 1,1. Žmonės mus didžiai gerbė. Povilą, turintį gydymo dovaną, gydytoją Luką, duodantį patarimus.

IŠ MALTOS Į ROMĄ, Apd 28,11-16

11 Po trijų mėnesių išplaukėme Aleksandrijos laivu, žiemojusiu saloje. Jis turėjo Dvynių herbą, Apd 27,6. 12 Atplaukę į Sirakūzus, prastovėjome tris dienas. 13 Po to, buriuodami palei krantą, pasiekėme Regiją ir dar po dienos, pradėjus pūsti pietų vėjui, per dvi dienas atvykome į Puteolį.

14 Ten susitikome su broliais, kurie pakvietė mus septynioms dienoms pasisvečiuoti. Taip atvykome į Romą, Apd 21,4. 15 Tenykščiai broliai, išgirdę apie mus, atėjo pasitikti iki Apijaus aikštės ir „Trijų tavernų". Juos išvydęs, Povilas dėkojo Dievui ir įgavo naujo pasitikėjimo, Rom 1,7-12; 2 Kor 7,67; Apd 23,11. 16 Kai atvykome į Romą, Povilui buvo leista apsigyventi atskirame bute su serginčiu jį kareiviu, Apd 27,3.

Praėjus trims žiemos mėnesiams, buvo įmanoma tęsti kelionę. Čia Maltoje žiemojo Aleksandrijos laivas, kuris turėjo Dvynių herbą. Tai buvo Dioskūrai — Kastoro ir Polukso, mitologinio dievo Zeuso sūnų. Šiuo laivu prarasto laivo keleiviai tęsė kelionę. Atrodo, kelionė vyko sklandžiai. Laivas buvo sustojęs Sirakūze ir Regijoje. Laivas pasiekė Puteolio uostą, Italijoje, Neapolio įlankoje. Iš čia kelionė į Romą vyko sausuma. Reikėjo ilgesnio laiko tai kelionei pasiruošti. Julijus su kaliniais čia praleido septynias dienas. Povilas buvo kalinys, bet Lukas ir Aristarchas galėjo laisvai vaikščioti. Jie sutiko čia krikščionių. Kokiu būdu ir kaip čia surinkimas įsisteigė, Lukas nesako. Pakviestam Povilui buvo leista surinkimą lankyti. Iš čia sužinojo Romos surinkimas apie Povilą. Surinkimo nariai labai džiaugėsi ir ėjo pasitikti Povilo iki Apijaus aikštės, 60 km nuo Romos, o kita krikščionių grupė iki „Trijų tavernų", 50 km. Povilo noras ir džiaugsmas išsipildė, Rom 1,11-12. Nors Povilas atvyko kaip kalinys, bet susitikimas su Romos krikščionimis buvo viešas, džiaugsmingas, įtakuojantis, su maldomis, padėka. Per Romos vartus įėjo daug karių, nugalėtojų, galiūnų, garbingų svečių. Kalinio Povilo vardas yra už juos visus reikšmingesnis ir garbingesnis. Lukas tik užrašė: „Atvykome į Romą". Ir apie Povilo pergyvenimą: „Povilas dėkojo Dievui ir įgavo naujo pasitikėjimo".

Roma buvo anais laikais pasaulio centras. Ji dar ir dabar vadinama: „Amžinasis miestas". Ji didelę reikšmę turėjo pasauliui du tūkstančius metų. Tada joje gyveno apie pusantro milijono žmonių; pusė jų buvo vergai.

Julijus perdavė Povilą kalinių lagerio komendantui.

Povilui buvo duota didelė lengvata — laisvas areštas. Jis galėjo turėti privatų butą, priimti svečius kada tik norėjo. Jį, kalinį, visą laiką, dieną ir naktį sergėjo prirakintas kareivis kariąja ranka prie Povilo dešiniosios. Jis kalbėjosi su svečiais, skaitė Šventąjį Raštą, meldėsi, miegojo sargybinio akivaizdoje.

ROMOJE, Apd 28,17-29

17 Po trijų dienų jis pasikvietė pas save žydų vadovus. Jiems susirinkus, jis prabilo: „Broliai! Nors aš nesu nusikaltęs nei tautai, nei papročiams, buvau Jeruzalėje suimtas ir atiduotas į romėnų rankas, Apd 23,1. 18 Tie ištardę norėjo mane paleisti, nes nerado jokio mirties verto nusižengimo. 19 Kadangi žydai prieštaravo, turėjau šauktis ciesoriaus, tiktai ne tam, kad apkaltinčiau savo tautą, Apd 25,11; 26,32. 20 Dėl šios priežasties norėjau su jumis pasimatyti ir pasikalbėti. Juk aš nešioju šitą grandinę dėl Izraelio vilties!" Apd 23,6; 24,15; 26,6; 2 Tim 1,16. 21 Jie atsakė jam: „Mes nesame gavę apie tave iš Judėjos laiškų, ir niekas iš brolių nebuvo atvykęs su blogomis žiniomis ar kalbomis apie tave. 22 Vis dėlto norėtume išgirsti tavo pažiūras. Mat, apie šitą atskalą tiek težinome, kad jai visur prieštaraujama", Lk 2,34; Apd 17,19-; 24,14; Rom 10,21; Žyd 12,3.

23 Nustatytą dieną jie gausiai susirinko jo bute. Nuo ryto iki vakaro jis dėstė jiems ir liudijo apie Dievo karalystę, įrodinėdamas jiems Jėzų iš Mozės įstatymo ir pranašų, Lk 24,27; Apd 19,8; 20,7-11. 24 Vieni jo žodžiais tikėjo, kiti ne, Apd 14,4; 17,4. 25 Nesutardami tarpusavyje, jie pradėjo skirstytis, o Povilas tepasakė jiems vieną: „Teisingai Šventoji Dvasia yra mūsų tėvams pasakiusi pranašo Izaijo lūpomis: 26 ‚Eik pas šitą tautą ir sakyk: girdėti girdėsite, bet nesuprasite, žiūrėti žiūrėsite, bet nematysite, Iz 6,9; Mt 13,14; Jn 12,40. 27 Šitų žmonių širdis aptuko, jie prastai girdėjo ausimis ir užmerkė akis, kad kartais nepamatytų akimis, neišgirstų ausimis, nesuprastų širdimi ir neatsiverstų, ir aš jų nepagydyčiau', 2 Kor 3,14. 28 Todėl žinokite: šis Dievo išgelbėjimas yra pasiųstas pagonių tautoms, ir jos jį priims", Ps 67,3; Iz 52,10; Apd 13,46; 18,6. 29 Jam tai pasakius, žydai išėjo, smarkiai ginčydamiesi tarp savęs.

Romoje Povilas sutvarkė savo reikalus. Jis pasisamdė privatų butą ir laukė teismo. Povilas išnaudojo tą laiką evangelijos skelbimui. Jis negalėjo eiti į sinagogas, kurių Romoje buvo 8, ir skelbti jose evangeliją. Tad jis pasikvietė žydų vyresniuosius į savo butą. Jie priėmė kvietimą ir atvyko. Povilas pasveikino juos, kaip savo tautiečius. Papasakojo jiems labai suglaustai, kad jis nenusikalto prieš tautą, nei prieš papročius. Tą jis tikrai darė. Jis nemokė pagonių priimti žydų papročius, nei žydus pagoniškai gyventi. Jis Jeruzalėje buvo suimtas, romėnų ištardytas, rastas nekaltu. Romėnai norėjo paleisti jį, bet žydai prieštaravo. Taip jis buvo priverstas šauktis ciesoriaus teismo. Jis savo tautos nekaltino ir nekaltins. Jis yra suimtas ir grandinėmis surakintas dėl Izraelio vilties — dėl tikėjimo į Mesiją.

Vadovai atsakė, kad jie negavo jokių raštų iš Judėjos, ir niekas žodžiu nieko blogo nepasakojo jiems apie jį. Nuostabu, kad Romos žydams nieko blogo apie Povilą nepranešė tautiečiai iš Judėjos. Romos žydų vadai tik žinojo, kad vadinamajai (krikščionių) „atskalai" prieštaraujama. Atskala reiškia — atskilęs nuo viso (kamieno), tai yra nuo žydų bendros religijos. Bet žydų religija rėmėsi Šventuoju Raštu. Povilas įrodė, kad Šventasis Raštas mokė apie Mesiją. Tai tikrybėje krikščionių „atskala" laikėsi Šventojo Rašto, o žydų religija buvo atskilus nuo pagrindo, Šventojo Rašto. Ji buvo atskala. Panašiai buvo ir yra su krikščioniškomis bažnyčiomis. Kurios nesilaiko Šventojo Rašto, tos yra atskalos, nors jos ir turi didelius skaičius narių.

Jie mielai norėjo žymaus teologo ir fariziejaus pažiūras išgirsti. Buvo sutarta susirinkti Povilo bute. Sutartu laiku žydų vadų susirinko gausiai. Povilas liudijo apie Dievo karalystę visą dieną. Jis įrodė iš Mozės ir pranašų, kad Jėzus yra Mesijas. Dalis jų tikėjo, ką Povilas sakė, o dalis ne. Taip jie nesutardami vakare pradėjo skirstytis. Jiems Povilas dar priminė Iz 6,9-10, tai skirsneliai Apd 29,25-27. Žiūrėk Mk 4,12; Lk 8,10.

Jėzus šaukė žydų tautą atsiversti, Mt 15,24. Povilas pradžioje visur skelbė evangeliją sinagogose, bet kadangi jie atmetė Dievo pasiūlymą, šis Dievo išgelbėjimas bus pasiųstas pagonių tautoms, ir jos priims jį. Tuo Povilas buvo tikras.

POVILO VEIKLA ROMOJE, Apd 28,30-31.

30 Jis pasiliko gyventi savo išsinuomotame bute ištisus dvejus metus ir priimindavo visus lankytojus, 2 Tim 1,17. 31 Jis skelbė Dievo karalystę ir visiškai laisvai, netrukdomas mokė apie Viešpatį Jėzų Kristų.

———

29 skirsnelio nėra geriausiuose rankraščiuose. Lukas, šiomis eilutėmis, baigia Apaštalų darbus ir Povilo veiklą bei gyvenimą. Jėzus įsakė mokiniams eiti į visą pasaulį, davė jiems galią Šventosios Dvasios. Dabar evangelija jau buvo skelbiama Romoje, imperijos sostinėje, pasaulio centre. Tą darė Jėzus per Šventąją Dvasią.

Povilas buvo kalinamas Cezarėjoje dvejus metus ir čia Romoje vėl dvejus metus. Povilo butas buvo lyg bažnyčia tiems, kurie norėjo evangelijos klausytis. Povilui pačiam jo butas, lyg pilis, kurioje jis saugiai gyveno ir veikė visai laisvai, romėnų karių apsaugoje. Povilas, laisvas būdamas, visą laiką keliavo ir buvo persekiojamas. Čia jis ramiai gyveno ir skelbė evangeliją. Jis suimtas turėjo progos skelbti Jėzų karaliams ir valdovams, kurių, laisvas būdamas, nebūtų pasiekęs. Iš jų kai kurie įtikėjo, Fil 4,22. Jis pasiekė ir vargšus, čia būdamas. Žiūrėk laišką Filemonui apie Onezimą.

Lukas žinojo, kad po dvejų metų Povilo laisvė pasibaigė. Gal jis buvo perkeltas į kalinių lagerį? Lukas nieko neužrašė kas po to sekė. Ano laiko skaitytojai žinojo, tik mes nieko nežinome. Ar Povilas atgavo laisvę, ar buvo nuteistas mirti? Viską, ką mes toliau žinome, yra tik spėliojimai, padavimai, legendos. Kai kurie mano, kad Lukas norėjo rašyti trečią tomą, o jei tokį parašė — jis žuvo. Mes, vakariečiai galvojantieji ir, kurie aukštiname žmogų, o ne Šventosios Dvasios veiklą, manome, kad Lukas negalėjo taip staiga baigti rašyti apaštalų darbus. Atsiminkime, kad, bendrai, Šventasis Raštas neaukština žmonių, ir anais laikais dar jokių kankinių garbinimo ir gerbimo nebuvo. Lukas gerai žinojo apie apaštalo Jokūbo mirtį. O parašė tik: „Jis nukirsdino kardu Jokūbą, Jono brolį", Apd 12,2.

Iš šio laiko Povilo raštų žinome, kad jis parašė laiškus: efeziečiams, filipiečiams, kolosiečiams, Filemonui.

Padavimai sako, kad 63 ar 64 metais ciesoriaus teismas išteisino Povilą ir jis lankė Ispaniją, kaip planavo, Rom 15,28. Vėliau jis veikęs Kretoje, Judėjoje, lankęs surinkimus Mažojoje Azijoje, atvykęs į Romą, čia buvęs suimtas ir apie 67 metus nuteistas mirti. Kaip Romos pilietis buvęs kardu nužudytas. Jei Povilas būtų buvęs išteisintas 64 metais, ar Lukas būtų rašęs Apd 20,25: „Ir štai dabar žinau, kad daugiau nebematysite mano veido jūs visi, kurių tarpe esu buvęs, skelbdamas Dievo karalystę?"

SĄRAŠAS PANAUDOTOS LITERATŪROS

Greek — English Lexicon, by G. R. Berry, Grand Rapids, 1948
Dake's Annotated Reference Bible, by E. J. Dake, Atlanta, Georgia, 1970
Halley's Bible Handbook, Grand Rapids, 1974
Bible Commentary, by Matthew Henry, Grand Rapids, 1960
The New Bible Commentary, by F. Davidson, Grand Rapids, 1954
Das Evangelium des Die Apostelgeschichte, von F. Rienecker, 1963
Das Neue Testament Deutsch, von J. Schniewind, 1968
Jubiläums — Bibel, Stuttgart
Begriffs Lexikon zum Neuen Testament, Wuppertal, 1967
Calwer Bibellexikon, von T. Schlatter, Stuttgart, 1959
Bibel Übersetzung, von Hans Bruns, Giessen, 1969
Sprachlicher Schlüssel zum Griecheschen Neuen Testament von F. Rienecker, nach D. E. Nestle, Giessen — Basel, 1966
Šventojo Rašto vertimas ir komentarai, arkivyskupas J. Jonas Skvireckas
Šventojo Rašto vertimas, išleistas 1972, Bostone
Šventojo Rašto vertimas, išleistas 1961, Londone

TURINYS